

วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ของนายชวน หลีกภัย กรณีส.ป.ก. 4 – 01

นางสาวพรทิพย์ เอื้ออุฬาร

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวาริชวิทยา ภาควิชา วาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-346-656-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RHETORIC OF NO-CONFIDENCE DEBATE OF CHUEN LEEKPAI'S GOVERNMENT
ON THE ISSUE OF AGRIOLUTURAL LAND REFORM OFFICE 4- 01

MISSPORNTIP AUEULAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Art in Speech Communication
Department of Speech Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-346-656-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วาตะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4 – 01
โดย นางสาวพรทิพย์ เชื้ออุฬาร
ภาควิชา วาทยุทธศาสตร์และสื่อสารการแสดง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ดร.อรรธรณ ปิณฑน์โอวาท)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์อวยพร พานิช)

.....คณะกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กฤษณี ทองเลิศ)

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พรทิพย์ เชื้ออุฬาร : วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4 – 01
(RHETORIC OF NO-CONFIDENCE DEBATE OF CHUEN LEEKPAI'S GOVERNMENT ON THE
ISSUE OF AGRICULTURAL LAND REFORM OFFICE 4 – 01) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์อวยพร
พานิช, 134 หน้า ISBN 974-346-656-8

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อที่จะวิเคราะห์วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4 – 01 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารรายงานการประชุมสามัญประจำปีของ วันที่ 17 – 19 พฤษภาคม 2538 และจากหนังสือพิมพ์ โดยตั้งปัญหาคำวิจัยไว้ 2 หัวข้อ คือ

1. บริบทของวาทะ (Rhetoric Situation) ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของ นายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4 –01 เป็นอย่างไร
2. โครงสร้างการแสดงผลของวาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4 –01 มีลักษณะอย่างไร
ผลการวิจัยเป็นดังนี้
 1. Exigence ในการขอเปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01 นั้น เกิดขึ้น เนื่องจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับการมอบเอกสารสิทธิ ส.ป.ก.4 –01 ให้กับผู้ที่ร่ำรวย ข้าราชการได้สร้าง กระแสให้กลุ่มประชาชน สมัชชาต่าง ๆ ชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำไปสู่การยื่นญัตติให้เปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้าน เพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และให้รัฐบาลได้ชี้แจงต่อสิ่งที่เกิดขึ้น
 2. Audience แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายค้าน และประชาชนทุกสาขาอาชีพ
 3. Constraints แต่วก่อนที่มีการอภิปราย ฝ่ายรัฐบาลมีข้อจำกัด คือ ประชาชนเริ่มขาดความเชื่อถือ และ มีความขัดแย้งกันเองในรัฐบาล
 4. Speaker คือ ฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล โดยทำหน้าที่เสนอข้อมูล และเหตุผลในการสนับสนุนการอภิปรายของตนเอง
 5. Speech วิเคราะห์วาทะโดยใช้โครงสร้างการแสดงผลของ สตีเฟน ทูลมิน จากการวิจัย การแสดงผลของฝ่ายค้าน ข้อเสนอสนับสนุนเป็นการยกขึ้นมาอย่างลอย ๆ เช่น ผิดกฎหมายปฏิรูปที่ดิน แต่มีได้อธิบายว่าเป็นกฎหมายที่ดิน มาตราใด มีใจความสำคัญใดที่จะพอนำมาอ้างอิงได้ เช่นเดียวกับฝ่ายรัฐบาล กรณีของการอ้างว่าคนภูเก็ตจน แต่ไม่มีอะไรมายืนยันว่า คนภูเก็ตยากจนจริง ๆ และหลักฐานที่ใช้ในการอภิปรายในครั้งนี้ส่วนใหญ่จะเป็น ข้อกฎหมายที่นำมาหักล้างกัน ในอภิปรายเพื่อให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือว่าได้ปฏิบัตินโยบายตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยอย่างถูกต้อง

ภาควิชา	วาทวิทยาและสื่อสารการแสดงผล	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชา	วาทวิทยา	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา	2543	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4185113528 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD: NO-CONFIDENCE DEBATE / AGRICUTURAL LAND REFORM OFFICE 4 – 01 / TOULMIN
STRUCTURE.

PORNTIP AUEULAN : RHETORIC OF NO-CONFIDENCE DEBATE OF CHUEN LEEKPAI'S GOVERNMENT
ON THE ISSUE OF AGRICUTURAL LAND REFORM OFFICE 4 – 01. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.

AUYPORN PANICH. 134 pp. ISBN 974-346-656-8

This thesis is aimed specifically to the analysis of rhetoric of no-confidence debate of Chuen Leekpai's government on the issue of agricultural land reform office 4-01.

For this research, the researcher has gathered all annual meeting minutes of May 17-19, B.E. 2538 and also from newspapers, by setting up 2 analysis-leading problems, as follows:-

1. How is the rhetoric situation of no-confidence debate of Chuen Leekpai's government on the issue of agricultural land reform office 4-01?

2. The nature of the outline of reasoning on rhetoric of no-confidence debate of Chuen Leekpai's government on the issue of agricultural land reform office 4-01?

The research outcome as detailed as follows:-

1. Exigence in seeking for the opening of no-confidence debate of Chuen Leekpai's government on the issue of agricultural land reform office 4-01, was caused by the newspaper disclosure of transferring the land ownership to the rich by the ruling government. This news created a series of protest to various groups of people, assemblies for requesting for their duly rights. These protests led to a no-confidence debate petition of the opposition to verify the administration of the government and force the government to publicly inform people on what had happened.

2. Audience : there were two groups of audience, those were the government members of parliament, opposition members of parliament and people of all professions.

3. Constraints : Before the no-confidence debate held, there were some constraints which had been caused by the lack of public belief and the conflict among the members of government themselves.

4. Speaker : Both opposition and government speakers addressed reasons and presented information to support to their discussion.

5. Speech : Rhetoric analysis by using the Stephen Toulmin's structures, found that the opposition presentation in giving reasoning to support their debates were groundless, for example; illegal violation of the land reform act without citing the appropriate land law, which act of law or what were the essential matters to be referred to, while the government side, mentioned to the poor in Phuket but there were no any evidences to confirm the citizens of Phuket are really in such condition. Most of the evidences produced in the debate were the law provisions taken to defeat the opposition, just for creating public belief on what the government had done agreeable with the constitution.

Department Speech Communication and Performing Arts

Student's signature

Field of study Speech Communication

Advisor's signature

Academic year 2000

Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือ และการมอบโอกาสที่ดีอย่างยิ่ง ของ รศ.อวยพร พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.อรรรณ ปิรันธน์โอวาท ประธานกรรมการ และผศ.กฤษณ์ ทองเลิศ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาจารย์ทุกท่านได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และกำลังใจ ในการทำวิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดงทุกท่าน ที่ได้มอบความรู้ และ ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการให้กับผู้วิจัยมาตั้งแต่แรกเข้าจนกระทั่งจบการศึกษา

ขอบคุณ พี่น้องชาววาทยะรุ่นแรก ทุกคน ที่ช่วยส่งเสริมแรงใจ โดยเฉพาะ พี่หมู พี่เกด น้องก้อย ที่เป็นผู้กระตุ้นเตือน ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และแอนด์ผู้ที่พร้อมจะช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอ และ สุธยาเพื่อนที่ไฟได้ ที่ช่วยเสนอแนะหัวข้อวิทยานิพนธ์ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้นำไปใช้ก็ตาม

ท้ายสุดขอขอบพระคุณ มารดา บิดา พี่ๆ และน้องที่คอยช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ ไม่ว่าจะ เป็นทางด้านการเงิน และด้านการช่วยเหลืออื่นๆ ให้แก่ผู้วิจัยเสมอมาจนจบการศึกษา

พรทิพย์ เอื้ออุฬาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง.
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ.
กิตติกรรมประกาศ	ฉ.
สารบัญ	ช.
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 ปัญหำนำวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.5 นิยามศัพท์	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิด และระเบียบวิธีในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล.....	7
2.2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	11
2.2.1 ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง.....	11
2.2.2 แนวคิดเรื่องการโต้แย้งแสดงเหตุผล.....	13
2.2.3 แนวคิดเรื่องบริบทของวาทะ.....	16
2.2.4 ประเภทของหลักฐาน และแนวคิดในการแสดงเหตุผล	19
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
3. วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	29
3.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	29
3.2 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	29
4. สภาพแวดล้อมทั่วไปก่อนการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4 - 01.....	31
5. วิเคราะห์การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4 - 01.....	45

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

6. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย	113
6.2 อภิปรายผลผลการวิจัย	116
6.2 ข้อเสนอแนะ	119
รายการอ้างอิง.....	122
ภาคผนวก	
รายละเอียดนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรของรัฐบาล.....	123
รายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายมาตรา 198 -199.....	129
มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2538.....	130
โพลธรรมศาสตร์.....	132
โพลสวนดุสิต	133
ประวัติผู้วิจัย	134

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
5.1 ตารางแสดงความถี่ของหัวข้อในการอภิปรายไม่ได้ วางใจรัฐบาลกรณี ส.ป.ก. 4-01 ของพรรคฝ่ายค้าน	84
5.2 ตารางแสดงความถี่ของหัวข้อในการอภิปรายไม่ได้ วางใจรัฐบาลกรณี ส.ป.ก. 4-01 ของพรรคฝ่ายรัฐบาล	85

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
5.1 แสดงโครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้าน กรณีการมอบเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ให้แก่กลุ่มคนรวย.....	87
5.2 แสดงโครงสร้างการแสดงผลโต้แย้งของพรรคฝ่ายรัฐบาล กรณีการมอบเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ให้แก่กลุ่มคนรวย.....	89
5.3 แสดงโครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้าน กรณีนำพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ลาดชันมาออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01	91
5.4 แสดงโครงสร้างการแสดงผลโต้แย้งของพรรคฝ่ายรัฐบาล กรณีนำพื้นที่ป่าในจังหวัดภูเก็ตมาปฏิรูปที่ดิน.....	93
5.5 แสดงโครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้าน กรณีการอนุมัติให้มีการปฏิรูปที่ดินในจังหวัดภูเก็ต	95
5.6 แสดงโครงสร้างการแสดงผลโต้แย้งของพรรคฝ่ายรัฐบาล กรณีการอนุมัติให้มีการปฏิรูปที่ดินในจังหวัดภูเก็ต.....	97
5.7 แสดงโครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้าน กรณีการอนุมัติให้มีการทำเหมืองแร่ในพื้นที่เอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01.....	99
5.8 แสดงโครงสร้างการแสดงผลโต้แย้งของพรรคฝ่ายรัฐบาล กรณีการอนุมัติให้มีการทำเหมืองแร่ในปฏิรูปที่ดิน.....	101
5.9 แสดงโครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้าน กรณีรัฐมนตรีเป็นผู้ชี้แจงสิทธิเกษตรกร.....	103
5.10 แสดงโครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้าน กรณีการลดมอบป่าให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมตรวจสอบ.....	105
5.11 แสดงโครงสร้างการแสดงผลโต้แย้งของพรรคฝ่ายรัฐบาล กรณีการลดมอบป่าให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมตรวจสอบ.....	107
5.12 แสดงโครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้าน กรณีการนำพื้นที่เขาประบางครามซึ่งเป็นป่าสมบูรณ์มาออก เอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01.....	109

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยเมื่อปี พ.ศ. 2475 ซึ่งในระบอบประชาธิปไตยนั้น อำนาจอสูงสุดเป็นของประชาชน เพราะถือว่าประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศโดยตรง แต่โดยทางอ้อมแล้ว เราได้ใช้วิธีการเลือกตั้งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการคัดสรรว่าบุคคลใด หรือกลุ่มบุคคลใด จะได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้เป็นตัวแทนในการปกครองประเทศ (สุขุม นวลสกุล, 2530) ถ้าพรรคใดมีสมาชิกที่ได้รับเลือกจากประชาชนมากที่สุด จะเป็นตัวแทนประชาชนในการบริหารประเทศ แต่เนื่องจากประเทศไทยมีลักษณะของระบบพรรคการเมืองหลายพรรค (Multi – Party system) ซึ่งไม่เหมือนกับทางอเมริกา ที่มีพรรคการเมืองเพียงแค่ 2 พรรคใหญ่เท่านั้น คือ พรรคเดโมแครท (Democrat Party) กับพรรครีพับลิกัน (Republican Party) ดังนั้น พรรคใดที่ได้รับการไว้วางใจจากประชาชนมากที่สุด ก็จะได้เป็นตัวแทนในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อเข้ามาบริหารประเทศ ส่วนอีกฝ่ายจะทำหน้าที่เป็นพรรคฝ่ายค้าน เพื่อตรวจสอบดูแลการทำงานของพรรครัฐบาล ในประเทศไทยรัฐบาลจะเป็นรัฐบาลผสม (Coalition Government) ซึ่งเป็นการรวมของพรรคการเมืองหลาย ๆ พรรคเข้าด้วยกัน เนื่องจากไม่มีพรรคใดที่ได้รับความไว้วางใจเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกในการเลือกตั้งทั้งหมด 360 คนได้ ดังนั้นจึงต้องมีการจัดตั้งรัฐบาลร่วมกันจากหลาย ๆ พรรค โดยที่พรรคใดมีสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามามากที่สุด จะได้เป็นแกนนำ และหาพรรคอื่น ๆ มาร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล และทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ ส่วนฝ่ายที่ไม่ได้ร่วมจัดตั้งรัฐบาล ก็ให้ถือว่าเป็นพรรคฝ่ายค้าน มีหน้าที่ที่รับผิดชอบคือ เสนอแนะ และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล เพื่อให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์สูงสุด (คณิน บุญสุวรรณ , 2541)

ในระบบของรัฐธรรมนูญไทย เครื่องมืออย่างหนึ่งที่ใช้ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลก็คือ การขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ซึ่งในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เป็นการโต้วาที่ทางรัฐสภา (Parliamentary Debate) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการโต้วาที่ (Debate) และเป็นรูปแบบของการพูดในที่สาธารณะประเภทหนึ่ง (จำนง วิบูลย์ศรี, 2538)

เชษฐา พวงหัตถ์ (2536) กล่าวว่า การอภิปรายในสภาผู้แทนราษฎรว่า “จุดหมายหลักของผู้พูดก็คือการชักจูงให้ผู้ฟังยอมรับว่านโยบายที่ตนเสนอนั้นควรได้รับการยอมรับสนับสนุน คำพูดที่ใช้อาจเป็นการชี้แนะอย่างชัดเจน หรือไม่ก็มีความหมายสื่อให้เห็นเป็นนัย และข้อสรุปอาจเป็นการให้คำมั่นสัญญา หรือการข่มขู่”

เช่นเดียวกับในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล มีข้อที่น่าสังเกตคือ เป็นการใช้วาจาเพื่อ การตรวจสอบการบริหารงาน นักการเมืองมักใช้ภาษาในการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลในการอภิปรายโต้แย้ง เพื่อโน้มน้าวให้เกิดความน่าเชื่อถือ และคล้อยตาม และสิ่งที่จะตัดสินว่าการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลนั้น ฝ่ายค้านจะทำสำเร็จหรือไม่ รัฐบาลจะแพ้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับ การยกมือแสดงความไม่ไว้วางใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ในสภา ถ้าสามารถแสดง เหตุผล และพูดโน้มน้าวให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเชื่อในสิ่งที่พูดไป และสามารถยกมือ สนับสนุนให้แก่ฝ่ายค้านได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลทุกครั้งที่ผ่านมา รัฐบาลมักได้รับเสียงสนับสนุนไว้วางใจเท่าคะแนนเสียงของฝ่ายรัฐบาลเสมอมา ซึ่งอาจมองเหมือนว่าเป็นเผด็จการทางรัฐสภา โดยที่ฝ่ายค้านจะอภิปรายดีเพียงใด มีหลักฐานมากแค่ไหน รัฐบาลก็ยังคงชนะด้วยเสียงสนับสนุน ซึ่งสามารถคุมได้เสมอ แต่สำหรับการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลกรณี ส.ป.ก. 4 -01 รัฐบาลกลับมีปัญหาเรื่องการควบคุมเสียงสนับสนุนรัฐบาล อะไรที่เป็นสิ่งที่ทำให้รัฐบาลของนายชวน หลีกภัย ต้องประสบกับปัญหาดังกล่าว

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวาจาในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล โดยเลือก ศึกษารัฐบาลของนายชวน หลีกภัย เป็นกรณีศึกษา เพราะว่า การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลครั้งนี้ ถือว่าฝ่ายค้านเป็นผู้ชนะ โดยที่นายกรัฐมนตรีประกาศให้มีการยุบสภา ซึ่งในประเทศไทย นับเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน ย่างเข้า 68 ปีแล้ว ได้มีการยุบสภาทั้งหมด 11 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการยุบสภาโดยนายกรัฐมนตรีคนแรก คือ พระยามโนปกรณนิติธาดา เพราะ ถูกกดดันจากสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มาจากคณะราษฎร จึงประกาศปิดสภา และ ยุบคณะรัฐมนตรี พร้อมประกาศตั้งรัฐธรรมนูญบางมาตรา เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2476

ครั้งที่ 2 รัฐบาลของพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นรัฐบาลชุดที่ 8 ของประเทศ จากการแพ้มติของสภา เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2481 ในญัตติขอแก้ไขข้อบังคับของ สภาผู้แทนราษฎร ที่เสนอโดยนายถวิล อุดล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด หลังจาก

เสรีจลิน์การอภิปราย ปรากฏว่า สภาไว้วางใจ 31 เสียง ไม่ไว้วางใจ 45 เสียง ดังนั้น ในวันที่ 11 กันยายน 2481 จึงได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ 3 เกิดขึ้นโดยรัฐบาลชุดที่ 13 โดยมี ม.ร.ว. เสณีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี เฉพาะกิจภายหลังจากการกลับจากเป็นหัวหน้าขบวนการเสรีไทยที่อเมริกา ด้วยเหตุผลที่ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งได้รับการเลือกตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481 แล้วได้มีการออกพระราชบัญญัติขยายเวลาให้อยู่ในตำแหน่งอีก 2 ครั้ง เป็นการดำรงตำแหน่งที่เนิ่นนาน ย่อมเป็นเหตุให้สมาชิกเหินห่างจากเจตนา และความประสงค์ของราษฎร นอกจากนี้ สมาชิกยังได้ลงมติไม่เห็นชอบกับการร่างพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม จึงเห็นสมควรว่าให้มีการยุบสภา เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2488

ครั้งที่ 4 ภายหลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม รัฐบาลชั่วคราวที่มีนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ก็ประกาศยุบสภาในวันที่ 16 ธันวาคม 2516 เนื่องจากสมาชิกสภานิติบัญญัติ ได้แสดงความจำนงขอลาออกจากสมาชิกภาพ ประกอบกับสมาชิกที่เหลืออยู่มีจำนวนไม่เพียงพอที่จะเป็นองค์ประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้มีการยุบสภา เพื่อให้มีการแต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นการประกาศยุบสภาของรัฐบาลชุดที่ 34 ของไทย

ครั้งที่ 5 การยุบสภาครั้งนี้ มี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี นับเป็นรัฐบาลชุดที่ 37 เนื่องจากรัฐบาลในขณะนั้น ประกอบด้วยพรรคกิจสังคม ธรรมสังคม ชาติไทย สังคมชาตินิยม ประสบปัญหาความขัดแย้งกันเอง และจะมีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีในวันที่ 14 มกราคม 2519 จึงได้ประกาศยุบสภาในวันที่ 12 มกราคม 2519

ครั้งที่ 6 สมัยพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ในรัฐบาลชุดที่ 43 เนื่องจากได้มีการขอแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง 4 ครั้ง และรัฐบาลเห็นว่าวิธีการใหม่อาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้ง และความรุนแรงทางการเมืองได้ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมโทรมของระบบเศรษฐกิจ สังคม และความสามัคคีของชนในชาติ จึงกราบบังคมทูลขอพระราชทานกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2526

ครั้งที่ 7 รัฐบาลที่ 46 พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 หลังจากที่รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2528 แต่สภาผู้แทนไม่อนุมัติ เป็นเหตุให้พระราชกำหนดตกไป

ครั้งที่ 8 เป็นการยุบสภาครั้งที่ 3 ของ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทาน พระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2531 เนื่องจากพรรคการเมืองต่าง ๆ เกิดความแตกแยก โดยเฉพาะ จากพรรคประชาธิปัตย์ จนเกิดกลุ่ม 10 มกราคมขึ้นภายในพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้เสียงของรัฐบาลไร้เสถียรภาพ

ครั้งที่ 9 เป็นการยุบสภาโดยนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี กราบบังคมทูลขอพระราชทานยุบสภาเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2535 เนื่องจากเป็นรัฐบาลเฉพาะกิจแทนที่รัฐบาลของ พล.อ. สุจินดา คราประยูร ที่ต้องลาออกไปจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ

ครั้งที่ 10 เป็นการยุบสภาของนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระราชกฤษฎีกา ประกาศยุบสภา จากกรณี ส.ป.ก. 4-01

ครั้งที่ 11 เป็นการประกาศยุบสภาของนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระราชกฤษฎีกา ประกาศยุบสภา จากกรณีสัญญาติของนายกรัฐมนตรี การใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการหาประโยชน์ใส่ตนเอง การเอาเปรียบเรื่องงบประมาณ จัดสรรให้กับจังหวัดของตน และเรื่องนายราเกวช สักเสนา

ในประเทศไทยได้มีการยุบสภามากถึง 11 ครั้ง แต่ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ ครั้งที่ 10 คือ รัฐบาลของ นายชวน หลีกภัย เนื่องจากเป็นรัฐบาลชุดที่มีมาจากการเลือกตั้งอย่างสมบูรณ์ตามระบอบประชาธิปไตย คือไม่ว่านายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านได้ผ่านสนามการเลือกตั้งทุกคน นอกจากนี้ประเด็นที่สามารถทำให้รัฐบาลประกาศยุบสภาได้ มีเพียงแค่ประเด็นเดียว คือ กรณี ส.ป.ก. 4-01 ซึ่งต่างรัฐบาลของนายบรรหาร ศิลปอาชา ที่ประเด็นในการยุบสภามีมากมาย และก่อนการประกาศยุบสภาได้มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ ให้ฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาลได้ชี้แจงข้อเท็จจริงก่อนที่จะประกาศยุบสภา

ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการทราบว่าเพราะเหตุใด และมีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ฝ่ายค้านจึงประกาศชัยชนะเหนือฝ่ายรัฐบาลได้ การใช้วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลอย่างเดียวเพียงพอหรือไม่สำหรับการประกาศยุบสภาของนายกรัฐมนตรี หรือมีสิ่งที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ส่งเสริมให้วาทะของการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01 หรือไม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เข้าใจถึงบริบทของวาทะ (Rhetoric Situation) ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ
รัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01
2. เพื่อให้เข้าใจถึงโครงสร้างการแสดงผลของวาทะที่ใช้ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ
รัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01

ปัญหาคำวิจัย

1. บริบทของวาทะ (Rhetoric Situation) ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของ นายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01 เป็นอย่างไร
2. โครงสร้างการแสดงผลของวาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01 มีลักษณะอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยจะศึกษาการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ที่มีนายชวน หลีกภัย เป็น นายกรัฐมนตรี โดยเลือกครั้งที่นายชวน หลีกภัย ก้าวมาเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งแรก คือ เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 และในการเป็นรัฐบาลครั้งนี้ของนายชวน หลีกภัย ได้มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจถึง 4 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 9-11 มิถุนายน 2536 ,ครั้งที่ 2 ในวันที่ 11-13 พฤศจิกายน 2536 ,ครั้งที่ 3 ในวันที่ 27-29 กรกฎาคม 2537 และครั้งที่ 4 ในวันที่ 17-19 พฤษภาคม 2538 โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกครั้งสุดท้าย คือ ครั้งที่ 4 เนื่องจากเป็นครั้งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือมีการประกาศยุบสภาโดยนายกรัฐมนตรี
2. ศึกษาจากเอกสารรายงานการประชุมสามัญประจำปี ของวันที่ 17 - 19 พฤษภาคม 2538 และศึกษาจากหนังสือพิมพ์ตั้งแต่วันที่ 19 พฤศจิกายน 2537 จนถึง 19 พฤษภาคม 2538
3. แนวคิดหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาจากรายงานการประชุม และ หนังสือพิมพ์ คือ แนวคิดบริบททางวาทะของลอร์ด บิทเซอร์ และ การแสดงผลของสตีเฟน ทูลมิน

นียมศัพท์

1. **การโต้วาทิ** หมายถึง การโต้แย้งแสดงเหตุผลระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือ ฝ่ายเสนอ กับฝ่ายค้าน ด้วยการชี้เหตุผล ข้อเท็จจริง และหลักฐาน มาสนับสนุนความคิดฝ่ายของตนเอง และหักล้างความคิดของฝ่ายตรงข้าม โดยต้องอยู่ในญัตติที่กำหนดขึ้น และในการโต้วาทิจะมีผู้ควบคุมการโต้วาทิ คือ ประธาน เพื่อให้การโต้วาทิเป็นไปอย่างเรียบร้อย สุดท้ายของการโต้วาทิ จะต้องมีการตัดสินว่าฝ่ายใดแพ้ฝ่ายใดชนะเสมอ
2. **การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล** หมายถึง การโต้วาทิประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นใน รัฐสภา โดยมี 2 ฝ่ายที่เกี่ยวข้องคือ ประธานสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบ่งได้เป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายค้าน
3. **ผู้อภิปราย** หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานในที่ ประชุมให้ลุกขึ้นอภิปรายต่อที่ประชุม
4. **ญัตติ** หมายถึง หัวข้อที่ฝ่ายค้านเสนอ เพื่อใช้ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล
5. **รัฐบาล** หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของประชาชน เพื่อทำหน้าที่ในการบริหาร ประเทศ
6. **ฝ่ายค้าน** หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนประชาชน ในการทำหน้าที่ตรวจสอบ การทำงานของรัฐบาล
7. **ส.ป.ก. 4 – 01** หมายถึง เอกสารสิทธิที่ทางสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรได้ ออกให้กับผู้ที่มีสิทธิในการครอบครองที่ดินหลังจากการปฏิรูปที่ดิน
8. **หลักฐาน** หมายถึง ข้อมูลที่ผู้พูดนำเสนอเพื่อสนับสนุนญัตติของตน หรือเพื่อพิสูจน์ ให้เห็นว่าความคิดของตนนั้นสมเหตุสมผล น่าเชื่อถือได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ศึกษาโครงสร้างการแสดงผลของ สตีเฟน ทูลมิน โดยการใช้การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4 –01 เป็นกรณีศึกษา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และนำไปเป็น ตัวอย่างเพื่อประยุกต์ใช้ได้กับการโต้แย้งแสดงเหตุผลอื่น ๆ เช่น การโต้แย้งในศาล การโต้ปัญหาที่เกี่ยวข้องระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
2. ได้ศึกษาแนววิธีในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล การแสดงผลในสภาของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การโต้วาทิ
3. ได้ศึกษาวิธีการวิเคราะห์บริบททางวาทะ (Rhetoric Situation) โดยการใช้การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4 –01 เป็นกรณีศึกษา

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้เป็นการกล่าวถึง แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่นำมาใช้เป็นกรอบอ้างอิงเพื่อช่วยในการวิเคราะห์งานวิจัย ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 แนวคิด และระเบียบวิธีในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล
 - 1.2 ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง
 - 1.3 แนวคิดเรื่องการโต้แย้งแสดงเหตุผล
 - 1.4 แนวคิดเรื่องปริบทของวาทะ
 - 1.5 ประเภทของหลักฐาน และแนวคิดในเหตุผล
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดทางการเมืองเรื่องการอภิปรายไม่ไว้วางใจ

การประชุมรัฐสภา คือ การที่สมาชิกรัฐสภาได้มีโอกาสร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้ได้มติหรือข้อตกลงร่วมกันของที่ประชุมเป็นข้อสรุป เพื่อนำไปกระทำการในทางใดทางหนึ่ง หรือเพื่อนำไปตราเป็นกฎหมาย นอกจากนี้การประชุมอาจมีขึ้นเพื่อพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำความเข้าใจในปัญหาหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาที่มีอยู่ให้ลุล่วงไป หรือให้สมาชิกได้มีโอกาสในการซักถามการทำงานของรัฐบาล

องค์ประกอบของการประชุมรัฐสภาประกอบด้วย ประธานของที่ประชุม ทำหน้าที่ดำเนินการและควบคุมการอภิปราย มีเลขานุการทำหน้าที่บันทึกการประชุม และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และอาจมีมติให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการพิจารณาหรือตรวจสอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะตามที่สมาชิกทั้งหมดลงความเห็น และแต่งตั้งตัวแทนขึ้นมา

การประชุมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การประชุมสามัญ และการประชุมวิสามัญ

- **การประชุมสามัญ** เป็นการประชุมของสมาชิกรัฐสภา ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสมาชิก ที่จัดตั้งขึ้นตามข้อตกลงหรือระเบียบข้อบังคับตามกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ การประชุมสามัญของรัฐสภาปีหนึ่งกำหนดให้มี 2 ครั้ง หรือ 2 สมัย การประชุมสมัยหนึ่ง ๆ กำหนดให้มีระยะเวลา 90 วัน

- **การประชุมวิสามัญ** เป็นการประชุมที่จัดขึ้นเป็นพิเศษนอกเหนือจากการประชุมสามัญ ตามคำเรียกร้องของสมาชิกซึ่งมีการลงชื่อร่วมกันเพื่อเรียกร้องให้มีการประชุมพิจารณาเรื่องใดโดยเฉพาะ หรือเป็นการเร่งด่วน

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2511 มาตรา 134 ได้บัญญัติกรณีของรัฐสภาจะต้องประชุมร่วมกันไว้ดังต่อไปนี้

1. การให้ความเห็นชอบในการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
2. การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
3. การให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ
4. การปรึกษาร่างพระราชบัญญัติใหม่ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย หรือมิได้พระราชทานคืนมาภายในเก้าสิบวัน
5. การเปิดประชุมรัฐสภา ซึ่งพระมหากษัตริย์จะเสด็จพระราชดำเนินมาทางทำพิธีเปิดประชุมด้วยพระองค์เอง หรือโปรดเกล้าฯ ให้รัชทายาทซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้แทนพระองค์มาทำพิธี
6. การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ กับกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกรัฐสภาในปัญหาเกี่ยวกับราชการแผ่นดินซึ่งจะไม่มี การลงมติ
7. การแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน
8. การให้ความยินยอมในการประกาศสงคราม
9. การให้ความเห็นชอบแก่งานสัญญา ซึ่งมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญานั้น
10. การแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญ
11. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
12. การตีความรัฐธรรมนูญ

13. การให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้ และเลิกอำนาจนิติบัญญัติทางคณะรัฐมนตรีในยามที่มีสงคราม หรือในภาวะคับขันถึงขนาด อันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร และการใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภาตามปกติอาจขัดข้องหรือไม่เหมาะสมกับสถานการณ์

ตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พุทธศักราช 2539 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2539) กำหนดให้มีการจัดระเบียบวาระการประชุมตามลำดับดังนี้

1. เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม เป็นเรื่องที่ประธานกล่าวต่อที่ประชุม ซึ่งอาจเป็นการกล่าวถึงการประชุมที่ผ่านมา หรืออาจเป็นเรื่องที่ประธานต้องการแจ้งให้ที่ประชุมได้ทราบทั่วกันก่อนที่จะเริ่มต้นการอภิปรายในแต่ละครั้ง

2. รับรองรายงานการประชุม เป็นลำดับขั้นตอนที่ต่อจากเรื่องที่ประธานแจ้งให้ทราบแล้ว ประธานที่ประชุมจะถามความคิดเห็นของสมาชิกที่ประชุมเพื่อให้การรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา ซึ่งจะต้องเก็บไว้เป็นหลักฐานต่อไป ถ้าหากว่ามีสมาชิกท่านใดมีความเห็นขัดแย้งก็จะนำมาพิจารณาอีกครั้ง

3. เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว เป็นการอธิบายของกรรมาธิการที่นำมาแจ้งต่อที่ประชุมเกี่ยวกับการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

4. เรื่องที่ค้างพิจารณา เป็นการอภิปรายของสมาชิกที่ร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ในการประชุมครั้งที่ผ่านมา และเรื่องดังกล่าวได้นำกลับมาร่วมกันพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้สมาชิกมีโอกาสเสนอแนวทางการแก้ไข และเพื่อให้ได้มติที่สามารถนำไปแก้ไขได้

5. เรื่องที่เสนอใหม่ มี 2 ประเภท ได้แก่ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ และการเสนอญัตติ

5.1 การเสนอร่างพระราชบัญญัติ เป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญของกระบวนการตราพระราชบัญญัติ สภาจะพิจารณาออกพระราชบัญญัติได้ก็ต่อเมื่อมีผู้ริเริ่มเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อสภาก่อน แล้วประธานจึงสั่งให้บรรจุเข้าระเบียบวาระเพื่อให้มีการพิจารณากัน การริเริ่มเสนอร่างพระราชบัญญัติทำได้ 2 ทาง คือ เสนอโดยคณะรัฐมนตรี และเสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

5.2 การเสนอญัตติ เป็นการเสนอเรื่อง หรือปัญหาที่สมาชิกหรือคณะรัฐมนตรีเสนอเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุม และขอมติจากที่ประชุมหรือวินิจฉัยว่าควรจะทำปฏิบัติอย่างไร

6. เรื่องอื่น ๆ เช่นการตั้งกระทู้ถาม หมายถึง ข้อซักถามที่สมาชิกรัฐสภาถามรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลเกี่ยวกับงานหน้าที่ ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบอย่างหนึ่งของรัฐบาลที่มีต่อรัฐสภาในฐานะผู้ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล (คณิน บุญสุวรรณ, 2533) ในขั้นกระทู้ถามในการประชุมประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ

6.1 การตั้งกระทู้ถาม เป็นการอภิปรายของสมาชิกที่ต้องการซักถาม โดยการตั้งกระทู้ถามนั้นผู้ที่ซักถามต้องเสนอเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาล่วงหน้าก่อนจะมีการประชุม ดังนั้นเมื่อถึงเวลาการประชุมผู้อภิปรายต้องกล่าวถึงคำถามและให้รายละเอียดเกี่ยวกับคำถามนั้น

6.2 การตอบกระทู้ถาม เป็นการอภิปรายของสมาชิกผู้ที่ได้รับการซักถาม ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในคณะรัฐบาลเพื่อตอบคำถาม หรือชี้แจงข้อเท็จจริงให้ที่ประชุมทราบตามที่ได้มีผู้ซักถามเอาไว้

ข้อกำหนดในการยื่นญัตติเพื่อขอเปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจ

- การยื่นญัตติเพื่อขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี

ตามมาตรา 185 กำหนดไว้ว่า “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าสองในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ญัตติดังกล่าวต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปซึ่งเป็นบุคคลตามมาตรา 201 วรรคสองด้วย และเมื่อได้มีการเสนอญัตติแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติ หรือการลงมตินั้นไม่ได้คะแนนเสียงตามวรรคสาม

การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนายกรัฐมนตรีที่มีพฤติกรรมร้ายหรือผิดปกติสืบไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือจงใจฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย จะเสนอโดยไม่มีการยื่นคำร้องขอ ตามมาตรา 304 ก่อนมิได้ และเมื่อได้มีการยื่นคำร้องขอตามมาตรา 304 แล้ว ให้ดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องรอผลการดำเนินการตามมาตรา 305

เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลงโดยมิใช่ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นนี้มีให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุด มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้น เป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีอีก ตลอดสมัยการประชุมนั้น

ในกรณีที่มีมติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรนำชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อตามวรรคหนึ่งกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งต่อไป และมีให้นำมาตรา 202 มาบังคับใช้”

- การยื่นญัตติเพื่อขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

ตามมาตรา 186 “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ให้นำบัญญัติมาตรา 185 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

การยื่นญัตติไม่ไว้วางใจรัฐบาลนั้น เป็นเรื่องที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่ทางรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ เพื่อสร้างระเบียบในการทำงานในรัฐสภา ดังนั้นก่อนที่จะวิเคราะห์วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจึงได้กล่าวถึงรายละเอียดของกฎระเบียบต่างๆ ว่า ประเภทของการอภิปรายไม่ไว้วางใจนั้นจัดว่าเป็นการประชุมสภาแบบใด และวิธีการในการยื่นอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลมีข้อจำกัดอย่างไร จึงสามารถดำเนินการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจของฝ่ายค้าน เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจก่อนที่เราจะทำการวิเคราะห์วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล

1.2 ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารกับการเมืองนั้น มีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด การสื่อสารเป็นพื้นฐานของศาสตร์สาขาต่าง ๆ ส่วนการเมืองเป็นเรื่องของการพูด การจูงใจ หรืออีกนัยหนึ่งปฏิบัติการสัมพันธ์ของมนุษย์ การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การพูด การจูงใจ และการกระทำทางการเมืองกว่า 1500 ปีมาแล้ว Aristotle ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสาร และการเมืองในหนังสือ Politics และ The Art of Rhetoric ของตน ในหนังสือชื่อ Politics Aristotle เน้นว่ามนุษย์เป็น “สัตว์ทางการเมือง” และเป็นสิ่งมีชีวิตประเภทเดียวที่มีความสามารถด้านภาษา ส่วนในหนังสือ The Art of Rhetoric Aristotle กล่าวว่า ศิลปะของการพูดในความหมายที่แคบที่สุดคือ วิธีในการจูงใจ

พฤติกรรมทางการเมืองเกือบทั้งหมดเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการสื่อสารไม่ลักษณะใดก็ลักษณะหนึ่ง โดยพิจารณาแบบจำลองทางการเมืองการสื่อสารของ Lasswell นักรัฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงที่ว่า “ใครพูดอะไร ผ่านช่องทางไหน ถึงใคร แล้วทำให้เกิดผลอะไร” ส่วนเกณฑ์ในการตัดสินว่า

การสื่อสารนั้นเป็นการสื่อสารทางการเมืองหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับผลทางการเมืองของการสื่อสารที่อาจเกิดจากแหล่งสาร สาร ช่องสาร หรือผู้รับสารก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล ฝ่ายค้านเท่านั้น เช่น การที่ผู้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไปรับพลอยมูลค่าหลายแสนบาทจากประชาชนที่ชื่นชมท่าน ถึงแม้เป็นเรื่องส่วนตัว แต่กลายเป็นเรื่องการเมืองทันทีเมื่อโทรทัศน์ช่องหนึ่งได้นำเสนอข่าวออกไป เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ บรรทัดฐานทางการเมืองไทยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ ห้ามรับสิ่งของจากประชาชนเกินจำนวน 1,000 บาท เพราะฉะนั้นรายงานข่าวชิ้นนี้ของโทรทัศน์ช่องหนึ่งจะต้องก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันในเรื่องสื่อมวลชน และประชาชนอย่างกว้างขวาง และจะมีผลต่อความน่าเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นอย่างแน่นอน

ในบางครั้งการสื่อสารที่เห็นได้ชัดว่าไม่เกี่ยวกับการเมือง แต่ถ้าถ่ายทอดให้คนบางกลุ่มอาจมีผลทางการเมืองได้ เช่น ภาพยนตร์ชีวิตของตะวันตกอาจทำให้ผู้ชมในประเทศกำลังพัฒนาได้พัฒนาทักษะ และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น สิทธิสตรี

Almond (1960 : 4-5 อ้างถึงใน เสถียร เขยประทับ, 2540 : 6)เห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในทางการเมือง คือการสื่อสาร หน้าที่ที่กระทำทั้งหมดในระบบการเมือง เช่น การกล่อมเกลางานการเมือง (Political Socialization) การเลือกสรรบุคคลทางการเมือง (Political Recruitment) การรวมผลประโยชน์ (Interest Aggregation) การรวมผลประโยชน์ขัดแย้ง (Interest Articulation) การวางกฎ (Rule - making) การใช้กฎ (Rule Application) และการวินิจฉัยกฎ (Rule Adjudication) ต้องกระทำโดยวิธีการสื่อสาร บิดามารดา ครู และนักบวช กล่อมเกลางานการเมืองผ่านการสื่อสาร ผู้นำกลุ่มผลประโยชน์ ผู้แทนราษฎร และผู้นำพรรคการเมืองทำหน้าที่แสดงผลประโยชน์ และรวมผลประโยชน์ของตนโดยการสื่อสารความต้องการ และข้อเสนอแนะด้านนโยบาย สมาชิกสภานิติบัญญัติตรากฎหมายโดยอาศัยข่าวสารที่ตนรับ และโดยการสื่อสารกับเพื่อนสมาชิกสภานิติบัญญัติ และหน่วยงานอื่น ๆ ในระบบการเมือง ในการทำหน้าที่ของตนข้าราชการได้รับ และวิเคราะห์ข่าวสารจากสังคม และจากองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ

ในการวิเคราะห์วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บริบททางวาทะ ซึ่งอาศัยการวิเคราะห์เอกสารจากหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นตัวกลางในการสื่อสาร ระหว่างประชาชน กับรัฐบาล, ฝ่ายค้านกับประชาชน, สื่อสารมวลชน กับประชาชน, สื่อมวลชนกับรัฐบาล, สื่อมวลชนกับฝ่ายค้าน และนักวิชาการ ฯลฯ ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นการ

อภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ของทั้งฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล การวิพากษ์วิจารณ์ของ นักหนังสือพิมพ์ หรือนักวิชาการ การเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นการสื่อสารที่มี ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ดังนั้นการวิเคราะห์วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ รัฐบาลในครั้งนี้จึงถือได้ว่าเป็นการสื่อสารทางการเมืองอย่างหนึ่ง

1.3 แนวคิดเรื่องการโต้แย้งแสดงเหตุผล (DEBATE)

Robert James Branham (1991) ได้ให้คำนิยามการโต้วาที (Debate) ว่า เป็น กระบวนการแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนา สนับสนุน และการโต้ตอบ ไม่จำเป็นต้องเป็นการ แลกเปลี่ยนกันทางการพูดเท่านั้น (Oral Exchange) แต่สามารถแลกเปลี่ยนกันทางการเขียนได้ เช่น การเขียนจดหมายโต้ตอบกัน การเขียนผ่านสิ่งพิมพ์ เป็นต้น

Raymond Alden (1991) กล่าวว่า การโต้วาที (Debate) เป็นศิลปะของการกระทำ หรือการพูดภายใต้เงื่อนไขของทั้งสองฝ่าย หัวข้อที่นำเสนอ (Case) สามารถรับฟังได้ และ ผู้สนับสนุนของแต่ละฝ่ายสามารถโต้ตอบกันได้โดยตรง

Michael Pfau (1987) กล่าวว่า การโต้วาที (Debate) คือ กระบวนการซึ่งคนโต้แย้งกัน เรื่องความขัดแย้งที่ตรงกันข้าม โดยการใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวให้ฝ่ายตรงข้ามเชื่อ และ ยอมรับในสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งเชื่อ

จำนง วิบูลย์ศรี (2538) ได้ให้ความหมายของการโต้วาที (Debate) ว่า เป็นการ โต้แย้งแสดงเหตุผลระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเสนอ กับฝ่ายค้าน ด้วยการชี้เหตุผลและ ความกับสำนวนโวหาที่คมคาย ซึ่งอาจเรียกว่า “เหตุผลทางวาที” มาโต้ตอบซึ่งกันและกัน เพื่อ สนับสนุนความคิดเห็นของตน ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อการหักล้างเหตุผลและความคิดเห็นของฝ่าย ตรงข้าม จุดเด่น คือการใช้ชั้นเชิงในการพูด และการแสดงเหตุผล ตลอดจนเลือกใช้สำนวน โวหารที่ฉลาดแหลมคมของแต่ละฝ่าย

สมจิตร ชิวปรีชา (2535) ได้ให้ความหมายของ การโต้วาที (Debate) คือ การที่บุคคลของสองฝ่ายใช้ศิลปะการพูด หรือวาทศิลป์ พูดโต้คารม หรือถกเถียงกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ประกอบด้วย ผู้เสนอ ผู้คัดค้าน และมีประธานเป็นผู้รักษาระเบียบของการโต้วาที ผู้พูดแต่ละฝ่ายจะใช้คำพูดโต้แย้งกันอย่างมีระเบียบตามหัวข้อที่กำหนด โดยใช้วาทศิลป์ในการพูดอันคมคาย ใช้หลักการ และหลักฐานต่าง ๆ เพื่อคัดค้าน โต้แย้ง หรือหักล้างกันอย่างมีเหตุผล

จันทิมา พรหมโชติกุล (2530) การโต้วาที (Debate) เป็นการพูดในลักษณะการโต้แย้งแสดงทัศนคติของบุคคลสองกลุ่ม ด้วยการชี้เหตุผล และวาทศิลป์ สนับสนุนความคิดเห็นของฝ่ายตน และหักล้างความคิดเห็น หรือเหตุผลของอีกฝ่าย เพื่อให้จำนนต่อเหตุผล และพ่ายแพ้ไปในที่สุด

สมปราชน อัมมะพันธ์ (2529) กล่าวว่า การโต้วาที (Debate) คือ การโต้แย้งด้วยคำพูดที่ประกอบด้วยเหตุผล และการใช้วาทศิลป์หักล้างเหตุผลของอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อมุ่งให้ได้ชัยชนะ เน้นการพูดแบบชักจูง และการอภิปรายที่ต้องมีการโต้แย้งกันด้วยเหตุผล เพื่อตัดสินใจว่าจะรับหลักการ หรือนโยบายหรือไม่

ฉัตรอรุณ ตันนะรัตน์ (2515) ได้ให้นิยาม การโต้วาที (Debate) ว่าหมายถึง การพูดที่มีฝ่ายเสนอความคิดเห็นฝ่ายหนึ่ง กับอีกฝ่ายหนึ่งกล่าวค้านความคิดเห็น ทั้ง 2 ฝ่ายจะใช้วาทศิลป์กล่าวค้านความคิดเห็นของกันและกัน อย่างมีระเบียบ โดยใช้หลักเหตุผล ข้อเท็จจริง และหลักวิชาการ ให้เห็นว่าความคิดเห็นของตนนั้นถูกต้อง ทั้งสองฝ่ายจะใช้วาทศิลป์กล่าวค้านความคิดเห็นของอีกฝ่ายหนึ่งเสมอ และในการเสนอข้อคิดเห็นของตนนั้น ต้องเสนอให้ตรงประเด็นยุติ และต้องมีผู้ตัดสินว่าฝ่ายใดแพ้ ฝ่ายใดชนะ

ดังนั้น การโต้วาที (Debate) คือ การโต้แย้งแสดงเหตุผลระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือ ฝ่ายเสนอ กับฝ่ายค้าน ด้วยการชี้เหตุผล ข้อเท็จจริง และหลักฐาน มาสนับสนุนความคิดฝ่ายของตนเอง และหักล้างความคิดของฝ่ายตรงข้าม โดยต้องอยู่ในยุติที่กำหนดขึ้น และในการโต้วาทีจะมีผู้ควบคุมการโต้วาที คือ ประธาน เพื่อให้การโต้วาทีเป็นไปอย่างเรียบร้อย สุดท้ายของการโต้วาทีจะต้องมีการตัดสินว่าฝ่ายใดแพ้ฝ่ายใดชนะเสมอ

ประเภทของการโต้วาทิ

Austin J. Freeley (1968 : 14- 19 อ้างถึงใน จำนง วิบูลย์ศรี, 2538 : 316 -317) ได้แบ่งการโต้วาทิออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การโต้วาทิประยุกต์ (Applied Debate) กับ การโต้วาทิทางการศึกษา (Educational Debate)

1. การโต้วาทิประยุกต์ หมายถึง การโต้วาทิในนิติบัญญัติหนึ่ง ซึ่งได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากสาธารณชน และสามารถนำผลจากการโต้วาทินั้น ๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ การโต้วาทิประยุกต์แบ่งย่อยเป็นหลายประเภท เช่น การโต้วาทิพิเศษ (Special Debate) การโต้วาทิทางกระบวนการยุติธรรม (Judicial Debate) การโต้วาทิทางรัฐสภา (Parliamentary Debate) และการโต้วาทิแบบไม่เป็นทางการ (Nonformal Debate)

1.1 การโต้วาทิพิเศษ (Special Debate) หมายถึง การโต้วาทิที่จัดขึ้นในโอกาสใดโอกาสหนึ่งเป็นพิเศษ โดยมีกฎเกณฑ์และกติกาที่แน่นอน และเป็นนิติบัญญัติที่สาธารณชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจร่วมกัน เช่น การโต้วาทิพิเศษระหว่างผู้เข้าแข่งขันชิงตำแหน่งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา เช่น การโต้วาทิระหว่างคลินตัน กับจอร์จ บุช ในปี ค.ศ. 1992 โดยการโต้วาทิประเภทนี้แต่ละฝ่ายจะต้องมุ่งที่จะเอาชนะฝ่ายตรงข้ามให้ได้ โดยใช้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ผสมผสานกับเขาวนไฉฉวยพิภพปฏิบัติที่เฉลียวฉลาด และมองการณ์ไกล เพื่อโน้มน้าวใจผู้ฟังให้เชื่อและคล้อยตาม

1.2 การโต้วาทิทางกระบวนการยุติธรรม (Judicial Debate) หมายถึง การโต้วาทิที่ต้องดำเนินการภายในศาล โดยอาศัยตัวบทกฎหมายและกฎกติกาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เป็นการโต้วาทิที่มุ่งเอาชนะฝ่ายตรงข้ามเช่นกัน อาทิ การโต้วาทิระหว่างโจทก์กับจำเลยในศาล

1.3 การโต้วาทิทางรัฐสภา (Parliamentary Debate) หมายถึง การโต้วาทิที่ต้องดำเนินการภายในรัฐสภา โดยอาศัยตัวบทกฎหมาย และกฎระเบียบทางรัฐสภาเป็นหลัก และมีวัตถุประสงค์เพื่อจะตัดสินปัญหา หรือข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับรัฐสภา เช่น การโต้ปัญหาระหว่างฝ่ายค้าน กับฝ่ายรัฐบาลในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาการออกเอกสารสิทธิ สปก - 401 ,ปัญหาเกี่ยวกับการออกกฎหมาย “ฟอกเงิน” เป็นต้น

1.4 การโต้วาทิแบบไม่เป็นทางการ (Nonformal Debate) หมายถึง การโต้วาทิที่จัดขึ้นอย่างเป็นกันเอง ไม่มีกฎเกณฑ์กติกาหรือรูปแบบแต่อย่างใด เป็นการ

ได้ว่าที่ที่มีได้มุ่งแพ้หรือชนะ แต่อาจจะมุ่งให้เกิดความเข้าใจตรงกัน โดยยึดเอาความจริง และความรอบรู้ในเชิงวิชาการเป็นเกณฑ์ เช่น การโต้ปัญหาวิชาการระหว่างอาจารย์กับ นิสิตนักศึกษา หรือการโต้ปัญหาที่เกี่ยวข้องของระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

2. การโต้ว่าที่ทางการศึกษา (Educational Debate) หมายถึง การโต้ว่าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับอดีตทางการศึกษา หรือการโต้ว่าที่ที่มุ่งนำผลมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทางการศึกษา เช่น การโต้ว่าที่เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา การโต้ว่าที่เพื่อกระตุ้นให้นิสิต นักศึกษา หันมาสนใจในปัญหาที่เกี่ยวกับคุณภาพของการศึกษาในสังคมปัจจุบัน เป็นต้น การโต้ว่าที่ทางการศึกษา เช่น การโต้ว่าที่ เรื่อง “เป็นครูนั้นแสนลำบาก เป็นนักเรียนเหนื่อยยาก กว่าหลายเท่า”

ในส่วนของกรอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เป็นการโต้ว่าที่ทางรัฐสภา (Parliamentary Debate) แบบหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายค้าน โดยมีผู้ควบคุมการอภิปรายเชิงโต้ในครั้งนี้อยู่ คือ ประธานสภาผู้แทนราษฎร และมีการออกเสียงเพื่อลงมติ ว่าไว้วางใจ หรือไม่ไว้วางใจรัฐบาล ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การอภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นการใช้ วาทศิลป์ประเภทหนึ่ง ซึ่งต้องใช้ข้อเท็จจริง หลักฐาน และเหตุผลมาประกอบในการโต้แย้ง เพื่อให้อีกฝ่ายยอมรับในการอภิปราย และการวิจัยในเรื่องดังกล่าวยังไม่เคยปรากฏที่ใด ผู้วิจัยจึง สนใจที่จะศึกษาวิธีการโต้แย้งของฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายค้าน ว่าทั้งสองฝ่ายใช้หลักฐาน การแสดง เหตุผลอย่างไรในการโต้แย้ง และเหตุผล และหลักฐานที่ใช้ ตรงประเด็นกับเรื่องที่อภิปรายหรือไม่ น้ำหนัก และจำนวนหลักฐานทั้งหมดที่นำมา มีปริมาณเพียงพอต่อการยืนยันหรือไม่ และมีความ น่าเชื่อถือของหลักฐานมากน้อยแค่ไหน

1.4 แนวคิดเรื่องปริบทของวาทะ

ปริบทของการใช้วาทะเป็นที่รู้จักกันดีในการศึกษาวาทวิทยา คือ ปริบทที่นำเสนอโดย อริสโตเติล ซึ่งกล่าวว่า มีปริบทอยู่ 3 สถานะการณ์ซึ่งวาทะจะได้มีบทบาท และปริบททั้ง 3 ประการนี้จะได้แบ่งชนิดของวาทะด้วย ปริบทแรก คือ การพูดในรัฐสภา ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง นโยบายของรัฐ ปริบทที่สอง คือ การพูดในศาลเป็นการกล่าวหาของโจทก์หรือการแก้ตัวของ จำเลย และปริบทที่สาม คือ การพูดกลางสถานที่สำคัญในชุมชน เช่นอนุสาวรีย์เพื่อชมเชย สรรเสริญ และประณามศัตรูที่มารุกราน อริสโตเติลกล่าวว่าในยามสงบวาทศิลป์ใช้เพื่อ ดำเนินการปกครองเช่นในรัฐสภา รักษาผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล เช่นในศาล และในยาม สงครามวาทศิลป์ใช้เพื่อปกป้องการรุกราน สถานการณ์ทั้ง 3 สถานการณ์อาจสรุปได้ดังนี้

1. Deliberative เป็นวาทะที่เกี่ยวกับนโยบายเป็นหลัก ผู้พูดจะพูดโน้มน้าวใจให้เชื่อหรือไม่เชื่อ และเวลาที่เนื้อความในวาทะเอ่ย คือ อนาคต จุดมุ่งหมายที่วาทะแบบนี้ต้องการจะต้องสัมฤทธิ์ผล คือ ให้ผู้ฟังตระหนักถึงการได้ผลประโยชน์ หรือการเสียผลประโยชน์ ฉะนั้นเนื้อหาจึงเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับสิ่งดีและไม่ดีของรัฐได้แก่ (ก) วิธีเพิ่มรายได้ของรัฐ (ข) กำลังทหารของตนเองและรัฐอื่น ๆ (ค) ภูมิศาสตร์ทางด้านยุทธศาสตร์ (ง) สินค้าส่งออกสินค้าเข้า (จ) ลักษณะและประวัติการปกครองแต่ละแบบ นอกจากนี้เนื้อหาของวาทะชนิดนี้ยังเกี่ยวข้องกับสิ่งดีงาม และความสุขของมนุษย์ การมีลูกหลานที่ดี คุณงามความดีของจิตใจ ความสวยงามของร่างกาย ความมั่งคั่ง เกียรติยศชื่อเสียง ความมีสติปัญญา ความเที่ยงธรรม

ในสมัยคริสตศวรรษที่ 20 นักวิชาการได้พัฒนารอบวิเคราะห์นี้เป็นกรอบในการโต้ว่าที่จากหัวข้อซึ่งเป็นหัวข้อสำเร็จรูป ได้ดังนี้

1. มีความจำเป็นจะต้องเปลี่ยนสถานะที่เป็นอยู่ขณะนี้หรือ
2. แผนการที่สนับสนุนโดยฝ่ายเสนอจะสนองความจำเป็นนี้ได้หรือไม่
3. แผนการที่สนับสนุนโดยฝ่ายเสนอนั้นจะมีผลดีหรือไม่

2. Forensic เป็นวาทะที่เกี่ยวข้องกับความจริงเท็จเป็นหลัก ได้แก่ วาทะที่ใช้ในศาล ผู้พูด กล่าวหาหรือป้องกัน และเวลาที่เนื้อความในวาทะเกี่ยวข้องคืออดีต จุดมุ่งหมายที่วาทะแบบนี้ต้องการจะได้คือ ความยุติธรรม หรือความอยุติธรรม เนื้อหาที่วาทะชนิดนี้ใช้ เกี่ยวข้องกับความสนุกสนานรื่นรมย์ต่าง ๆ เพราะอริสโตเติลถือว่า มนุษย์ทำความผิดเพราะต้องการแสวงหาความรื่นรมย์และหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดใส่ตัว ความรื่นรมย์และความเจ็บปวดอันเป็นสาเหตุของการทำผิดเหล่านี้ได้แก่ การไม่ถูกบังคับ งานหนัก ความคาดหวังในอนาคต ชัยชนะ เกียรติยศชื่อเสียง การเรียนรู้ การได้กำไร ความรักตัวเอง การแก้แค้น

ในประเด็นที่ได้จากข้อเท็จจริง Question of fact ฝ่ายค้านอาจได้ว่า

1. ไม่มีพยานหรือหลักฐานหรือข้อพิสูจน์เพียงพอที่กล่าวว่าการกระทำ (เช่น อาชญากรรม การก่อการร้าย ฯลฯ) ได้เกิดขึ้นจริง (เช่น
2. หรือถ้าเกิดขึ้น การกระทำเช่นที่ว่านี้ก็ไม่ผิดร้ายแรง
3. นอกจากไม่ผิดร้ายแรงแล้ว กล่าวได้ว่า การกระทำนี้ยังมีผลเสียน้อยมากหรือชอบธรรมด้วยซ้ำ

3. Epideictic เป็นวาทะที่เกี่ยวกับงานพิธีเป็นหลัก ได้แก่ วาทะที่ใช้ในพิธีการต่าง ๆ ผู้พูดจะพูดหรือสรรเสริญหรือประณาม และเวลาที่เนื้อความในวาทะเกี่ยวข้อง คือปัจจุบัน จุดมุ่งหมายที่วาทะชนิดนี้ต้องการสัมฤทธิ์ผลคือ การได้มาซึ่งเกียรติยศหรือเสื่อมเกียรติ เนื้อหาที่วาทะชนิดนี้ใช้คือ คุณธรรมและความชั่วร้าย เช่นความเที่ยงธรรม ความกล้าหาญ ความรู้จักอดกลั้น ความสุภาพ ความรอบคอบ ความเฉลียวฉลาด ความฉลาดกล้ว ความโง่เขลา

ในกรณีที่เป็นเรื่องของคุณธรรม (Question of value) ประเด็นที่มักโต้กันโดยทั่วไปจะมาจากเรื่องของศีลธรรม จริยธรรม ความงาม ค่านิยม ความดี การได้ประโยชน์ ความเหมาะสม ความมีค่า ความพึงปรารถนาว่าสิ่งที่ฝ่ายเสนอสนับสนุนนั้นได้ตอบสนองหลักเกณฑ์ทางด้านศีลธรรมจริยธรรมหรือไม่

กรอบความคิดที่น่าสนใจอีกกรอบหนึ่งเกี่ยวกับการศึกษาปริบทของวาทวิทยา คือสภาพการณ์เชิงวาทศิลป์ 4 (Rhetorical Situation) ลอยด์ บิทเซอร์ได้ให้คำจำกัดความของ Rhetorical Situation ว่า หมายถึงสภาพการณ์แวดล้อมซึ่งประกอบด้วยเหตุการณ์ วัตถุประสงค์ ความสัมพันธ์ และกรณีเร่งด่วน ซึ่งเชิญชวนให้ต้องมีวาทะสนองตอบ บิทเซอร์กล่าวว่า มีสภาพการณ์ที่เชิญชวนวาทะ แต่บางครั้งหาได้มีวาทะสนองตอบไม่ วาทะที่สนองตอบนั้นจะจัดได้ว่าเป็นวาทศิลป์ (Rhetorical) ก็ต่อเมื่อเป็นคำตอบที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เชิญชวนการตอบนั้น (fitting response) การวิเคราะห์วาทะแบบนี้คือการพิจารณาดูว่าการโต้ตอบด้วยวาทะต่อสภาพการณ์นั้นไม่เหมาะสมหรือไม่

บิทเซอร์ อธิบายว่า องค์ประกอบของ Rhetorical Situation นี้มี 5 อย่าง โดยผู้วิจัยจะได้นำองค์ประกอบทั้ง 5 ประการนี้ มาพิจารณาว่า แต่ละองค์ประกอบจะสัมพันธ์กับการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลอย่างไร องค์ประกอบทั้ง 5 มีดังนี้

1. exigence หมายถึงสถานการณ์เร่งด่วน สิ่งบกพร่องหรืออุปสรรคอย่างใดอย่างหนึ่งหรือรอการตอบสนอง การแก้ไข หรือการเปลี่ยนแปลง กรณีเร่งด่วนหรือสิ่งบกพร่องนี้ในแง่ของวาทะแล้ว จะต้องได้รับการตอบสนองหรือการแก้ไขด้วยวาทะเท่านั้นจึงจะเป็นองค์ประกอบของ Rhetorical Situation

2. audience ได้แก่ผู้ฟัง บิทเซอร์ถือว่า ผู้ฟังในที่นี้หมายถึงผู้ที่สามารถได้รับอิทธิพลจากวาทะและชักนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

3. constraints คือสิ่งที่มีอำนาจที่จะจำกัดการตัดสินใจ และการกระทำที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ ข้อจำกัดเหล่านี้ได้แก่ บุคคล เหตุการณ์ วัตถุประสงค์ และความสัมพันธ์ ความเชื่อทัศนคติ เอกสาร ข้อเท็จจริง ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาพพจน์ ผลประโยชน์ แรงจูงใจ เป็น

ต้น ผู้พูดมีข้อจำกัดเฉพาะตัวเพิ่มขึ้นอีก คือบุคลิกเฉพาะตัว ข้อพิสูจน์ ลีลาใช้ในการโต้แย้ง บิทเซอร์สรุปว่าข้อจำกัดมี 2 กลุ่มคือ (ก) สิ่งที่เกิดโดยผู้พูด จัดทำขึ้นมาเอง เช่นหลักฐาน ข้อพิสูจน์ ลำนวนลีลาที่เลือกใช้ ประเด็นต่าง ๆ ในการโต้แย้ง และ (ข) สิ่งที่ดำเนินไปตามธรรมชาติมีอยู่แล้วไม่ได้สร้างขึ้นเช่น บุคลิกเกี่ยวกับตัวผู้พูด ภาพพจน์เกี่ยวกับตัวคนพูด ผลประโยชน์ระหว่างคนพูด และคนฟัง ฯลฯ

4. speaker คือ ตัวผู้พูดเอง เมื่อเริ่มโต้ตอบกับ Rhetorical Situation ก็เป็นองค์ประกอบอันหนึ่งด้วย เช่นผู้พูดมาพูดในฐานะอะไร เหมาะสมหรือไม่

5. speech วาทะ เมื่อผู้พูดกล่าววาทะ วาทะก็จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งด้วยบิทเซอร์กล่าวว่า เมื่อสภาพการณ์ที่เชิญชวนการตอบโต้ที่เหมาะสมปรากฏอย่างกระจ่างชัด สภาพการณ์อันนั้นจะเป็นตัวชี้นำจุดประสงค์ของวาทะและกำหนดโครงเรื่องที่ผู้พูด เนื้อหาและลีลาของวาทะที่กล่าวตอบ

การวิเคราะห์การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบการวิเคราะห์บริบททางวาทะของลอยด์ บิทเซอร์ เข้ามาเป็นกรอบความคิดหลักในการร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนที่จะเริ่มมีการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลในครั้งนี้

1.5 ทฤษฎีการโน้มน้าวใจโดยการใช้หลักฐาน และเหตุผล

ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจสิ่งที่สำคัญต่อการสร้างความน่าเชื่อถือ และโน้มน้าวใจให้ฝ่ายตรงข้ามเชื่อได้นั้น ก็คือ การโน้มน้าวใจโดยการใช้เหตุผล และการโต้แย้ง โดยการใช้หลักฐานประกอบด้วย 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ข้อเท็จจริง (Fact) หลักฐานต่าง ๆ (Evidence) และกระบวนการในการพิจารณาหาเหตุผล (Reasoning) (อรวรรณ ปีลันธนโอบาท, 2540)

ข้อเท็จจริง หมายถึง เนื้อหาสาระของประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้พูดนำมาเสนอผู้ฟัง ข้อเท็จจริงนี้ได้มาจากการตอบคำถาม 6 ข้อ คือ ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร

หลักฐาน คือ ข้อมูลที่ผู้พูดนำเสนอเพื่อสนับสนุนประเด็นของตนหรือเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าความคิดของตนนั้นสมเหตุสมผล น่าเชื่อถือได้ เราสามารถจำแนกหลักฐานออกได้หลายรูปแบบ เช่น

รูปแบบแรก เป็นหลักฐานทางตรง หลักฐานทางอ้อม หลักฐานเชิงปฏิเสธ และหลักฐานความเป็นจริง

รูปแบบที่สอง จำแนกหลักฐานออกเป็น การยกตัวอย่าง การใช้สถิติ การใช้พยาน และการเปรียบเทียบ

รูปแบบแรก

1. หลักฐานทางตรง (Direct Evidence) มีลักษณะสำคัญคือเป็นหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ถูกฟ้องโดยตรง ผู้พุดมีประสบการณ์ด้วยตนเองโดยตรง จึงนำมาอ้างเป็นหลักฐานดังกล่าว ผู้พุดสามารถนำมาถ่ายทอดให้ผู้ฟังพิจารณาและทดสอบได้ด้วยตนเอง อีกประเภทหนึ่งคือหลักฐานทางตรงอาจเป็นตัวบุคคลที่ผู้พุดนำมาเป็นประจักษ์พยานให้ผู้ฟังเห็นและซักถามเพิ่มเติมได้ หลักฐานทางตรงเป็นหลักฐานที่มีน้ำหนักมากที่สุด เมื่อเทียบกับหลักฐานชนิดอื่น ๆ แต่เป็นหลักฐานที่หายากที่สุด

2. หลักฐานทางอ้อม (Indirect evidence) มีลักษณะสำคัญคือ เป็นหลักฐานที่ผู้พุดมิได้มีประสบการณ์ด้วยตนเอง แต่ทราบจากการบอกเล่าของผู้อื่นบ้าง จากการอ่านข้อมูลตัวเลขสถิติบ้าง จากข่าวในหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน เหตุการณ์ที่จารึกไว้ในประวัติศาสตร์หรือพงศาวดาร รวมทั้งคดีพจน์ คำคม คำพังเพย สุภาษิตต่าง ๆ ต้องอาศัยการตีความประกอบ เพราะไม่สามารถหาประจักษ์พยานที่แท้อย่างชัดเจน

3. หลักฐานเชิงปฏิเสธ (Negative Evidence) มีลักษณะสำคัญของหลักฐานประเภทนี้คือ เป็นหลักฐานที่มีได้สนับสนุนการกล่าวอ้างโดยตรง แต่การขาดหรือการไม่มีอยู่ของหลักฐานนี้กลับกลายเป็นข้อพิพจน์ในตัวเอง เช่น นาย ก กล่าวอ้างว่า จบการศึกษาระดับปริญญาตรีนิติศาสตร์จากมหาวิทยาลัย ข เมื่อเราไปค้นดูที่แผนกทะเบียนของมหาวิทยาลัย ข ปรากฏว่าไม่มีชื่อนาย ก และนักศึกษาในรุ่นเดียวกันไม่รู้จักนาย ก การขาดหรือการไม่มีอยู่ของหลักฐานที่นาย ก อ้างถึงเป็นข้อพิพจน์เชิงปฏิเสธ หรือหลักฐานเชิงปฏิเสธที่พิพจน์คำพุดของนาย ก เอง

4. หลักฐานตามที่เป็นจริง (Real Evidence) หลักฐานชั้นนี้มีทั้งประเภทที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยเจตนาแน่นอน (Created Evidence) และทั้งปรากฏเองโดยไม่มีผู้ใดสร้างขึ้น (Accidental Evidence) สำหรับประเภทแรกได้แก่ บัตรประจำตัวนักเรียน บัตรประชาชน ใบขับขี่ โฉนดที่ดิน ภาพถ่าย และยังมีรวมถึงวัตถุพยานต่าง ๆ ได้แก่ แบบจำลอง แผนภูมิ นิทรรศการ หรือการสาธิตต่าง ๆ ที่ผู้พุดนำมาประกอบการพุด ส่วนหลักฐานที่ปรากฏขึ้นเองโดยไม่มีผู้ใดสร้างขึ้นมา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองในสภาพแวดล้อมหนึ่ง ๆ เช่น ในคดีฆาตกรรม หลักฐานอาจจะได้แก่ เครื่องมือสังหาร รอยเท้า รอยนิ้วมือ เป็นต้น

จากหลักฐานทั้ง 4 ชนิดดังกล่าวมาแล้ว เราจะเห็นว่าหลักฐานมีลักษณะที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผู้พูดที่จะเลือกใช้ และนำมาสนับสนุนข้อโต้แย้งอย่างเหมาะสม

รูปแบบที่สอง

นอกจากหลักฐานทั้ง 4 ชนิดดังกล่าวมาแล้ว เรายังสามารถจำแนกหลักฐานอีกรูปแบบหนึ่ง และนำไปใช้ประกอบการพูดได้ ในการจำแนกนี้เราแบ่งหลักฐานออกเป็น การยกตัวอย่าง การใช้สถิติ การใช้พยาน และการเปรียบเทียบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การยกตัวอย่าง (Example or Illustration) ซึ่งอาจได้มา 3 รูปแบบ คือ ตัวอย่างโดยละเอียดจากเรื่องจริง ตัวอย่างเฉพาะย่อ ๆ เพียงคำสองคำ และตัวอย่างที่แต่งสมมติขึ้นเป็นเรื่องในอนาคต

การใช้สถิติ (Statistics) ว่ากันที่จริงแล้ว สถิติเป็นตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่างนั่นเอง แต่แทนที่จะเสนอตัวอย่างสองสามตัวอย่าง ก็เสนอมาในเชิงปริมาณเสีย วิธีการที่จะเสนอสถิติให้ได้ผล คือ เสนอเป็นตัวเลขล้วน ๆ ,บอกแหล่งที่มาของสถิติ ,อย่าใช้สถิติมากไปในวาทะบทหนึ่ง และให้แน่ใจว่าสถิตินี้เกี่ยวข้องกับประเด็นที่พูดอยู่

การใช้พยาน (Testimony) โดยปกติหมายถึง การอ้างผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นที่ยอมรับแพร่หลาย และเป็นหลักฐานที่แข็งแกร่งมาก กฎที่ควรเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ คือ เลือกผู้ที่คิดว่าเป็นที่ยอมรับของผู้ฟัง ,บอกแหล่งที่มาเมื่ออ้างถึงผู้ทรงคุณวุฒิ ,การอ้างถึงผู้ทรงคุณวุฒิควรให้เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลังพูดถึง ,ใช้ข้อความที่อ้างสั้น ๆ ไม่จำเป็นต้องยาว และควรจะมีการนำข้อความที่อ้าง เช่น ศาสตราจารย์นายแพทย์สี สิริสิงห์ ได้กล่าวถึง อันตรายของพิษฝูว่า “.....” เป็นการแจ้งให้ผู้ฟังได้ทราบว่าช่วงใดเป็นการอ้างถึงผู้ทรงคุณวุฒิ และส่วนใดเป็นการกล่าวเอง

การเปรียบเทียบ (Analogy or Comparison) หน้าที่สำคัญของการเปรียบเทียบคือ การหาความคล้ายคลึงกันระหว่างสิ่งหนึ่งที่เราเข้าใจแล้ว กับอีกสิ่งที่เราไม่รู้จัก เช่น ถ้าพูดว่าเมาแล้ว ขับรถเป็นอันตราย เราอาจพูดว่า “เราทุกคนก็ทราบดีอยู่แล้วว่าการขับรถโดยมีผ้าผูกตาเป็นอันตรายเพียงใด เวลาที่ขับรถเร็วโดยที่เราเมาเหล้าก็เช่นเดียวกัน สายตาจะพร่ามัว และชีวิตจะตกอยู่ในอันตราย” Analogy แบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ Figurative และ Literal

แบบ Figurative คือการเปรียบเทียบของสองอย่างที่มาจากต่างหมวดหมู่กัน เช่น เปรียบเทียบผู้นำเหมือนไฟส่องทาง ,เปรียบเทียบคนสวยแต่ไม่มีความรู้ เหมือนดอกชบาที่สวยงามแต่ไม่หอม

แบบ Literal คือ เปรียบเทียบ สิ่งของ สถาบัน ความคิด บุคคล โครงการ ข้อมูล และ ประสบการณ์ในหมวดหมู่เดียวกัน ท่านอาจจะชี้ให้เห็นความเหมือนกันระหว่างคุณคนหนึ่งกับอีกคนหนึ่ง ลัทธิหนึ่งกับอีกลัทธิหนึ่ง

นอกจากหลักฐานที่กล่าวมาแล้ว ยังมีหลักฐานข้อพิสูจน์อื่น ๆ อีกคือ เรื่องสั้น ชาดกนิทาน เหล่านี้เป็นต้น

การแสดงผล (Reasoning) ถ้าเรานำเอาหลักฐานต่าง ๆ มาเรียงไว้โดยมิได้ทำสิ่งใดเลย เราย่อมไม่สามารถชี้ประเด็นที่จะดึงดูดใจคนฟังได้ เราจะต้องพยายามดึงข้อสรุปออกมาจากหลักฐานนั้น วิธีการนี้เรียกว่า Reasoning ปกติแล้วเรามีการแสดงผลหรือ Reasoning 4 ประเภท คือ

1. การแสดงผลแบบนิรนัย (Deductive Reasoning) บางที่เรียกว่า การดึงข้อสรุปจากสัจพจน์ (Axiom) หรือการทำข้อสรุปจากสิ่งที่ยอมรับทั่วไป ไปสู่กรณีเฉพาะ Syllogism ได้แก่

มนุษย์ทุกคนต้องตาย (ข้ออ้างหลักหรือสิ่งที่ยอมรับโดยทั่วไป)

ชวณเป็นมนุษย์คนหนึ่ง (ข้ออ้างรองหรือกรณีเฉพาะ)

เพราะฉะนั้น ชวณต้องตาย (ข้อสรุป)

การหาเหตุผลประกอบการตัดสินใจของมนุษย์มักจะเป็นไปในรูปแบบการละข้ออ้างหลักหรือข้ออ้างรอง หรือข้อสรุป โดยผู้พูดให้ผู้ฟังเติมข้อความที่ขาดหายไปเอง เรียกว่า เอนธิมีม (Enthymeme) เช่น นายกรัฐมนตรีคนหนึ่งอาจพูดว่า “ผลผลิตทางเกษตรกรรมของประเทศโดยทั่วไปแล้วมักขึ้นอยู่กับลมฟ้าอากาศ (ข้ออ้างหลัก) เราทำนทั้งหลายก็ทราบกันดีว่าประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม (ข้ออ้างรอง) เพราะฉะนั้น อย่างมากแล้วโทษรัฐบาลของผมเลย” นั่นคือนายกรัฐมนตรีได้ละข้อสรุปไว้ในใจของคนฟัง คือ ผลผลิตของประเทศไทยขึ้นอยู่กับลมฟ้าอากาศ ซึ่งแปลว่า รัฐบาลไม่มีอำนาจควบคุมได้

2. การแสดงผลแบบอนุมาน (Inductive) คือการแสดงผลจากตัวอย่าง จากกรณีเฉพาะไปสู่กรณีทั่วไป เช่น นักประขามติอาจจะสัมภาษณ์ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเสียง 500 คน และสรุปว่า คนไทยปัจจุบันนี้เป็นพวกอนุรักษ์นิยมมากกว่าเมื่อสิบปีก่อน จะเห็นว่าสรุปจากกลุ่มตัวอย่างเพียงส่วนเดียว เป็นไปไม่ได้ที่เราจะทดสอบคนทุกคน ดังนั้น การคัดเลือกตัวอย่างจึงต้องระมัดระวังเป็นอย่างมาก

3. การแสดงผลจากการอุปมาเปรียบเทียบ (Reasoning from Analogy) ผู้พูดได้ใช้การเปรียบเทียบเพื่อนำไปสู่ข้อสรุป เป็นการเปรียบของสองสิ่งที่มีลักษณะบางอย่างคล้ายกัน ซึ่งเป็นที่ทราบกัน เพื่อจะดึงไปสู่ข้อสรุปที่ว่า ของสองสิ่งนั้นจะมีลักษณะอื่นที่คล้ายกันด้วย เช่น วิธีการแบบนี้จะใช้ได้กับเมืองไทย ก็ในมาเลเซียยังใช้ได้ผลนี่นา

4. การแสดงผลโดยการโยงจากเหตุไปหาผล หรือจากผลไปสู่เหตุ (reasoning from Cause Relationships) การแสดงผลประกอบนี้อาจจะแสดงได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

ก. โยงจากสภาพแวดล้อมที่เรารู้จักไปยังเหตุผลที่อาจจะเป็นไปได้เรียกว่า จากเหตุไปหาผล (Cause- to - Effect) เช่น เราอ่านหนังสือพิมพ์พบว่า คนงานในโรงงานทอผ้าได้รับเงินเดือนขึ้น เราอาจใช้เหตุผลสรุปได้ว่า ผ้าจะต้องแพงขึ้น

ข. โยงจากผลที่เห็นอยู่กลับไปยังเหตุที่อาจจะเห็นได้ เรียกว่า โยงจากผลไปหาเหตุ (Effect – to - Cause) เช่น เศรษฐกิจกลับฟื้นตัวขึ้น เมื่อรัฐบาลของนาย ช. ล้มไป เราสามารถสันนิษฐานได้ว่าการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารประเทศทำให้ประเทศ มีเสถียรภาพมากขึ้น

ค. โยงจากผลไปยังผลอีกอันหนึ่ง (Effect – to - Effect) เช่น หมอสั่งยาเพนนิซิลลินให้วิชัย

เพราะมันใช้ได้ผลดีกับสมชาย เนื่องจากทั้งสองมีอาการของโรคใกล้เคียงกัน

การโยงจากเหตุ – ผล หรือจากผล – เหตุ ควรที่จะสามารถตอบคำถามได้ต่อไปนี้

1. เหตุที่เราถ่วงนั้นให้ผลอย่างเดียวเสมอไปหรือไม่
2. ผลที่เกิดขึ้นนั้นอาจจะมีสาเหตุมากกว่าหนึ่งหรือไม่
3. มีสภาพการณ์ใดซึ่งไม่สัมพันธ์กันด้วยเหตุ – ผลหรือไม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การแสดงความคิดเห็นตามแนวความคิดของทูลมิน

Toulmin (อ้างถึงใน สวนิต ยมาภัย, 2536 : 1 - 4) นักตรรกศาสตร์ ชาวอังกฤษ ได้ชี้ให้เห็นว่า การชี้แจงแสดงเหตุผลอาจประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 6 ส่วนด้วยกัน คือ

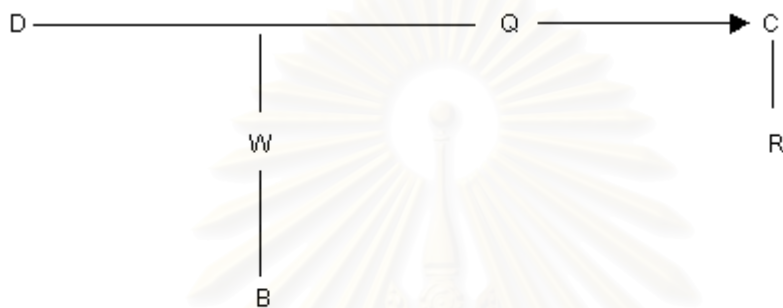
1. ข้อมูล (Data)
2. ข้อสรุป (Claim)
3. ข้อสนับสนุน (Warrants)
4. ข้อยืนยันสนับสนุน (Backing of the Warrants)
5. ข้อยกเว้น (Rebuttal)
6. ข้อขยายความ หรือข้อแม้ (Qualifier)

สวนิต ยมาภัย (2536) ได้อธิบายแนวความคิดของทูลมินในการชี้แจงแสดงเหตุผล โดยแยกอธิบายองค์ประกอบต่าง ๆ แต่ละส่วนที่ทูลมินกำหนดไว้อย่างครบถ้วน ซึ่งสามารถสรุปได้โดยย่อ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูล (Data) ส่วนมากแล้วข้อเท็จจริง เหตุการณ์ หรือกรณีตัวอย่างที่ได้บังเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งผู้แถลงเหตุการณ์นำเอามาอ้างให้ผู้ฟังเห็นจริง ข้อมูลดังกล่าวจะต้องสามารถสอบได้
2. ข้อสรุป (Claim) เป็นข้อยืนยันบ่งชี้ลงไปว่า ผู้แถลงเหตุผลมีความน่าเชื่อถือเช่นไร มีข้อเสนออย่างไร หรือข้อประสงค์จะให้ผู้อื่นเชื่อถือ คล้อยตาม หรือยอมรับว่าอย่างไร
3. ข้อสนับสนุน (Warrants) โดยปกติจะเป็นข้อความอันเป็นหลักการ หรือความจริงทั่วไป ที่ผู้แถลงเหตุผลนำมาแสดงไว้เพื่อให้เป็นหลักสำคัญที่จะชี้ชัดว่า จากข้อมูลที่นำเสนอไว้ นั้น ทำไมหรือเพราะเหตุใดถึงอาจสรุปต่อไปได้ดังที่แถลงไว้ ข้อแสดงเหตุผล ตามปกติหมายถึง การตอบคำถามว่า “ทำไม” (Why)
4. ข้อยืนยันข้อสนับสนุน (Backing of the Warrants) เป็นข้อความที่จะช่วยทำให้ผู้ฟังยอมรับหรือเชื่อถือข้อแสดงเหตุผลอย่างแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ซึ่งควรจะเป็นเหตุผลเพิ่มเติม หรือเหตุผลย่อย ๆ ที่จะมาเสริมคำตอบคำถาม “ทำไม” ในข้อแสดงเหตุผลนั่นเอง
5. ข้อยกเว้น (Rebuttal) คือ กรณีพิเศษอื่น ๆ ที่ผู้แถลงเหตุผลมองเห็นว่า อาจเป็นไปได้ที่ทำให้ข้อสรุปที่ตนนำเสนอไว้ นั้น มีอาจจะเป็นเช่นนั้นได้ และผู้แถลงเหตุผลได้นำมาเสนอไว้เพื่อช่วยเพิ่มน้ำหนักให้แก่การแถลงเหตุผลให้น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น และเพื่อแสดงความรอบคอบของผู้แถลงเหตุผล
6. ข้อขยายความ หรือข้อแม้ (Qualifier) คือ ส่วนที่กำกับข้อสรุปได้ว่า มีความเด็ดขาดแน่นอนตายตัว หรือมีอัตราความจริงเพียงไร ส่วนมากข้อแม้จะแสดงด้วยวลีสั้น ๆ ทำหน้าที่เป็นตัวกำกับภาคแสดงของข้อสรุปนั่นเอง เช่น คำว่า “ส่วนใหญ่” “โดยทั่วไป” เป็นต้น

ส่วนประกอบทั้ง 6 นี้ อาจไม่ครบในข้อแถลงเหตุผลหนึ่ง ๆ คือ อาจมีเพียง 3 หรือ 4 หรือ 5 ส่วนเท่านั้น หรืออาจจะมีแค่เพียง 2 ส่วน คือ ข้อมูลกับข้อสรุป เท่านั้นก็ได้ ในกรณีนี้ ข้อแถลงเหตุผลอาจจะละไว้ในฐานที่เข้าใจ แต่ข้อแถลงเหตุผลที่จะนับได้ว่ามีน้ำหนักพอเพียงนั้น น่าจะมีอย่างน้อยสามส่วน คือ ข้อมูล ข้อสรุป และข้อแถลงเหตุผล

จากองค์ประกอบทั้ง 6 ส่วนนี้ ทูลมินได้สร้างแบบจำลองไว้ ดังต่อไปนี้

D = Data, W = Warrants, B = Backing of the Warrants, Q = Qualifier

C = Claim, R = Rebuttal

สวณิต ยมาภักย์ ได้นำแบบจำลองที่เสนอมานี้ไปวิเคราะห์บทบาทของบุคคลสำคัญไว้เป็นตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง วาทะของ ฯพณฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2517 ขณะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กล่าวทางโทรทัศน์รายการพบสื่อมวลชน (ตัดตอนมาเฉพาะช่วงหนึ่งเท่านั้น)

“ท่านผู้แทนสื่อมวลชนและเพื่อนพี่น้องประชาชนทั้งหลาย คงยังระลึกได้ว่า เมื่อคืนวันที่ 14 ตุลาคม 2516 นั้น กระผมได้มากล่าวปราศรัยกับพี่น้องทั้งหลายที่ราชอาณาจักรทั้งทางวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ เรียนให้ทราบทั่วกันว่า ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้กระผมเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น กระผมได้ขอความร่วมมือร่วมใจจากพี่น้องประชาชน นักศึกษา ทหาร ตำรวจ และพลเรือนทั้งหลาย ขอให้ร่วมมือกันระงับความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองอย่างวิกฤตครั้งนั้น โดยขออภัยให้ทุกฝ่ายมีความสงบ และกระผมได้ให้คำมั่นสัญญาไว้ว่า กระผมและรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้น จะพยายามอย่างยิ่งที่จะให้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับถาวรโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยคาดคิดว่าไม่ควรเกิน 6 เดือน นับแต่นั้นเป็นต้นมา โดยที่กระผมเป็นคนถือคำมั่นสัญญามาก ฉะนั้นเมื่อได้มีการตั้งคณะรัฐบาลขึ้นแล้ว

ก็ได้มีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิหลายฝ่าย คือ ทั้งฝ่ายวิชาการ ฝ่ายข้าราชการ และฝ่ายผู้มีประสบการณ์ ให้มาร่วมดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซึ่งในที่สุดรัฐบาลก็ได้ร่างรัฐธรรมนูญเรียบร้อยภายในเวลา 3 เดือน นับตั้งแต่ที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นดำเนินการแล้ว คณะรัฐบาลก็ได้พิจารณากันโดยละเอียดรอบคอบ เสร็จแล้วลงมติให้ส่งร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเรียบร้อยและถูกต้องตามหลักทุกประการ แต่ทว่า ในขณะที่ร่างรัฐธรรมนูญก็ยังคงอยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติ ฯ กำลังพิจารณากันอย่างถี่ถ้วน อย่างไรก็ตาม ภาระผมคาดคิดว่าจะไม่ล่าช้าเกินสมควร

ร่างรัฐธรรมนูญที่เราได้พยายามเรียกร้อง จนกระทั่งเกิดเป็นจุดที่มีการเรียกร้องกันอย่างยิ่งในเดือนตุลาคม 2516 เพื่อที่จะให้มีรัฐธรรมนูญฉบับถาวรแห่งราชอาณาจักรไทย อันจะเป็นแม่บทกฎหมายที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนโดยถูกต้อง และการบริหารราชการก็เป็นไปอย่างถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ภาระผมจึงถือว่า หน้าที่ในด้านการร่างรัฐธรรมนูญนั้นได้เสร็จสิ้นแล้ว เพราะเหตุว่าขณะนี้ร่างรัฐธรรมนูญได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว หรือพูดกันอย่างง่าย ๆ ก็คือว่า ร่างรัฐธรรมนูญได้ผ่านพ้นรัฐบาลไปแล้ว”

วาทะข้างต้นนี้ อาจวิเคราะห์โดยอาศัยแบบจำลองของทูลมิน ได้ดังนี้

จากวาทะเราสามารถเห็น “**ข้อมูล**” ที่ผู้พูดนำเสนอมีมากพอใช้ทีเดียว ข้อมูลเหล่านี้ได้แก่

- ก. การกล่าวปราศรัยกับประชาชนของ ฯพณฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งให้คำมั่นว่า จะทำให้มีรัฐธรรมนูญขึ้นมาเร็วที่สุด คาดว่าไม่เกิน 6 เดือน
- ข. การตั้งคณะผู้ทำการร่างรัฐธรรมนูญอันประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิหลายฝ่าย
- ค. ร่างรัฐธรรมนูญได้สำเร็จแล้วภายใน 3 เดือน
- ง. สภานิติบัญญัติต้องพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ส่วนข้อสรุป ได้แก่ ข้อความสำคัญที่ว่า “กระผมจึงถือว่าหน้าที่ในการร่างรัฐธรรมนูญได้เสร็จสิ้นแล้ว”

ข้อสนับสนุน ปรากฏว่ามีการย้าไว้ถึงสองตอนด้วยกัน ตอนแรกก็คือ ข้อความที่ว่า “รัฐธรรมนูญฉบับนั้นเข้าสู่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยเรียบร้อยและถูกต้องตามหลักทุกประการ” อีกตอนหนึ่ง “ขณะนี้ร่างรัฐธรรมนูญได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ”

ข้อยืนยันสนับสนุน อาจจะไม่ปรากฏชัดนัก แต่พอจะอนุมานได้ว่า ก็คือ “ร่างรัฐธรรมนูญได้ผ่านพ้นไปจากรัฐบาลแล้ว” สำหรับข้อแม่ในข้อสรุปนั้น ในวาทะตอนนี้ก็ได้แก่ถ้อยคำที่ว่า “กระผมจึงถือว่า” นั้นเอง เพราะถ้อยคำกำชับไว้ว่าข้อสรุปนั้นอนุมานเอา โดยความมั่นใจของผู้แถลงเหตุผล เป็นสำคัญ

ข้อน่าสังเกต แบบจำลองนี้เน้นบทขยายที่ไม่ให้รวมเป็นที่สุดไว้ (มี Reservation ไม่ใช่ Allness) และเป็นการแนะนำทางที่ดีแก่ผู้พูดและผู้ฟังในการที่สรุปสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แบบจำลองนี้ให้ความสำคัญแก่ Warrants ซึ่งทำให้เราสามารถรับการเชื่อมโยงจาก Data ไปยัง Claim ได้ และเหลือที่ไว้ให้การโต้แย้งกลับ (Rebuttal) ซึ่งไม่พบในซิลลอลจิสซึมของอริสโตเติล

ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การแสดงผล โดยใช้กรอบความคิดการแสดงผลของ สตีเฟน ทูลมิน เข้ามาเป็นกรอบความคิดหลักในการวิเคราะห์เนื้อหาวาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจการแสดงผลของแต่ละฝ่ายได้ง่ายยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วันชัย วิบูลย์กาญจน์ (2538) ศึกษาเรื่อง บทบาทรัฐสภาไทยในการควบคุมรัฐบาล โดยอาศัยการเปิดอภิปรายทั่วไป : ศึกษากรณีควบคุม รัฐบาลชาติชาย และรัฐบาลชวน วัตตุประสงค์ อย่างแรกเพื่อศึกษาว่า การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลนั้นมีความสอดคล้องกันกับสถานการณ์ทางการเมืองและความรู้สึกของประชาชนหรือไม่ และเปรียบเทียบผลกระทบจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจ ของทั้งสองรัฐบาลว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ พบว่า การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลจะได้ผลดีก็ต่อเมื่อเนื้อหาสาระเป็นที่สนใจของประชาชน และสอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนั้น ส่วนความแตกต่างของผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้น รัฐบาลชาติชายนั้นผลกระทบไม่ได้มาจากประชาชน แต่มาจากการยึดอำนาจโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ พ.ศ. 2534 ส่วนรัฐบาลชวนนั้น ถูกกดดันจากประชาชน และสื่อมวลชน

โดยสรุป แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดระเบียบวิธีในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของรัฐธรรมนูญในการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้าน อีกทฤษฎีคือ ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล การเสนอข่าว การวิพากษ์วิจารณ์ และการประท้วงของประชาชน เป็นการสื่อสารทางการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้น คือ นายกรัฐมนตรีประกาศให้มีการยุบสภาและผู้วิจัยได้ใช้กรอบความคิดเรื่องบริบททางวาทะของ ลอยด์ บิทเซอร์ มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์สถานการณ์ก่อนเปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ว่าสถานการณ์ก่อนการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลนั้นมีผลต่อการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลอย่างไร และในส่วนของเนื้อหาในการอภิปรายของฝ่ายค้าน และรัฐบาล ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ของแนวคิดเรื่องการโต้แย้งแสดงเหตุผล และแนวคิดการแสดงผลของสติเฟิน ทูลมิน เพื่อเสนอโครงสร้างในการแสดงผลของฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจในคำอภิปรายว่าที่แต่ละฝ่ายกล่าวนั้น สิ่งใดเป็นเหตุ สิ่งใดเป็นผล และอะไรเป็นข้อสนับสนุนที่ทำให้เหตุนั้นสามารถสรุปเป็นผลนั้น ๆ ได้ ในด้านงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในงานวิจัยของ วันชัย วิบูลย์กาญจน์ เป็นวิจัยเรื่องบทบาทรัฐธรรมนูญไทยในการควบคุมรัฐบาลโดยอาศัยการเปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล โดยประเด็นที่น่าสนใจคือ งานวิจัยนี้ศึกษาสถานการณ์ทางการเมืองและความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ผลการวิจัยรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย พบว่า ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจแต่ละครั้งอยู่ในความสนใจของประชาชน และในการอภิปรายทั้ง 3 ครั้ง นั้น เกิดแรงกดดันจากประชาชน และสื่อมวลชน แต่ทว่า รัฐบาลยังคงสามารถควบคุมเสียงภายในรัฐบาลได้ และสามารถดำเนินการทางการเมืองต่อไปได้ โดยเปลี่ยนแปลงตำแหน่งหน้าที่ของรัฐมนตรีบางกระทรวงที่มีปัญหา แต่ในงานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01 นั้น มีความแตกต่างจากงานวิจัยข้างต้น คือการอภิปรายของฝ่ายค้านทำให้สมาชิกฝ่ายรัฐบาลบางกลุ่ม หันกลับมาสนับสนุนพรรคฝ่ายค้านได้ อะไรที่เป็นสาเหตุให้ไม่สามารถการควบคุมเสียงภายในรัฐบาลได้ และนอกจากนี้ในงานวิจัยของวันชัย วิบูลย์กาญจน์นั้นมิได้วิจัยในส่วนของเนื้อหาในการอภิปราย ซึ่งผู้วิจัยจะได้ศึกษาสิ่งเหล่านี้ต่อไป

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษา “วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4 - 01” เป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิเคราะห์เนื้อหาของ วาทะในการอภิปราย สถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนการอภิปรายว่ามีผลต่อการอภิปรายไม่ไว้วางใจมากน้อยเพียงใด

แหล่งข้อมูล

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การใช้วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย มีแหล่งข้อมูล ดังนี้ คือ

1. เอกสารรายงานการประชุมสามัญประจำปี ในวันที่ 17 –19 พฤษภาคม 2538
2. หนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร ส.ป.ก. 4 – 01 ตั้งแต่วันที่ 19 พฤศจิกายน 2537 ถึงวันที่ 19 พฤษภาคม 2538

วิธีในการเก็บข้อมูล

ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจาก

1. รายงานการประชุมสามัญประจำปี ในช่วงระหว่างวันที่ 17 – 19 พฤษภาคม 2538 โดยคัดเลือกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01 เท่านั้น กรณีอื่นๆ ที่เป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น การอภิปรายเรื่องส่วนตัว ที่ไม่เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม จะไม่นำมาวิเคราะห์ด้วย

2. หนังสือพิมพ์รายวัน 3 ฉบับ แยกเป็น

2.1 หนังสือพิมพ์ทั่วไป คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และมติชน

2.2 หนังสือพิมพ์ธุรกิจ คือ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ

โดยคัดเลือกจาก ข่าวที่เกิดขึ้นประจำวัน, บทบรรณาธิการ, บทวิเคราะห์ข่าว และคอลัมน์ที่เขียนโดยคอลัมน์นิสต์ประจำ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลจึงเป็นการวิเคราะห์จากเอกสารทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของ นายชวน หลีกภัย โดยวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลว่าส่งผลกระทบต่อการอภิปรายของฝ่ายค้านอย่างไรโดยใช้ แนวคิดบริบททางวาทะของ ลอยด์ บิทเซอร์ มาเป็นกรอบความคิดหลักในการวิเคราะห์ และในเนื้อหาส่วนที่เป็นวาทะที่ฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาลได้อภิปรายโต้แย้งกันนั้น ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์การแสดงผลของทั้งสองฝ่ายคือ วิเคราะห์การแสดงผลของทั้งฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล โดยใช้แนวคิดการแสดงผลของ สตีเฟน ทูลมิน มาเป็นกรอบในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล
2. รวบรวมรายงานการประชุมสามัญประจำปี ของวันที่ 17-19 พฤษภาคม 2538
3. รวบรวมหนังสือพิมพ์ ที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01 ในช่วง วันที่ 19 พฤศจิกายน 2537 จนถึง 19 พฤษภาคม 2538
4. เลือกประเด็นการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เฉพาะกรณี ส.ป.ก. 4-01 ในรายงานการประชุมสามัญประจำปี ของวันที่ 17-19 พฤษภาคม 2538
5. ทำการวิเคราะห์สถานการณ์ก่อนการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4 -01 ว่าส่งผลกระทบต่อกรอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลอย่างไร อาศัยข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ที่ได้คัดเลือกไว้ 3 ฉบับ คือ ไทยรัฐ มติชน และ กรุงเทพธุรกิจ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะอาศัยกรอบความคิดบริบททางวาทะของ ลอยด์ บิทเซอร์
6. วิเคราะห์การแสดงผลในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4 -01 โดยใช้แนวคิดในการแสดงผลของ สตีเฟน ทูลมิน
8. นำเสนอผลวิจัย
9. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

สภาพแวดล้อมทั่วไปก่อนการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01

ภายหลังการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535¹ พรรคประชาธิปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่ได้รับเสียงข้างมากที่สุด โดยได้รับเลือกตั้งจำนวน 79 คน พรรคชาติไทย 77 คน พรรคชาติพัฒนา 60 คน พรรคความหวังใหม่ 51 คน พรรคกิจสังคม 22 คน และพรรคอื่น ๆ การเมืองไทยตกอยู่ในสภาวะไม่มีพรรคไหนได้เสียงข้างมาก จึงอยู่ในระบบหลายพรรค (multi - party system) พรรคประชาธิปัตย์ในฐานะแกนนำ ได้รวบรวมพรรคการเมือง 4 พรรค คือ พรรคความหวังใหม่ พรรคพลังธรรม พรรคกิจสังคม² พรรคเอกภาพ รวมจำนวนที่นั่ง 207 คน จากสมาชิกสภาจำนวนทั้งหมด 360 คน และได้แต่งตั้งให้หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี

รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 สาระของนโยบายโดยทั่วไปไม่มีอะไรที่เด่นชัดและมีรูปธรรมที่สุดของรัฐบาลชุดนี้ คือ นโยบายการปฏิรูปที่ดิน (รายละเอียดดูภาคผนวกที่ 1) ในข้อ 4.2.4 ว่าจะ “เร่งรัดการปฏิรูปที่ดินและการออกเอกสารสิทธิ์เพื่อกระจายสิทธิการถือครองที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ยากไร้ และเกษตรกรที่ครอบครองทำกินอยู่ในที่ดินของรัฐประเภทต่าง ๆ โดยจะปรับปรุงกลไกการบริการและการจัดการของรัฐ ตลอดจนจัดสรรงบประมาณให้สามารถครอบคลุมพื้นที่ได้โดยเฉพาะปีละประมาณ 4 ล้านไร่

¹ การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 มีพรรคการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามา 11 พรรคการเมือง คือ พรรคประชาธิปัตย์ 79 คน พรรคชาติไทย 77 คน พรรคชาติพัฒนา 60 คน พรรคความหวังใหม่ 51 คน พรรคพลังธรรม 47 คน พรรคกิจสังคม 22 คน พรรคเอกภาพ 8 คน พรรคเสรีธรรม 8 คน พรรคมวลชน 4 คน พรรคประชากรไทย 3 คน พรรคราษฎร 1 คน รวมทั้งสิ้น 360 คน ดูรายละเอียดจาก “จำนวน ส.ส. ทั่วประเทศ เลือกตั้ง 13 กันยายน 2535” : 13

² มีการปรับเปลี่ยนพรรคร่วมรัฐบาลใหม่ เนื่องจากพรรคกิจสังคมได้ยกมือสนับสนุนฝ่ายค้านในกรณีที่ให้มีการยุติการยึดทรัพย์ของนักการเมือง และได้ร่วมทำสัตยาบรรณกับพรรคร่วมฝ่ายค้าน ซึ่งทำให้นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ต้องตัดสินใจในการให้พรรคกิจสังคมออกจากร่วมรัฐบาล และได้นำพรรคเสรีธรรมเข้ามาร่วมรัฐบาล ทำให้สมาชิกพรรคฝ่ายรัฐบาลเหลือเพียง 193 เสียง

แต่การปฏิรูปที่ดินก็มีปัญหาขึ้นมาจนเป็นข่าวครึกโครมต่อเนื่องกัน เมื่อนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เดินทางไปมอบเอกสารสิทธิที่จังหวัดภูเก็ต ในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2537 โดยที่ผู้ที่มีสิทธิได้รับเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 กลายเป็นผู้ที่จำรวยมีอันจะกิน ดังนั้น หนังสือพิมพ์ที่ไปทำข่าว ได้พบเห็นเหตุการณ์ จึงได้เสนอข่าวการมอบเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ไม่ถูกต้องในครั้งนี้

ในวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐกรอทั่วประเทศ ได้พาดหัวข่าวว่า “ทุเรศสุด ๆ เศรษฐี รุมกันทิ้ง รับแจกที่ดินคนจน เขตปฏิรูป รมช. ไปแจก มือยาวกว่าสาวเอาไปกิน”

นอกจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ได้มีหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ได้พาดหัวข่าว หลังปรากฏเรื่องทุจริตในการแจกที่ดิน ส.ป.ก. 4-01 ดังนี้

มติชน ฉบับวันที่ 20 พฤศจิกายน 2537 “ชนกกลับย่า ปฏิรูปที่ดินช่วยคนจน ไล่แจก ส.ป.ก. เศรษฐี 12 ตระกูลดังภูเก็ต”

หนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับที่ 22 พฤศจิกายน 2537 “ฝ่ายค้านยื่นญัตติด่วน สอบทุจริตปฏิรูปที่ดินภูเก็ต”

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับที่ 24 พฤศจิกายน 2537 “ยื่นสภา ถกที่ดิน ส.ป.ก. กลุ่ม 16 ลงได้”

หนังสือพิมพ์สยามโพสต์ ฉบับวันที่ 27 พฤศจิกายน 2537 “ส.ป.ก. 4-01 ปฏิรูปที่ดิน ซ่อนเงื่อน ชนวนระเบิด ชวน 3” และ “พลังธรรมผสมโรงฝ่ายค้าน ระบุสุเทพแจ่มไม่เคลียร์ ไพโรจน์ตามล่าเหลือบเปิดโปง ส.ป.ก. ผิดปกติ”

นอกจากจะเป็นข่าวพาดหัวทางหน้าหนังสือพิมพ์ที่ปรากฏให้เห็นในเรื่องความผิดปกติในการแจกที่ดินที่ภูเก็ตในครั้งนั้นแล้ว ในบทบรรณาธิการ และคอลัมน์นิสต์ในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ ได้พุ่งเป้าไปยังประเด็นที่ว่า เหตุใดเศรษฐีจึงได้รับประโยชน์จากนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร

บทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ได้เขียนในเชิงของคำถามและเสียดสีว่า ในความเป็นจริงแล้วรัฐบาลได้มอบที่ดินให้แก่ใคร

นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีเกษตรฯ ก็ยอมรับว่ารัฐบาลถูกนิทนาว่าปฏิรูปที่ดินเพื่อนายทุน คนรวย หรือคนในเมือง แต่ทั้งนี้ เป็นไปตามเงื่อนไขของกติกากฎหมาย ในขณะที่นายฯ ได้กล่าว ย้ำต่อราษฎรชาวจังหวัดหนองบัวลำภู ว่าจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปที่ดินเพื่อช่วยเหลือคนจนให้มั่งคั่งทำกิน จะห้ามมิให้มีการโอนหรือขายต่อ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่ได้รับแจกเอกสารสิทธินำที่ดินไปขายให้นายทุนแล้ว บุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ ต่อไปเรื่อย ๆ แต่กรณีที่ถูกเกิดเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนว่าเป็นการปฏิรูปที่ดินเพื่อใคร

บทบรรณาธิการของมติชน “เรื่องเงื่อนงำปฏิรูปที่ดินให้เศรษฐี” โดยมีการตั้งข้อสงสัยในนโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาล โดยการหยิบยกข้อแถลงของนโยบายรัฐบาลที่ได้แถลงไว้เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 มาเป็นประเด็นสำคัญในการแสดงความไม่ชัดเจนในการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินที่จังหวัดภูเก็ต

2 ขวบปีที่รัฐบาลนี้เข้ามาบริหารประเทศ นายชวน หลีกภัย และพรรคประชาธิปัตย์มีความภาคภูมิใจในหน้าที่สามารถออกส.ป.ก. 4-01 เกินเป้าหมาย กล่าวคือ ปี 2536 ออก ส.ป.ก. 4-01 ถึง 4.5 ล้านไร่ ปี 2537 ออก ส.ป.ก. 4-01 ถึง 7 ล้านไร่ รวมแล้วตั้งแต่ 15 ตุลาคม 2535 – 30 กันยายน 2537 รัฐบาลจัดที่ดินให้เกษตรกรได้เนื้อที่ 11 ล้านไร่เศษ ซึ่งในอดีตไม่เคยปรากฏว่า รัฐบาลได้ออกเอกสารสิทธิให้เกษตรกรได้มากมายเท่านี้ แต่ในรอบ 2 ปี ไม่เคยปรากฏว่าเป็นข่าวว่าได้มอบเอกสารสิทธิให้กับตระกูลเศรษฐี

ด้วยเหตุฉะนั้น จึงน่าจะมีเงื่อนงำอยู่เบื้องหลังการออกเอกสารสิทธิการปฏิรูปที่ดินเป็นไปไม่ได้หรือไม่ที่ตระกูลเศรษฐีของจังหวัดภูเก็ต อาศัยความสนิทสนมใกล้ชิดกับนักการเมืองในพรรคประชาธิปัตย์อาศัยช่องว่างของกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยเอกสารสิทธิ เป็นไปไม่ได้หรือไม่ที่ตระกูลเศรษฐีของจังหวัดภูเก็ตเหล่านี้มีเจตนาจะใช้ที่ดินดังกล่าวไปทำประโยชน์อื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรม เช่น การทำรีสอร์ท

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 23 พฤศจิกายน 2537 ในคอลัมน์กาแฟดำเรื่อง “ปลื้กย่อยหรือแก่นสาร” พุ่งประเด็นไปยังการใช้ช่องโหว่ทางกฎหมาย เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่พวก เศรษฐี หรือผู้ที่มีโอกาสที่ดีกว่าที่สามารถที่จะใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายในการทำประโยชน์ให้แก่ ตนเอง

ประเด็นของการตั้งคำถามว่า ทำไมคนรวยจำนวนหนึ่งจึงเดิน เรียงหน้าไปรับเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 พร้อมกับคนยากไร้ไม่มีที่ทำ กินที่จังหวัดภูเก็ตจากมือคุณสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เมื่อสัปดาห์ก่อนนั้น ไม่ใช่อยู่ที่ว่าทำไมคน รวย จึงได้สิทธิเหมือนคนจนแต่อยู่ที่ว่าคนได้เปรียบในสังคม จะยังคง หาช่องว่างแห่งกฎหมายมาสร้างประโยชน์ให้กับตนได้เสมอไป โดยที่คน ของรัฐตอบได้เพียงว่ารวยหรือจนก็อยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน

หากประโยชน์เป็นสัจธรรมจริง นั่นคือทุกคนได้โอกาส เหมือนกัน ช่องว่างแห่งสังคมก็คงจะไม่กว้างขวางกลายเป็นประเด็น ปัญหาอยู่ทุกวันนี้ แต่เมื่อฝ่ายหนึ่งเอาัดเอาเปรียบจากกฎหมายฉบับ เดียวกันได้มากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง สิ่งที่เรียกว่าความเท่าเทียมก็ยอม หายไปกั้บตา หรือไม่ก็เพียงการกล่าวอ้างเพื่อความไพเราะเพราะพริ้ง ของผู้ดำเนินนโยบายรัฐเท่านั้น

กฎหมายจะเขียนไว้อย่างไรก็ตามที่ คำว่า ปฏิรูปที่ดินใน ความหมายที่นักการเมืองนำมาใช้ประกอบเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย แห่งการสร้างความศรัทธาต่อประชานั้นย่อมนำมาซึ่ง การจัดระบบ ที่ดินเพื่อให้คนที่ไม่มื้ที่ทำกินใช้ทรัพยากรด้านอื่น ๆ มีโอกาสได้ลิ้มตาอ้า ปากเพื่อให้ทัดเทียมกับคนที่มีโอกาสดีกว่าจะได้เกิดความเป็นธรรมใน สังคม

เมื่อมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักทางหน้าหนังสือพิมพ์ ทำให้นายกรัฐมนตรีนายชวน หลีกภัย ได้ออกมาโต้ตอบกับการวิพากษ์วิจารณ์การปฏิรูปที่ดินให้แก่คนรวยว่า “การปฏิรูปที่ดินก็ เหมือนกับการสอบชิงทุน ซึ่งทุกคนไม่ว่าจะเป็นลูกคนรวยหรือลูกคนจนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกัน ภายใต้วกฎหมายรัฐธรรมนูญ จึงเห็นว่าไม่แปลกอะไรที่คนรวยจะได้รับการแจกที่ดินจากการปฏิรูป ที่ดินที่จังหวัดภูเก็ต”

แต่ประเด็นความหมายของคำว่าเกษตรกรกับกลายเป็นจุดที่นายกรัฐมนตรืชวณ หลีกภัย และรัฐบาลถูกโจมตีอย่างหนักมากยิ่งขึ้น เนื่องไม่ยอมให้คณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นผู้ตีความ เรื่องการมอบที่ดิน และคำว่าเกษตรกร โดยให้เหตุผลและยืนยันว่ารัฐบาลได้กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง แล้ว นายกรัฐมนตรีได้ถูกหนังสือพิมพ์มติชนให้ฉายาว่าเป็น “จอมหลักการ” ซึ่งมีความหมาย ในทางเสียดสี มิได้ยกย่องชมเชยอย่างที่ใครเคยรับมา

ไม่เพียงแต่นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เท่านั้นที่ยืนยันว่าการแจก เอกสารสิทธิให้กับ “คนรวย” ว่าเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แม้ว่านายชวณ หลีกภัย “จอมหลักการ” ที่ประกาศจะบริหารประเทศ ด้วยการ “ยึดหลักกฎหมาย” ก็ออกมารับรองอย่างแข็งขันว่า “คนรวย” มีสิทธิที่จะได้รับเอกสารสิทธิดังกล่าวด้วยเหตุผลว่า

หนึ่ง คนรวยครอบครองที่ดินผืนดังกล่าวมาก่อนที่รัฐบาลจะ ประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ

สอง “คนรวย” เป็นบุตรหลานของเกษตรกร แต่ภายหลังมา เปลี่ยนอาชีพเป็นทำงานอื่น ๆ

สาม “คนรวย” ซื้อที่ดินผืนนั้นมาก่อนประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน โดยที่คนขายที่ดินนั้น บางคนยากจนขั้นแค้นถึงกับไม่มีเงินจ่ายค่าเช่า เลียนลูกแต่ไม่ได้บอกว่าการที่ “คนรวย” ไปช่วยซื้อที่ดินจากคนยากจน เป็นบุญคุณอันใหญ่หลวงหรือไม่

เพื่อให้เห็นภาพมากยิ่งขึ้นจอมหลักการยังยกตัวอย่างแบบไร้ เดียงสาวว่า เปรียบเสมือนการที่รัฐบาลเปิดให้มีการสอบแข่งขันชิงทุน รัฐบาล ที่คนจนคนรวยมีสิทธิเข้าสอบแข่งขันและได้ทุนเท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงสรุปเปรียบว่าคนรวยที่ได้รับเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 นั้น เข้าเกณฑ์ และระเบียบที่กฎหมายกำหนด....

หนทางที่จะระงับยับยั้งปัญหาไม่ให้ลุกลามต่อไปคือ

หนึ่ง นายชวณ หลีกภัย ต้องยอมรับความผิดพลาดในการ ดำเนินงานที่ปฏิรูปที่ดินที่ผ่านมาทั้งหมด

สอง ตรวจสอบข้อเท็จจริงการแจกเอกสารสิทธิที่ผ่านมาทั้งหมด ว่าไปแจกให้เศรษฐี คหบดีและนายทุนที่ใดบ้างแล้วทำการเพิกถอน ส. ป.ก. 4-01 ทั้งหมด

สาม นำรายชื่อของผู้ที่ได้รับ ส.ป.ก. 4-01 พร้อมจำนวนที่ดินที่ได้รับทั้งหมดมาติดไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัด ที่ว่าการอำเภอหรือจุดอื่น ๆ ที่เห็นสมควรเพื่อให้ประชาชนตรวจสอบได้ว่ามีเศรษฐกิจ นายทุนรายใดบ้างที่ได้รับเอกสารสิทธิ

สี่ ปลดนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ออกจากตำแหน่ง ถ้านายชวน หลีกภัย ยังตะแบงตีความกฎหมายเข้าข้างเศรษฐกิจ – นายทุนต่อไป มีหวังพังกันหมด

หลังจากนั้นไม่กี่วัน บทบรรณาธิการของกรุงเทพธุรกิจฉบับวันที่ 28 พ.ย. 2537 ก็เปลี่ยนแปลงข้อสรุปจาก “ไม่ผิดกฎหมายแต่ผิดเจตนารมย์” มาเป็น “ผิดทั้งกฎหมายและผิดทั้งเจตนารมย์”

หากพิจารณาถึงหลักกฎหมายที่บัญญัติไว้ นับจากพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งได้ประกาศใช้เป็นการครั้งแรกในปี 2518 พร้อมทั้งประกาศเขตปฏิรูปที่ดินในปี 2520 รวมทั้งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2519 และ 2532 ซึ่งได้บัญญัติความหมายของเกษตรกรไว้อย่างชัดเจนว่า หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และในกรณีที่เป็นบุตรของเกษตรกรจะต้องไม่มีที่ดินเพื่อการเกษตรเป็นของตนเองและประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลักเช่นเดียวกัน...

ถามว่า สามีของนางอัญชดี เทพบุตร ซึ่งมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการโรงแรมขนาดใหญ่ เจ้าของโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในจังหวัดภูเก็ตเป็นเกษตรกร ตามความหมายของกฎหมายฉบับนี้หรือไม่ นี่เป็นคำตอบที่ชัดเจนอย่างยิ่งว่าไม่เพียงพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับพรรคประชาธิปัตย์จะขัดต่อเจตนารมย์ของกฎหมายเท่านั้น หากแต่ยังขัดกับตัวบทกฎหมายด้วย ดังนั้นเราจึงไม่เห็นความจำเป็นอันใดอีกที่พรรคประชาธิปัตย์ยังคงยืนยันกรณปฏิเสทในสิ่งที่สวนทางกับเจตนารมย์สวนทางกับกฎหมาย และสวนทางกับความรู้สึกของประชาชนขณะนี้

เราปรารถนาที่จะได้เห็นความกล้าหาญของพรรคประชาธิปัตย์ ในการพูดความจริงและแสวงหาความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความจริงใจมิใช่ความพยายามที่จะบิดเบือนเจตนารมย์

นอกจากนี้คอคัลมภ์เดินทางหน้าชนของมติชน ฉบับวันที่ 26 พฤศจิกายน 2537 ก็ได้ให้ข้อสรุปไว้ เช่นเดียวกันว่า รัฐบาลพยายามที่จะใช้ช่องโหว่ของกฎหมายมาปิดเป็นนโยบายการปฏิรูปที่ดิน เป็นการผิดเจตนารมณ์ของกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ที่ต้องการให้ที่ดินกับเกษตรกรผู้ยากไร้อย่างแท้จริง

การที่รัฐบาลนำเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ตามนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมไปแจกให้กับเศรษฐี - มหาเศรษฐี ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องที่ขัดต่อความรู้สึกของคนทั่วไปเท่านั้น ในแง่เจตนารมณ์ของกฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมที่บัญญัติขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม 2532 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าต้องช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้...

หมายเหตุในพระราชกฤษฎีกาแสดงเจตนารมณ์อย่างชัดเจน แบบไม่ต้องตีความ ไต ๆ อีก ยกเว้นการตีความแบบศรีธนญชัย ที่ทั้งนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อ้างว่า คนรวย เศรษฐี มหาเศรษฐี ก็มีสิทธิได้รับ ส.ป.ก. 4-01 เช่นเดียวกับคนยากจน เนื่องจากเข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายกำหนด...

นโยบายของรัฐบาลที่นายชวน หลีกภัย แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม เองก็ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า เพื่อกระจายสิทธิการถือครองที่ดินให้เกษตรกรผู้ยากไร้ และเกษตรกรที่ครอบครองทำกินอยู่ในที่ดินของรัฐประเภทต่าง ๆ ยกเว้นจะตีความคำว่าเกษตรกรแบบศรีธนญชัยโดด ๆ

โดยไม่เอาเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือนโยบายการปฏิรูปที่ดิน มาประกอบ ซึ่งจะทำให้มีการปิดเป็นอนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

การที่รัฐบาลไม่สามารถทำให้บรรลุเจตนารมณ์ในการปฏิรูปที่ดิน โดยอ้างอุปสรรคของระเบียบกฎหมายอย่างพร่ำเพรื่อ แสดงให้เห็น ความสำเร็จความสามารถในการบริหารราชการแผ่นดิน เอาแต่โฆษณาชวนเชื่อ และขึ้นขมตัวเลขจอมปลอมในการเร่งออกเอกสารสิทธิ โดยไม่ได้ดูข้อเท็จจริงว่าที่ดินจำนวนมากมายมหาศาลที่ควรอยู่กับผู้ยากไร้ ตกไปอยู่ในมือของนายทุนมหาเศรษฐีอย่างง่ายดาย

หลังจากเสนอข่าว ได้มีการเคลื่อนไหวของสมาชิกรัฐสภา กลุ่มนักศึกษา เรียกร้องให้มีการทบทวนการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินที่ผ่านมา 2 ปี ว่าเกษตรกรได้รับจริงหรือไม่ หรือมีใครแอบอ้างสิทธิแทนเกษตรกร รวมทั้งให้รัฐบาลตรวจสอบกฎหมายและรายละเอียด ขั้นตอนการดำเนินงาน ประเด็นเหล่านี้ได้กลายเป็นปัญหาทางการเมือง โดยฝ่ายค้านได้หารือประชุมร่วมกัน เพื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล โดยผู้ที่ตกเป็นจำเลยในครั้งนี้ได้แก่ นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีฯ และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามลำดับ ในฐานะที่ปฏิบัติงานจัดกับนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะกรณีที่มีคนรวยหลายตระกูล ได้รับ ส.ป.ก. 4-01 ในขณะที่ “เกษตรกรผู้ยากไร้” อีกมากมาย ยังไร้ที่ทำกินต่อไป

แต่ทว่า ในการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลในครั้งนี้ต้องยุติลง เมื่อนายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ประกาศลาออกในวันที่ 6 ธันวาคม 2537 ก่อนที่จะมีการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล

หลังจากนั้นได้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในรัฐบาล เมื่อพรรคความหวังใหม่เกิดความขัดแย้งกับพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคร่วมรัฐบาล เรื่องการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 – 199 ส่งผลให้พรรคความหวังขอลาออกจากการร่วมรัฐบาล เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2537 ทำให้รัฐบาลซึ่งมีเสียง 193 เสียง ลดลงเหลือ 142 เสียง ซึ่งไม่พอเพียงต่อเสถียรภาพของรัฐบาล ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ดึงพรรคชาติพัฒนาเข้ามาร่วมรัฐบาล และได้มอบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้แก่พรรคชาติพัฒนาได้ดำเนินการต่อ หลังจากที่ทั้งรัฐมนตรีว่าการ และรัฐมนตรีช่วยได้ลาออกไป ผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คือ นายประจวบ ไชยสาส์น แต่ด้วยความคืบหน้าของการดำเนินการแก้ไขปัญหาการถอนเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 เป็นไปอย่างล่าช้า และไม่มีทีท่าว่าจะพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว ดังนั้น ฝ่ายค้านจึงประชุมร่วมกันอีกครั้ง และลงมติร่วมกัน ในการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจอีกครั้ง โดยมุ่งประเด็นการทุจริตกรณีการออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 โดยจะมีขึ้นในวันที่ 17 พฤษภาคม 2538

ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้านนั้น เป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล โดยหยิบยกเรื่องการดำเนินงานของรัฐบาลที่ไม่ถูกต้องขึ้นมา เช่น กรณีการแจกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 มาอภิปราย และแสดงเหตุผลว่าการดำเนินนโยบายนั้น ๆ ทำไม่ถึงไม่ถูกต้อง และไม่เหมาะสมอย่างไร โดยการอภิปรายนี้เพื่อขอแรงสนับสนุน จากผู้ฟัง 2 กลุ่มใหญ่ กลุ่มแรก คือ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล และกลุ่มที่สอง คือ ประชาชนทุกสาขาอาชีพ เพราะว่า ผู้ฟังทั้งสองกลุ่มนี้ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจว่ารัฐบาลได้ดำเนินงานผิดพลาดหรือไม่ ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขึ้นได้ภายในรัฐบาล

กลุ่มแรก พรรคร่วมฝ่ายรัฐบาล

เสียงสนับสนุนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคร่วมรัฐบาล เป็นตัวแปรสำคัญยิ่งในการลงมติหลังจากที่มีการอภิปรายไม่ไว้วางใจเสร็จสิ้น

แต่ทว่า ได้เกิดความแตกร้าวขึ้นในพรรคร่วมรัฐบาล สืบเนื่องมาจาก ได้มีการพิจารณาแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมในวาระที่ 2 และ 3 ในหลายประเด็นด้วยกัน โดยเป็นการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างแก้ไข และเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของรัฐสภา ซึ่งมีประเด็นหนึ่งที่ต่อมาได้กลายเป็นชนวนปัญหาความขัดแย้งระหว่างพรรคการเมืองร่วมรัฐบาล ที่ไม่สามารถประนีประนอมกันได้ จนนำมาซึ่งความแตกแยก นั่นคือ ในประเด็นมาตรา 198 - 199 (รายละเอียดดูภาคผนวก 2) ที่ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น โดยระบุว่า ให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารองค์การส่วนท้องถิ่นในทุกกระดับ แต่พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น ร่วมกับ นายชูวงศ์ ฉายะบุตร อธิบดีกรมการปกครอง ล่ารายชื่อวุฒิสมาชิกและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอให้มีการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในมาตรา 198 - 199 ดังกล่าว โดยต้องการให้แก้ไขกลับไปใช้อย่างเดิมที่ระบุว่า ให้มีการแต่งตั้งผู้บริหารองค์การส่วนท้องถิ่นทุกระดับได้ในบางกรณีแทน สำหรับทางด้านพรรคร่วมรัฐบาลอื่น ๆ โดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์ ไม่ยินยอมตามข้อเรียกร้องของพลเอกชวลิตฯ จนกลายเป็นปัญหาความขัดแย้งขึ้น

การคัดค้านไม่เห็นด้วยกับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญในมาตรา 198 - 199 ของพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ อาจจะเริ่มต้นมาจากความไม่พอใจของพรรคความหวังใหม่ ที่มีต่อพรรคประชาธิปัตย์ในหลาย ๆ กรณี และมาแสดงออกโดยผ่านทางกรณีกัดค้าน กรณีมาตรา 198 - 199 แทนไม่ว่าจะเป็นกรณีเพชรฆาตอื้อระเบียบ หรือกรณีสังหารแม่ลูกตระกูลศรีธนษะฐนทีที่เกิดขึ้นช่วงรัฐบาลนายชวน ซึ่งทั้งสองกรณีควรจะเป็นผลงานของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงมหาดไทย และนอกจากนี้ อาจมีประเด็นในเรื่องผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยในแง่ที่ว่า พรรคความหวังใหม่ได้คุมกระทรวงมหาดไทยไว้ และถ้าทำสิ่งใดให้ข้าราชการมหาดไทยไม่พอใจดังเช่น การลดอำนาจด้วยการให้มีการเลือกตั้งในท้องถิ่น อาจจะส่งผลกระทบต่อผลการเลือกตั้งทั่วไป ที่อาจจะมิขึ้นในสมัยต่อไปได้ ทั้ง ๆ ที่ในการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 - 199 ว่าด้วยเรื่องการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น เป็นนโยบายที่พรรคความหวังใหม่เคยใช้ในการหาเสียงช่วงเลือกตั้ง และ

ได้มีการจัดวางในรูปของนโยบายรัฐบาลด้วย แต่กลับมาคัดค้านเอง นอกจากนั้น การแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญมาตรา 198 - 199 ที่เป็นชนวนปัญหายังเป็นมติที่คณะกรรมการสิทธิฯ ร่วมกันเห็นชอบให้มีการแก้ไขแล้ว ได้แก่ พรรคเสรีธรรม พรรคเอกภาพ และพรรคพลังธรรม ที่เห็นด้วยกับร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้เกิดความไม่พอใจขึ้นและหากประเด็นนี้ไม่ผ่าน ก็พร้อมที่จะถอนตัวออกจากการร่วมรัฐบาลทันที ในขณะที่พลเอกชวลิต ก็ยืนยันแข็งกร้าว ต่อการคัดค้านและพยายามหาเสียงสนับสนุนในพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลด้วยให้มากที่สุด

นอกจากนี้ ทางด้านพรรคความหวังใหม่ประกาศอย่างเด็ดขาด ไม่ยอมสนับสนุนร่างที่คณะกรรมการสิทธิฯ เสนอ เว้นแต่จะมีการเพิ่มเติมข้อความที่เป็นการรักษาสถานภาพของ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ในองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ และพรรคความหวังใหม่พร้อมจะให้ขับออกจากการร่วมรัฐบาล แต่จะไม่ยอมลาออกเองหรือถอนตัวเอง

ในที่สุดปัญหาความขัดแย้งในประเด็นเรื่อง การแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะมาตรา 198-199 ได้กลายเป็นสภาพแตกแยก เมื่อพรรคความหวังใหม่ลาออกจากการร่วมรัฐบาล เนื่องจากไม่สามารถตกลงกันได้ โดยที่ประชุมรัฐสภาได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 198-199 แล้ว ปรากฏว่า ที่ประชุมมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิมของคณะกรรมการวิสามัญฯ ในขณะที่สภาผู้แทนราษฎรของพรรคความหวังใหม่จึงได้ตัดสินใจลาออกจากการร่วมรัฐบาล ด้วยความคาดหวังว่า หากพรรคความหวังใหม่ถอนตัวจากการร่วมรัฐบาลแล้ว รัฐบาลก็จะเหลือเสียงสนับสนุนในสภาไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ซึ่งต้องมีการลาออกและรัฐบาลต้องยุบสภา เนื่องจากก่อนหน้าการลาออกจากรัฐบาลของพรรคความหวังใหม่ ทางด้านพรรคการเมืองฝ่ายค้านคือ พรรคชาติไทย พรรคชาติพัฒนา พรรคกิจสังคม และพรรคประชากรไทยได้ทำสัตยาบันร่วมกันว่า จะไม่ยอมเข้าร่วมกับรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย

การถอนตัวของพรรคความหวังใหม่จากการร่วมรัฐบาล เป็นการตัดสินใจที่เปี่ยมไปด้วยความมั่นใจว่า อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในลักษณะของการยุบสภาตามมาแน่นอน เพราะว่ารัฐบาลขาดเสียงสนับสนุน และไม่มีพรรคการเมืองในด้านฝ่ายค้านยอมเข้าร่วมรัฐบาลตามสัตยาบันที่ร่วมกัน แต่แล้วพรรคชาติพัฒนากับนำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าร่วมรัฐบาล ทำให้รัฐบาลมีเสียงสนับสนุนเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด โดยข้ออ้างของชาติพัฒนาที่ละเมิดสัตยาบันร่วมกันคือ ทำเพื่อชาติบ้านเมือง และอีกเหตุผลหนึ่งก็คือ ถ้าพรรคชาติพัฒนาไม่เข้าร่วมรัฐบาล พรรคการเมืองฝ่ายค้านอื่นพร้อมจะเข้าร่วมรัฐบาลอยู่แล้ว ดังนั้นพรรคชาติพัฒนาจึงตัดสินใจเข้าร่วมรัฐบาลนายชวนแทนพรรคความหวังใหม่ก่อน โดยไม่มีข้อแม้เงื่อนไขใดๆ และเกิดความลงตัวของสมาชิกพรรคชาติพัฒนากับการเข้าร่วมรัฐบาล จนไม่ต้องมีการปรับเปลี่ยนใดๆ ในรัฐบาลมาก โดยพรรคประชาธิปไตยยอมสละโควตากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ด้วย

แต่ในการตั้งพรรคชาติพัฒนาเข้าร่วมรัฐบาลแทนพรรคความหวังใหม่ที่ลาออกจากการร่วมรัฐบาลได้เกิดความวุ่นวายขึ้น 47 เสียงของพรรคพลังธรรมได้เกิดความแตกแยกขึ้น โดยมีการตั้งกลุ่มแยกตัวออกมา ซึ่งถูกเรียกภายในได้ชื่อว่า กลุ่ม 23 เนื่องจากความไม่พอใจในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย และมติพรรคพลังธรรม ยอมให้พรรคชาติพัฒนาเข้าร่วมรัฐบาล แกนนำกลุ่มที่สำคัญ ได้แก่ น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ , พ.อ.วินัย สมพงษ์ และนายบุญชู โรจนเสถียร, นายธานี ศักดิ์เศรษฐ์ นายอดิศร เพียงเกษ ฯลฯ ได้ร่วมกันแจกแถลงการ และให้สัมภาษณ์ในวันประชุมกรรมการบริหารพรรค เมื่อ 14 ธันวาคม ความว่า “ขอให้คณะกรรมการบริหารพรรคทบทวนมติพรรคที่ยอมรับการเข้าร่วมรัฐบาลของพรรคชาติพัฒนา เพราะเห็นว่าขัดต่อหลักการของพรรคพลังธรรมที่ชูคุณธรรมนำการเมือง แต่กรรมการบริหารกับมีมติยอมให้พรรคชาติพัฒนาเข้าร่วม ถือว่าเป็นการทำร้ายจริยธรรมทางการเมือง

คมชัดยิ่งขึ้นเมื่อ นางเครือวัลย์ สมณะ ได้บอกแกสื่อมวลชนว่า นายสุเทพ อัครถาวร ได้ลาออกจากรองหัวหน้าพรรคแล้วโดยฝากหนังสือลาออกมายื่น (14/12/37) และแถลงข่าวรายงานเพิ่มเติมว่า พ.อ.วินัย สมพงษ์ นพ.อุดมศิลป์ สีแสงนาม นางเครือวัลย์ สมณะ ได้ขอลาออกจากรวมการมูลนิธิ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง อันเป็นเหมือนการที่จะประกาศชัดเจนไม่ยอมญาติติดต่อ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง และไม่ยอมรับกลุ่มกรรมการบริหารของพรรคพลังธรรม และประกาศจะดำเนินการทางการเมืองอย่างอิสระ และไม่ขึ้นกับมติพรรคอีกต่อไป

ขณะเดียวกันภายในพรรคชาติพัฒนา ก็ได้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในพรรคจากการเข้าร่วมรัฐบาล กล่าวคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคในนามกลุ่ม 16 และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภาคกลางบางส่วน ที่พลาดหวังจากการได้รับตำแหน่งรัฐมนตรี ถึงแม้ว่าจะมีส่วนหนึ่งได้รับตำแหน่ง แต่ในส่วนที่ไม่ได้รับก็ได้แสดงความไม่พอใจออกมา โดยเฉพาะในซีกของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคตะวันออก นำโดยนายสุชาติ ตันเจริญ ซึ่งมีนายไพโรจน์ สุวรรณฉวี และนายยงยศ อรุณเสสะเศรษฐ์ คอยสนับสนุนอย่างเปิดเผย

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพรรคพลังธรรมครั้งนี้ ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพรัฐบาลเป็นอย่างมาก เนื่องจาก 23 เสียงของพรรคพลังธรรม ถ้าหากเข้าร่วมกับกลุ่ม 16 ของพรรคชาติพัฒนาที่มีความขัดแย้งกันเองในพรรคชาติพัฒนา จะตัวแปรสำคัญที่จะทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลสั้นคลอนได้ ดังนั้น การดำรงอยู่ได้ของรัฐบาลนั้นขึ้นอยู่กับความเป็นเอกภาพของพรรคร่วมรัฐบาล หากภายในพรรคร่วมรัฐบาลนั้นมีความแตกแยกกันเอง เป็นไปได้อย่างมากว่า พรรคฝ่ายค้านจะสามารถอภิปรายให้กลุ่มคนเหล่านี้เห็นพ้องต้องกับฝ่ายค้านได้ง่ายยิ่งขึ้น เนื่องจากไม่ต้องดำเนินการตามมติพรรค เมื่อเป็นเช่นนี้ การสิ้นสุดของการทำงานของรัฐบาล หรือ การลาออกของนายกรัฐมนตรี หรือ การยุบสภา ย่อมเป็นจริงได้ไม่ยากนัก

กลุ่มที่ 2 ประชาชนทั่วไปทุกสาขาอาชีพ

กลุ่มประชาชนถึงแม้ไม่มีสิทธิในการออกเสียงเพื่อลงมติในสภาผู้แทนราษฎร แต่มีสิทธิในการออกเสียงนอกสภา เช่น การวิจารณ์ผ่านทางหน้าหนังสือพิมพ์ของคอลัมน์นิสต์, คณะกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม 16 สถาบัน (คอบทส.) สหพันธ์นักศึกษาระดับประเทศ (สนนท.) ต่างออกมาแถลงข่าวจะรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงของการปฏิบัติงานในการปฏิรูปที่ดินจอมปลอมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหอย่างแท้จริงและเป็นประโยชน์ต่อราษฎรต่อไป นอกจากนี้ยังมีการประชุมประท้วงของกลุ่มสมาชิกต่าง ๆ เช่น สมาชิกกลุ่มเกษตรกรภาคอีสาน ฯลฯ เพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรมหน้าทำเนียบรัฐบาล หรือจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป โดยผ่าน โพลต่าง ๆ เช่น สวนดุสิตโพล , ธรรมศาสตร์โพล เป็นต้น ซึ่งโพลส่วนใหญ่ต่างให้ความเห็นว่าการดำเนินนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมนั้น เป็นเรื่องที่ผิด (ดูรายละเอียดโพลของสวนดุสิต และธรรมศาสตร์ได้จากภาคผนวก) สิ่งเหล่านี้เป็นมาตรชี้วัดความพอใจ และไม่พอใจการดำเนินงานของรัฐบาล ซึ่งพลังของประชาชนเหล่านี้สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ อย่างที่เคยเกิดขึ้นแล้ว ในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 หรือ ในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ที่ประชาชนลุกขึ้นเพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรมทางด้านประชาธิปไตย

จะเห็นได้ว่าการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01 ในครั้งนี้ ฝ่ายค้านเป็นฝ่ายที่ได้เปรียบ เนื่องจาก

1. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล หรือประชาชน ส่วนใหญ่ได้รับรู้ก่อน และได้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีกรมอบเอกสารสิทธิให้กับผู้ที่ร่ำรวยจริง จากภาพข่าวของสื่อมวลชน ในการมอบเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ที่มีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รมช.เกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้มอบ
2. รายชื่อของผู้มีสิทธิที่ได้ ส.ป.ก. 4-01 ที่มีฐานะร่ำรวย ได้ถูกตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ และมีการชี้แจงอย่างละเอียดเกี่ยวกับการประวัติของผู้ที่ได้รับเอกสารสิทธิ โดยหนังสือพิมพ์
3. รายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน ถูกนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายปฏิรูปที่ดินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เห็นอย่างชัดเจน
4. ภายในรัฐบาล เกิดความขัดแย้งกันเอง โดยมีกลุ่มที่ตั้งตัวเพื่อการดำเนินงานโดยอิสระไม่ขึ้นกับมติพรรค ทำให้รัฐบาลเกิดปัญหาการคุมเสียงได้ยากยิ่งขึ้น

5. ประชาชนเริ่มเห็นถึงความไม่เป็นธรรมในการดำเนินนโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาล และมีการจัดให้มีการประท้วงกันหน้าทำเนียบเพื่อกดดันรัฐบาลให้รับผิดชอบการกระทำที่เกิดขึ้น และให้ช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนอย่างแท้จริง

ดังนั้น การเสนอวาทะของฝ่ายค้านในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล จึงเพียงแต่หาหลักฐานมาเพิ่มเติม และสนับสนุนให้การอภิปรายในครั้งนี้ให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเท่านั้น แต่ข้อได้เปรียบของฝ่ายค้าน กลายเป็นข้อจำกัดที่ทำให้รัฐบาลต้องหาเหตุผล และหลักฐานมาอภิปรายให้ฝ่ายค้าน ฝ่ายรัฐบาล และประชาชน ได้เห็นประเด็นต่อประเด็นว่าที่ฝ่ายค้านได้นำเสนอข้อมูลต่างๆ หรือการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินผ่านทางหน้าหนังสือพิมพ์เป็นเรื่องที่ไม่จริง หรือเป็นเรื่องที่เข้าใจผิด

จากเหตุการณ์ทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถสรุปบริบททางวาทะ (Rhetoric Situation) ของการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01 ได้ดังนี้

1. Exigence ในการขอเปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01 นั้น เกิดขึ้น เนื่องจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับการมอบเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4 -01 ให้กับผู้ที่ร่ำรวย ขาวนี้ได้สร้างกระแสให้กลุ่มประชาชน สมัชชาต่าง ๆ ชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำไปสู่การยื่นญัตติให้เปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้าน เพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และให้รัฐบาลได้ชี้แจงต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

2. Audience แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของฝ่ายรัฐบาล และประชาชนทุกสาขาอาชีพ

3. Constraints แต่วก่อนที่มีการอภิปราย ฝ่ายรัฐบาลมีข้อจำกัด คือ ประชาชนเริ่มขาดความเชื่อถือ และ มีความขัดแย้งกันเองในรัฐบาล ถ้าหากว่า รัฐบาลไม่สามารถแสดงผลให้เห็นชัดเจนว่ารัฐบาลได้ดำเนินนโยบายอย่างถูกต้อง ไม่ได้ช่วยเหลือพวกพ้องตามที่เป็นการข่าว ถ้าไม่สามารถสร้างความกระจ่างชัดได้ เสถียรภาพของรัฐบาลย่อมมีปัญหา

ในบทที่ 5 เราจะได้ศึกษาว่า ผู้พูดเป็นใคร (Speaker) คือใคร และวิเคราะห์วาทะ (Speech) ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล ได้แสดงเหตุผล และมีข้อเสนอสนับสนุนเหตุผล ที่สามารถจะนำมายืนยันข้อเท็จจริงของฝ่ายตนเองได้มากน้อยเพียงใด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

การวิเคราะห์ภาวะการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลกรณี ส.ป.ก. 4 – 01

ในบทนี้จะกล่าวถึงการวิเคราะห์ภาวะที่อภิปรายในสภาผู้แทนราษฎร เรื่องการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร 4-01 หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า ส.ป.ก.4-01 ในการอภิปรายมีขึ้นในวันที่ 17 – 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 รวมทั้งสิ้น 3 วัน อภิปรายทั้งสิ้น 2 วัน เนื่องจากว่า นายกรัฐมนตรี คือ นายชวน หลีกภัย ได้ประกาศให้มีการยุบสภาก่อนที่จะมีการลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลโดยฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล

วิเคราะห์การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้านที่มีต่อรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01

การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างหนึ่ง ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ฝ่ายค้านซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบความถูกต้องในการทำงานของรัฐบาล ผลกระทบของการดำเนินนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อประเทศชาติ และประชาชนในชาติ ส่งเสริมการทำงานของรัฐบาลเมื่อนโยบายของรัฐบาลมีผลดีต่อชาติ และต่อต้านเมื่อนโยบายของรัฐบาลสร้างผลกระทบที่ไม่ดีต่อชาติบ้านเมือง

การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลกรณีการปฏิรูปที่ดิน 4-01 หรือ ส.ป.ก. 4-01 นี้ จึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายค้านที่ต้องค้นหาความจริงว่า นโยบายการแจกที่ดินของรัฐบาล ที่ประกาศไว้เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 เป็นนโยบายที่จัดทำขึ้นเพื่อเกษตรกรที่ยากจนของประเทศจริงหรือไม่ หรือเป็นสร้างนโยบายเพื่อดำเนินการให้พวกพ้อง พี่น้อง นายทุน ได้รับสิทธิในพื้นที่ป่าสงวน ฝ่ายค้านที่เข้าร่วมอภิปราย ในวันที่ 17 - 18 พฤษภาคม 2538 มีทั้งสิ้น 13 คน ดังรายชื่อต่อไปนี้

(รายละเอียด โปรดอ่านได้จากรายงานประชุมสามัญประจำปี ของวันที่ 17 -18 พฤษภาคม 2538)

1. นายบรรหาร ศิลปอาชา	ผู้นำฝ่ายค้าน	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	จังหวัดสุพรรณบุรี
		พรรคชาติไทย	
2. พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ		สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	จังหวัดนนทบุรี พรรคความหวังใหม่
3. นายมนตรี พงษ์พานิช		สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	จังหวัดอยุธยา พรรคกิจสังคม

4. พินิจ จันทรสุนทรินทร์	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลำปาง พรรคความหวังใหม่
5. นายเกษม รุ่งธนเกียรติ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุรินทร์ พรรคความหวังใหม่
6. นายไพจิตร ศรีวรขาน	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม พรรคความหวังใหม่
7. นายमुख สู่ไธมาน	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปัตตานี พรรคความหวังใหม่
8. นายสมัคร สุขนทรเวช	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกรุงเทพมหานคร พรรคประชากรไทย
9. นายณรงค์เลิศ สุรพล	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น พรรคชาติไทย
10. ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกรุงเทพมหานคร พรรคกิจสังคม
11. นายอนุรักษ์ จุริมาศ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด พรรคชาติไทย
12. นายสมศักดิ์ ปรีศนายนันทกุล	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอ่างทอง พรรคชาติไทย
13. นายเนวิน ชิดชอบ	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดบุรีรัมย์ พรรคชาติไทย

ฝ่ายรัฐบาลที่ขึ้นมาก่ออภิปรายแก้ข้อกล่าวหา มี 3 ท่าน ดังต่อไปนี้

1. นายชวน หลีกภัย	นายกรัฐมนตรี พรรคประชาธิปัตย์
2. นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พรรคประชาธิปัตย์
3. นายสุเทพ เพื่อกสุบรรณ	อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พรรคประชาธิปัตย์

รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายบรรหาร ศิลปอาชา ผู้นำฝ่ายค้าน พรรคชาติไทย เป็นบุคคลแรกที่ได้ขึ้นมาอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล โดยมีใจความสำคัญดังต่อไปนี้

.....นับแต่ฝ่ายค้านยื่นญัตติไม่ไว้วางใจฯ ได้ตั้งคณะทำงานหาข้อมูล ข้อเท็จจริง หลักฐานทั้งหมดที่มีอยู่จึงมีความมั่นใจเหลือเกินว่ารัฐบาลนั้นจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้

.....ความสำคัญของญัตติมี 4 ประการ 1. ได้ปรากฏอย่างชัดเจนว่ารัฐบาลภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี บริหารราชการแผ่นดินโดยไร้ประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความสามารถ ขาดวิจาร์ณญาณ ขาดความชอบธรรม ก่อให้เกิดความเสียหายของแผ่นดิน 2. รัฐบาลกระทำความผิดอันเป็นการผิดต่อถ้อยคำอันปรากฏอยู่ในกฎหมายปฏิรูปที่ดินที่ได้บัญญัติไว้ซึ่งสิทธิ และหน้าที่การใช้กฎหมายปฏิรูป อันส่งผลกระทบต่อป่าไม้ที่ดินอันห่วงแหนของชาติ 3. รัฐบาลนี้ได้ปิดเบือนเจตนารมณ์ของกฎหมายปฏิรูปที่ดินเพื่อประโยชน์ของคนใกล้ชิด เป็นการเสียหายแก่ประเทศชาติ 4. รัฐบาลนี้ไม่ได้ให้ความเคารพต่อนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา ผิดคำมั่นสัญญาต่อประชาชน ต่อสภาผู้แทนราษฎร พรรคร่วมฝ่ายค้านจึงไม่สามารถที่จะไว้วางใจบริหารราชการแผ่นดินต่อไป

.....รัฐบาลนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศนโยบายที่สำคัญที่สุดว่าปีหนึ่งจะปฏิรูปพื้นที่ให้ได้ 4 ล้านไร่ ใน 4 ปีให้ได้ 14 ล้านไร่ ด้วยสามัญสำนึก ด้วยจิตวิญญาณที่มีอยู่ ที่ประกาศอย่างนี้มันทำไม่ได้

.....และยังมีมติกรม. 4 พ.ค. 36 ออกมาด้วยเป็นที่กล่าวขวัญในทุกฝ่ายถึงความไม่ถูกต้อง มีความกังวลต่อกฎหมาย ในการคณะกรรมการได้มีมติว่าราษฎรที่ครอบครองที่ดินก่อนประกาศเป็นที่ป่าสงวนแห่งชาติให้ส่งรายชื่อ และเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ให้แก่กรมที่ดินเพื่อออกเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดินที่ออกมา มันผิดกฎหมาย ไปบังคับให้กรมที่ดินออกโฉนดไม่ได้ ไม่มีกฎหมายฉบับใดระบุไว้อย่างนั้น ไปดูสิครับ บางคนที่มีที่ 3,000 – 4,000 ไร่ แจกจ่ายไปหมด หัวคะแนน ญาติพี่น้องต่าง ๆ แจกไปหมดเลย แล้วผมกราบเรียนท่านรัฐมนตรีทุกท่านไม่สามารถควบคุมได้

.....ส.ป.ก. ที่ฎเกิดพอประกาศรายชื่อไป หลังจากรับ ส.ป.ก. 4-01 จากอดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฮือฮากันทั่วประเทศเลย ที่ได้รับ ส.ป.ก. ไปนั้นมีฐานะร่ำรวยมั่งคั่ง มีโรงแรม มีกิจการขนส่ง มีกิจการเหมืองแร่ เขาเหล่านั้นไม่ใช่เกษตรกรที่ยากจน ในกฎหมายปฏิรูปที่ดินนั้นได้ระบุไว้ชัดเจนว่า จะต้องปฏิรูปที่ดินให้แก่ใคร เพราะกฤษฎีกากำหนดนิยามคำว่าเกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ยากจน มีรายได้ไม่เกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด จบการศึกษาทางด้านเกษตรกรรม เป็นบุตรเกษตรกรที่ไม่มีที่ทำกิน ที่ออกมาในสมัยนายอานันท์

บันยารชุน ก็ชัดเจน ในสาระหลักการ และเหตุผล เพื่อแก้ไขปัญหาราษฎรไม่มีที่ทำกิน หรือสูญเสียสิทธิในที่ทำกิน ไม่มีคำพูดตรงไหนบอกให้คนรวยได้ ไม่มี หลังจากนั้นก็มีรองนายกรัฐมนตรีบางคน ได้พูดว่า แจกให้คนรวยสัก 2 – 3 % นั้นไม่เป็นไร เมื่อเทียบกับการแจกให้คนจน 90 กว่าเปอร์เซ็นต์ แต่ที่จริงแล้วที่ดินส่วนน้อยที่แจกไปมันเป็นที่ดินสวยงาม ด้านหน้าติดภูเขา ด้านหลังติดทะเล ซึ่งมีราคาแพงมากกว่าที่แจกให้คนจนมากมายนัก เรียกว่าที่ดิน 2 – 3 % นั้น ถึงมีเงินก็ไม่สามารถซื้อได้

.....สำหรับการมอบพื้นที่ป่าไปให้ปฏิรูปที่ดินนั้น ฝ่ายค้านมีหลักฐานคำสั่งจากรัฐมนตรีทั้งหมดว่า เร่งรีบจนทำให้เกิดความบกพร่องเพราะเพียงใด อย่างจังหวัดอุบลราชธานี ประกาศเขตปฏิรูปไปได้อย่างไรทั้งจังหวัด แสดงว่าไม่มีการกันเขตป่าไว้เลย

.....ผมจะพาท่านประธานที่เคารพเดินทางไปกับกระผมนะครับ สมมติว่า วันหนึ่งวันที่ 1 เมษายน เดินทางไปที่จังหวัดภูเก็ต โดยเครื่องบินของการบินไทย จุดแรกที่เราไปพบท่านผู้ว่าราชการจังหวัด กับปฏิรูปที่ดิน ให้ไปชี้แจงบรรยายอย่างละเอียด ผมก็ถามว่าที่ให้ ส.ป.ก. ไป 486 ราย มีการถอนคืนไป 7 รายนี้ มีอีกไหมที่ขาดคุณสมบัติ ปฏิรูปที่ดินบอกว่า น่าจะมี เมื่อน่าจะมีจะทำอย่างไรให้มันเกิดความชัดเจน ประชาชนทั่วไปกำลังเฝ้ามองดูอยู่ว่าจะทำอย่างไรตอบไม่ได้ บอกรอให้ผู้ที่ได้รับ ส.ป.ก. มาแจ้ง ผมก็ถามเขาว่าถ้าไม่มาแจ้งจะทำอย่างไร ตอบไม่ได้ ผมบอกโน่นไปถามส่วนกลางโน่น จะเอาอย่างไร

จบจากการบรรยายสรุป ผมก็เดินทางไปกับผู้ว่าราชการจังหวัด และปฏิรูปที่ดิน ไปจุดแรกที่ลานชมวิว เบื้องหน้าผมเป็นท้องทะเลกว้างใหญ่ ลมโบกโชยพัดดีมาก ทิวทัศน์สวยงามด้านซ้ายมือผม ท่านประธานครับ ผมไม่มีชาร์ต ผมทำมือให้ดูแล้วกัน มันเป็นป่าเขาลำเนาไพรครับ มีเขาสวยงามมาก มีต้นไม้ขึ้นเต็ม ติดกับทะเลเลย พื้นที่อย่างนี้ผมถามว่า 98 ไร่นะ ให้ ส.ป.ก. ได้อย่างไร ทำการเกษตรได้หรือครับ มันไม่มีน้ำ มีแบบฉบับในการทำรีสอร์ท ทำสถานที่พักตากอากาศ เอาละครับ ไปดูทางด้านขวามือ กำลังมีถนนตัดเข้าไปเลยครับ พื้นที่ประมาณ 26 ไร่ของท่าน ผมไม่อยากจะเอ่ยนาม อีกท่านประมาณ 10 กว่าไร่ พื้นที่เหมือนกันละครับ ด้านหลังผม พื้นที่ประมาณ 16 ไร่ ก็เช่นเดียวกันครับ พื้นที่ในบริเวณเหล่านี้ เหมาะที่จะทำที่พักตากอากาศทั้งสิ้น มันมีไว้หมดแล้ว ดูด้วยตา ดูด้วยจิตสำนึก มันต้องเป็นอย่างนั้นเด็ดขาด ไปอีกจุดๆ ที่ป้องกันไฟป่า ไร่ที่บอกว่ามีการเอากะจงบไปปล่อย ผมไม่เชื่อ ผมปีนขึ้นไป ผู้สื่อข่าวยังปีนสู้ผมไม่ได้เลยจะบอกให้ ปีนขึ้นไปดูครับ สภาพพื้นที่สวยงามเหลือเกิน อาจมีต้นไม้ขึ้นบ้างเหมาะสำหรับทำที่พักตากอากาศที่สุด และพื้นที่ดังกล่าวมีต้นมะพร้าวไปปลูกใหม่ ๆ แสดงให้เห็นว่า เป็นพื้นที่เฉพาะ ณ วันนี้ บัดนี้ พื้นที่ตรงนี้ยังไม่ได้ถอน ส.ป.ก. 4-01 ผมถามปฏิรูปที่ดินว่าหาลับหูลับตาให้ไปได้อย่างไร ตอบไม่ได้ คุณไปดูพื้นที่หรือเปล่า เปล่าครับ แล้วให้ได้อย่างไรนี่คือข้อบกพร่อง ผมอยากประธานกราบเรียนกับท่านประธานว่า ท่านอดีตรัฐมนตรีช่วยฯ ท่าน สุ

เทพ เทือกสุบรรณ ไม่มีสิทธิพูดเลยว่าไม่รู้ ไม่ทราบ เพราะเป็นคนพิจารณาเอง แจกเอง เป็นทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ซึ่งกระทำขัดต่อกฎหมาย

ผมอยากจะกราบเรียนว่า เราไปดูบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญปี 2534 ซึ่งท่านนายกรัฐมนตรีได้ถวายสัตย์ไปแล้วในมาตรา 160 บัญญัติว่ารัฐมนตรีก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่งต้องถวายสัตย์รับตำแหน่งต้องถวายสัตย์ว่า “ข้าพระพุทธเจ้า ชื่อ..... ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ชื่อสัตย์ สุจริต เพื่อประเทศชาติ และส่วนรวม จะจริงใจ และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ” ถ้อยคำในมาตรานี้มีความหมายและความสำคัญอย่างยิ่ง กระผมเองเป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผมจะทำทุกอย่างเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชน จะไม่ทำให้ประชาชนผิดหวัง จะไม่ทำให้ประชาชนเห็นว่านักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งเลวร้าย การอภิปรายในครั้งนี้ หากมีการโหวตกันแล้ว ผมมั่นใจว่าพรรคร่วมรัฐบาลที่มีชาวกันออกมา คนนั้นจะยกบ้างไม่ยกบ้าง สรุปแล้วก็คงต้องยก เพราะท่านถูกขู่อยู่ทุกวัน เดียวไล่ยกบ้าง เดียวไม่ให้ยกบ้าง เดียวใครไม่ยกมีอะไรจะเสีย รัฐมนตรีก็หลุดไปบ้าง มันเหมือนลูกไก่อยู่ในกำมือ เพราะผมรู้จักการเมืองอย่างนี้ดี รัฐบาลคงชนะ แต่ไม่เป็นไรครับ ผมเป็นฝ่ายซัดซี้ดถูก ให้เห็นอยู่แล้วเรื่อง ส.ป.ก. 4-01 นั้น ผมยังไม่เลิกนะครับท่านประธาน ผมจะติดตามต่อไปอีก โดยเฉพาะมันจะเป็นรอยต่างของการเมืองไทย จะเป็นมลทินติดตัวนายชวน หลีกภัย ไปตลอด หากไม่ยอมออกมารับผิดชอบ ทางที่ดีควรลาออกเพื่อรักษาระบอบประชาธิปไตยของเราไว้

พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ อภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นคนที่สอง โดยมีใจความสำคัญดังนี้

.....เรื่องมติ ครม. 4 พฤษภาคม 2536 อย่างชี้แจงต่อสิ่งที่พรรคประชาธิปัตย์บางคนโยนมาทันทีว่า เอ็งเป็นคนดำเนินการ ปัญหาทั้งหมดที่ขุนวยอยู่ตอนนี้ตรงมติ ครม. 4 พฤษภาคม 2536 นี้ ซึ่งว่าด้วยการแก้ปัญหาที่ดินที่อยู่ในเขตป่า อยากเรียนว่าเขาแก้กันมาทุกยุคทุกสมัย ขอกล่าวถึงมติ ครม. เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2528 หรือที่เรียกว่า บันได 3 ชั้น นั่นคือมติที่อนุมัติหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือราษฎรในการเบิกถอนป่าที่เป็นที่ตั้งของเขตชุมชน เราจะชดเชยให้ราษฎรอย่างไร แบ่งเป็น 3 ชั้น ก่อนปี 2510 ระหว่างปี 2510 – 2518 ระหว่างปี 2518 – 2524 ซึ่งจากมตินี้รัฐบาลสมัยนั้นทำงานกันเต็มกำลังความสามารถ แต่ไม่เป็นผล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทยได้ร่วมมือกันทำงานมาโดยตลอด แต่ไม่เป็นผล ไม่ใช่ยุคนี้เท่านั้นที่ทำมาโดยตลอดไม่เป็นผล เพราะฉะนั้นก็เริ่มมาคิดหาวิธีการกันการบุกรุกที่ป่าของพี่น้องประชาชนมาก เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2533 ครม. ออกมติอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทย

ดำเนินการตามโครงการสำรวจที่อยู่อาศัย สถานทีราชการ สาธารณูปโภคต่าง ๆ ว่าเข้าไปอยู่ในเขตป่าสงวนได้อย่างไร จำนวนเท่าไร พื้นที่เท่าไร เข้าไปอยู่ในเขตป่าถาวรที่ได้จำแนกแล้วจำนวนเท่าไร อย่างไร และอีกแห่งหนึ่งก็คือ เข้าไปอยู่ในเขตที่สาธารณประโยชน์ที่พี่น้องประชาชนใช้ร่วมกันอยู่เท่าไร เมื่อสำรวจเสร็จเรียบร้อย กระทรวงเกษตรฯ และกระทรวงมหาดไทย ได้ร่วมกันร่างวิธีการแก้ไขเพื่อให้คณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีในยุคนั้นไม่อนุมัติ เพราะจะเป็นการทำลายป่ามากขึ้น ดังนั้นการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จึงยังคงยึดถือมติคณะรัฐมนตรี 26 กุมภาพันธ์ 2528 ต่อไป พอมาถึงรัฐบาลชวน 1 ได้ประกาศนโยบายเมื่อ 21 ตุลาคม 2535 ผมเป็นรัฐมนตรีมหาดไทย ก็หันหน้ามาร่วมมือกับกระทรวงเกษตรฯ มีการประชุมหลัก ๆ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2536 และเอาเรื่องมาส่งผม รัฐมนตรีสุเทพพูดว่า ที่เป็นประธาน ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไปนั่งเป็นประธาน ประชุมกันที่ทำเนียบ วันนั้นคือวันที่ 29 มีนาคม 2536 จะอ่านผลสรุปในวันนั้นให้ฟัง ท่านสุเทพสรุปว่า ในฐานะที่เป็นฝ่ายกระทรวงเกษตรฯ สรุปว่า ในพื้นที่ราษฎรบุกรุกที่ดินของรัฐ เราออกเอกสารสิทธิ์ให้ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน แต่ว่าในพื้นที่ที่รัฐประกาศทับไปในพื้นที่ที่ประชาชนอยู่อาศัยอยู่ก่อนแล้ว เราก็จะถอนให้ แล้วเขาก็ไปออกเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ในครั้งนั้นท่านได้ให้เหตุผลไว้อย่างนี้ครับ เมื่อมีการประกาศเขตป่าสงวนฯ ราษฎรมีสิทธิจะยื่นคัดค้านปกป้องสิทธิของตนเอง ภายใน 90 วัน มา 20 ปีแล้วราษฎรเหล่านั้นเสียสิทธิไปโดยสิ้นเชิงแล้ว เราเปิดโอกาสให้ตั้งศาลขึ้นมาสอบสวนใหม่ มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มีคณะกรรมการ นี่ถือว่าเป็นโอกาสที่เขาจะได้ น.ส. 3 หรือโฉนดใหม่ เพราะให้ความเป็นธรรมที่เขาเคยอยู่มาก่อน นี่คือเหตุผลที่นายสุเทพได้เสนอ ผมในฐานะที่เป็นประธานได้ซักถามรายละเอียดอย่างถึงที่สุด ได้สรุปว่าอย่างน้อยข้อสรุปในวันนี้ให้ใช้ไปก่อนเพื่อที่จะสามารถดำเนินการไปได้ หากแก้ไขไม่ได้อีก ก็ให้มาพบปะหารือกัน เพราะขณะนี้ปัญหาเรื่องความปรารถนาของประชาชนในการที่จะได้เอกสารสิทธิ์ในที่ดินป่าสงวนมากเหลือเกิน ผมได้เขียนไว้ชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กรมที่ดิน ป่าไม้ ส.ป.ก. ไปร่างเป็นมติมาให้ชัดเจนพิจารณาให้คิดว่าเกี่ยวข้องกับมติเก่าอย่างไร ขัดกับกฎหมาย มีปัญหาอย่างไรบ้าง วันอังคารเอาเรื่องนี้เข้ามาหารือในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี นั่นคือสิ่งที่ เป็นข้อสรุปในวันนี้ 29 มีนาคม 2536 สิ่งนี้เมื่อออกมาเป็นอย่างนี้กระทรวงมหาดไทยรวดเร็วมาก เอาข้อสรุปร่างส่งมาให้ผมเมื่อวันที่ 19 เมษายน ผมอ่านแล้ว เข้าใจถูกต้องจึงเซ็นเข้ากรม. และส่งเรื่องไปยังกระทรวงเกษตรฯ ซึ่งกำลังทำเรื่องมาเหมือนกัน นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ เซ็นมาเหมือนกัน เรื่องเหมือนกันทุกอย่างลงนามวันที่ 3 พฤษภาคม 2 เรื่อง เป็นเรื่องเดียวกันเพียงแต่ส่งมาต่างเวลากัน เข้ากรม. กรม. มีมติอนุมัติในหลักการและวิธีการ หลักการคือ หากราษฎรครอบครองที่ดิน หรือป่าตรงนั้นอยู่แล้ว เราไปประกาศเขตป่าสงวนฯ ทับกรมป่าไม้จะถอนพื้นที่ตรงนั้นออกมาให้ กรมที่ดินก็จะออกเอกสารสิทธิ์ให้ตามประมวลกฎหมายที่ดิน

.....พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินที่ให้ความหมายของเกษตรกรไว้ ข้าราชการ ตลอดจน พ่อค้าคนรวย หรือกรรมกรหาเช้ากินค่ำก็ไม่มีสิทธิ ต้องเป็นเกษตรกรเท่านั้น และที่ดินที่ออกโฉนด ห้ามโอนห้ามแบ่งแยก ถ้ายกให้ทายาทโดยธรรม หรือโอนให้ราชการ หรือ ส.ป.ก. ทำได้ตาม มาตรา 39 นี้ชัดเจน อย่างเรียนว่าปัญหาความเข้าใจของผมนั้นเป็นอย่างนี้ ส่วนรายละเอียดที่จะออกมาว่าป่าตรงไหนที่กรมป่าไม้จะมอบให้ ส.ป.ก. จะคัดเลือกเกษตรกรให้ได้รับ ส.ป.ก. 4-01 อย่างไร ไม่ใช่หน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย เป็นหน้าที่ของกระทรวงเกษตร ฯ ถามว่าไม่ชอบมา พากลตรงไหน อยากเรียนว่าความจริงเรื่องการปฏิรูปมีอยู่ 2 เรื่อง คือ เรื่องป่า และที่ดิน และ เรื่องคน จึงอธิบายความไม่ชอบมาพากลใน 2 เรื่องนี้ ประเด็นแรก ป่าที่กรมป่าไม้จะมอบให้ ส.ป.ก. เพื่อการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินควรเป็นป่าอย่างไร แต่อยากเรียนว่าจะต้อง เป็นป่าสงวน แห่งชาติ หรือจำแนกแล้วว่าเป็นป่าถาวรที่มีสภาพเสื่อมโทรม สิ่งที่เกิดขึ้น รัฐมนตรีสุเทพ อ้างใน กรณีที่เขาป่าสมบูรณ์ไปออกว่าไม่มีการทำเช่นนั้น แต่ปรากฏว่ารัฐมนตรีจรินทร์ ตั้งกรรมการไป ตรวจสอบสภาพป่า ปรากฏว่าป่าหลายส่วนเป็นป่าอนุรักษ์สมบูรณ์ ส่วนเรื่องการส่งมอบยังมีปัญหา มาก ที่อยู่ในหัวใจผู้คนที่ ที่มีมติวันที่ 4 พ.ค. 2536 แต่ 20 วันให้หลัง คือ 24 พ.ค. 2536 นางอัญชลี วานิช เทพบุตร ผู้ช่วยเลขาฯ รัฐมนตรีเกษตร ฯ ทำหนังสือตรงถึงคุณสุเทพ ขอให้ คุณสุเทพสั่งการให้กรมป่าไม้มอบป่าในจังหวัดภูเก็ตให้ปฏิรูปเพื่อดำเนินการปฏิรูปโดยเร็ว คุณ สุ เทพสั่งการในวันนั้น เพียง 7 วัน ให้หลัง คือ วันที่ 31 พ.ค. 2536 กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ป่า ให้ปฏิรูปที่ดิน ที่เรื่องอื่นใช้เวลาผ่านแต่ละโต๊ะกันเป็นเดือน ที่เรื่องนี้ แค่ไม่กี่วันจัดการเสร็จ เรียบร้อย

เรื่องป่ายังมีอีกเรื่องที่สำคัญ คือป่าไม้ที่มีความลาดชันหรือพื้นที่เขาเกิน 35 % ซึ่งตาม กฎหมายที่ดินออกโฉนดให้ไม่ได้ ให้กันเป็นพื้นที่ป่า คณะกรรมการกลางปฏิรูปที่ดิน มีการประชุม มีมติให้ขออนุมัติ ครม. กฎหมายก็มีขีดว่าป่าอนุรักษ์เข้าไม่ได้ มติครม. ก็ยังไม่มี คณะกรรมการ ปฏิรูปก็ยังไม่ส่งเรื่องหานายกฯ แต่ ส.ป.ก. แน่จริง ๆ ปฏิรูปไปเลย มีการแจกเมื่อวันที่ 7 พ.ย. ท่านสุเทพไปแจก อย่างนี้หมายความว่าอย่างไร ถ้าอย่างนี้เป็นความบกพร่องในลักษณะธรรมดา ที่สุด ต้องมีคนลุกขึ้นมาพูดว่า แต่ขอให้รับผิดชอบต่องานนั้น ไม่ใช่พอเกิดเรื่องขึ้นมา บอกว่าฉัน ถูก เจ้าหน้าที่ผิด แต่เวลาท่านไปแจกกลับบอกว่าเป็นนโยบายที่เป็นของรัฐบาลชุดนี้ ชั้นหนึ่ง จริงๆ แต่ถ้าการกระทำอย่างนี้เป็นการกระทำที่ไม่สุจริต เป็นการกระทำเพื่อเพื่อนฝูง พี่น้องและ ผลประโยชน์ เรื่องนี้ผมขออนุญาตยืมคำกล่าวของท่านที่นั่งอยู่บนนั้นมากล่าวว่าเรื่องการปล้นชาติ ปล้นแผ่นดิน ยอมไม่ได้ นี่คือเรื่องป่า เมื่อเรื่องป่าจบก็เหลือเรื่องเดียว คือเรื่องคน คงต้องมาตั้ง คำถามว่า คนที่ไม่ได้เป็นเกษตรกรมีสิทธิที่จะได้รับ ส.ป.ก. หรือไม่ ผมสงสัยว่านายกรัฐมนตรี้ และคณะรัฐมนตรี เกิดความไม่เข้าใจความหมายของเกษตรกรแล้ว เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2536 นายกรัฐมนตรีเป็นประธานชี้แจงผู้ว่าราชการจังหวัด และข้าราชการจังหวัดชั้นสูง โดยเฉพาะ

กระทรวงที่เกี่ยวข้องกับเกษตรและสหกรณ์ มหาไพบไทย รพช. เด่น รายงานใช้เวลานานพอสมควร ซึ่งแจ้งมติ ครม. 4 พ.ค. 2536 ซึ่งจำได้ว่าได้พูดถึงความหมายของเกษตรกรที่ถูกตัดตามคำจำกัดความในพ.ร.บ. ปฏิรูปที่ดินอย่างน้อยที่สุด 5 ครั้ง โดยกล่าวว่า ผมต้องการให้ที่ดินทำกินได้รับการจัดสรรให้กับเกษตรกรผู้มีสิทธิถูกต้องตามกฎหมายอย่างแท้จริง ไม่ใช่ผู้ที่แอบอ้างเข้าไปสวมสิทธิแทน เราต้องการให้ที่ดินตกอยู่กับคนยากจนไร่ที่ทำกินอย่างเป็นทางการ นายกรัฐมนตรีเข้าใจคำว่าเกษตรกรคืออะไร แต่เมื่อเกิดเรื่องที่ถูกตัด ท่านตอบนักข่าวไม่ได้ เกิดไม่เข้าใจว่าเกษตรกรหมายถึงใคร ท่านบอกว่าเรื่อง ส.ป.ก. คนรวยคนจนมีสิทธิเท่ากัน เหมือนการสอบชิงทุน และยังกล่าวต่อไปว่า คนรวยส่วนใหญ่มีเงินมักสอบได้ เพราะเรียนเก่งกว่า เลยทำให้คนจนหมดโอกาส ผมไม่เข้าใจจึงเรียนว่าท่านพูดเอง แต่เกิดมาไม่เข้าใจเมื่อเดือนพฤศจิกายน ต่างกันไม่กี่เดือนเลย นาย ก พุดมาตลอดเวลาว่ามาจากคนจน สิ่งนี้ยังฝังในหัวใจ

ก่อนที่จะเกิดความอื้อฉาวที่ถูกตัด มีหนังสือกระทรวงเกษตรฯ ที่ กษ.1204/3831 ลงวันที่ 20 เมษายน 2537 ถึงอธิบดีกรมธนารักษ์เป็นหนังสือของ ส.ป.ก. เพราะ ส.ป.ก. ทำหนังสือถึงอธิบดีกรมธนารักษ์ นายนิพัทธ์ พุกกะณะสุต ขอให้ของกรมธนารักษ์ไปปฏิรูป กรมธนารักษ์ถามว่าหลักการเป็นอย่างไร ส.ป.ก. ตอบเหมือนที่กฤษฎีกาตีความ แสดงว่าเข้าใจมาตั้งแต่ต้นแล้วว่าเกษตรกรเป็นอย่างไร ตอนนั้นทำไมซื้อบื้อ ทำเป็นไม่รู้เรื่อง โดยบอกว่าเกษตรกรผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องเป็นเกษตรกรตามกฎหมายที่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก หมายรวมถึงผู้ยากจนหรือผู้ที่จบการศึกษาทางเกษตรกรรม หรือผู้ที่เป็นบุตรของเกษตรกรที่ต้องไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง และประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักด้วย แต่มาตอนนี้กลับไม่รู้เรื่อง เมื่อนาย ก บอกรู้เรื่อง ส.ป.ก. จะบอกรู้เรื่องก็คงลำบาก ความไม่ชอบธรรมของรัฐบาลนี้มีจริงหรือ ผมไว้วางใจรัฐมนตรีคนนั้นไม่ได้อีกต่อไป

นายมนตรี พงษ์พานิช หัวหน้าพรรคกิจสังคม ตัวแทนอีกคนหนึ่งที่ได้อภิปรายไม่ไว้วางใจในครั้งนี้ด้วย โดยมีใจความสำคัญดังนี้

ในการฟอร์มคณะรัฐมนตรีปี 2531 มีชาติไทย ประชาธิปัตย์ กิจสังคม และราษฎร มี พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี มีการแบ่งโควต้าตามความสำคัญของแต่ละพรรค ไปเจรจากันที่บ้านคุณพงส์ สารสิน แบ่งกันเสร็จ 5 วันแรก ชาติไทยว่ามหาไพบไทย และคลัง กิจสังคมได้เกษตร สาธารณสุข และต่างประเทศ ประชาธิปัตย์ตกลงกันเรียบร้อยตอนนั้น มีท่านบัญญัติ บรรทัดฐาน พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ และท่านประจวบ ไชยสาส์น ได้คมนาคม พาณิชย วิทยาศาสตร์ ต่อมาอีกสองวันกำลังจัดรายชื่อครม. ปรากฏว่าพรรคประชาธิปัตย์มาขอเปลี่ยนแปลงเกษตรและสาธารณสุข ให้ท่านบรรหาร ศิลปอาชา มาขอรับรองผมว่า ให้เกษตรแก่พรรคประชาธิปัตย์เถอะ ไปเอาคมนาคม เขาจะได้ว่าติดต่อกันตั้งสมัยพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์

ผมบอกเลิกแล้วไม่ควรเปลี่ยน อีกอย่างพี่สนั่นก็อยากว่ากระทรวงคมนาคมตอนนั้น แต่ประชาธิปไตยบอกไม่ลงตัว สิ่งผมพูดเป็นความสัตย์จริง ผมยอมให้โดยไม่ได้นี้ว่าจะมีเรื่องราวกฎหมายปฏิรูปตามมาภายหลัง เมื่อเข้ามาบริหาร ประมาณครึ่งปี สมาชิกพรรคประชาธิปัตย์พยายามเร่งเข้าแก้กฎหมายปฏิรูปที่ดินปี 2528 ทั้งๆ แก้วไขมาแล้วในปี 2529 ประเด็นที่แก้วไขหลักคือประเด็นปัญหาในขณะนี้ เขาอ้างว่าการแจกส.ป.ก. 4-01 ให้เกษตรกรมีความล่าช้า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขณะนั้นพยายามแก้ไขระเบียบประกาศต่าง ๆ เพื่อเปิดทางให้กับคนรวย ญาติพี่น้อง คนของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งไม่มีคุณสมบัติได้รับเอกสารสิทธิ์

.....ก่อนที่รัฐบาลจะมีมติกรม. 4 พฤษภาคม 2536 ออกมา นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ขณะเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรฯ ได้ออกประกาศกระทรวงเกษตรฯ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2536 ระบุว่า ที่ดินที่จะนำไปปฏิรูปนั้น ไม่นับการถือครองในปี 2524 แต่ให้นับวันก่อนประกาศพระราชกฤษฎีกาปฏิรูปที่ดิน ต่อมาก็มีประกาศวันที่ 20 มีนาคม 2536 แก้วไขประกาศวันที่ 19 มกราคม 2536 เพื่อให้สามารถย้อนหลังได้ คือถ้าออกพระราชกฤษฎีกาปฏิรูปก่อนหน้าประกาศ 19 มกราคม 2536 ให้ถือเอาประกาศฉบับสุดท้ายหลัง 19 มกราคม มีผลบังคับใช้ ทำให้เกิดการบุกรุกแผ้วถางป่ากันอย่างมโหฬาร เพื่อรอรับเอกสารสิทธิ์ จุดนี้เป็นจุดสำคัญที่ทำให้ที่ดินของประเทศไทยหมดไป เพราะว่า เมื่อประกาศฉบับนี้ออกไปแล้ว กฤษฎีกาประกาศเขตปฏิรูปที่ดินก็ออกมามโหฬาร ที่ดินตกไปอยู่ในมือนายทุนเป็นจำนวนมาก แค่ 2 ปีเศษ ปฏิรูปได้ 4 ล้านไร่ ถามว่า คนจนจะได้รับมีมากน้อยแค่ไหน ขนาดคุณสุขวิช รังสิตพล เลขาธิการพรรคความหวังใหม่ยังบอกผมเลยว่า ที่ผ่านมามีการติดต่อให้ไปรับ ส.ป.ก. 4-01

.....นอกจากนี้ยังมีการเตรียมการที่ผมไม่สามารถให้อภัยได้ คือการปรับปรุงมติ 4 พ.ค. ทั้งๆ ที่มติดังกล่าวก็แยกอยู่แล้ว เช่นให้ส.ส. รัฐบาลเป็นกรรมการพิสูจน์สิทธิ์ ต่อมาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 5 สิงหาคม 2537 ถึง ค.ร.ม. เพื่อวางระเบียบให้คนรวยสามารถมีที่ดินได้ ยังเตรียมการเรื่องนี้ต่อไปอีก ไม่ทราบว่าคุณนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ ซึ่งเป็นผู้ลงนามจะมาชี้แจงหรือเปล่า ประเด็นที่เสนอ กรม. อนุมัติขอว่าการพิจารณาการครอบครองต่อเนื่องจากผู้ครอบครองที่ดินมาก่อน การกำหนดเขตเป็นป่า หรือเขตที่ดินของรัฐด้วย นี่คือนโยบายของกระทรวงเกษตรฯ หมายความว่าขอได้ ก็ไม่รู้ว่าจะพูดอย่างไรถูกอีกแล้ว พูดไม่ถูก ถ้าขออันนี้ได้หรือขอได้ไปแล้ว อันนี้ผมไม่รู้ เพราะหนังสือลงวันที่ 5 สิงหาคม 2537 ในขณะเดียวกันก็มีการขอที่จะเอาที่ดินต่างๆ ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นที่ราชพัสดุ อย่างที่ 2 ท่านอภิปรายไป ป่าอนุรักษ์เอามาเป็นเขตปฏิรูป ผมว่ามันมากไป

.....ถ้าหากสื่อมวลชนไม่เอาข่าวออกมาเผยแพร่ แล้วอะใจว่าเศรษฐกิจไปรับ ป่านี้น่า 9 แสนไร่ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีเสร็จไปแล้ว เพราะมีโปสเตอร์หาเสียงที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี บอกว่า

หาก ชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ภายใน 4 ปี ท่านจะมีกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดิน บอกว่า พรรคประชาธิปัตย์มีเจตจำนงแน่วแน่ที่จะออกเอกสารสิทธิ์ให้แก่พี่น้องประชาชนที่ทำกินในพื้นที่ สัมปทานบ่อถ่านศิลาแห่งนี้ โดยอาศัยอำนาจกฎหมายปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2532 ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ โดยผม....ไม่เอ่ยชื่อ เป็นผู้แก้ไขปรับปรุงจนเป็นผลสำเร็จ อาศัยอำนาจกฎหมายฉบับนี้ ให้ ส.ป.ก. ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินทับพื้นที่ราชพัสดุแปลงเลขที่ สด. 848 เนื้อที่ 9 แสนไร่ ผลการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินจะเป็นการเพิกถอนสภาพป่าสงวน และเพิกถอนที่ราชพัสดุโดยอัตโนมัติ การดำเนินการตามขั้นตอนและกระบวนการ ขั้นตอนการปฏิรูปที่ดินจะทำให้ประชาชนที่ทำกินในพื้นที่นี้ทุกคนได้รับเอกสารสิทธิ์เป็น น.ส. 3 และโฉนดในที่สุด พรรคประชาธิปัตย์ได้ลงมือทำแล้ว เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. เริ่มทำการสำรวจแปลงที่ดินแปลงนี้ตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน 2534 ทั้งนี้จะทำการสำรวจทำบัญชีรายชื่อผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ทั้งหมดให้แล้วเสร็จภายในเดือน

กรกฎาคม 2535 หลังการเลือกตั้งวันที่ 22 มีนาคม 2535 หากนายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นนายกรัฐมนตรี เราจะดำเนินการให้พี่น้องประชาชนทุกคนได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินทุกแปลงภายใน 4 ปี ตรงนี้เป็นพื้นที่หลายอำเภอ และโปสเตอร์โฆษณาหาเสียง ที่นี้ถ้าหากว่ามีคนลุกขึ้นมาตอบว่าท่านนิพนธ์มีหนังสือฉบับลงวันที่ 5 สิงหาคม 2537 อ้างเหตุโน้นเหตุนี้ บอกว่า มติ ครม. 4 พ.ค. ยังไม่พอใจขอแก้ไขเพิ่มเติมลงไปอีก อันนี้ก็มาโยงที่ราชพัสดุ เพราะมติ ครม. 4 พฤษภาคม 2536 และที่ขออนุมัติใหม่เขียนว่า เมื่อราษฎรได้รับ ส.ป.ก. 4-01 แล้วเห็นว่าตัวเองมีสิทธิ์ครอบครองมาก่อนการกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวร หรือเขตที่ดินของวัด และที่อื่น ๆ ที่ ส.ป.ก. นำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินมีสิทธิ์ยื่นคำร้องขอพิสูจน์สิทธิ์ของแต่ละคนต่อคณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้น ผมดูจากหลักฐานแค่นี้ผมก็มองเห็นแล้วว่ามันมีแววส่อ มันไม่ใช่ความผิดพลาด แต่เป็นการกระทำที่มีการวางแผน ให้มันเป็นขั้นเป็นตอน และที่ผมเสียใจว่าทำไมนายกฯ จึงได้ปกป้องคนกระทำผิดอย่างหนัก มันมีอะไรลับลมคมในหรือเปล่า ทำไมกฎหมายแค่นี้ท่านนายกฯ อ่านไม่รู้เรื่องหรืออย่างไร ทำไมท่านนายกฯ จะต้องบอกว่าการแจกที่ดินคนรวยก็มีสิทธิ์ เหมือนการสอบชิงทุน ทำไมต้องพูดยืนยันอย่างนั้น และทำไมเมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาตีความเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครั้งแรกคุณนิพนธ์ส่งไป ทางกฤษฎีกาเห็นว่ากำลังจะเปิดอภิปรายทั่วไป เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม เลยบอกว่าจะกระทบในเรื่องการเมือง แต่คราวหลังสุดส่งให้กฤษฎีกาตีความเรียบร้อยแล้ว มีผู้หลักผู้ใหญ่ของบ้านเมือง ที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาล ชัดเจน ตีความออกมาแล้วยังตะแบงกันต่อไปอีก

.....การแก้ไขถอนเอกสารสิทธิ์ที่ภูเก็ต้มันยากเย็นแสนเข็ญ ถอนได้ที่ละ 4 ราย 2 ราย แต่ที่จังหวัดโคราช จังหวัดอื่นๆ ถอนได้เป็นร้อยราย บางคนเขารู้ว่าไม่มีสิทธิ์ก็เอามาคืน เขาเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมกัน ที่ภูเก็ท ที่สุราษฎร์ฯ ที่กระบี่มันมีอะไร

.....ผมเรียนถามท่านนายกฯ ว่าจริงหรือ ที่กฎหมายปฏิรูปที่ดินนี้คนรวยมีสิทธิ์เท่าเทียมกับคนจน ถ้าอย่างนั้นท่านต้องไปยุบคณะกรรมการกฤษฎีกาของท่าน จริงหรือที่ขอให้ประกาศรายชื่อ ทำไมท่านไม่ประกาศ คนภูเก็ตไปขออยู่แล้วผู้เกี่ยวข้องไม่ให้ดู ทำไม

.....ผมไม่เข้าใจ มันมีอยู่ 2 ทางคือ นายกรัฐมนตรีอยู่ต่อ ยกมือกันต่อไป หรือนายกฯ ต้องไปปลดคณะกรรมการกฤษฎีกาให้หมดทุกคน ว่าที่ตีความออกมานั้นผิดใช้ไม่ได้ เพราะคณะกรรมการกฤษฎีกาชุดใหญ่ของประเทศ ถ้าตีความกฎหมายออกมาชัดเจนแล้ว มีผู้ใดบอกว่าตีความผิด เข้าข้างคนนั้นแสดงว่าไม่นับถือหลักกฎหมายของประเทศต่อไปอีกแล้ว

นายพินิจ จันทรสุรินทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลำปาง รองหัวหน้าพรรคชาติไทย อภิปรายเป็นคนต่อไป โดยมีเนื้อหาสาระดังนี้

ผมคิดว่าท่านประธานคงจะได้รับฟังมาโดยตลอดแล้วว่าในการอภิปรายไม่ไว้วางใจนั้น ซึ่งลำดับเหตุการณ์เราก่อนข้างจะเห็นจริงเห็นจ้กว่ารัฐบาลมีจุดประสงค์อย่างไร

.....รัฐบาลชุดนี้เป็นรัฐบาลหลักเชื่อม ไม่มีความจริงใจในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ผมอยากจะเรียนว่า รัฐบาลบอกว่าไม่รู้เรื่องเกษตรกร มีคนเขาพูดว่ารัฐบาลนี้ไม่รู้จักว่าเกษตรกรที่ยากจนคือใคร แล้วสมัครผู้แทนไปทำไม เวลาจะเลือกตั้งแต่ละทีก็อาศัยว่าเพื่อช่วยเกษตรกรผู้ยากไร้ เวลาเขาอยากได้ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองบ้าง ไม่รู้จักคำว่าเกษตรกร คราวต่อไปประชาชนที่เป็นเกษตรกรทั่วประเทศอย่าเลือกพวกนี้ จำหน้าไว้ตั้งแต่คุณชวนลงไปเลย ไม่รู้ว่าเกษตรกรคือใคร แยะจริง ๆ แกล้งโง่ แกล้งเซ่อ เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดิน รัฐบาลมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ 4 พฤษภาคม ว่าผู้ที่ได้เอกสาร 4-01 ไปแล้วสามารถนำไปพิสูจน์สิทธิ์ออกโฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินนั้นยอมเป็นการไม่สงวนป่า ในขณะที่ประชาชนทั่วประเทศรู้แล้วว่า รัฐบาลทำผิดในเรื่อง ส.ป.ก. 4-01 แม้เด็กอมมือก็ยั้งรู้ และประชาชนก็ยังไม่อยากรู้ดีกว่าทำไมเดี๋ยวนี้สินค้าราคาแพง รถติดทุกวัน ซึ่งไม่มีทางจะแก้ไข มีทางเดียว คือประชาชนต้องลุกขึ้นมาได้ ผมไม่รู้ว่ารัฐบาลนี้จะอยู่ต่อไปได้อย่างไร ปิดโธ่ เป็นโจรแล้วใครจะช่วย ถ้าใครช่วยก็ต้องเป็นโจรไปด้วย การดำเนินการถ้าเป็นแก๊งโจร ก็ต้องมีผู้สังการ เวลานี้คนดำเนินการพันไปแล้ว แต่คนสั่งการยังอยู่เรื่องทีบอกว่า เป็นโจรในเครื่องแบบ รัฐบาลโจรปล้นแผ่นดิน พายเรือให้โจรนั่งผมไม่อยากพูดอย่างที่คนอื่นเขาว่ากัน แต่อยากพูดว่าได้ถวายสัตย์ปฏิญาณแล้วไม่ทำตามที่ได้ถวายสัตย์

**นายเกษม รุ่งธนเกียรติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุรินทร์ พรรค
ความหวังใหม่ อภิปรายไม่ไว้วางใจกรณี ส.ป.ก. 4-01 มีใจความสำคัญดังนี้**

การที่นายชวน หลีกภัย ได้ตัดสินใจต่ออำนาจตัวเอง โดยการฉีกสัตยาบัน ถือว่าเป็นพฤติกรรมดัดจริต เสแสร้ง จอมปลอมกับอดีตที่ผ่านมา และเป็นกรที่ชี้ชัดว่านายกรัฐมนตรีไม่มีคุณธรรมทางการเมือง ซึ่งส่งผลให้รัฐสภาเสื่อมเสีย เพราะมีคนเคยกล่าวไว้ว่า ไม่มีสัจจะในหมู่โจร แต่เราเป็นนักการเมือง มีลายลักษณ์อักษรยังเชื่อถือไม่ได้ นายกรัฐมนตรีจะไปโยนความผิดให้กับ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ คงไม่ได้ เพราะการฉีกสัตยาบรรณครั้งนี้ ถ้านายกฯ ไม่ร่วมมือ คงเกิดขึ้นไม่ได้ การตบมือข้างเดียวคงไม่ดัง นอกจากจะยื่นมือไปให้เขาตบ กระผมอยากจะบอกแก่นายกฯ ว่าเสียดายที่ท่านไม่ได้อยู่ในที่ประชุมว่า คนที่เป็นนายกรัฐมนตรีมันต้องยอมเจ็บปวดเพื่อยึดหลักการ รักษาระบอบนี้ไว้ แต่ท่านกลับตัดสินใจรักษาอำนาจมากกว่า ท่านตัดสินใจรักษาอำนาจแล้วทำลายระบอบตรงนี้ ซึ่งเป็นที่มาของผู้นำหลักเสื่อม นายกฯ จำเป็นต้องจำไว้ว่ามาตรการนั้นยึดหยุ่นได้ แต่หลักการนั้นจะขอเสื่อมไม่ได้ ท่านนายกฯ ครบถึงท่านจะมีวาสนาเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ท่านประพฤติมิชอบทางการเมืองอย่างนี้ ผมเรียนท่านได้เลยครับว่า ท่านก็ไม่มีศักดิ์ศรีดีกว่าคนกวาดถนน ที่ทำงานอาชีพของเขาด้วยความสุจริต ผมขอพูดอีกครั้งหนึ่งว่าถ้าหากท่านประพฤติมิชอบทางการเมืองอย่างนี้ ท่านไม่มีศักดิ์ศรีดีกว่าคนกวาดถนนที่เขาทำหน้าที่ของเขาโดยสุจริต

ตอนนี้กระผมขอพูดถึงพรรคพลังธรรมบ้าง ที่เติบโตมามาได้ถึงขนาดนี้ก็เพราะประชาชนศรัทธา ในเรื่องทีบอกว่าคุณธรรมนำการเมือง และอุดมการณ์ที่ไม่โกงต่อหน้าและลับหลัง พล.ต.จำลอง ศรีเมือง จำได้หรือไม่ว่า ท่านได้เคยประกาศเอาชีวิตเป็นเดิมพันกับการผดส์จจะของผู้นำในขณะนั้น เคยนอนในสนามหลวงกินบนถนนราชดำเนิน จนเกิดวิกฤติพฤษภาทมิฬขึ้น จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จนขณะนี้ได้มีโอกาสมานั่งบนหอคอยงาช้าง มีตำแหน่งในทำเนียบรัฐบาล จึงอยากสอบถามท่านว่า คุณธรรมทางการเมืองไม่จำเป็นต้องมีแล้วใช่ไหม คุณธรรมทางการเมืองได้ถูกตำแหน่งทางการเมืองปิดตาไปแล้วใช่หรือไม่ ถ้าท่านยังนั่งอยู่ในรัฐบาลชุดนี้จะไปตอบเพื่อร่วมอุดมการณ์และญาติวีรชนได้อย่างไร เดียวนี้มีคนเขาบอกว่า พล.ต.จำลอง ศรีเมือง เป็นรองนายกฯ ท่านเปลี่ยนแปลงไปหมด เหลืออย่างเดียวที่ไม่เปลี่ยนแปลงก็คือ ทรงผมของท่านเท่านั้น ผมอยากให้ท่านจำลอง ช่วยตอบผมด้วยว่า ขณะนี้อุดมการณ์ทางการเมืองที่ว่าไม่โกงต่อหน้าและลับหลัง ยังมีอยู่หรือไม่ การตรึงบดสัตย์ทางการเมืองนั้นมีคุณธรรมหรือไม่ การอ้างว่าทำงานผิดพลาด แต่ผลประโยชน์ตกอยู่กับพวกพ้องเป็นการโกงต่อหน้า หรือลับหลังหรือไม่ ซึ่งคำถามเหล่านี้เป็นการพิสูจน์ว่าท่านยังเป็น พล.ต.จำลอง คนเดิมที่มีคุณธรรมนำการเมือง หรือเป็นสินค้าแบกะดินอย่างทีอดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปไตยเคยกล่าวหา

ในเรื่อง ส.ป.ก. 4 -01 ซึ่งรัฐบาลได้ทำกฎหมายอย่างชัดเจนเช่นนี้ ตนขอถามไปถึงท่านนายกฯ ว่า คำกล่าวที่ว่าผมไม่อาจทำให้ทุกคนร่ำรวยเท่ากันได้ แต่ผมจะพยายามทำให้ทุกคนเสมอภาคทางกฎหมายนั้น ผมขอถามว่าเรื่อง ส.ป.ก. มีคนรับผิดชอบทางกฎหมายแล้วหรือยัง นอกจากนี้ท่านยังเคยบอกว่าในการทำงานในรัฐบาลนั้น ทุกคนต้องรับผิดชอบอย่างสมบูรณ์ แต่ถ้าผิดพลาดขึ้นนายกรัฐมนตริต้องรับผิดชอบเมื่อเกิดอะไรขึ้น ผมต้องรับผิดชอบในฐานะหัวหน้าพรรครัฐบาล ผมอยากจะถามว่าความผิดพลาดเรื่อง ส.ป.ก. 4 -01 เกิดขึ้นมา 6 - 7 เดือนแล้ว ไม่ทราบที่ท่านนายกฯ รับผิดชอบทางการเมืองอย่างไรบ้างครับ ขอขอบคุณครับ

นายไพจิต ศรีวรชาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดนครพนม พรรคความหวังใหม่ อภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลเรื่องการปฏิรูปที่ดิน 4-01 โดยมีเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้

ท่านประธานครับ ประกาศคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรฉบับแรกที่ออกมาหลังจากที่ได้มีการแก้ไขในช่วงปี 2532 สมัยที่ท่านสนั่น ขจรประศาสน์ ที่หลายคนเรียกท่านว่า สนั่นปาลัน ได้ดำเนินการ โดยมีการศึกษาถึงระเบียบความเหมาะสมมีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด แล้วออกเวลาที่จะให้ต่อเกษตรกรที่ถือครอง โดยได้มีการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน ประกาศที่กำหนดให้เกษตรกรที่ถือครองที่ดินก่อนปี 2524 เป็นผู้ที่ได้รับสิทธิครอบครองและจะได้ ส.ป.ก. 50 ไร่ และ 100 ไร่ โดยได้อนุมัติให้สอดคล้องต่อการผ่อนปรนแก้ไขปัญหาของประชาชนตามมติคณะรัฐมนตรีที่มีในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2538 ที่กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ โดยยึดถือประชาชนที่เข้าไปอยู่อาศัยในที่ดินก่อนการประกาศกฎหมายป่าสงวน ตั้งปีแต่ปี 2510 จะได้รับเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน กลุ่มที่ 2 ที่เข้าไปอยู่ระหว่าง พ.ศ. 2510 ถึง 2518 รัฐบาลจะให้สิทธิที่ทำกินก็คือ ส.ป.ก. ส่วนกลุ่มที่ 3 ที่อยู่ระหว่างปี 2518 ถึง 2524 จะให้ทำกินชั่วคราวจนกว่าจะตรึงได้เป็นข้อศึกษาของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน ที่เป็นผู้นำเรียนต่อที่ประชุมอย่างมีขบวนการ ผมทราบว่านักวิชาการของสำนักงานปฏิรูปที่ดินบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้เสียต่อกฎหมายนี้ ได้นำมาพิจารณาอย่างละเอียดแล้ว จะเกิดผลดี ดังนี้ ประการที่ 1 ช่วยเหลือผู้ครองที่ดินตามหลักการที่คณะรัฐมนตรีมีมติผ่อนผันไว้ทั้งหมด ประการที่ 2 มีแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศพิสูจน์ได้ชัดเจน ประการที่ 3 ผู้ถือครองมีจำนวนน้อยลงมาก และจะเกิดแผ่นดินที่จะสงวนเหลือไว้เพื่อที่จะนำไปจัดสรรให้กับบุคคลอื่นเพียงพอที่อยากจนและยากไร้ แต่ประกาศฉบับที่ 2 ที่กระผมนำเรียนนี้ค่อนข้างว่าจะเป็นประกาศที่ยืนยันในเหตุผลที่ว่าได้ใช้การเข้าไปมีอำนาจในการกำกับดูแลสำนักงานปฏิรูปที่ดินแล้วมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดกับใคร ซึ่งผมจะได้ชี้แจง ประกาศคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรกำหนดเวลาการตรวจสอบ และเวลาการถือครองที่ดินของเกษตรกรตามมาตรา 30 วรรคสามแห่ง

พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกำหนด ตรงนี้แหละที่ชี้ให้เห็นว่าจะเกิดการขยายเงื่อนไขเวลาให้กว้างมากขึ้น แล้วเป็นเหตุให้เกิดการบุกรุกมากยิ่งขึ้น ที่มาของประกาศตรงนี้ กระผมได้ไปแสวงหาหลักฐานว่าที่มาอย่างไรประกาศตรงนี้ ผมถึงมีเหตุผลว่า ผู้กำการดูแลประกาศตรงนี้ เอกสารที่ได้มาตรงนี้เป็นเอกสารถ่าย ไม่ได้มีลายเซ็น แต่ทราบบว่าท่านสุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตรัฐมนตรีช่วยเกษตรฯ ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการฯ ประธานกรรมการปฏิรูปที่ดินเป็นผู้ลงนาม ประกาศ ณ วันที่ 19 มกราคม 2536 ก่อนที่จะมีการประกาศก็ต้องมีการประชุมเกิดขึ้นก่อน เป็นการประชุมเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน เป็นการประชุมครั้งที่ 6/2535 เวลา 14.00 นาฬิกา ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรฯ ท่านสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นประธาน ได้มีการกำหนดระเบียบวาระตรงนี้ไว้ในวาระที่ 38 โดยยกเรื่องนี้ขึ้นมาโดยสำนักงานปฏิรูปที่ดินโดยมีการอ้างนโยบายที่ต้องปฏิรูปที่ดินด้วยการเร่งรัดต่าง ๆ จำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขประกาศตรงนี้ โดยจะขยายเวลาของผู้ที่จะได้รับสิทธิ ส.ป.ก. เข้ามาจนถึงก่อนที่วันประกาศเขตปฏิรูปที่ดินกำหนดนั้น เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ของราษฎร นี่คือเหตุผลสำคัญ ท่านประธานครับ การแก้ไขประกาศตรงนี้เพื่อให้ผู้ที่เข้าครอบครองที่ดินหลังจากปี 2524 มาจนถึงวันประกาศเขตปฏิรูปที่ดินจะเกี่ยวประโยชน์แก่ใคร ผมขออนุญาตนำเอาตัวอย่างบางตอนของหนึ่งในจำนวนที่เป็นชาวอีสาน ผมได้ข้อมูลจากเอกสารคำขอเพื่อทำประโยชน์จากการสอบสวนก่อนที่จะได้รับ ส.ป.ก. ของเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองให้มา ท่านประธานครับ ตรงนี้เป็นเอกสารของคุณทศพร เทพบุตร รายงานในหัวข้อที่ 7 เรื่อง การตรวจสอบและการพิสูจน์ระยะเวลาที่ถือครองที่ดิน ท่านประธานครับ ที่ดินแปลงเลขที่ที่ 1 กลุ่มที่ 554 เนื้อที่ 98 ไร่ 1 งาน 7 ตารางวา ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลกระนวน อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต (1) การได้มา ปี พ.ศ. พยานหลักฐาน ขอภัยครับ ท่านประธาน เพราะเป็นลายมือ ผมต้องการให้ลายละเอียด ต้องขออนุญาต ได้จากการซื้อจาก นายจรัล ตั้งภู ไม่มีสัญญาขาย ราคา 150,000 บาท ตั้งแต่ปี 2532 โดยการสลักหลังใบเสร็จรับเงินภาษีบำรุงท้องที่ประจำปี 2517 จังหวัดภูเก็ต ทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่า ได้มาเมื่อปี 2532 ได้อานิสงฆ์จากการแก้ประกาศนี้ ถ้าหากไม่มีการแก้ประกาศตรงนี้แล้ว ไม่มีได้ นะครับ ตรงนี้จะไม่เข้า เพราะจะต้องก่อนปี 2524 นี่คือนโยบายที่เกิดขึ้นค่อนข้างชัดเจน ผมขออนุญาต เป็นรายที่ 2 จากเอกสารคำขอ และมีการสอบสวนอีกเช่นกันที่จังหวัดภูเก็ต คือ คุณสุรศักดิ์ หงส์หยก ข้อ 7 จากการตรวจสอบพิสูจน์ระยะเวลาการถือครอง เช่นเดียวกัน ได้มาปี พ.ศ. พยานหลักฐาน โดยการซื้อจากนายสกุล หงส์หยก พี่ชาย ตามหนังสือสัญญาซื้อขายเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ราคา 500,000 บาท ปี 2535 นี่ชัดเจนนะครับ และเนื้อที่ทั้งหมด 25 ไร่ ปี 2535 ท่านประธานครับ ด้วยเจตนาดังนี้ ที่ทำให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาล ผมขออนุญาตนำเรียนอีกนิดหนึ่งว่า มันยกย้อนไปคำรบที่ 3 อีกว่า มีการแก้ไขใหม่อีก ประกาศตรงนี้ซึ่งจะเป็นบรรทัดฐานในการที่จะให้สิทธิกับผู้ถือครองอีก ด้วยระยะเวลาที่แตกต่างกัน เพียง 2 เดือนกับ 6

วัน มีการแก้ประกาศใหม่อีกครั้งหนึ่ง เป็นฉบับที่ 3 แล้ว ว่าด้วยประกาศคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เรื่องกำหนดเวลาและการตรวจสอบระยะเวลาการถือครองที่ดินของเกษตรกร มาตรา 30 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ข้อ 3 ให้ถือเอาเวลาที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในท้องที่ที่ใช้อยู่ฉบับนั้น เป็นเวลาที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมกำหนด ตรงนี้เป็นข้อความเดิมของประกาศฉบับที่ 2 ที่มีการแก้ไขแล้ว และมาเพิ่มเติมข้อความในวรรคต่อมาว่า เว้นแต่ในท้องที่ที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินไว้แล้ว ให้ถือเอาเวลาที่ ส.ป.ก. ได้รับมอบที่ดินนั้นมาปฏิรูปที่ดินเป็นเวลาที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินกำหนด ท่านประธานครับ ถ้าเขียนอย่างนี้ก็แปลว่า ถ้าส่งมอบวันนี้ ใครที่เข้าไปที่ดินเมื่อวานก็มีสิทธิที่จะได้เอกสารสิทธิ์ ผมถือว่าพฤติกรรมแบบนี้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ ต่อสังคม แล้วเป็นการทำให้เกิดความสับสนต่อ

นักการเมืองที่มาจากประชาชน แบบนี้เราจะได้รับการดูหมิ่น เราจะได้รับการไม่ไว้วางใจจากคนทั่วประเทศ ไม่ใช่เฉพาะรัฐบาล ไม่ใช่เฉพาะท่านนายก ที่เป็นหัวหน้ารัฐบาล มันทั้งสภาเพราะหน้าที่ที่เราต้องรับผิดชอบก็คือ หน้าที่ของฝ่ายค้านก็นำเรียน ถ้าพฤติกรรมอย่างนี้ ผมคิดว่าคำเปรียบเปรยอะไรทั้งหลายที่คณะได้นำขึ้นมาเรียนนั้นคงไม่แตกต่างกัน คงไม่อาจที่จะปล่อยให้บริหารชาติบ้านเมืองได้ ถ้าอย่างนี้ต้องลาออก ผมว่ามันไม่เหมาะสมนะครับในตรงนี้ต้องการความรับผิดชอบ ถ้าไม่ออกก็ต้องยกมือไล่ออก เพื่อรักษาสถาบันทางการเมืองปกครองในระบอบประชาธิปไตย ขอขอบคุณอย่างสูงครับ

นาย मुख สุลيمان สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดปัตตานี พรรคความหวังใหม่ ใจความสำคัญของการอภิปรายมีดังนี้

.....ท่านประธานที่เคารพ ผมอยากกราบเรียนว่าการดำเนินนโยบายของรัฐบาลทำให้เกิดการบุกรุกทำลายป่า เพื่อเข้าครอบครองเป็นกรรมสิทธิ์ โดยเฉพาะในภาคใต้ หากไม่มีการเปิดโปงก็จะทำให้ป่าไม้ของประเทศจะสูญสิ้นไป

.....โดยเฉพาะที่จังหวัดระนองนั้น มีหลักฐานชัดเจนถึงการที่กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งเข้าไปกว้านซื้อที่ดินในจังหวัด เพื่อรอรับ ส.ป.ก. ซึ่งทั้งหมดชำระด้วยเช็ค และมีหลักฐานสัญญาซื้อขายอย่างชัดเจน แม้จะมีการลบชื่อของบุคคล 2 คน ออกไปจากสัญญา เพราะรู้ว่ามันเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง จึงต้องรีบลบชื่อของตนเองออกไป แต่ถึงจะไม่ปรากฏชื่อในสัญญา แต่เมื่อไล่เรียงเรื่องกลับไปแล้ว ชื่อที่ถูกลบออกไปคือ ชื่อของนายดำรง เทือกสุบรรณ ลูกพี่ลูกน้องของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เพราะถึงแม้ว่าจะไม่มีชื่อในสัญญา แต่ว่าชื่อที่ส่งจ่ายเช็คชำระเป็นงวด ๆ ชื่อที่ดินจำนวน 900 ไร่ วงเงิน 4.5 ล้านบาท และพื้นที่ดังกล่าวได้ถูกประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องคิดว่า ในบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ลาดชันเกิน 35 องศา ตามประมวลกฎหมายที่ดินไม่

สามารถนำที่ดินบริเวณนั้นมาออกเอกสารสิทธิ์ได้ หลังจากเกิดเรื่องได้มีการยกเลิกให้มีการออกเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. ทำให้ผู้ซื้อต้องยกเลิกเช็ค เรื่องขอให้มีการชี้แจงให้ชัดเจนด้วย

นอกจากคุณดำรงแล้ว ยังมีญาติพี่น้องของนายสุเทพ หลายตระกูล อาทิ เพื่อกสุบรรณ ศรีเทพ ทองกุล ฯลฯ เรื่องนี้ก็ต้องให้ประชาชนที่ได้ยินได้ฟังคิดเอาเองว่าเป็นอย่างไร เพราะตนอยากจะถามว่า นามสกุลอื่นที่เดือดร้อน ไม่ทราบว่าได้ ส.ป.ก. อย่างนี้เหมือนกันหรือไม่ ซึ่งขอออกเลยว่า รัฐบาลชุดนี้เป็นรัฐบาลผู้ร้ายปากแข็ง ถ้าจะเปรียบเทียบเป็นอุทาหรณ์ เหมือนผู้ร้ายที่ไปขโมยวัวเขา แต่ขณะที่จูงอยู่กลางทุ่งนานั้น ตำรวจไปจับ จับได้ ก็ยังปากแข็งปฏิเสธว่า ผมถือแต่เชือกนะครับวัวที่มาติดกับเชือกผมไม่รู้เรื่องด้วย ขอขอบคุณครับ

นายสมักร สุนทรเวช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกรุงเทพมหานคร พรรคประชากรไทย อภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลเรื่องการปฏิรูปที่ดิน 4-01 มีใจความสำคัญดังนี้

.....ท่านประธานคงจะรู้สึกอย่างเดียวกับผมว่า กว่าที่จะถึงวันนี้ได้นั้น ระยะเวลามันยาวนานเหลือเกินเวลาที่เราจะทำอำปรุ่กกันนั้น ถ้าทำเสร็จก็ย้ายบโ้ตะแล้วกินกัน นี่นั่งทิ้งไว้เป็นเวลา 5 เดือน ควรจะได้พูด วันนี้ 5 เดือนครับ

.....สิ่งที่เป็นผลงานชิ้นโบแดงของรัฐบาลกลายเป็นชิ้นโบดำไปได้ั้น ถ้ารัฐบาลรับผิดชอบภัยและแก้ไขให้ถูกต้องขอหยุดทุกอย่างไว้ชั่วคราวจนกว่าจะแก้ไขให้ถูกต้อง เราก็คงไม่ต้องมายื่นญัตติไม่ไว้วางใจนี้

.....เวลานี้ ประเทศไทยมีป่าอยู่เพียง 19 เปอร์เซ็นต์ คุณ 5 แสนกว่าตารางกิโลเมตร ออกมา 60 ล้านไร่ แต่รัฐบาลชุดนี้ จะเอาที่ดิน 44.5 ล้านไร่ มาดำเนินการทำ ส.ป.ก. ระยะเวลาที่คิดปฏิรูป ในปี 2518 จนถึงปี 2536 ระยะเวลา 18 ปีนั้น มีคนได้ที่ทำกินไปเพียง 3.3 ล้านไร่ เห็นว่าน้อยเกินไป ไม่เข้าท่าเข้าที่ หรือเห็นว่าแผ่นดินไทยยังมีเหลือเยอะ

.....นายกฯ พูดว่า คนรวยมีปัจจัยมีเงินทองก็จะสอบได้มากกว่าคนจน แต่หนังสือของ ส.ส.อัญชลี บอกไว้ชัดเจนว่า ภูมิใจที่สามี่ได้รับแจก ส.ป.ก. เป็นจำนวน 98 ไร่ นี่บ้านเมืองนี้คนเป็นเลขานุการรัฐมนตรีหาที่ดินให้ผัวได้ในราคา 196 ล้าน เกือบ 200 ล้านบาท ไม่เป็นไรเลย นายกฯ ก็เฉย ๆ เป็นปกติธรรมดา

.....ท่านประธานครับคนที่ทำแผนที่ คือคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เป็นภาพถ่ายดาวเทียม 44.5 ล้านไร่ สำหรับที่ดิน ส.ป.ก. ที่ภู่เกิดป่าเขียวทั้งนั้น เอาไปให้เพื่อนพ้องมากมาย ภู่เกิดหาดทรายสีขาวด้านหนึ่ง สกปรกด้านหนึ่ง ด้านสกปรกไม่ค่อยทำ ส.ป.ก.กันด้านสะอาดทั้งนั้นมาทำกัน เอาแผนที่มาระบายดูตะแคงมาข้างหนึ่งเลย ชี้ถึงเจตนา แปลว่า จะใช้โอกาสนี้เอาแผ่นดินไทยที่แพงที่สุด เอาไข่มุกอันดามันไปครอบครองให้ได้ รัฐบาลรู้เห็นเป็นใจ รู้กันทั้ง

บ้านทั้งเมืองหมดแล้ว แต่รัฐบาลยังตะแบงไป แม้จะไม่เพิกถอนก็เพราะเหตุว่าคนที่ได้รับแจกนั้น มีที่ดินทำมาหากินมากอยู่แล้ว แปลว่าเปิดช่องให้เขาเปิดประตูเข้ามาเลย คุณทศพรมีรายได้ 39,000 บาท อย่างนี้มันจนหรือปกปิดหรือไงครับ แล้วรัฐบาลยังเถียงข้าง ๆ คู ๆ ข้าราชการก็ได้ อาศัยท่านรัฐมนตรี ว่าถ้าเจอป่าดี ๆ ก็เก็บไว้บ้างก็แล้วกัน เหมือนหมูที่เขาฆ่าตัวหนึ่ง เจอเนื้อแดงก็ให้เก็บไว้ให้บ้างแล้วกัน มีไหมใครจะฆ่าแหละไม่ให้ติดเนื้อแดงที่มีอยู่เพียง 10 กิโลกรัม ไปดูอีกทีก็เหลือแต่กระดูกที่ใช้อะไรไม่ได้แล้ว เรื่องอย่างนี้เป็นเกมการเมืองไปแล้ว เราไม่ได้ตรวจสอบด้วยความอคติ ไม่ได้อคติแต่เราเป็นผู้มีหน้าที่ควบคุมผู้บริหาร ซึ่งบกพร่องเสียหาย และพูดได้เต็มปากว่า เขาแผ่นดินไปแบ่งให้พวกพ้อง เอาไปทำไม 44.5 ล้านไร่ เอาไปแจกกันรวดเร็วอย่างไร 4 ล้านไร่ ต่อมาปี 37 , 6 ล้านไร่ ปี 38, 6 ล้านไร่ ถ้าไม่เกิดเรื่องขึ้นก็จะเป็น 16.5 ล้านไร่ บางคนสั่งปิดป่า แต่มีการเอาป่าออกมาดำเนินการอย่างนี้ เขียนด้วยมือลบด้วยเท้าหรือเปล่า เอาป่ามาแจกกันก็หาคะแนนนิยมอีก ให้อพวกฝ่ายค้านมันคัดค้านไม่ให้ ส.ป.ก. ต้องพูดว่าเราไม่เคยคัดค้านเลย ถ้ารัฐบาลให้ราษฎรที่ยากจนจริง ๆ ได้ไป ไม่มีใครขัดข้อง

.....เรื่องต่าง ๆ ที่ดำเนินกันมา เมื่อเวลาเราแสดงความคิดเห็นว่าทำไมทำกันอย่างนี้ปรากฏว่าหนีไปทั้งสองรัฐมนตรี รัฐบาลหวังใจว่า ปิดสภาแล้วจะเกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดี ไม่เปลี่ยนแปลงครับ ชอบว่ากล่าวว่าคนกรุงเทพไม่เข้าใจเรื่อง ส.ป.ก. คนกรุงเทพไม่มีสิทธิเท่านั้นแหละครับ แต่ไม่ได้พิจารณาคนอื่นที่ไม่ได้ รัฐบาลจึงใช้วิธีปลุกระดมให้คนที่ยังไม่ได้มาชุมนุมเรียกร้อง ไปคัดเอาคนอย่างนี้มา ใครจะใจร้ายไปยึดเอามา ถ้าเขาปลุกตั้งหมากจากไม้ ต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป ต้องให้เขาไป จะเป็นการเช่า หรือสุดท้ายอย่างไรก็แล้วแต่ มีทางออกอยู่แล้ว แต่นี่ปลุกระดมเลย ปัญหาเหมือนว่าพวกผมอยากเป็นรัฐบาลมากจึงต้องล้มให้ได้

เรามีคนประหลาดที่มาบริหารบ้านเมืองอยู่ พูดจาแสดงความคิดเห็นอะไร บางครั้งคิดไม่ตรงกัน เพราะมีอะไรที่ไม่ปกติ ผมอยากจะบอกว่าพวกผมทำหน้าที่ อย่าวิตกเรื่องคะแนนเสียงอย่างไรก็ได้ 181 เสียง มาหักล้างรัฐบาล ถ้าได้เท่าไรก็เท่านั้น ไม่ต้องไปเอาคนที่ผัดตัดใหม่ ๆ มาลงคะแนน ไม่ต้องเอาผู้หญิงท้องมาลงคะแนนอย่างคราวก่อน จะเอาเกียรติยศมาพร้อมเพรียงเท่านั้นแหละครับ ปล่อยตามสบาย ๆ การเมืองฝ่ายค้านนั้น เราเล่นการเมืองปกติธรรมดา ๆ เรามีข้อมูลต่าง ๆ มาแสดง คนวินิจจัยไม่ได้อยู่ในห้องนี้ มีอยู่ 360 คน นั้น จะไม่มีความหมายก็ไม่ได้ แต่คนที่นั่งอยู่ที่บ้าน คนที่เป็นเจ้าของประเทศ เจ้าของแผ่นดินไทยเหมือนกันนั้น เขาต้องคิดว่า เป็นไปได้อย่างไรที่จะเอาแผ่นดินไทย 44 ล้านไร่ เอาไปแจกผู้คนที่ใช้เอกสารสิทธิที่เรียกว่า ส.ป.ก. แล้วเปิดช่องทางหนี้ที่ไล่ไว้เสร็จ คนถึงเอาไปค้าขายกันได้ ไกลเมืองไร่ละ 2 พัน ไกลเมืองไร่ละ 5 พัน เพราะรัฐบาลนี้เปิดช่องให้มีการฟอกที่ดินอย่างที่ว่าที่ดินมีปัญหา ต่อไปก็ไปเอา ส.ป.ก. ไปกันไว้ก่อน เพราะมีกฎหมายเปิดช่องไว้ให้ ต่อไปก็ยื่นพิสูจน์สิทธิ ต่อไปก็ได้สิทธิ นั้น แล้วอย่างนี้เป็นธรรมกับผู้อื่นหรือไม่ครับ แล้วราษฎรที่จนจริง ๆ และไม่ได้อยู่ในบัญชีรายชื่อ

นั้น ได้ครอบครองหรือไม่ ปัญหาอย่างนี้ขอเรียนฝากถามทุกคนที่เป็นเจ้าของแผ่นดินไทยให้ช่วยวินิจฉัยเรื่องนี้ด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

**นายณรงค์เลิศ สุรพล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น
พรรคชาติไทย สาระสำคัญในการอภิปรายมีดังนี้**

ในการอภิปรายครั้งนี้ นายกรัฐมนตรีจะต้องหนักแน่น รวมทั้งนายสุเทพจะต้องหนักแน่น เพราะข้อมูลที่ต้องพูดถึง รัฐบาลของนายชวน หลีกภัยไม่มีความชอบธรรมในระบบรัฐสภา

รัฐบาลมาจากประชาชนก็ถือว่าชอบธรรม ซึ่งรัฐบาลจะต้องบริหารด้วยดี ก็ชอบธรรม แต่ทำงานล้มเหลว ก็ถือว่าไม่มีความชอบธรรม เรื่องที่เกิดขึ้น และนำมาสู่การอภิปรายไม่ไว้วางใจ รัฐบาล เพราะมีรัฐมนตรี นำที่ดินไปแจกคนรวย ซึ่งทางพรรคฝ่ายค้านได้ยื่นญัตติขออภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ซึ่งนัดกันวันที่ 14 พ.ย. แต่ก่อนที่จะถึง รมต. ทั้งสองได้ชิงขอลาออกจากตำแหน่งไปเสียก่อน เมื่อ รมต. ไม่ดำรงตำแหน่ง ก็หมายความว่า รู้สึกสำนึกผิดที่ดีถึงขอลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งเท่ากับสารภาพยอมรับว่ากระทำผิด ตามระบบรัฐบาลมาจากประชาชน ซึ่งอ้างว่าชอบธรรมได้ ฝ่ายค้านก็ทำหน้าที่ตามระบบ รมต. ทุกคน นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ตรวจสอบคัดเลือกมาก่อนว่าใครเหมาะสมชอบธรรม จึงได้กราบทูลฯ แต่งตั้ง และนายชวน เป็นผู้รับสนอง

ราชโองการ ต้องรับไปเต็ม ๆ ซึ่งเมื่อรัฐมนตรีขอโทษผ่านสื่อมวลชน ถ้าเป็นศาลก็ต้องรับโทษไปแล้ว และผมเองก็แปลกใจว่า นายกรัฐมนตรียังคงอยู่ปกติ ซึ่งผมอยากรู้ว่าคนที่พูดว่าเป็นคนมีหลักการ ทำไมถึงหลักการหายไปไหน และรัฐมนตรีผิดจริงนั้น การแสดงความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองของรัฐบาลต้องไม่จบเพียงแค่นี้ นายชวนผู้ซึ่งศรัทธาในหลักการ จะต้องประกาศลาออกไม่อยู่จนถึงวันนี้

.....การที่นายกรัฐมนตรียกกฎหมายว่า ทุกคนจะต้องเสมอภาคกันในกฎหมาย ตามมติ ค.ร.ม. 4 พ.ค. 36 ซึ่งท่านนายกฯ เองเป็นประธานในที่ประชุม นักกฎหมายบอกว่ามันผิดกฎหมาย การที่นำที่ดินไปแจกให้คนรวยทำให้คนจนอีกกลุ่มหนึ่งเสียสิทธิ์ การที่นายกฯ บอกว่า ลูกคนรวยมีสิทธิ์สอบชิงทุนได้ ซึ่งก็ทำได้เพราะมีปัจจัยหนุน ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ผิดตั้งแต่แรกที่มีสิทธิ์ได้สอบ เพราะ ถ้าเป็นคนรวยแล้วจะต้องขาดสิทธิ์เพราะคุณสมบัติไม่ผ่าน

.....ในมาตรา 39 ไม่ต้องการให้มีการจำหน่ายจ่ายโอน เพื่อให้ที่ดินอยู่ในมือเกษตรกร และไม่ให้นายทุนเจ้าไปกว้านซื้อ กฎหมายป่าสงวน 2497 ระบุว่า ถ้าเกษตรกรครอบครองที่ดินมาก่อนต้องไปคัดค้านภายใน 90 วัน จะได้ค่าทดแทน ไม่ได้โดนด แต่ถ้าเกษตรกรจะต้องได้โดนด จะต้องไปร้องและให้รัฐประกาศเพิกถอนป่าสงวน 2497 ก่อน และไปใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน

ไม่ใช่ไปออก มติ ครม. พ.ค. คนที่คิดว่าคนรวยจะตั้งได้ และทางที่สองคือช่วยเหลือพรรคพวกตัวเอง ซึ่งผมมองว่านายก ฯ เป็นคนปกติ จบกฎหมายมา คนที่จบเนติบัณฑิตมาถือว่าไม่เบา แปลว่าเป็นผู้ชำนาญกฎหมายไทย และจะต้องเข้าใจกฎหมายปฏิรูป ซึ่งผมคิดว่าท่านนายก ไม่มีทางขาดสติปัญญา แต่คิดว่าพยายามปกปิดความผิดพวกตัวเอง การที่ทำเช่นนี้อาจจะกลัวว่าความผิดจะมาถึงตัว การแสดงออกอย่างนี้ถือว่าเป็นการขาดจริยธรรม ทำผิดกฎหมาย ควรลาออกได้แล้ว

นายเฉลิม อยู่บำรุง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกรุงเทพมหานคร พรรคกิจสังคม **สาระสำคัญในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลกรณีการปฏิรูปที่ดิน 4-01 มีดังนี้**

.....ที่กระผมพูดในวันนี้ ไม่ใช่ว่าผมมีความโกรธเคืองอะไรหรือว่า กรุงเทพมหานครไม่มีการออก ส.ป.ก. จึงโกรธ ซึ่งไม่ใช่อย่างนั้น แต่ผมต้องการหาความจริงให้แก่ประชาชน ผมเอง

ชื่นชมนายชวน ที่เป็นนายกฯ และดีใจที่เอาคนของเรามาเป็นนายกฯ แต่ผมต้องทำหน้าที่เป็นสุนัขเฝ้าบ้าน พวกเราพรรคฝ่ายค้านสนับสนุนเต็มที่ในการปฏิรูปที่ดิน แต่ไม่เห็นด้วยเรื่องการมอบที่ดินให้แก่คนที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นเกษตรกร การที่ออกเอกสารสิทธิให้แก่คนบางคนใน 4 จังหวัด นั้นเป็นเรื่องที่น่าเกลียด เรื่องเกิดขึ้นเพราะมีหนังสือพิมพ์ไปพบว่ามีการแจกเอกสารสิทธิให้แก่เศรษฐี 10 ราย 12 ตระกูล ฝ่ายค้านจึงไปตรวจสอบ และพบว่าคนที่ได้รับนั้นขาดคุณสมบัติเป็นเกษตรกร ในการชี้แจงนโยบายของรัฐบาลในวันที่ 21 -23 ตุลาคม บอกเรื่องการเร่งรัดให้มีการปฏิรูปที่ดินให้ได้ 4 ล้านไร่ นั้นแสดงว่าต้องปฏิรูปที่ดินให้แก่เกษตรกรตามค่านิยามในร่างพระราชบัญญัติปฏิรูป รัฐบาลก็รู้เหมือนกับที่ผมรู้ ผมไม่ได้รู้ไปมากไปกว่ารัฐบาล แต่ฝ่ายค้านเป็นสุนัขเฝ้าบ้านเอาความจริงมาบอกท่านประธาน และให้พี่น้องประชาชนได้รับทราบ รัฐบาลได้ตอบ แต่ตอบไม่ตรงกับความจริง เลี่ยงไปเลี่ยงมา จังหวัดภูเก็ตไม่ได้อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร เพราะในปี 2538 จังหวัดภูเก็ตมีรายได้ต่อคนต่อปี 87,038 บาท เขาจัดให้แก่เกษตรกรที่มีรายได้น้อยไม่พอต่อการยังชีพ คนรายได้น้อยรายได้มากเราวัดจากมาตรฐานรายได้สหประชาชาติ ซึ่งกำหนดไว้ปีนี้ 13,000 บาทต่อคนต่อปี ผู้ที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ แปลว่า มีรายได้ไม่เท่า 13,000 บาทต่อคนต่อปี วันดีคืนดีท่านรัฐมนตรีช่วยฯ และเลขา ฯ ของท่านก็ทักท้วงว่าได้รับคำร้องเรียนจากพี่น้องประชาชนคนภูเก็ตว่าต้องทำการปฏิรูปที่ดินที่จังหวัดภูเก็ต ท่านประธาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรมีบันได 3 ขั้น ปี 2510 ปี 2518 ปี 2524 รัฐบาลเก่าเขามีเหตุผล ที่เขากำหนดว่าต้องครอบครองก่อนปี 2510 ครอบครองก่อน 2518 ครอบครองก่อนปี 2524 ถึงจะมีสิทธิได้รับเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 เป็นการป้องกันไม่ให้คนมาบุกรุกในภายหลัง เป็นการแก้ปัญหาคนจะมีชื่อสิทธิ สวมสิทธิ ท่านประธาน รัฐบาลแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเพียง 3 วันเท่านั้น นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง

เกษตรฯ ในขณะนั้นได้นำร่างพระราชกฤษฎีกาเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูลให้เพิกถอนที่ดิน 58,497 ไร่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผมนคนอภิปราย วันที่ 10 มิถุนายน 2536 ผมบอกว่าท่านทำอย่างนี้คนเขาจะนิินทา อะไรกันนี้ แลถงนโยบาย 3 วัน เขาแล้วขอเพิกถอน ยังไม่ได้สำรวจตรวจสอบอะไรแน่นอน ท่านทำอย่างนี้คนเขานินทาว่าจะไปปฏิรูปที่ดินในเขตเลือกตั้งของตนเอง ให้หวัคะแนน ให้ญาติพี่น้องของท่าน ผมบอกอุปมาอุปไมยอย่างนี้ วังราวกลางวันใส่เสื้อแดงแขวนกระดิ่ง

.....คุณสนั่นทำไว้ดีแล้ว ใครครอบครองก่อน ปี 2524 จึงมีสิทธิในเอกสารสิทธิ ซึ่งเป็นคำสั่งเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2532 พอ 19 มกราคม 2536 ท่านสุเทพของผมเริ่มแผลงฤทธิ์น้อย ๆ แก่ไขระเปียบว่าใครก็ตามที่ครอบครองอยู่ก่อน ถ้าครอบครองก่อนมีพระราชกฤษฎีกาเพิกถอนให้ มีสิทธิได้รับ ส.ป.ก. โดยยกเลิกการครอบครองก่อนปี 2524 นี่เป็นการเปิดโอกาสให้คนบุกรุกที่ดินใหม่ อีกไม่กี่วันต่อมา 25 มีนาคม 2536 ได้แก่ระเปียบให้ผู้ครอบครองก่อนกรมป่าไม้มอบที่ดินให้ ส.ป.ก. ได้รับขยายเวลาออกมาอีก ผมไม่ได้ใส่ร้ายป้ายสี ล้มนายชวณวันนี่ฟุ้งนี่ผมก็เป็นนายยกไม่ได้ นั่นแปลว่าขยายเวลาให้พวกทุจริตมิชอบ ผมไม่กล้าบอกว่าขยายเวลาให้พรรคพวกตัวเอง ไม่มีการถ่ายวิดีโอไว้ ถ้าเปิดโอกาสให้พ่อค่านายทุนที่มีความรู้ราชการลับของทางราชการว่าจะไม่เพิกถอนตรงนี้จะมอบป่าเมื่อนี้ ไปซื้อสิทธิกันมาก ๆ ชาวบ้านไม่รู้ใครรับ ตาสี ตาสา ป่ามี ยาย แม่น ของผมก็ไม่รู้ก็ขายสิทธิ ขายโอกาสให้เขา พวกนี้เอาไว้ก็ได้รับ ส.ป.ก.

.....วันที่ 24 พฤษภาคม 2536 ท่าน ส.ส.อัญชลี วานิช ทำหนังสือถึงท่านรัฐมนตรีช่วยฯ สุเทพ บอกว่า พี่น้องประชาชนคนภูเก็ตมีความเดือดร้อนต้องอยู่ในพื้นที่ป่าสงวน และป่าเสื่อมโทรม และทางราชการไปประกาศพื้นที่ป่าสงวนที่รุกที่ของพี่น้องประชาชน ผมดูประวัติของคุณ อัญชลีแล้วท่านเป็นนักเรียนกฎหมาย ท่านไม่รู้เรื่องป่าไม้ทั้งสิ้น แต่หนังสือของท่านระบุว่าขอป่า 6 ป่า ทำไมท่านระบุอย่างนั้น ถ้าจะขอต้องบอกว่ามีคนภูเก็ตเดือดร้อน พักอาศัยอยู่หมู่บ้านนี้ อำเภอนี้ ตำบลนี้ อยากให้ทางการได้ช่วยเหลือ เหมือนกับพี่น้องประชาชนทั่วประเทศ ไม่ใช่หน้าทีของคุณอัญชลีที่จะมาระบุขอป่า 1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 ก็เป็นนักกฎหมาย ไม่มีความรู้เรื่องป่าไม้ทั้งสิ้น ผมไม่ได้ดูถูก ท่านเก่งกฎหมาย แต่ระบุชื่อป่า 6 ป่า คนเขาก็ตั้งวงนิินทา ป่าที่ระบุเป็นของสามีท่าน เป็นของพ่อสามีท่าน เป็นของวงศาคณาญาติท่าน นักธุรกิจร้อยล้านพันล้าน หวัคะแนนพรรคประชาธิปัตย์ เขานินทาตรงนี้ต่างหาก ท่าน ส.ส.อัญชลีบอกว่าวันที่ 24 พฤษภาคม เสนอถึงคุณสุเทพ พอวันที่ 25 สุเทพสั่งปั๊บเลย กรมป่าไม้ห้ามมอบป่าให้กับ ส.ป.ก. คุณสุเทพรู้ได้อย่างไรว่า 6 ป่าที่คุณอัญชลีเสนอมานี้อยู่ในสภาพป่าสงวนและเสื่อมโทรม เพราะจังหวัดภูเก็ตไม่มีแผนการปฏิรูป แปลว่าไม่ได้มีการตรวจสอบมาก่อน พอวันที่ 31 พฤษภาคม หลังท่าน ส.ส. อัญชลียื่นหนังสือ 3 วัน นายผ่อง เล่งอี้ อธิบดีกรมป่าไม้ มอบให้ 2 ป่าทันที ต่อมาไม่ถึงเดือน วันที่ 23 กรกฎาคม 2536 สั่งกรมป่าไม้มอบอีก 4 ป่า รวมแล้ว 6 ป่า ใน

วันที่ 29 กันยายน 2536 นายสุเทพ ได้เสนอขอมติคณะรัฐมนตรีลดขั้นตอนการปฏิรูปที่ดิน 2 ขั้นตอน โดยได้ขอลดขั้นตอนการมอบป่าจากกรมป่าไม้ให้กับ ส.ป.ก. โดยไม่ต้องผ่านสำนักงานสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พอวันที่ 9 พฤศจิกายน 2536 ยังไม่มีร่างพระราชกฤษฎีกาการเพิกถอนป่าสงวน ยังไม่ได้นำขึ้นกราบบังคมทูล ท่านสุเทพ ได้ส่งหนังสือไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ให้จังหวัดเป็นเขตปฏิรูป และให้ลงนามในเอกสารก่อน ทั้งที่ยังไม่มีการประชุม ยังไม่ได้มีการปฏิรูป กรรมการระดับจังหวัดก็ยังไม่ได้ตั้ง ยังไม่มีพระราชกฤษฎีกา นอกจากนี้ยังได้ตั้ง ส.ส.อัญชลีเป็นคนคณะกรรมการพิสูจน์สิทธิ์ ไม่ทราบว่าเป็นพิสูจน์สิทธิ์ใคร ก็ยังไม่รู้ว่าใครมีสิทธิ์บ้าง พอวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2537 ได้ทำการประชุมอนุกรรมการครั้งที่ 1 แต่ก็เกิดเรื่องจนได้ เมื่อนายผ่อง เล่งอี้ ได้ทำหนังสือขอป่าเขาเป๊ะชะเค็น เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2537 ทำไมเวลามอบถึงได้ไม่ดูให้ดีกว่าก่อน ถ้าหากเขาปฏิรูปเร็วจะทำอย่างไร

.....วันที่ 19 พฤศจิกายน 2537 นายสุเทพ ได้เดินทางไปมอบเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ให้แก่เศรษฐกิจ 10 ราย ผมไม่ได้รู้จักคนที่ได้รับ แต่บุคคลที่จะได้ต้องเป็นเกษตรกรผู้ที่ไม่มียาจน เป็นบุตรของเกษตรกร ตามมาตรา 3 พระราชกฤษฎีกา 2535 นิยามเกษตรกรแจ้งว่า มีรายได้ไม่เกินกว่าที่คณะกรรมการกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก นาย

จรินทร์ได้บอกว่าสำนักงานปฏิรูป ฯ ไม่เข้าใจคำว่า เกษตรกร ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่น่าพูดเลย ตนได้รับเอกสารมาฉบับหนึ่ง คณะกรรมการ ส.ป.ก. เมื่อวันที่ 28 มี.ค. 2537 กรมธนารักษ์ได้มีหนังสือจากอธิบดีกรมธนารักษ์ถึงเลขา ฯ ส.ป.ก. โดยถามว่าเกษตรกรเป็นใคร ซึ่งเลขา ฯ ส.ป.ก. ตอบว่า เกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกต้องเป็นเกษตรกรตามกฎหมาย คือ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก รวมถึงบุคคลที่ยากจน หรือผู้ที่จบการศึกษาทางด้านเกษตรกรรม หรือเป็นบุตรของเกษตรกรก็ได้ โดยต้องประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่อไป ลงชื่อ นายประเสริฐ พันธุ์ พิพัฒน์กุล เลขาธิการสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ไหนล่ะครับเมื่อกี้ว่าไม่เข้าใจคำว่าเกษตรกร การทำเช่นนี้ถือว่าเป็นการพูดเท็จ

.....ท่านประธานครับที่จังหวัดกระบี่ มันมีป่าอยู่ป่าหนึ่งสวยงามมาก เรียกว่าป่าเขาประบางคราม มีเนื้อที่ประมาณ 5,000 ไร่ โดยประมาณ ส.ป.ก. ได้ทำความอภัยตลอด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่น่าเกิดขึ้น ส.ป.ก. กระบี่ได้มีความเห็นว่า การดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวน ป่าเขาประบางคราม ตามที่กรมป่าไม้มอบพื้นที่ให้ ส.ป.ก. ดำเนินการนั้น เป็นการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน ตามมติ ครม. เมื่อ 4 พฤษภาคม 2536 และไม่กระทบกระเทือนกับแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาประบางคราม แต่อย่างใด เป็นเรื่องที่น่าอับอายของ ส.ป.ก. จริง ๆ มีหนังสือขององค์การต่างประเทศคัดค้าน ท่านประธานครับ ผมก็ไปหามาจนได้ กรมป่าไม้บอกว่าเป็นป่าเสื่อมโทรม ส.ป.ก. กระบี่บอกว่ารับมอบมาต้องปฏิรูปเพราะเสื่อมโทรม ท่านประธานครับ เขียวชะอุ่ม อย่างนี้ แล้วยังไปปักเขต ส.ป.ก. ในพื้นที่เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เป็นการทำลายทรัพยากร

ของชาติ เป็นปาสุดท้ายที่เป็นสถานที่อยู่ของนกแล้วแล้วท้องดำ นกตัวสุดท้ายของโลก เป็นอย่างนี้ ท่านนายกรัฐมนตรีจะยืนยันขึ้นบอกว่าไม่รู้เรื่องไม่ได้ เพราะป่าเขาประบางครามเป็นต้นน้ำหล่อเลี้ยงของพี่น้องจังหวัดกระบี่ และจังหวัดตรัง ผมต้องพูดเพราะผมรักท่าน รักคนใต้ รักคนกระบี่ รักพี่น้องจังหวัดตรัง ถ้าหากมีการทำลายป่า แหล่งทรัพยากรธรรมชาติจะหมดไป แล้วอีก 10 ปี 20 ปี ลูกหลานชาวตรัง ลูกหลานชาวกระบี่จะใช้แหล่งน้ำจากไหน

.....ในวันที่ 10 มิถุนายน 2537 นายสุเทพ ได้ประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่กระทรวงเกษตรฯ อนุมัติให้มีการทำเหมืองแร่ได้ โดยอ้างว่าพื้นที่ดังกล่าวมีเหมืองแร่ ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ตามมาตรา 30 วรรคห้า พ.ศ. 2518 แก้ไขปี 2519 และปี 2532 ได้มีประกาศไว้ดังนี้ 1. กิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หมายถึง 1.1 กิจการทางวิชาการเกษตร การสาธิต การทดลอง ประโยชน์ทางการเกษตร 1.2 กิจการส่งเสริม หรือประกันพืชผลทางการเกษตร หรือต้นทุนการผลิตทางการเกษตร 1.3 กิจการที่เป็นข้อตกลงร่วมกันกับสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในการดำเนินการผลิตและการจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตรกรรม 1.4 กิจการที่เป็นการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม และปัจจัยการผลิตตลอดจนการผลิต การจำหน่าย และการตลาดให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ข้อ 2 กิจการที่เป็นการเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้หมายถึงกิจการแปรรูปผลิตผลเกษตรกรรม ซึ่งใช้ผลผลิตทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นหลัก ข้อ 3 กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับประเภทกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุน หรือกิจการที่เกี่ยวข้องการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ในคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพิจารณาวินิจฉัย ประกาศ ณ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2533 ลงชื่อนายชวน หลีกภัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กิจการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมนั้น มีแต่เรื่องเกษตรกรรมและเกษตรกรรมเท่านั้น แต่ทำไมนายสุเทพถึงมีการประชุม และลงมติอนุญาตให้เอาที่ ส.ป.ก. 4-01 ไปทำเหมืองแร่ได้ ซึ่งถือเป็นการละเมิดกฎหมาย และนายชวนจะรู้ไม่ได้ เพราะเป็นผู้ลงนามเอง ท่านประธาน ไม่ได้มีเจตนาร้ายกับใคร ผมทำด้วยความสุจริตใจ ถ้าคุณชวนจะเป็นนายกรัฐมนตรีอีก 8 ปี 12 ปี ผมเล่นการเมืองผมขอสมัครเป็นฝ่ายค้านถาวร ผมก็มีความสบายใจ และขอประธานโทษทุกท่านถ้าสิ่งไหนกระทบกระทั่ง ผมขอรับผิดชอบคำพูดอะไรที่ผิดฟ้องร้องผมเถอะครับ ผมมีความภูมิใจ เพราะผมได้ทำหน้าที่ของผมโดยเฉพาะผมเป็นฝ่ายค้าน แต่ถ้าผมไม่พูด นี่ก็กลัว นั่นก็กลัว ประชาชนก็จะไม่รู้ ขอขอบพระคุณอีกครั้ง ท่านประธาน ขอบคุณ

นายอนุรักษ จุริมาศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด พรรคชาติไทย
ผู้อภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลกรณี ส.ป.ก. 4 -01 ในวันที่ 2 คนแรก โดยมีใจความสำคัญ
ดังนี้

.....ถึงแม้ผมจะนับถือคุณชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ว่าเป็นผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง
แต่เมื่อดูจากนโยบายของรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย เรื่องการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร ซึ่ง
เห็นว่าเป็นนโยบายที่ดี แต่การที่จะเร่งรัดให้มีการจัดการปฏิรูปที่ดินปีละ 4 ล้านไร่ 4 ปี ก็ 16
ล้านไร่ ซึ่งทำนได้กำหนดเงื่อนไขเวลาในการทำงานไว้อย่างชัดเจน ซึ่งทำให้เกิดการเร่งรัดการ
ปฏิรูปที่ดิน ในวันที่ 15 มิ.ย. 2536 ท่านชวน หลีกภัย ได้กล่าวสุนทรพจน์ต่อผู้ว่าราชการทั่ว
ประเทศ โดยบอกว่าหากกรมป่าไม้จะนำป่าเสื่อมโทรมมามอบให้ ส.ป.ก. จะใช้เวลาเท่าไร และ
ส.ป.ก. จะสามารถประกาศเป็นเขตปฏิรูปได้เมื่อไหร่ โดยกำหนดให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน
สิ้นปี 2536 จากนั้น นายสุเทพ ได้มีคำสั่งไปยังอธิบดีกรมป่าไม้ให้ส่งมอบป่าให้ ส.ป.ก. เป็น
จำนวน 44 ล้านไร่ สิ่งนี้เป็นนโยบายที่นายชวนมอบให้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2536 ห่างไป
เพียงแค่ 6 เดือนครึ่ง กรมป่าไม้ก็มอบพื้นที่ป่าไม้มาให้ โดยไม่ตรวจสอบสภาพว่าเป็นป่าที่
สมบูรณ์หรือไม่ เนื่องจากต้องรีบปฏิบัติให้ได้ตามนโยบายของท่านนายกรัฐมนตรีที่ได้สั่งการไว้
กระผมจึงขอกล่าวหาว่ารัฐบาลชุดนี้เป็นรัฐบาลที่เปิดป่าให้ผู้บุกรุกทำลาย

.....นายสุเทพ ได้เคยกล่าวว่าไม่เคยปฏิรูปที่ดินในพื้นที่โครงการปลูกป่าเฉลิมพระ
เกียรติเลย ปรากฏว่าที่เขานาคเกิด จังหวัดภูเก็ต ได้มีการประกาศทับเขตพื้นที่โครงการปลูกป่า
เฉลิมพระเกียรติเห็นได้อย่างชัดเจน โดยเป็นที่ดินที่ปฏิรูปให้นายเจริญ ถาวรวงศ์ นี่เป็น
หลักฐานชัดเจน ซึ่ให้เห็นว่า ส.ป.ก. ทำงานกันอย่างไร สนองนายชวนกันอย่างไร นโยบาย
ผิดพลาดกันอย่างไรคงจะเห็นกันแล้ว ไปเร่งรัดจนเจ้าหน้าที่ทำไม่ได้ อย่างนี้เขาเรียกว่านายชวน
เป็นผู้นำที่ไม่มีวิสัยทัศน์ อย่างที่มีการประกาศเขตปฏิรูปบางที่ไปทับที่ทหาร ทับเขตอนุรักษ์พันธุ์
สัตว์ป่าบ้าง

.....ในการเร่งรัดให้มีการปฏิรูปที่ดิน ผมขอถามท่านนายก ฯ ว่าเคยถามความเห็นของ
ชาวบ้านบ้างไหมว่าเขาต้องการหรือไม่ เพราะเขาไม่ต้องการให้มีการเข้ามาทำลายป่า อย่างเช่น
นายเอี่ยม อ่อนนวล สมาชิกสภาตำบล จ.สุราษฎร์ ฯ ได้ต่อสู้เรื่องนี้อย่างน่ายกย่อง ในป่าเกาะ
กลางทุ่งทะเล 7 พันกว่าไร่ เป็นเรื่องการเร่งรัดปฏิรูปที่ดินโดยไม่ดูความต้องการของชาวบ้านเลย
โดยนายเอี่ยมได้ต่อสู้ตั้งแต่ปี 28 จนกระทั่งสามารถได้พื้นที่เป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์มา 4 พันไร่ ส่วนอีก
2 พันกว่าไร่นั้น กรมป่าไม้ประกาศเป็นเขตป่าสงวนไป ต่อมาได้มีนายทุนเข้าไปบุกรุก นายเอี่ยม
ทนไม่ได้ก็ประกาศว่านายทุนเข้ามาบุกรุกป่า จนถูกฟ้องร้อง แต่ศาลยกฟ้อง จากนั้น นายเอี่ยม
ได้ทำหนังสือถึงอธิบดีกรมป่าไม้ ไม่เข้าใจว่าทำไมจึงบอกว่าให้จัดที่ป้องกันการเข้าไปล่าสัตว์ แต่มี
การบุกรุก และมีการเพิกถอนให้แก่นายทุน โดยภายหลังก็พบว่าพื้นที่บริเวณเกาะกลางทุ่งทะเล

นั่นเป็นที่ป่าสมบูรณ์ถึง 90 เปอร์เซ็นต์ สิ่งนี้เองที่ไม่อาจจะทำให้ผมไว้วางใจการทำงานของรัฐบาลชุดนี้ได้อีกต่อไป ขอขอบคุณ

นายสมศักดิ์ ปรีศนันท์กุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอ่างทอง พรรคชาติไทย ใจความสำคัญเกี่ยวกับการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลกรณี ส.ป.ก. 4-01 มีดังต่อไปนี้

....ท่านประธานครับ การอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ฯ ในครั้งนี้ มีประชาชนให้ความสนใจเป็นจำนวนมากกว่าทุกครั้งที่ผ่านมา เพราะว่าประชาชนเขาเบื่อหน่ายต่อการบริหารงานของรัฐบาลนี้เต็มทนแล้ว ระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ประชาชนไม่ได้อะไรจากการบริหารงานของรัฐบาลชุดนี้เลย รัฐบาลนี้บริหารบ้านเมืองแบบปากปราศรัย น้ำใจเชือดคอ หรือ หน้าไหว้ หลังหลอก

.....หลังจากเกิดเหตุการณ์กรณีปัญหา ส.ป.ก. ที่จังหวัดภูเก็ต ทำให้ประชาชนได้รับความจริง ได้เห็นธาตุแท้ของนักการเมืองที่ว่ายึดมั่นในหลักการ แต่แท้ที่จริงแล้วเป็นอย่างไวก่อนหน้านี้พรรคประชาธิปัตย์ได้หยิบยกการแจก ส.ป.ก. 4-01 มาเป็นนโยบายขึ้นโอบอ้อม ซึ่งคิดว่าจะเป็นการปูพรมลาค่านายขนวน ให้ได้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีหลังการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง และหวังว่าพรรคจะได้รับช่อดอกไม้จากประชาชน แต่ผลสุดท้ายกลับไม่ใช่ดอกไม้ แต่กลับเป็นดอกไม้จันทน์ ที่ประชาชนจะให้แก่รัฐบาลเพื่อประทุษุมเพลิง เพราะภาพลักษณ์ของนายกรัฐมนตรีขนวน เป็นนักการเมืองที่สะอาด แต่หลังจากมีการดำเนินการแบ่งเป็นทรัพยากรของชาติให้พวกฟ้อง และปล้นสะดมทรัพยากรให้แก่วงศ์าคณาญาติซึ่งนับวันยิ่งชัดเจนมากยิ่งขึ้น

....ท่านประธานครับ นี่คือ ถ่านหินลิกไนต์ และแร่ยิปซัม ซึ่งแร่ทั้งสองชนิดนี้ ถือว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย เป็นอย่างมาก ซึ่งแร่ทั้ง 2 ชนิดที่มีมูลค่ามหาศาล ในรอบปี 2537 ที่ผ่านมามูลค่าผลิตของลิกไนต์ และยิปซัม รวมกันแล้วเป็นจำนวนถึง 10,974.2 ล้านบาท ซึ่งแร่ทั้ง 2 ชนิด มีอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งลิกไนต์มีอยู่ใน อ.เคียนซา ส่วนยิปซัมมีอยู่ใน อ.เวียงสระ อ.บ้านนาสาร และ อ.ดอนสัก เหล่านี้เป็นรายงานบันทึกการประชุมผลการสำรวจการใช้ที่ดินราชพัสดุแปลงหมายเลขที่ สด. 848 และ 862 จ.สุราษฎร์ธานี เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2536 ในการประชุมวันนั้น มีนายประเสริฐพันธุ์ พิพัฒน์กุล เลขาธิการ ส.ป.ก. ขณะนั้นเป็นประธานที่ประชุมแทน นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รมช. เกษตร ฯ ในขณะนั้น ซึ่งตัวแทนจากกรมทรัพยากรธรณีชี้แจงว่า บริเวณในเขต อ. เคียนซา มีแร่ลิกไนต์ ประมาณ 60 ล้านตัน ซึ่งขณะนั้นลิกไนต์ราคาตันละ 500 บาท ซึ่งรวมเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 3 หมื่นล้านบาท และมีรายงานว่า น่าจะมีแร่ยิปซัมใน จ.สุราษฎร์ธานี ประมาณ 100 ล้านตัน ซึ่งขณะนี้ยิปซัมราคาตันละ 376 บาท ซึ่งเป็นยอดเงินถึง 37,600 ล้านบาท ถ้านำตัวเลขทั้งสองรายงานรวมกัน จะเป็นมูลค่าสูงถึง 67,600 ล้านบาท ซึ่งเป็นตัวเลขที่เข้ายวนใจ ใคร ๆ ก็อยากไปจับจองพื้นที่ที่มี

แร่ธาตุทรัพยากรเช่นนี้ ขณะนี้จังหวัดสุราษฎร์ฯ มีเหมืองแร่ยิปซัม 36 เหมือง มี 27 บริษัทที่ได้รับสัมปทาน และมีอยู่ 5 – 6 เหมือง ที่ระดมอยากให้ทุกท่านได้รู้จัก คือ บริษัทวานิชยิปซัม, ต. แร่สัมพันธ, ห.จ.ก. วิถีโมนิง, ชุมพลไสยโกสิต, สมพันธ, เชาวปรีชา และ ห.จ.ก. เวียงทองยิปซัม กระผมเองเป็น ส.ส. จังหวัดอ่างทอง 'ไม่มีโอกาสได้รู้ว่าบริษัทเหล่านี้โยนโยมมีความสัมพันธ์กับใครบ้างในพื้นที่ จ.สุราษฎร์ฯ คงต้องไปถามชาว จ.สุราษฎร์ฯ ว่า 5 – 6 เหมืองนี้ มีใครบ้างที่อยู่หลังพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง มีบริษัทไหนบ้างที่สนับสนุนนักการเมืองของพรรคหนึ่งในจังหวัดนั้น มาตลอด

.....ในการเดินทางไปตรวจสอบได้มีข้อมูลในการบรรยายสรุปจากทาง จ.สุราษฎร์ฯ จะดำเนินการจัดการปฏิรูปที่ดิน แบบที่จัดไปแล้วมีทั้งสิ้น 1,577,237 ไร่ ซึ่งในจำนวน 1 ล้านไร่กว่านี้มีที่ดินราชพัสดุ 2 แปลง คือ สด.848 กับ 862 โดยปรกติกการปฏิรูปที่ดินไม่มีที่ไหนเอาที่ราชพัสดุมาปฏิรูปฯ นอกจากนี้พื้นที่ทั้ง 2 แปลงนี้ ยังอุดมไปด้วยลิกไนต์ และยิปซัมอยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีความกระหึ้นกระหือเพราะมีผลประโยชน์ มูลค่ามหาศาล ทางด้านการเมืองที่หวังนำพื้นที่ดังกล่าวนี้มอบให้ประชาชน เพื่อหวังคะแนนเสียงเป็นการเอาที่ดินไปซื้อเสียง และยังมีผลประโยชน์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติอีก ซึ่งทางกรมทรัพยากรธรณี พยายามที่จะกันพื้นที่ดังกล่าวไว้ แต่ไม่เป็นผล เพราะคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินพยายามจะให้มีการปฏิรูปฯ ให้ได้โดยมีการวางแผนแบบยลใช้อำนาจหน้าที่ที่ตัวเองมีอยู่ ออกกฎหมายเพื่อสอดคล้องความต้องการของตน

.....กระผมขอฝากถึงท่านนายกรัฐมนตรีชวณ หลีกภัย ว่าต้องขอบคุณที่ได้ให้ความรักความเมตตาโดยตลอด เหมือนกับผมเป็นน้องชาย ท่านเคยสอนผมว่า สมศักดิ์เราเป็นนักการเมืองจน ๆ ไม่ทรัพย์สินอะไร เราจำเป็นต้องเกาะพื้นที่ให้ติด เกาะประชาชนให้ได้แม้จะเหนื่อยแค่ไหน แต่มันภาคภูมิใจ ดีกว่าบางคน ที่เอาทรัพย์สินเงินทองไปซื้อเสียงเข้ามา เพราะนอกจากจะเป็นการไม่ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยแล้ว ยังเป็นการทำลายระบอบประชาธิปไตยทางอ้อมด้วย เป็นสิ่งที่น่าชิงชัง อย่าปฏิบัติ ผมขอฝากถามคำถามถึงท่านนายกฯ ว่า คนบางคนที่ท่านว่านำทรัพย์สินเงินทองส่วนตัวซื้อเสียงเข้าสู่สภา เขาใช้ทรัพย์สินเงินทองส่วนตัวมาซื้อ แล้วบอกว่ามันเป็นการทำลายระบอบประชาธิปไตย และเป็นสิ่งที่น่าชิงชัง แล้วคนที่เอาแผ่นดินทรัพยากรของชาติมาซื้อเสียงล่ะครับ จะให้ผมเรียกว่าอะไร ขอขอบคุณครับ

**นายเนวิน ชิดชอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดบุรีรัมย์ พรรคชาติไทย
ได้กล่าวอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลเป็นคนสุดท้าย โดยมีสาระใจความดังต่อไปนี้**

.....2 ปี 7 เดือน ในการบริหารงานของรัฐบาล บารมีที่สั่งสมและประสบการณ์ของนายชวน หลีกภัย ไม่เพียงพอต่อการที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีอีกต่อไป เพราะองค์กรสังคม และชาชนไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีอีกต่อไป ในการแก้ตัวของรัฐบาลในสภาแห่งนี้ โดยเหตุผลใด ๆ ทั้งที่สังคมได้ตัดสินคำพูดเหล่านั้นไปว่า นายกรัฐมนตรีชี้แจงต่อสภา รวากับว่านายกรัฐมนตรีผูกขาดความรักต่อประเทศชาติแต่ฝ่ายเดียว โดยที่ฝ่ายค้านไม่มี ประชาชนหวังว่านายก ฯ ชวน จะแสดงความเสียใจต่อประชาชน ต่อสภาแห่งนี้ แต่ไม่เกิดประโยชน์เวลานี้ รู้สึกเห็นใจนายก ฯ เพราะการเป็นนายกรัฐมนตรีไม่ใช่เรื่องง่าย การแสดงความรับผิดชอบเรื่องที่เกิดขึ้นในวันนี้ ได้แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลตอบคำถามไม่ตรงอย่างไรบ้าง ความผิดพลาดจาก ส.ป.ก. ซึ่งเป็นนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์แต่เพียงผู้เดียว มิใช่ความผิดของพรรคอื่น หรือพรรคความหวังใหม่ ที่พรรคประชาธิปัตย์พาดพิงถึง

.....การใช้มติ 4 พฤษภาคม 2536 เพื่อหาช่องทางให้มีการเปลี่ยนเอกสารสิทธิมาสู่การออกโฉนด แต่มีการโต้แย้งว่า มติ 4 พ.ค. 36 เป็นการดำเนินการโดยพรรคความหวังใหม่ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีการประชุมเรื่องก่อนการออกมติ ที่ทำเนียบรัฐบาล โดยมีอดีต รมว. มหาตไทย พล.อ.ชวลิต อติต รมช.เด่น ไต่ะมีนา และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ พร้อมด้วยข้าราชการที่เกี่ยวข้อง นายสุเทพได้พูดว่า ที่ดินของรัฐ โดยเฉพาะป่าไม้ ให้ทำ ส.ป.ก. เว้นแต่บ้านเรือนที่อยู่อาศัยให้กันออกจากการปฏิรูป ปัญหาป่ารุกคน คือ มีผู้ทำกินอยู่ก่อนประกาศเขตป่าสงวน กรมป่าไม้ต้องเพิกถอนสภาพป่า และให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินเป็นโฉนดให้แก่คนรุกป่า จะต้องเป็นบุกรุกอยู่ก่อนแล้ว แต่หลักการกลับเป็นคนละเรื่อง มีการบุกรุกป่าเพิ่มเติมโดยใช้พระราชบัญญัติปฏิรูป ฟอกที่ดินบิดเบือนกฎหมาย พ.ร.บ.ปฏิรูปที่ดินกำหนดชัดเจน ในมาตรา 37 ระบุห้ามมิให้ยกเอาอายุความมาต่อสู้กับ ส.ป.ก. ในที่ดินของ ส.ป.ก. ได้มาตามอำนาจ พ.ร.บ. ไม่ว่าจะกรมการปกครอง กรมธนารักษ์ กรมป่าไม้ ต้องส่งมอบพื้นที่ให้ มีการนำเรื่องนี้ไปเสนอ คณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีสิทธิพิสูจน์ว่าครอบครองมาก่อนป่าสงวน แต่ ม. 37 ได้สั่งห้ามพิสูจน์กฎหมายจึงขัดแย้งกับมติ คณะรัฐมนตรี 4 พ.ค. 36 ที่ออกมา

นายกรัฐมนตรีบอกว่าพรรคฝ่ายค้านกล่าวหา นายกรัฐมนตรีว่ามีเจตนาปล้นชาติปล้นแผ่นดิน ท่านตอบว่าอย่าว่าแต่ทำเลย คิดก็ยังไม่เคยคิด นายกฯโกหกคำโตกลางสภา ไปปลิวที่แจกในปี 2535 เขียนไว้อย่างชัดเจนว่า มีเจตจำนงแน่วแน่ ที่จะออกเอกสารสิทธิ์ให้กับพี่น้องประชาชนที่มีที่ทำกินอยู่ในพื้นที่สัมปทานบ่อถ่านศิลาแห่งนี้

โดยอาศัยอำนาจ ก.ม.ปฏิรูปที่ดิน 2522 ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้แก้ไขสำเร็จ อาศัยอำนาจนี้จะให้ประกาศทับเขตที่ดินราชพัสดุเลขที่ สด.848 เนื้อที่ 9 แสนไร่ ผลประกาศเขตปฏิรูปจะเป็นการเพิกถอนที่ป่าสงวนและที่ราชพัสดุ โดยอัตโนมัติ และลงท้ายว่าหากนายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นนายกรัฐมนตรี จะดำเนินการให้พี่น้องประชาชนได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินทุกแปลงภายใน 4 ปี และข้างล่างตัวใหญ่ หากชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ใน 4 ปี ท่านจะมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ท่านนายกบอกว่าคิดก็ไม่เคยคิดปล้นแผ่นดิน แต่นี่คือใบเสร็จว่าพวกของท่านไม่เพียงแต่คิด แต่ได้ดำเนินการโฆษณาชวนเชื่อประชาชน จะเห็นว่ารัฐบาลนี้ได้พยายามทุกอย่างที่จะเอาป่า ผืนดินทรัพยากรธรรมชาติ ที่พระราชทานมาดำเนินการแจกจ่าย ท่านสอน ส.ส. สมศักดิ์ ไว้ว่า เราคนจน เราต้องเกาะติดพื้นที่ เราไม่มีเงินซื้อเสียงคนที่ซื้อเสียงเป็นการบ่อนทำลายประชาธิปไตยคนซื้อเสียงเป็นคนชั่ว แต่พรรคประชาธิปัตย์ออกไปปลิวหาเสียงในลักษณะซื้อเสียงจากชาวสุราษฎร์ธานี อย่างนี้ถือเป็นพฤติกรรมที่ผิดกว่าตามที่ได้บอกหรือไม่ นายชวน หลีกภัย ได้กระทำผิดตามรัฐธรรมนูญ 57 ทวิ กล่าวไว้ว่าบุคคลมีหน้าที่รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายบัญญัติ แต่นายกฯ พยายามทำให้ทรัพยากร ธรรมชาติเสียหาย สังคมนี้สภาพนี้จะว่าอย่างไร

รูปแบบของระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องก็คือการให้อภัยต่อรัฐบาลเมื่อทำผิด และให้ไปแก้ไขการชี้้นำในลักษณะอย่างนี้ถ้าการตรวจสอบเป็นไปตามการชี้นำของรัฐบาล ประชาชนจะสูญเสียความศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตย ได้โปรดเถอะครับท่านนายกรัฐมนตรี ที่ท่านว่ายึดมั่นในระบบนี้ อย่าได้ทำลายสิ่งที่ท่านเคยบอกประชาชนว่าท่านยึดถือมาตลอดชีวิต

ขอความกรุณาเถอะครับ ระบอบประชาธิปไตยนี้ถึงแม้ท่านจะไม่ได้เป็นผู้สร้างมาก็ตาม แต่ขอท่านอย่าได้ทำลาย ถ้าการตรวจสอบของสภาแห่งนี้ยังคงเป็นไปตามการชี้นำของนายกรัฐมนตรีและวิปรัฐบาล ต่อจากนี้ไปรัฐบาลในอนาคต ไม่ว่าใครมาเป็นรัฐบาลก็ตาม จะไม่มี ความหวาดกลัวต่อการตรวจสอบอีกต่อไป และจะก่อให้เกิดความเสียหายที่ร้ายแรงต่อ ส.ป.ก. เสียอีกและเท่ากับว่า สภาแห่งนี้ได้ทำลายระบอบการตรวจสอบที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยสิ้นเชิง ต่อแต่นี้ไป รัฐบาลคิดจะทำอะไรก็ได้ไม่ว่าจะใช้อำนาจฝ่ายบริหารขัดกับกฎหมายและข้อเท็จจริง ขอแต่เพียงได้รับการชี้นำจากรัฐมนตรี วิปรัฐบาล โดยอ้างมารยาททางการเมืองบนพื้นฐานของเสียงสนับสนุนเกินกึ่งหนึ่ง

ถ้าการตัดสินใจต่อการตรวจสอบครั้งนี้เป็นอย่างนั้น อะไรจะเกิดขึ้นกับนักการเมือง ถ้าเป็นนักการเมืองซึ่งรัฐบาลต่อไปนี้ก็ไม่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกของประชาชนอีกต่อไป ขอเพียงแต่คิดจะหาถ้อยคำที่จะอ้างเหตุผล อ้างมารยาททางการเมืองเพื่อความอยู่รอดของรัฐบาลก็เพียงพอแล้ว

ถ้าเป็นนักการเมืองซีกฝ่ายค้าน ก็ไม่มีใครคิดหาหลักฐาน หาข้อเท็จจริงมา ตรวจสอบรัฐบาลอีกต่อไป เพราะไม่ว่าจะมีหลักฐานอย่างไรก็ไม่มี ความหมายโดยสิ้นเชิง ซ้ำร้ายตัวผู้ดำเนินการและคนใกล้ชิด ก็จะไปประจบกับอำนาจรัฐที่กลั่นแกล้งโดยไม่มีคุณธรรม

ถ้าการตรวจสอบครั้งนี้ เป็นไปตามการชี้แนะของนายกรัฐมนตรี ผลที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนทางการเมืองของประชาชน ซึ่งเป็นเพียงความหวังเดียวจะต้องถูกทำลายไปพร้อมกับ ชัยชนะของรัฐบาลนี้เพราะต่อไปประชาชนไม่รู้ว่าจะมีส่วนร่วมทางการเมืองไปทำไม ในเมื่อสมาชิกผู้แทนของเขา กลับถูก ครอบงำโดยมติดีรรมง่า และมารยาททางการเมือง ทั้ๆ ที่สวนทางกับความรู้สึกรักของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจ

นับว่าน่าเสียดายที่ผู้เติบโตในระบบประชาธิปไตย ถึง 20 กว่าปีที่ชื่อชน หลีกภัย จะเป็นผู้ทำลายระบอบประชาธิปไตย ด้วยตัวเอง ขอขอบคุณครับ

คำอภิปรายโต้ของพรรคฝ่ายร่วมรัฐบาล มีดังนี้

คำอภิปรายของ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี พรรคประชาธิปัตย์ มีใจความดังนี้

รัฐบาลได้เลือกทางแก้ปัญหาที่ดินทำกิน 2 ทางคือ ปฏิรูปที่ดินที่หมดสภาพแล้วให้เกษตรกร ทำกิน อีกทางหนึ่งคือรุกปลูกป่าเพิ่ม โดยใช้โอกาสที่เป็นมงคลในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ทรงครองราชย์ 50 ปี ในปี 2539 จัดโครงการถาวรปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ โดยเป้าหมาย 5 ล้านไร่ แต่รัฐบาลมีข้อจำกัดที่ไม่มีเงิน เพราะถ้าดูแลอย่างน้อย 3 ปีต้องใช้เงิน 15,000 ล้านบาท จึงได้ก่อโครงการรณรงค์ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจและประชาชนทั่วไปมาร่วมโครงการนี้ ซึ่งได้เริ่มมาแล้วขณะนี้อยู่ในขั้นตอนดำเนินงานก้าวหน้าไปพอสมควร แต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้อง การทั้งหมด ในมุมหนึ่งเมื่อปลูกป่านี้แล้วจะไม่ให้ตัดป่าเป็นอันขาดจะเป็นป่าถาวรและป่าอนุรักษ์แต่อนาคตเราจะไม่มีไม้ใช้ เพราะพม่าปิดป่า มีคำสั่งออกมาแล้วห้ามส่งออกไม้ซุง ไม้เลื้อย ไม้ไผ่ ไม้สัก กัมพูชา ปิดป่า แต่ประเทศไทยยังต้องการใช้ไม้ที่สูงขึ้น รัฐบาลจึงกำหนดนโยบายว่าไม้ที่จะใช้ เราจะตัดไม้ได้อีกแล้ว ต้องปลูกเตรียมเอาไว้ตั้งแต่วันนี้ โครงการปลูกป่าไม้ในพื้นที่เกษตรกรจึงได้เกิดขึ้น โดยรัฐบาลสนับสนุนไร่ละ 3,000 บาท เป้าหมายปีละ 1 ล้านไร่ คาดว่า 10 ปี โดยเทคโนโลยีสมัยใหม่จะนำมาใช้ในอุตสาหกรรมและอย่างอื่นได้ ซึ่งก็เป็นไปตามเป้าหมายพอสมควร เมื่อไม่โตรัฐจะไม่เอาอะไรคืนทั้งสิ้น เจ้าของจะตัดเมื่อไหร่ก็ได้ แต่ต้องครบกำหนดที่รัฐวางไว้ 5 ปี

เพื่อให้เกษตรกรมีที่ทำกิน คิดว่าสมาชิกคงไม่มีความเห็นขัดแย้งกับที่ทำนี้ แต่วิธีการอาจแตกต่างกัน คงไม่มีใครขัดข้องถ้าเราเข้าไปดูแล พื้นที่ของเกษตรกรส่วนหนึ่ง พื้นที่ที่บุกรุกเข้าไปในป่าที่หมดสภาพแล้ว ให้เขาได้มีสิทธิระดับหนึ่ง ใจผมเองเท่าที่ศึกษาความเป็นจริง เชื่อว่าถ้าเราให้

กรรมสิทธิ์ประชาชนในขณะนี้ มีที่เหลืออยู่ให้ประชาชนถึงร้อยละ 26 แต่ถ้าเราให้กับเกษตรกร และคูปาไม่ได้คนจะขายที่และไปรุกที่ใหม่ ผมจึงมีความเห็นสอดคล้องกับรัฐมนตรีทั้งหมดให้ สิทธิที่ทำกินเถอะ แต่ไม่มีใครเห็นด้วย

ความคิดเรื่องปฏิรูปที่ดินนั้น ความจริงต้องยกย่อง ศ.สัญญา ธรรมศักดิ์ อดีต นายกรัฐมนตรี พล.ต. คุณหลวงอรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร ที่ได้มองการณ์ไกล เมื่อออกปฏิรูปที่ดินปี 2518 หวังกันมากกว่า จะเข้าไปแก้ปัญหาของประชาชนได้ แต่ด้วยข้อจำกัดของรัฐบาลเอง งบประมาณไม่พอ คนน้อยเกินไปในช่วงระยะเวลา 18 ปีที่ผ่านมา จึงสามารถปฏิรูปที่ดิน ได้เพียง ประมาณ 3,500,000 ไร่ ด้วยข้อจำกัดที่รู้ๆอยู่ว่า ขณะที่ 18 ปีปฏิรูปได้ 3 ล้านกว่าไร่ ปีหนึ่งมีคน บุกรุกเท่าไร โดยเฉพาะปี 2518 มีการบุกกรุนแรงมาก โดยเฉลี่ยบุกกรุกปีละ 3 ล้านไร่ เพราะฉะนั้นปัญหาจึงได้ทวีเพิ่มขึ้น แก่ 1 เพิ่ม 10 แก่ 10 เพิ่ม 100 แก่ร้อยเพิ่ม 1,000 อัตรา การ เพิ่มรุนแรงขึ้น เชื่อว่าเป็นสิ่งที่ผู้แทนราษฎรขณะนั้นพูดกันมาก

กระผมเคยอยู่ในที่ท่านประธานเคยนั่ง ในฐานะประธานสภา นั่งดูยุติที่ทำกิน ยุติ ป่า สงวนทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์ ยุติชาวบ้านเรียกร้อยโฉนด กระผม นั่งคุมการประชุมและฟังสมาชิก พูดปัญหานี้ ตลอดระยะเวลาที่เป็นประธานสภาในช่วงนั้น ช่วง 2529 ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหา ฟ้องและคนที่จะสะท้อนปัญหาได้เยอะที่สุดคือผู้แทนราษฎรในพื้นที่ ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น โดยทั่วไปจะยกเว้นบางแห่งที่ไม่มีสภาพป่าเหลืออยู่ กรุงเทพฯ อาจมีปัญหาน้อย จังหวัดใน ปริมาณสภาพป่าเหลือน้อย นอกจากนั้นในทุกจังหวัดมีปัญหา ไม่เคยเลือกกว่ารายได้จังหวัดใด มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเท่าใด

จังหวัดภูเก็ต ชลบุรี ระยอง ระนอง เชียงใหม่ ประชากรมีรายได้เกณฑ์สูง แต่ใช้ว่าจะมี คนรวยทุกคนก็หาไม่ เราเพียงแต่เฉลี่ยว่าคนกรุงเทพฯ มีรายได้เฉลี่ยสูงสุดในประเทศไทย แต่ก็ใช้ ว่าคนกรุงเทพฯ จะรวยเท่ากันทุกคน คนที่อยู่ในชุมชนแออัด จนเหมือนกับคนบ้านนอกก็มี เพราะฉะนั้นใช้ว่า จังหวัดชลบุรี มีรายได้สูงติดอันดับเลขตัวเดียวของประเทศจะไม่มีคนจน ใช้ว่า ระยองจะไม่มีคนจน ระนอง พังงา จะไม่มีคนจนและใช้ว่าภูเก็ตจะไม่มีคนจน หลายจังหวัดที่มี การพัฒนาสูง คนต่างถิ่นจะเข้าไปพัฒนาเป็นส่วนใหญ่ท่านยอมรับไหมครับ คนในถิ่นเป็นคนงาน และรับจ้าง มีบางส่วนเท่านั้นที่คนในถิ่นมีฐานะทำกิจกรรมของตัวเองบ้าง แต่ต้องยอมรับใน จังหวัดใหญ่คนที่มีฐานะเป็นกรุงเทพฯ ไปเป็นเจ้าของธุรกิจ เจ้าของกิจการ เจ้าของโรงแรม และเจ้าของอุตสาหกรรม เขาไปดี ไปสร้างความสำเร็จ สร้างงาน แต่อยากจะชี้ให้เห็นว่าอย่า ยกเว้นเลย ว่าจังหวัดใดไม่มีคนจน ในฐานะรัฐบาลไม่เคยปฏิเสธ ทุกจังหวัดมีทั้งคนรวยและจน ตามสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ ดังนั้นการปฏิรูปที่ดินของคนที่ไม่มียกในจังหวัดที่มีปัญหาของ เกษตรกรจึงมีอยู่ทั่วไป บางจังหวัดเปลี่ยนอาชีพการเกษตรยาก ที่บอกว่ายาก ถ้ามองปัญหาของ ภาคกลางคนทำนา การเปลี่ยนจากทำนาไปปลูกพืชไร่อย่างอื่นในปีหน้าทำง่าย แต่ถ้าคนที่ปลูก

สวนยางในภาคใต้ ถ้าถามผู้แทนราษฎรในภาคใต้จะตอบเหมือนกันว่ากว่าจะปลูกจนกรีดได้ต้อง 7 ปี เพราะฉะนั้น วันนี้ถ้าราคายางตกปีหน้าจะให้เปลี่ยนเป็นพืชอย่างอื่นก็เปลี่ยนไม่ได้ ซึ่งก็ต้องทนไปจนกว่าราคาจะดีขึ้น ไม่ใช่ทนเพื่อจะโค่นยางทิ้ง เพราะถ้าทิ้งแล้วปลูกใหม่ต้องใช้เวลาอีก 7 ปี นี่คือสภาพความแตกต่างระหว่างพื้นที่ เพราะฉะนั้นบางภาคจึงมีลักษณะอนุรักษ์นิยมมาก ไม่เปลี่ยนอาชีพ โดยเฉพาะในภาคใต้ เราสามารถพัฒนาการเกษตรในภาคกลาง เห็น อีสาน ให้ก้าวหน้าไปได้มาก แต่ภาคใต้ทำได้ยาก เพราะคนไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนจากสิ่งที่เขาทำเมื่อ 20 ปีที่แล้ว นี่คือปัญหาถึงได้ทำเกษตรกรรมในพื้นที่ ในขณะที่เห็นว่าภาพไม่น่าจะเป็นอย่างนั้น ในสภาพการณ์ของเกษตรที่เป็นเช่นนี้ รัฐจึงเข้าไปดูแลและแก้ปัญหาโดยนโยบายปฏิรูปที่ดิน เป็นกฎหมายที่ออกมาสมัยที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร่วมกันรับผิดชอบ กฎหมายในปี 2518 ฉบับนี้ รัฐข้อจำกัดกลายเป็นเหตุผลในการแก้ปัญหาปี 2532 ซึ่งเชื่อว่าสามารถแก้ปัญหาร้ายแรง คือ ปัญหาที่ต่อเนื่อง ระหว่างเกษตรกรไม่มีที่ทำกินกับนโยบายผู้บุกรุกป่า ซึ่งอยู่ในพื้นที่แล้วไม่ทราบจะทำอย่างไรกับคนเหล่านั้น นโยบายนี้เป็นนโยบายที่ฟ่อง และเป็นทีหนักอกหนักใจของรัฐบาล โดยหลักกฎหมายคนที่บุกรุกต้องถูกดำเนินคดี แต่รัฐบาลทุกชุดไม่กล้าเพราะไม่มีตาราง หรือห้องขังใด จะขังคน 10 กว่าล้านคนได้

ประเทศที่คนครองครองเกิน 100 ไร่มีไม่น้อย ในบางจังหวัดภาคกลาง แต่จะเรียนว่า คณะรัฐมนตรีของผมขอรับรองว่าบ้านผมอย่าเพิ่งปฏิรูปนะครับ เพราะจะนองเลือดแน่ เพราะอะไร เพราะหลงฐึไปบุกเอาไว้คนละ 100 – 500 ไร่ เราจะไปไล่คนเหล่านั้นให้ออก ให้รัฐบาลเอาคืนมาทั้งหมด ควรจะเป็นเช่นนั้น แต่ทำไม่ได้ ในทางรัฐศาสตร์ ในการทำงานบริหาร ไม่เคยมีรัฐบาลชุดใดทำได้ รัฐบาลผมก็ทำไม่ได้ จึงคิดทางแก้ คุณมีอยู่เท่าไร สละไปได้มัยส่วนหนึ่งแล้วเก็บส่วนหนึ่งที่เหลือให้รัฐ ในชีวิตจริง ๆ คนที่อยู่ข้างนอกจะเข้าใจในข้อนี้ว่า บ้านเมืองเรายังมีสิ่งเป็นจริงที่คนไม่เข้าใจ นี่ก็ไม่ถึงและเป็นภาคกิจที่ต้องเหนื่อยยากในการแก้ไขปัญหานี้อีกยาวนาน ไม่จบในรัฐบาล ยุคนี้ อาจจะเป็นรัฐบาลของท่านต่อ ๆ ไปที่ต้องรับปัญหาจากพวกกระผม แต่ถ้าตั้งใจ เห็นปัญหาของประชาชนร่วมกันตระหนักถึงความจริงปัญหาสังคม เชื่อว่า วันหนึ่งปัญหาจะลดน้อยลง แต่ไม่ได้หวังว่าจะหมดสิ้น ความเชื่อดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการปฏิรูปที่ดินโดยการให้ที่ดินที่มีคนครอบครองอยู่แล้ว แต่ไม่เกินคุณสมบัติ เนื้อที่ 50 ไร่ ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ซึ่งทำมาตั้งแต่ปี 2532

ต่อข้อถามที่ว่าแก้ปัญหาตรงนั้นอย่างไรนั้น ไม่ใช่ข้อบกพร่องของนโยบายปฏิรูปที่ดิน ถือเป็นสิทธิที่เขามีอยู่ เราจะไปเขียนกันในตัวบุคคลไม่ได้ ขอใช้คำว่า ได้เหมือนลูกเศรษฐีสอบชิงทุน เวลาสอบชิงทุนลูกเศรษฐีเขาสอบชิงทุนได้ ความจริงน่าจะเป็นของคนจน แต่เงื่อนไขกำหนดว่าเอาคนเรียนเก่ง ซึ่งก็คือคนที่มีเงิน นี่คือคำกล่าวจริง ๆ ของผม เชื่อว่าเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ถ้าผู้ปฏิบัติในกระทรวงเกษตรฯ ว่าเรื่องที่ถูกเกิดเป็นอย่างไร ก็ได้รับคำอธิบายว่า กฎหมายปฏิรูปที่ดิน

2532 จัดที่ดินให้เกษตรกรผู้ยากจน อีกส่วนหนึ่งจะแก้ปัญหาผู้บุกรุกที่แก้ปัญหาไม่ได้ คือให้สิทธิที่เขาครอบครองอยู่แต่ต้องไม่เกินที่กฎหมายกำหนด ผมเชื่อตามที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติพูด เพราะฉะนั้น เมื่อปรากฏเป็นปัญหาและวิพากษ์วิจารณ์ถึงคำและความหมายของเกษตรกรมีสิทธิสมาชิกหลายคนตำหนิว่าทำไมต้องส่งกฤษฎีกา เป็นเนติบัณฑิตน่าจะเข้าใจ

อีกคนบอกว่าทำไมส่งไปช้า ผมเรียนว่า เรื่องเมื่อเป็นปัญหาขึ้นมา นายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ ไม่ได้หารือและส่งไปทันที ซึ่งกฤษฎีกาตอบกลับมารว่ กฤษฎีกาก่อให้เกิดปัญหาทางการเมือง จึงส่งกลับกระทรวงเกษตรฯ ในที่สุดรัฐมนตรีก็ถูกวิจารณ์อย่างแรง เรื่องของกระทรวงเกษตรฯ ยังไม่ทันส่งเข้าคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีก็ลาออกไปก่อน จึงต้องตั้งใหม่ ต้องใช้เวลาคนใหม่ศึกษาเรื่อง

ท่านรัฐมนตรี พ.อ. ชินวุฒ ดุแล จึงขอกราบเรียนว่า คำในกฎหมายนั้นบางที ถ้าใช้สามัญสำนึกได้สำหรับคำบางคำซึ่งไม่มีคำนิยาม แต่คำบางคำมีนิยาม เช่นคำว่า ที่ดินในกฎหมายที่ดินที่ดินก็ควรเป็นที่ดิน แต่ในคำนิยามที่ดินหมายถึงหนองคลองบึงซึ่งไม่น่าเป็นที่ดิน แต่เป็นคำนิยามในทางกฎหมาย เช่นเดียวกับใน พระราชบัญญัติ ฉบับนี้ ที่บางคำเป็นคำนิยาม บางคำมีความหมายที่เราสับสน แต่ในที่สุด กฤษฎีกาก็ตีความมาว่าในความหมายเกษตรกรที่มีสิทธิไม่ได้หมายถึงเกษตรกรที่ยากจนในประเด็นที่หนึ่ง ประเด็นที่สองหมายถึงเกษตรกรยากจน ต้องไม่มีที่ทำเกษตรกรรมของตนเอง นี่คือการมาของทั้งหมด ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เกิดขึ้น กระผมไม่ตำหนิเพื่อสมาชิกที่วิพากษ์วิจารณ์เรื่องนี้ แต่อยากจะกราบเรียนว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นคือปัญหาในแนวทางการปฏิบัติ บัดนี้เมื่อได้คำตอบจากกฤษฎีกา ใครจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม รัฐบาลพร้อมที่จะรับคำตีความของกฤษฎีกาและนับแต่วันแรกที่ได้คำตอบมา เราก็ดำเนินการให้เป็นไปตามคำตีความของกฤษฎีกาทุกอย่างต้องดำเนินการไปตามนั้นทั้งหมด

ผมขอกราบเรียนว่า เพื่อนสมาชิกได้พูดถึงกระผมถึงความรับผิดชอบ พูดถึงอดีตรัฐมนตรีนิพนธ์ รัฐมนตรีสุเทพ บางท่านบอกว่า 2 ท่านนี้เป็นวีรบุรุษที่ลาออก บางท่านบอกว่าลาออกทำไมลาออกยอมรับว่าผิดแล้วแต่มุมมองของแต่ละคน แต่ต้องกราบเรียนว่าการที่จะออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ให้กับใครนั้น อ ย่าว่าแต่นายกรัฐมนตรีเลยครับ รัฐมนตรีจะไม่มีทางรู้ เพราะระดับการเลือกคนที่จะมีสิทธิ นั้น คือระดับอำเภอเสนอมาถึงประธานกรรมการปฏิรูปที่ดินกลางที่ดินจังหวัด ซึ่งมีซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัด และปฏิรูปที่ดินเป็นอยู่ กระผมไม่มีโอกาสรู้เลยครับว่า จังหวัดตรังของผมใครได้บ้าง ผมโชคดีที่นามสกุลของผมไม่กว้างใหญ่เกินไป ไม่ถึงขนาดเองฉันอย่างคุณอาคม จึงไม่มีใครนามสกุลหลักภัยได้ ส.ป.ก. ผมทราบพวกเราไปค้นหากันมาก แต่ไม่มี แม้ว่า มีหลายคนรวมทั้งสื่อมวลชนบางส่วนที่โยงไปถึงแม่ ถ้าบังเอิญจะมีใครได้ผมไม่มีทางรู้หรือครับ แต่อย่างสิ่งที่อยากจะกราบเรียนก็คือว่าขอให้ท่านใจรับว่า ใครไม่มีสิทธิคนนั้นไม่มีสิทธิไม่ว่านามสกุลอะไร เรื่องนี้ไม่อายุความ เรื่องนี้พบเมื่อไหร่ยกเลิกได้เมื่อนั้นไม่ใช่เลย 10 ปีแล้วเขาให้สิทธิ

ครอบครองตามมาตรา 1382 เหมือนกฎหมายแพ่งพาณิชย์ ไม่ใช่ครบอีก 20 ปี ปราบฏขึ้นมาจากคนนั้นไม่มีสิทธิ เพิกถอนครับ ถ้าพบพวงนี้เพิกถอนพวงนี้ อัยกว่าแต่ ส.ป.ก. เลยครับ โฉนดเราออกมาตั้งแต่ปี 2444 ทุกวันนี้เรายังต้องเพิกถอนโฉนดกันอยู่ทุกเดือน ขณะนี้ที่เสียงรายนางานล่าสุดคณะกรรมการ ป.ป.ป. ชี้มูลให้เพิกถอน 10,000 กว่าไร่ ผมไม่ทราบว่าจะประมาณกี่ร้อยราย โฉนดซึ่งยุ่งยากมากเพราะโฉนดกรรมสิทธิ์ไปแล้ว แต่ ส.ป.ก. ไม่มีใครโอน โฉนดไม่ได้ อยู่ตรงนั้นเลิกทำเกษตรหมด ไม่มีทายาท หมด ทำนอกเหนือเงื่อนไขหมด ไปขายคนอื่นหมดสิทธิ์ทั้งคนซื้อและคนขาย ผมใช้คำเตือนชาวบ้านว่าอย่าขายนะ ถ้าขายเมื่อไหร่ท่านหมดสิทธิ์ ผู้ซื้อไม่ได้ที่นี้ละไปฆ่ากันเองเพื่อทวงเงินคืน เพราะฉะนั้นความบกพร่องมีโอกาสเกิดจากความเข้าใจกฎหมายที่ใช้มาตั้งแต่ปี 2532 คือ 1. ผมที่มาซึ่งความจริงรัฐมนตรีทุกท่านที่ตอบก็ชี้แจง มีปัญหาที่ท่านเพื่อสมาชิกได้พูดในรายละเอียด ซึ่งผมเองในแต่ละพื้นที่ผมไม่มีโอกาสทราบ เพราะฉะนั้นคนที่อยู่ในพื้นที่ต้องเป็นผู้ชี้แจง โชคดีที่อดีตรัฐมนตรีช่วยสุเทพ รัฐมนตรีจรินทร์เป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องนี้พอสมควร จึงเชื่อว่าจะให้ความกระจ่างแก่เพื่อสมาชิกได้พอสมควร

มีอีกเรื่องที่อาจจำเป็นต้องชี้แจง เพราะมีข้อหาที่ฉกรรจ์พอสมควร คือเรื่องของพระราชกฤษฎีกา ในเหตุผลการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาแต่ละฉบับที่ระบุไว้ในนั้นว่ามีเกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ ซึ่งเพื่อสมาชิกหลายท่านได้หยิบยกขึ้นมาพูด เต็ม ๆ ของเหตุผลก็เป็นอย่างที่ท่านอ่านกฤษฎีกาประกาศเขตปฏิรูปที่ดินมีทั้งหมด 4 มาตรา ไม่มีรายละเอียดมาตรา 1 คือชื่อร่าง กฤษฎีกา มาตรา 2 คือวันประกาศใช้ มีผลบังคับใช้กฤษฎีกาฉบับนั้น มาตรา 3 คือเขตปฏิรูปที่ดิน ประกอบด้วยตำบล อำเภอ จังหวัดอะไร มาตรา 4 รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฤษฎีกานั้นซึ่งจะมีอยู่ 3 ท่าน คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีเท่านั้นครับ จะไม่มีใครรู้ครับว่าใครเป็นผู้มีสิทธิได้เพราะกฤษฎีกาดังกล่าวนี้นี้จะมี 4 มาตรา เหมือนที่กำหนดพื้นที่ต่อท้ายประกาศกฤษฎีกาดังกล่าวนั้นเท่านั้น แต่ละพื้นที่ประกาศจะไม่มี 2 ราย 3 ราย หรือ 10 ราย แล้วแต่ขนาดของพื้นที่ส่วนใหญ่ก็จะเป็นร้อย ๆ ราย เช่นเดียวกับที่ภูเก็ตก็ไม่ได้มีเฉพาะ 10 รายที่เป็นปัญหาในกฤษฎีกา มีรายอื่น ๆ ซึ่งไม่ถูกเพิกถอนผมขอกราบเรียนให้ท่านเข้าใจในสิ่งนี้และแบบฟอร์มอันนี้ก็จะใช้เหตุผลอันเดียวกัน เพื่อให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งผมเข้าใจว่าอยู่ในมาตรา 25

ท่านประธานที่เคารพ ข้อหาที่หนักหน่วงและดูจะเจาะจงมากพอสมควร คือข้อหาที่ท่านสมาชิกได้กล่าวหารัฐบาลโดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์ ไม่ว่าจะแต่ละท่านจะสรรถ้อยคำอย่างไร จะเพื่อความสะใจหรือเพื่ออะไรก็ตาม แต่จะต้องกราบเรียนว่าสิ่งที่ท่านบอกว่ารัฐบาลคือพวกกระผมหรือพรรคประชาธิปัตย์สมควรวางแผนปล้นชาติ ปล้นแผ่นดิน ปล้นสะดมแล้วแต่คำที่จะรุนแรงมากน้อยเพียงใด สำหรับพวกกระผมพฤติกรรมไม่ต่างไปเลย ขอเรียนว่าอย่าว่าแต่วางแผนเลน

ครับ คิดสิ่งเหล่านี้ไม่เคยอยู่ในสมองไม่เคยคิด ไม่เคยอยู่ในจิตใจ อย่างเรียนว่าที่เงาอาซาเข้ามาทำงานให้พี่น้องประชาชน ที่คิดอยู่ตลอดเวลาว่าการแก้ปัญหาให้สำเร็จ คือสิ่งที่เราภูมิใจที่สุด ปัญหาที่มีมากมาย ยากที่จะแก้ไขปัญหามาในระยะเวลาอันสั้น ปัญหานั้นล้นเหลือที่รอรับความคิดของพวกเราในการแก้ปัญหาต่อไป รวมทั้งปัญหาเรื่องที่ทำกินซึ่งไม่จบวันนี้ ไม่จบใน 2 ปีข้างหน้า ไม่จบใน 4ปีข้างหน้ามีปัญหาอีกมากมายที่รอสมอง ความคิดความตั้งใจซึ่งเป็นหัวใจที่รัฐบาลผมถือเป็นหลักในการทำงาน

ผมขออนุญาตกราบเรียน ขอบพระคุณ

**นายจรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
พรรคประชาธิปัตย์ คำอภิปรายมีใจความสำคัญดังนี้**

...เรื่องที่ต้องทำความเข้าใจในฐานะกำกับ ส.ป.ก. การออกเอกสารสิทธิ์นั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า คนเป็นผู้ถือครองที่ดิน และทำประโยชน์ในที่ดินนั้นก็มีสิทธิได้รับ ส.ป.ก. 4-01 ไม่ใช่เป็นการตัดแบ่งที่ดิน และไม่ได้ทำให้คนจนเสียสิทธิ และ ส.ป.ก. 4-01 ไม่ใช่การเอาที่ดินไปแจก แต่เป็นการแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนที่เข้าไปทำกินในป่าสงวน ซึ่งรัฐบาลต้องการแก้ไขปัญหาหนี้ซึ่งคาราคาซังมานาน โดยมีการออกหนังสือรับรองสิทธิการทำประโยชน์ในที่ดิน และไม่ได้เป็นการยกที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ ไม่เหมือนกับการออก น.ส.3 หรือโฉนด เป็นการให้สิทธิรับรองการทำประโยชน์เท่านั้น และถ้าทำผิดก็ต้องถูกถอนสิทธิกลับมาเป็นของสำนักงานปฏิรูปที่ดิน

...การที่พาดพิงว่ารัฐบาลให้ที่ดินแก่พรรคพวกกลุ่มเดียวนั้นไม่เป็นความจริงรัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน คำพูดของนายณรงค์เลิศทำให้ประชาชนเข้าใจผิดว่าการออก ส.ป.ก.4-01 ให้เฉพาะคนภูเก็ตแค่ 10 คนเท่านั้น ความจริงแล้วภาคอีสานได้ ส.ป.ก.4-01 มากที่สุด ตั้งแต่ปี 2536 ถึง 2537 จำนวนทั้งสิ้น 265,551 คน ตัวเลขที่เข้าไปดำเนินการให้แก่ภาคใต้น้อยกว่าถึง 3 เท่าตัว การออกเอกสารสิทธิ์นั้นมีที่มาที่ไปสำหรับกรณีที่น่ายมุขพูดนั้นเป็นการพูดผิดถึง 3 ประเด็น คือประเด็นที่หนึ่ง โดยตนได้รับแจ้งจากสำนักงานปฏิรูปที่ดินระนองว่ากรมป่าไม้ขอคืนที่ดิน เพื่อไปจัดตั้งเป็นวนอุทยาน ประเด็นที่สองไม่ได้อยู่ในพื้นที่ดังกล่าว และ 3 นั้น การคืนที่ดินเป็นการคืนก่อนเกิดเหตุที่จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเรื่องที่พูดนั้น นายมุขกล่าวว่า คืนเพราะเกิดเหตุที่ภูเก็ตนั้น ผิดข้อเท็จจริงโดยสิ้นเชิง การออกเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 นั้น ไม่ได้คืนที่นามสกุล แต่ดูที่การเข้าไปทำประโยชน์ การกล่าวหาเรื่องนามสกุลนั้นเป็นเรื่องการเมืองที่พูดมาตลอด คนที่ได้ ส.ป.ก. 4-01 ไม่ได้ผิด เพียงแต่เขามีสิทธิมีคุณสมบัติ ถ้านำเรื่องนี้มาพูด ผมคิดว่า มีการพูดได้ตลอดและมีนามสกุลของเพื่อนสมาชิกที่นั่งอยู่ในนี้อีกจำนวนมากการยกภาพที่เกิดขึ้นที่ถ้ำผานดาวเทียมและเป็นสีเขียวผมยอมรับว่า ถ้ำผานก็เป็นป่า ไม่ได้เป็นการเฉือนที่ดินอย่างที่พูด ภูเก็ต

ไม่ได้เป็นป่าทั้งเกาะ พื้นที่เป็นป่า 7% และมีราษฎรถือครองอยู่จำนวนหนึ่งแล้วการออก ส.ป.ก. 4-01 ในพื้นที่ที่นั่นเพราะมีราษฎรทำการเกษตรและมีการถือครอง จึงมีการมอบพื้นที่ให้สำนักงานปฏิรูปที่ดิน กรณีที่ผู้นำฝ่ายค้านพูดว่า ทำไมจะต้องปฏิรูปที่ดิน 4 ล้านไร่ เป็นการเตรียมเพื่อแจกพรรคพวกหรือไม่ แต่ผมชี้แจงว่า ประการที่หนึ่ง รัฐบาลต้องการแก้ไขปัญหาที่ดินที่คนเข้าไปทำกินในป่าสงวน และรัฐบาลต้องการออกหนังสือรับรองเพื่อให้เขานำเอกสารนั้นไปขอกู้เพื่อพัฒนาการทำการเกษตร

....การออกเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. 4-01 ได้เร็วขึ้น เนื่องจากเครื่องมือมีการปรับปรุงพัฒนา มีการนำเครื่องมือใหม่ๆ มาใช้ จึงทำให้การปฏิรูปที่ดินเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ จึงออก ส.ป.ก. 4-01 ได้เฉลี่ยปี 4 ล้านไร่

...สำหรับคำนิยามว่าเกษตรกรมีการเพิ่มขึ้นมาในมาตรา 30 วรรค 3 ระบุว่า ถ้าเป็นที่ดินที่ถือครองมากกว่าที่สำนักงานปฏิรูปที่ดินฯ กำหนดก็ต้องเช่า แต่ต้องไม่เกิน 100 ไร่ ซึ่งสำนักงานปฏิรูปเข้าใจว่า เมื่อเขามีสิทธิถือครองที่ดินก็มีสิทธิที่จะได้รับหนังสือรับรอง ซึ่งตนขอออกว่าไม่ใช่การปล้นแผ่นดินแจกพรรคพวก

...ประธานที่ประชุมได้ชี้ให้นายमुखขุ่นอภิปรายในกรณีที่ถูกล่าวพาดพิง โดยกล่าวว่า ที่ดินนั้นอยู่ในตำบลบางริมแน่นอน อยู่ใกล้น้ำตกหงาว ตนต้องการให้หาความจริง และที่ดินนั้นกรมป่าไม้ได้ขอที่ดินคืนเพื่อทำวนอุทยาน แต่คำพูดของนายสุเทพกล่าวอ้างว่าเป็นป่าเสื่อมโทรม แต่เมื่อไม่มีคนเข้าไปทำกินจึงขอให้คืนกรมป่าไม้ ผมคิดว่าคำพูดที่พูดออกมานี้เป็นคำพูดขัดกันไม่รู้ใครพูดความจริงกันแน่

สำหรับกรณีที่ พล.อ.ชวลิต กล่าวว่าเป็นการปล้นชาติ ปล้นแผ่นดินนั้น เรื่อง ส.ป.ก. 4-01 ไม่ใช่ปล้นแผ่นดินแต่เป็นการแก้ไขปัญหาที่ดินให้แก่ชาวบ้าน และการออกเอกสารสิทธิ์ไม่ใช่การออกเอกสารสิทธิ์ แต่เป็นออกหนังสือรับรองทำประโยชน์ สำหรับมติ ครม. 4 พ.ค. เป็นการให้เอกสารสิทธิ์สำหรับคนที่ทำกินมาก่อนเป็นป่าสงวน ไม่ใช่ออกให้แก่ทุกคน และถ้าเขาพิสูจน์ได้เพียง 10 ไร่ ก็ออกโฉนดแค่นั้น และมีคุณสมบัติอย่างอื่นอีก มีหลักฐานทางราชการ ประกอบด้วยภาพถ่ายแนวปี 2509 และ 2511 หรือแนวปี 61 เพราะฉะนั้นต้องหมายความว่าเข้าทำกินก่อนปี 2510 คนพิสูจน์สิทธิ์ตามมติ ครม. 4 พ.ค. นั้น ไม่ใช่ให้แก่ทุกคน แต่แก่บางบุคคลเท่านั้น ลักษณะอย่างนี้ถ้าจะบอกว่าปล้นแผ่นดินก็ต้องถือว่าปล้นแผ่นดิน เพราะเขาทำกินก่อนป่าสงวนเท่าไรก็ต้องให้เขาเท่านั้น โดยที่เราต้องให้เขาผ่านการปฏิรูปที่ดินก่อน ด้วยการลดที่ดินที่เข้าไปถือครองที่ดินก่อน ผมไม่คิดว่าจะมีใครถือครองที่ดินเป็นจำนวนมาก คิดว่าอาจมีแค่ 500 ไร่ หรือ 1,000 ไร่ จำนวนตัวเลขนี้มีอยู่ในจำนวนหนึ่ง มีคนถือครองที่ดิน 1,700 ไร่ 1,800 ไร่ และ 2,700 ไร่ และมี 12,000 ไร่ ถ้าไม่让他ผ่านกระบวนการปฏิรูปที่ดิน คนที่ถือครองก็ต้องออกเอกสารสิทธิ์ให้เขาถือ 12,000 ไร่

ในการพิจารณากฎหมายปฏิรูป เมื่อปี 2532 นายสมัครได้อภิปรายว่าพ่อค้าถือสิทธิ์ที่ดินทำสวนยางไว้กรีดยาง แต่เมื่อมีการให้สิทธิ์ก็ไม่สามารถได้ที่ดิน เพราะมีอาชีพเป็นพ่อค้าซึ่งตัวนายสมัครเองก็เข้าใจและคิดอย่างเดียวกันนี้มาเหมือนกันกับรัฐบาล อดีตประธานคณะกรรมการ ที่พิจารณาในวาระที่ 2 ก็ชี้แจงในสภาว่าในส่วนที่เกี่ยวกับป่าสงวนแห่งชาติ มีการพูดว่ามีชาวบ้านถือครองที่ดินก่อนป่าสงวนมานานและบุกกรุก เมื่อเป็นป่าสงวนเราจะต้องช่วยเหลือและต้องให้เกิดความเป็นธรรมให้แก่สังคม ป่าคนที่ยังมีสตาจค์ก็มี มีที่ดินเป็นจำนวนมากก็มี ถ้าจะให้ที่ดินตามที่ดินถือครองก็ไม่ถูกต้อง รัฐจะต้องหาเครื่องมือให้เจ้าหน้าที่ไปทำก็คือกฎหมายเรื่องนี้การออก ส.ป.ก. 4-01 นับจากการแก้ไขกฎหมาย และสำนักงานปฏิรูปที่ดินฯ ได้ชี้แจงว่า ที่ไม่ได้ทำการตรงกับการตีความของกฤษฎีกาฯ มีอยู่ 2 ประการ สำนักงานปฏิรูปที่ดินฯ เข้าใจว่า ถ้าเกษตรกรถือครองก่อนตามความเป็นจริง แต่เมื่อปฏิรูปที่ดินจะต้องไม่เกิน 100 ไร่ โดยไม่ต้องดูว่าเขาถือครองที่ดินอย่างไร มีที่ดินเพียงพอหรือไม่ และเมื่อลดที่ดินเขาต้องใช้เวลาในการตรวจสอบคุณสมบัติ ส่วนที่พูดว่าจะมีการทำรีสอร์ตนั้น ผมขอยืนยันว่าโดยนิตินัยนั้นไปทำไม่ได้ แต่โดยพฤตินัยจะต้องตรวจสอบว่าได้ไปทำรีสอร์ตหรือไม่ และเราได้ตรวจสอบเป็นลำดับ เช่น ดูว่าทำการเกษตรหรือไม่ ทำตามระเบียบหรือไม่และมีการลักลอบซื้อขายหรือไม่ ส.ป.ก. 4-01 จะซื้อขายไม่ได้ ที่จังหวัดสงขลา การตัดหน้าดินไปขายนั้นขายไม่ได้ ที่จังหวัดสงขลา การตัดหน้าดินไปขายนั้นมีการดำเนินคดีอาญา เพราะถือว่าทำลายทรัพย์สินของ ส.ป.ก. และที่ผ่านมามีการถอนสิทธิ 600 กว่ารายแล้ว

...สำหรับพื้นที่ที่เป็นป่าสงวนหรือยังเป็นป่าสมบูรณ์อีก ต้องมีการกันออกมาแม้แต่ป่าแค่ 1 ไร่ และมีการกันป่าออกมาแล้ว 6 หมื่นกว่าไร่ โดยให้สภาตำบลดูแลโดยได้มอบไปแล้วหลายแปลง และมีการปรับปรุงการเดินสำรวจ สำหรับประเด็นที่ พล.อ.ชวลิตกล่าวพาดพิงและจำเป็นต้องชี้แจงคือการไม่ชอบมาพากลในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเรื่องนี้จนได้ออก ส.ป.ก. 4-01 โดยทำในเขตป่าไซนซี ผมได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบข้อเท็จจริงที่มีการร้องเรียนว่ามีการปฏิรูปที่ดินในเขตป่าอนุรักษ์ในจังหวัดภูเก็ต โดยตั้งให้ท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นประธานในการเข้าร่วมเพื่อตรวจสอบพื้นที่ จากการตรวจสอบของคณะกรรมการพบว่า ไม่มีพื้นที่ใดสักแปลงที่เป็นป่าอนุรักษ์ไปดำเนินการออก ส.ป.ก. และผลการตรวจสอบพบว่า พื้นที่บางส่วนเป็นป่าธรรมชาติ พื้นที่ป่าธรรมชาตินั้นอาจหมายถึงที่ในอดีตเคยทำการเกษตรมาก่อน แต่ด้วยเหตุผลที่อาจไม่ได้ทำกินและทิ้งร้าง และมีต้นไม้ขึ้นจนเป็นป่าธรรมชาติตรงข้ามกับป่าที่ปลูกขึ้นมา สำหรับป่าธรรมชาติสำนักงานปฏิรูปที่ดินถือว่าเป็นพื้นที่ที่ไม่ได้เข้าทำประโยชน์ และได้สั่งเพิกถอนไปแล้ว เนื่องจากไม่ได้เข้าไปทำกินทำประโยชน์ในพื้นที่นั้น ซึ่งเรื่องที่ฝ่ายค้านกล่าวหาเป็นเรื่องที่ไม่จริงครับ ขอขอบคุณครับ

**นายสุเทพ เทือกสุบรรณ อธิบดีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
พรรคประชาธิปัตย์ คำอภิปรายมีใจความสำคัญดังนี้**

.....ผมขอกราบเรียนกับท่านประธานว่า ตั้งแต่ขั้นตอนที่กรมป่าไม้ส่งมอบพื้นที่ให้กับ ส.ป.ก. จนกระทั่งนำไปประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน นำไปแจกเอกสารสิทธิ ผมไม่เคยลงไปตรวจพื้นที่ด้วยตัวเองเลย เพราะเป็นรัฐมนตรีไม่ต้องทำอย่างนั้น ทำอย่างนั้นทำไมไหว ทำไมไม่ทัน แต่เจ้าหน้าที่กรมการในระดับต่างๆเขาได้ทำการตรวจแล้ว

...มีคนกล่าวหาผมว่า เอาที่ดินไปแจกให้เศรษฐี ท่านประธานครับ มีข้อความตรงไหนในกฎหมายที่ระบุว่าเศรษฐีมีสิทธิที่จะได้ที่ดินใน ส.ป.ก. ผมกราบเรียนกับท่านประธานว่าถ้าเราไปรังเกียจ ว่าเศรษฐี คนรวย ไม่มีสิทธิที่จะได้รับเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 เราต้องกลับไปตรวจกฎหมายว่าเขียนไว้ตรงไหน เพราะกฎหมายเขียนไว้ชัดเจน

...เท่าที่ผมได้ประเมินคำอภิปรายของเพื่อนสมาชิก ที่เขียนกฎหมายไว้ว่า เกษตรกรคือ ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก นี่คือพวกหนึ่ง เราในทางปฏิบัติ ก็ให้คณะกรรมการไปตรวจสอบว่ามีใครบ้างที่เข้าข่ายคุณสมบัติทำเกษตรอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินมีใครที่ทำ ไร่อ้อย ยาสูบ สวนยางพารา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเพื่อนบ้านข้างเคียงเซ็นรับรอง อย่างนั้นเราถือว่าเป็นผู้ประกอบการเกษตร

....ส่วนที่กฎหมายบอกว่า ให้หมายรวมถึงบุคคลที่ยากจน หรือผู้เป็นบุตรเกษตรกร และประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดตามหลักพระราชกฤษฎีกาด้วย พวกผมก็ปฏิบัติ ว่า คนจนคือ คนที่มีรายได้ไม่เกินเกณฑ์ที่เป็นรายได้ประชาชาติ คนเป็นบุตร ก็ต้องชอบด้วยกฎหมาย และคนที่จบเกษตรกรรมก็ต้องจบจริงๆ

.....เขาทำอยู่จริงก็ให้เขาไป ท่านประธานครับ ผมไม่อยากจะวิจารณ์ความเห็นของคนฝ่ายอื่นที่ไม่เหมือนกัน แต่สำหรับผมเอง อยากจะยืนยันว่า ถ้าเรามุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาให้กับประชาชน 10 ล้านคนนี่จริงแล้ว เราก็ต้องแก้ปัญหาตามข้อเท็จจริง กฎหมายที่เราเขียนต้องปฏิบัติได้ และสามารถสร้างความเรียบร้อยให้เกิดขึ้นกับบ้านเมืองได้

...ถ้าเราไปตั้งแง่รังเกียจคนมีสตางค์ ไม่ต้องการให้ได้ ส.ป.ก. 4-01 แล้วไปดำเนินการว่าคนที่ได้ ส.ป.ก. ต้องเป็นคนจน ไม่มีที่ดินมาก่อน ต้องทำเกษตรอย่างเดียว ทำอย่างอื่นไม่ได้

ผมคิดว่า เรื่องนี้จะเป็นปัญหาใหญ่ในบ้านเมือง คนที่เป็นข้าราชการเล็กๆน้อยๆ ภรรยาเขาไปซื้อที่ไว้ทำสวน ทำไร่ ก็จะไม่มียกยติ คนที่เป็นชาวนาที่ทิ้งที่นาไปทำไร่ ทำสวน อยู่ในเขตป่าสงวนก็จะไม่ได้รับสิทธิ เพราะยังมีชื่ออยู่ในสารบบที่ดินคนพวกนี้ พลอยถูกตัดสิทธิไปหมดแล้วก็จะเกิดปัญหาในบ้านเมือง เพราะฉะนั้นพวกผมจึงทำงานปฏิรูปที่ดินในวิถีทางนี้

ที่น่าสงสาร คือ ทางราชการได้ประกาศเขตป่าไม้ทับลงไปในพื้นที่ทำกินของราษฎรเหล่านั้น เพราะฉะนั้น ประชาชนเดือดร้อนแน่นอน ผมต้องการให้ท่านประธานและเพื่อนสมาชิกที่ไม่เคยไป จังหวัดภูเก็ต ที่ไม่เคยได้สัมผัสชีวิตของพี่น้องผู้ทุกข์ยากในจังหวัดภูเก็ตที่เป็นเกษตรกรได้เข้าใจว่า ที่นั่นก็มีคนจน ที่นั่นก็มีคนเดือดร้อนเรื่องที่ทำกิน ที่นั่นก็มีคนต้องทำกินอยู่ในที่ดินป่าสงวน กลายเป็นคนนอกกฎหมายเหมือนกับประชาชนจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ คนเหล่านี้คือบุคคล เป้าหมายที่ท่านนายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายเอาไว้ว่าจะไปช่วยเหลือ

.....มีข้อกล่าวหาว่าผมได้ดำเนินการลดขั้นตอนในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเตรียมการเร่งรัด ดำเนินการช่วยเหลือพวกฟองให้ได้โดนที่ดินเร็วขึ้น ท่านประธานที่เคารพ ผมได้เสนอขออนุมัติต่อ คณะรัฐมนตรี เพื่อขอลดขั้นตอนในการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินจริง ทำไมผมทำอย่างนั้น เพราะว่า เมื่อก่อนนี้ก็จะประกาศเขตปฏิรูปที่ดินได้แต่ละแปลง ต้องใช้เวลาตั้งปีครึ่งปี ต้องใช้ 2 ปี ถึงจะ ประกาศเขตปฏิรูปสักแห่ง ผมเห็นว่าบางขั้นตอนสามารถลดเล็กได้ไม่ต้องเสียเวลาในการทำงาน และการลดขั้นตอนนั้นไม่ได้ทำให้ความยุติธรรมเสียไป หรือทำให้ความรอบคอบในการทำงาน ลดลง ไม่ได้ทำให้ประโยชน์ของแผ่นดินเสียหาย ท่านประธาน ผมได้ลดขั้นตอนอะไรบ้าง คือ ผมไป ลดเรื่องที่จะต้องส่งร่างพระราชกฤษฎีกา ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินให้สำนักงานสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ตรวจสอบพื้นที่เสียก่อน ทำไมผมไปขออนุญาตลดขั้นตอนนี้จาก คณะรัฐมนตรี เพราะพื้นที่ทั้งหมดที่จะนำมาทำการปฏิรูปที่ดินนั้นเป็นพื้นที่ที่ได้ทำการโซนนิ่ง (zoning) จำแนกประเภทการใช้ที่ดินตามที่พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรฯ ได้สั่งการเอาไว้ การที่จะจำแนกพื้นที่ป่าไม้เป็นเขตเหมาะสมสำหรับการทำเกษตรกรรมที่ เรียกว่า โซนเอ กดี หรือจะเป็นเขตเศรษฐกิจ ที่เรียกว่า โซนบี กดี หรือ จะเป็นเขตที่เตรียมไว้เพื่อการ อุตสาหกรรม โซนซี กดี คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ได้ตรวจสอบพื้นที่เหล่านี้ แล้ว เพราะฉะนั้นเมื่อตรวจสอบแล้ว ทำไมเราต้องตรวจสอบเรื่องนี้ซ้ำ ท่านประธานครับ ขั้นตอนนี้ ถ้าวัดได้ก็จะเป็นการประหยัดเวลาในการปฏิรูปที่ดิน ก็จะประหยัดงบประมาณและกำลังเจ้าหน้าที่ ไปได้มาก เพราะฉะนั้นผมจึงได้ลด และไม่เห็นว่าเสียหายอะไร

....ท่านประธานครับ ผมอยากจะขออนุญาตท่านประธานว่า ข้อกล่าวหาที่สำคัญอีก ประการก็คือ เมื่อผมไปเป็นประธานคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินทำเหมืองแร่ในวันที่ 10 มิถุนายน 2537 ผมได้บังอาจไปอนุมัติให้ใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินทำเหมืองแร่ได้ ร้อยตำรวจเอกเฉลิม พุดเทจในสภานี้ เอาเอกสารมาอ่านไม่ครบถ้วน จงใจบิดเบือนใส่ร้ายผม เพราะหลักฐานที่ผมมีอยู่ในมือ การประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2537 เป็นการประชุมเกี่ยวเนื่องกับกรณีกรมทรัพยากร ธรณี กระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมทรัพยากรธรณีทำหนังสือร้องขอว่าพื้นที่ดินที่ประกาศเป็นเขต ปฏิรูปที่ดินนั้น บางแห่งได้พื้นดินลงไปมีศักยภาพที่จะทำเหมืองแร่ในเชิงพาณิชย์ได้ แล้วกระทรวง อุตสาหกรรมโดยกรมทรัพยากรธรณีทำเรื่องเสนอเข้ามายังคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินกลางว่า

ขอให้พิจารณาเรื่องนี้หน่อย ดั่งนั้นจึงได้มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาพิจารณาเป็นการ เฉพาะ อนุกรรมการพิจารณากฎหมายและระเบียบได้พิจารณากัน ท่านประธานครับ มติของ คณะกรรมการบอกว่า ถ้าพื้นที่มีศักยภาพทางแร่สูงที่เหมาะสมจะดำเนินการในเชิงพาณิชย์ได้ และ ใช้ระยะเวลานาน ก็ให้พิจารณากันพื้นที่ออกเสียจากเขตปฏิรูปที่ดิน ถ้ามีระยะเวลาไม่ยาวนาน และ ไม่ขัดขวางต่อโครงการปฏิรูปที่ดิน ก็ให้แจ้งความไม่ขัดข้องที่ผู้นั้นจะยื่นขอ โดยดำเนินการตาม โครงการนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์จากส่วนราชการที่มีอำนาจตามกฎหมาย โดยในกรณีในพื้นที่ นั้นได้จัดให้แก่ประชาชน เพื่อประกอบเกษตรกรรมไปแล้ว ให้พิจารณาให้เกษตรกรได้รับการ เยียวยาความเสียหาย หรือจัดที่ดินแปลงอื่นให้แทนตามความเป็นธรรม ทั้งนี้ให้ ส.ป.ก. พิจารณา รายละเอียดในทางปฏิบัติ ท่านประธานครับสิ่งเหล่านี้เป็นบันทึกข้อสรุป ซึ่งต่างจากที่คุณเฉลิม บอก ขอบพระคุณครับ

จากเนื้อหาที่ได้อภิปรายของทั้งฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล ผู้วิจัยสามารถสรุปความถี่หัวข้อ ในการอภิปรายของแต่ละฝ่ายได้ดังตารางต่อไปนี้

เนื้อหาในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้าน สามารถสรุปความถี่หัวข้อในการ อภิปรายได้เป็นตารางดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้อภิปราย	หัวข้อในการอภิปราย	การมอบเอกสารสิทธิให้แก่กลุ่มคนรวยในภูเก็ต	การปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวน	การอนุมัติให้มีการปฏิรูปที่ดินในภูเก็ต	นายสุเทพอนุมัติให้ทำเหมืองแร่ในพื้นที่ปฏิรูป	นายกชวนเป็นผู้ชี้แจงสิทธิเกษตรกรแต่กลับมอบที่ดินให้คนรวย	นายสุเทพลดขั้นตอนการมอบป่าโดยไม่ผ่านสำนักงานสิ่งแวดล้อม	อนุมัติให้มีการปฏิรูปที่ดินในเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาพระบางคราม
1. นายบรรหาร ศิลปอาชา		✓	✓					
2. พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ		✓	✓					
3. นายมนตรี พงษ์พานิช			✓					
4. นายพีณิจ จันทระสุนทร		✓	✓					
5. นายเกษม รุ่งธนเกียรติ		✓						
6. นายไพจิตร ศรีวรชาน		✓						
7. นายमुख สุลโฆมา			✓					
8. นายสมัค สุนทรเวช		✓	✓					
9. นายณรงค์เลิศ สุรพล		✓		✓				
10. ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง		✓		✓	✓		✓	✓
11. นายอนุรักษ์ จุริมาต			✓			✓		
12. นายสมศักดิ์ ปรีศนันท์กุล					✓			
13. นายเนวิน ชิดชอบ			✓					

ตาราง 5.1 แสดงความถี่ของหัวข้อในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลกรณี ส.ป.ก. 4-01 ของพรรคฝ่ายค้าน
เนื้อหาในการอภิปรายโต้แย้งของฝ่ายรัฐบาล สามารถสรุปความถี่หัวข้อในการอภิปรายได้เป็นตารางดังนี้

สส เป็นวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อในการโต้แย้ง	การมอบเอกสารสิทธิให้แก่กลุ่มคนรายในภูเก็จ	การปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวน	การอนุมัติให้มีการปฏิรูปที่ดินในจังหวัดภูเก็ต	นายสุเทพอนุมัติให้ทำเหมืองแร่ในพื้นที่ปฏิรูป	นายสุเทพลดขั้นตอนการมอบป่าโดยไม่ผ่านสำนักสิ่งแวดล้อม
1. นายชวน หลีกภัย	✓	✓	✓		
2. นายจรินทร์ ด้ภษณะวิศิษฐ์	✓	✓			
3. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ	✓		✓	✓	✓

ตาราง 5.2 แสดงความถี่ของหัวข้อในการอภิปรายโต้แย้ง กรณี ส.ป.ก. 4-01 ของฝ่ายรัฐบาล

การอภิปรายไม่ไว้วางรัฐบาลกรณี ส.ป.ก. 4-01 ฝ่ายค้านได้แสดงเหตุผลว่า ทำไมจึงไม่ไว้วางใจให้รัฐบาลดำเนินนโยบายการปฏิรูปที่ดินต่อไปได้ สามารถนำมาสรุปเขียนเป็นโครงสร้างการแสดงผลโดยอาศัยแบบจำลองของ สตีเฟน ทูลมิน (Stephen Toulmin) ได้ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประการที่ 1

ข้อมูล การมอบสิทธิ ส.ป.ก. 4 -01 ในการปฏิรูปที่ดินให้แก่คนรวย นายทุน พวกพ้อง และญาติพี่น้อง ได้มอบเอกสารสิทธิในจังหวัดภูเก็ตให้แก่มหาเศรษฐี 12 ตระกูล ประกอบด้วย ไกรทัศน์, เทพบุตร, ถาวรวงศ์, เจริญวงศ์, ตันติวิท, กี่ลีน, หงษ์หยก, กัตัญชีกุล, นพดารา, เอกวานิช, สุขศิริสัมพันธ์ และลือสัจจา

ข้อสรุป การปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. 4 -01 เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมายของการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรของราชอาณาจักรไทย

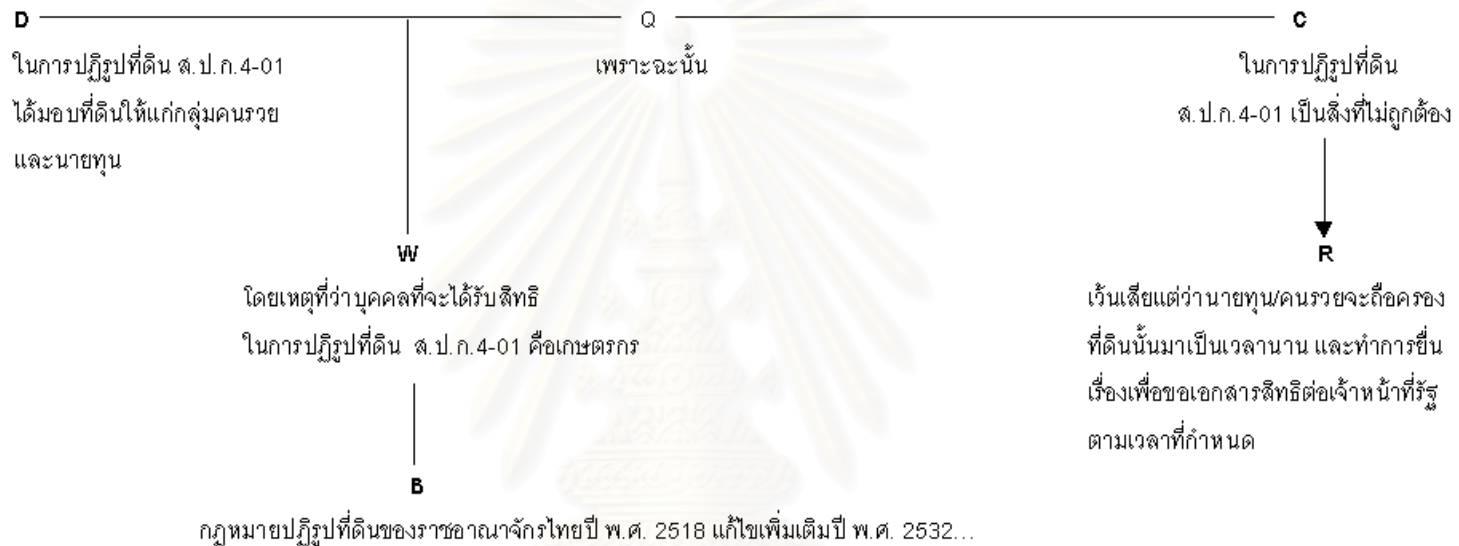
ข้อแม้ ก่อนการสรุปฝ่ายค้านได้ให้ความมั่นใจว่าเป็นการกระทำที่ผิดจริง โดยกล่าวว่า “เพราะฉะนั้น” ซึ่งเป็นสิ่งยืนยันความมั่นใจของฝ่ายค้านที่นำไปสู่ข้อสรุป

ข้อสนับสนุน ฝ่ายค้านทุกคนยืนยันว่า บุคคลที่ได้รับสิทธิตามประมวลกฎหมายนั้นต้องเป็นเกษตรกรเท่านั้น ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนไปจากนี้ได้ และมีการตีความหมายของเกษตรกร ก่อนที่จะมีการปฏิรูปที่ดินเพื่อได้เอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01

ข้อยืนยันข้อสนับสนุน กฎหมายการปฏิรูปที่ดินของราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ. 2532 ที่กำหนดให้การปฏิรูปที่ดินของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะต้องปฏิรูปที่ดินให้แก่เกษตรกร และกฤษฎีกาได้กำหนดความหมายของเกษตรกรไว้อย่างชัดเจนว่าหมายถึงผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และหมายถึงบุคคลผู้ยากไร้ หรือจบการศึกษาทางด้านเกษตรกรรม หรือเป็นบุตรของเกษตรกร ซึ่งไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเอง และประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักข้อยกเว้น เว้นเสียแต่ว่านายทุน คนรวย หรือผู้ที่ครอบครองสิทธิที่ไม่ใช่เกษตรกรนั้น ได้ถือครองที่ดินดังกล่าวมาเป็นเวลานานก่อนที่รัฐจะประกาศทับให้เป็นพื้นที่การปฏิรูป กรณีเหล่านี้สามารถที่จะยื่นเรื่องเพื่อขอเอกสารสิทธิต่อเจ้าหน้าที่รัฐตามเวลาที่กำหนด คือ 90 วันหลังจากที่มีการประกาศเป็นเขตป่าสงวน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สามารถเขียนเป็นโครงสร้างได้ดังนี้

หมายเหตุ ในโครงสร้างการแสดงผลนี้ เน้นข้อสนับสนุน ซึ่งเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลและข้อสรุปให้สัมพันธ์กัน แต่ในส่วนของข้อยืนยันข้อสนับสนุน นั้น ความชัดเจนของตัวกฎหมายยังไม่ได้ระบุว่าเป็นกฎหมายในมาตราใด เพียงแต่ให้รายละเอียดของตัวกฎหมายไว้เท่านั้น

ภาพที่ 5.1 แสดงโครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้านกรณีการมอบเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ให้แก่กลุ่มคนรวมในจังหวัดภูเก็ต

ข้อโต้แย้งของฝ่ายรัฐบาล

ข้อมูล มีการมอบเอกสารสิทธิให้แก่เกษตรกร 12 ตระกูลในจังหวัดภูเก็ตจริง โดยมีเจ้าหน้าที่ของการปฏิรูปที่ดินได้ทำการตรวจสอบคุณสมบัติของเกษตรกรทั้งหมดแล้วว่าถูกต้อง สามารถที่จะได้รับเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01

ข้อแม้ “ผมจึงถือว่า” เป็นการกล่าวอวดนุมนานของผู้พูดว่าเป็นเรื่องที่ไม่ผิด

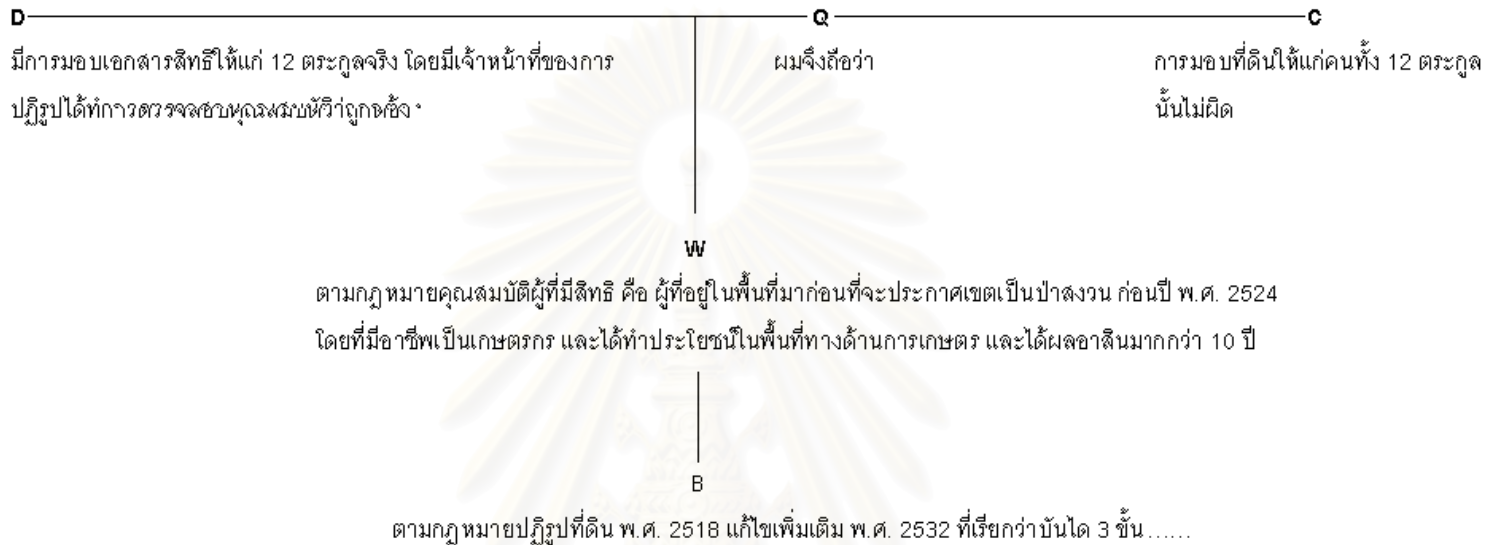
ข้อสรุป การมอบเอกสารสิทธิที่ดินให้แก่คนทั้ง 12 ตระกูลนั้น เป็นเรื่องที่ไม่ผิด

ข้อสนับสนุน ตามกฎหมายผู้ที่มีสิทธิคือ ผู้ที่มีอาชีพเป็นเกษตรกร และได้ทำประโยชน์ในพื้นที่ทางการเกษตร และได้ผลผลิตมากกว่า 10 ปี นอกจากนี้ผู้ที่เคยอยู่ในพื้นที่มาก่อนที่จะประกาศเป็นป่าสงวนนั้น ก่อนปี 2524 นั้นสามารถได้รับเอกสารสิทธิเช่นกัน

ข้อยืนยันข้อสนับสนุน ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2532 ที่เรียกว่าบันได 3 ขั้น คือ ประชาชนที่เข้าไปอยู่อาศัยในที่ดินก่อนการประกาศเขตป่าสงวน ตั้งแต่ปี 2510 จะได้รับเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน กลุ่มที่ 2 ที่เข้าไปอยู่ระหว่างปี 2510 ถึง 2518 รัฐบาลจะให้สิทธิที่ทำกินคือ ส.ป.ก. ส่วนกลุ่มที่ 3 ที่อยู่ระหว่าง พ.ศ. 2518 ถึง 2524 จะให้ที่ทำกินชั่วคราว

สามารถเขียนโครงสร้างได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ ในโครงสร้างนี้มีข้อยืนยันข้อสนับสนุนที่ไม่ชัดเจนในแง่ของตัวบทกฎหมาย เพราะเป็นการยกเอากฎหมายขึ้นมาอ้าง โดยบอกเพียงแค่ว่าเป็นกฎหมายปีใด แต่ไม่ได้บอกว่าเป็นข้อกฎหมายข้อใด นอกจากนี้ในส่วนของกรอ้างถึง "ผู้ที่มีอาชีพเกษตรกร และได้ทำประโยชน์ในพื้นที่ทางด้านการเกษตร..." ฝ่ายค้านมิได้มีการอ้างถึงข้อยืนยันข้อสนับสนุน ว่ามีที่มาอย่างไร ดังนั้นความน่าเชื่อถือของข้อสนับสนุนนี้ จึงดูน้อยเมื่อเทียบกับข้อสนับสนุน "ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ก่อนปี พ.ศ. 2524..."

ภาพที่ 5.2 แสดงโครงสร้างการแสดงผลโต้แย้งของพรรคฝ่ายรัฐบาลกรณีการมอบเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ให้แก่กลุ่มคนรวยในจังหวัดภูเก็ต

ประกาศที่ 2

ข้อมูล ในการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. 4-01 ได้นำเอา

1. พื้นที่ป่าสงวนที่ไม่เสื่อมโทรม และป่าอนุรักษ์
2. พื้นที่ลาดชันเกินร้อยละ 35 หรือพื้นที่เป็นภูเขา

มาออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ให้กับประชาชนในจังหวัดภูเก็ต

ข้อสรุป การนำเอาพื้นที่ต้องห้ามมาออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 นี้เป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร

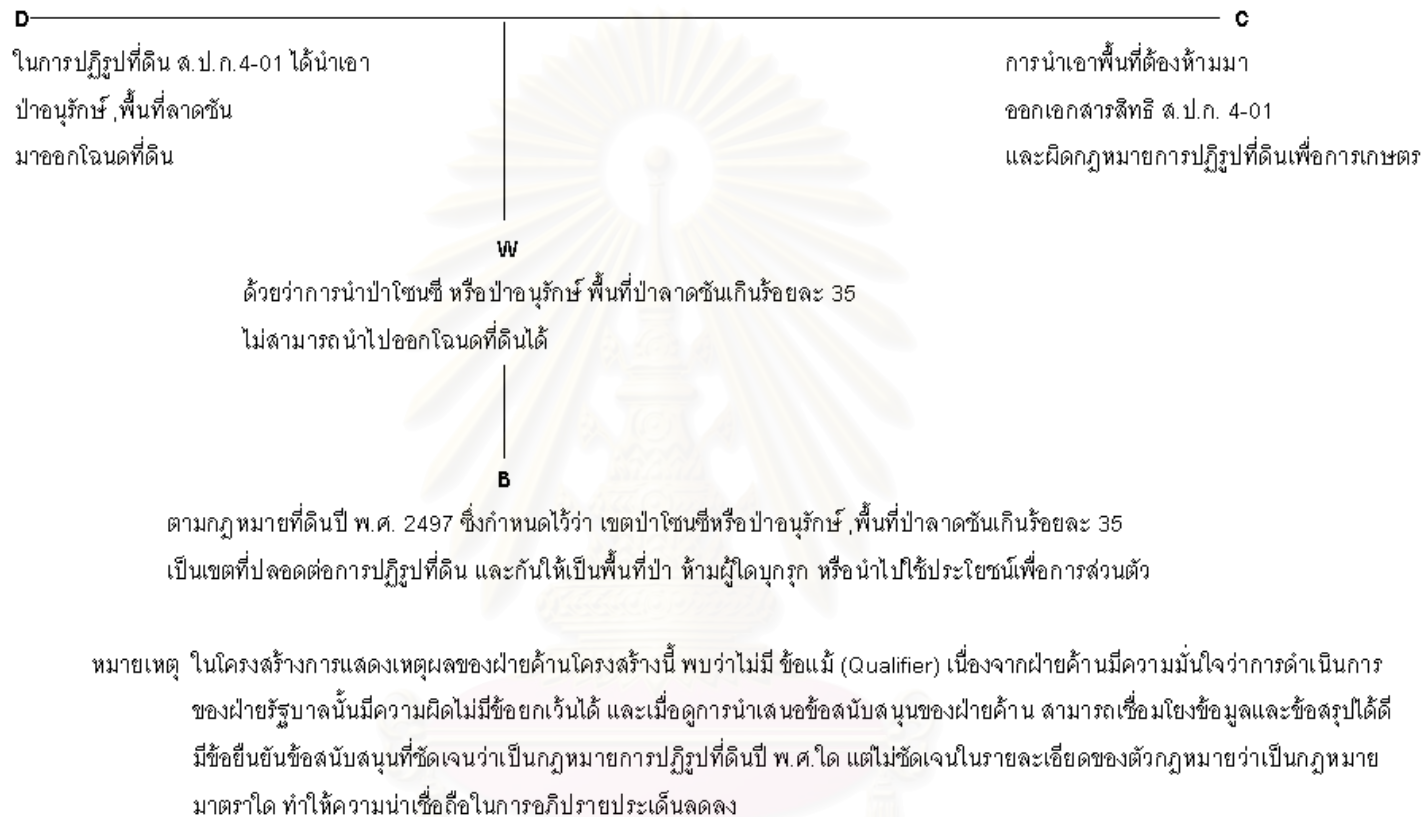
ข้อสนับสนุน พื้นที่ต้องห้าม อันได้แก่ พื้นที่ป่าสงวน และพื้นที่ลาดชันเกินร้อยละ 35 เป็นพื้นที่ที่ไม่สามารถนำไปออกเอกสารสิทธิใด ๆ หรือ ออกเป็นโฉนดที่ดินได้

ข้อยืนยันข้อสนับสนุน กฎหมายปฏิรูปที่ดินเมื่อปี 2497 กำหนดไว้ว่า เขตป่าไผ่หรือป่าอนุรักษ์ และพื้นที่ป่าลาดชันเกินร้อยละ 35 เป็นเขตที่ปลอดต่อการปฏิรูปที่ดิน และกันให้เป็นพื้นที่ป่า ห้ามผู้ใดบุกรุก หรือนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการส่วนตัว

สามารถเขียนโครงสร้างได้ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5.3 โครงสร้างการแสดงผลของฝ่ายค้าน กรณีการอภิปรายเรื่องการนำพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ลาดชัน มาออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01

ข้อโต้แย้งของรัฐบาล

ข้อมูล มีการกล่าวหาว่าทางรัฐบาลได้อนุมัติให้นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในจังหวัดภูเก็ต มาปฏิรูปที่ดินเพื่อออกเอกสารสิทธิในแก่ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต

ข้อสรุป เป็นไปไม่ได้ว่าจะมีการปฏิรูปที่ดินในเขตอนุรักษ์ในจังหวัดภูเก็ต

ข้อแม้ “ซึ่งรัฐบาลเห็นว่า” เป็นถ้อยคำกำกวมไว้ว่าข้อสรุปนั้นเป็นเรื่องที่น่าเชื่อถือ โดยมั่นใจในหลักฐานของผู้อภิปรายเป็นสำคัญ

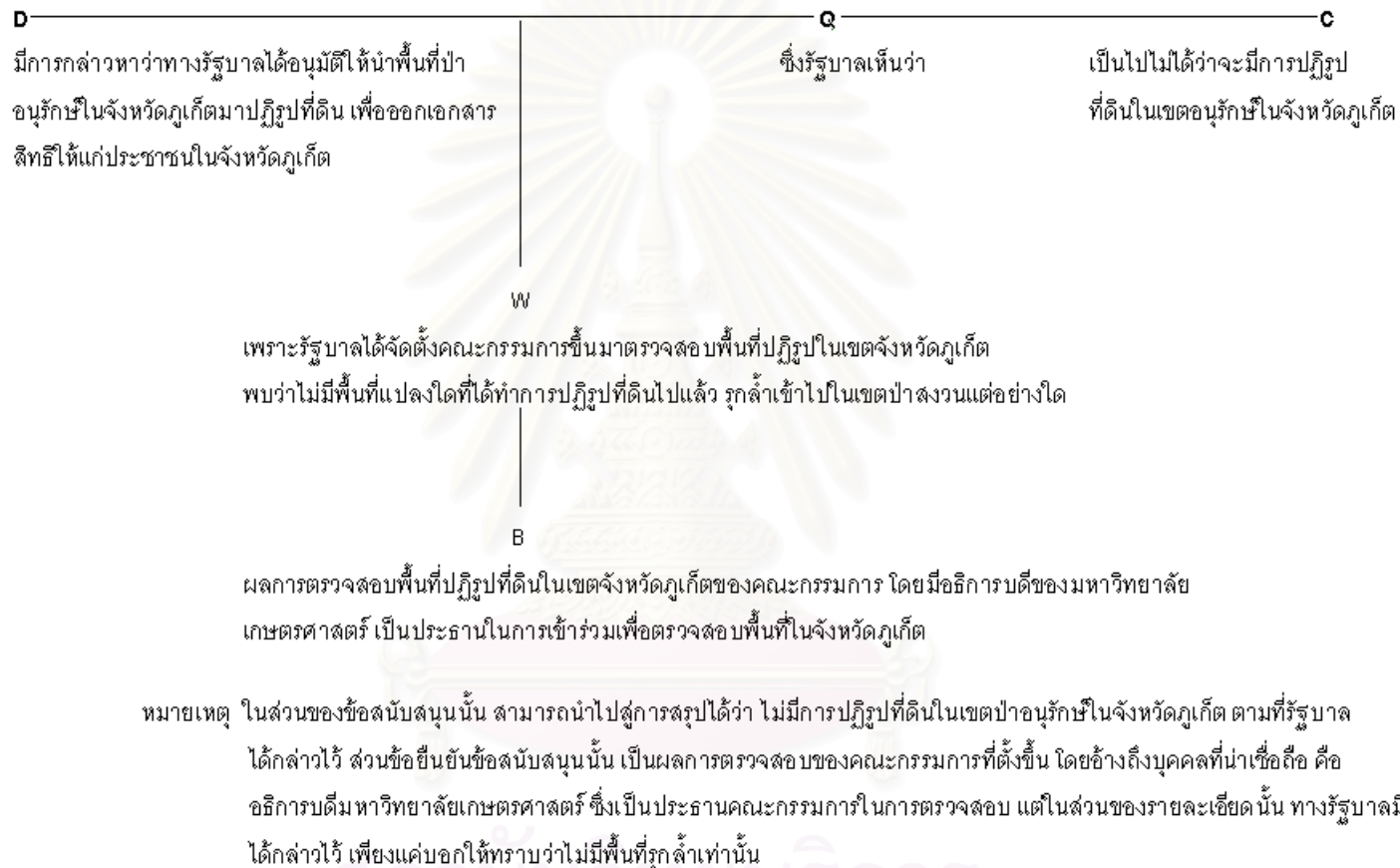
ข้อสนับสนุน เพราะว่ารัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาตรวจสอบพื้นที่ปฏิรูปในจังหวัดภูเก็ต พบว่าไม่มีพื้นที่แปลงใดที่ได้ทำการปฏิรูปที่ดินไปแล้ว รุกกล้าเข้าไปในเขตป่าสงวนแต่อย่างใด

ข้อยืนยันข้อสนับสนุน ผลการตรวจสอบพื้นที่ปฏิรูปในเขตจังหวัดภูเก็ต ของคณะกรรมการ โดยมีอธิการบดีของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นประธานในการเข้าร่วมเพื่อตรวจสอบพื้นที่ปฏิรูปในจังหวัดภูเก็ต

สามารถเขียนโครงสร้างได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5.4 แสดงโครงสร้างข้อโต้แย้งของรัฐบาลในการนำพื้นที่ป่าในจังหวัดภูเก็ตมาปฏิรูปที่ดิน

ประกาศที่ 3

ข้อมูล มีการอนุมัติให้มีการปฏิรูปที่ดินและออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4 -01 ในจังหวัดภูเก็ต และส่งมอบที่ดินดังกล่าวให้กับคนในจังหวัด เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2537 โดยนาย สุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในตอนนั้น เป็นผู้มอบให้

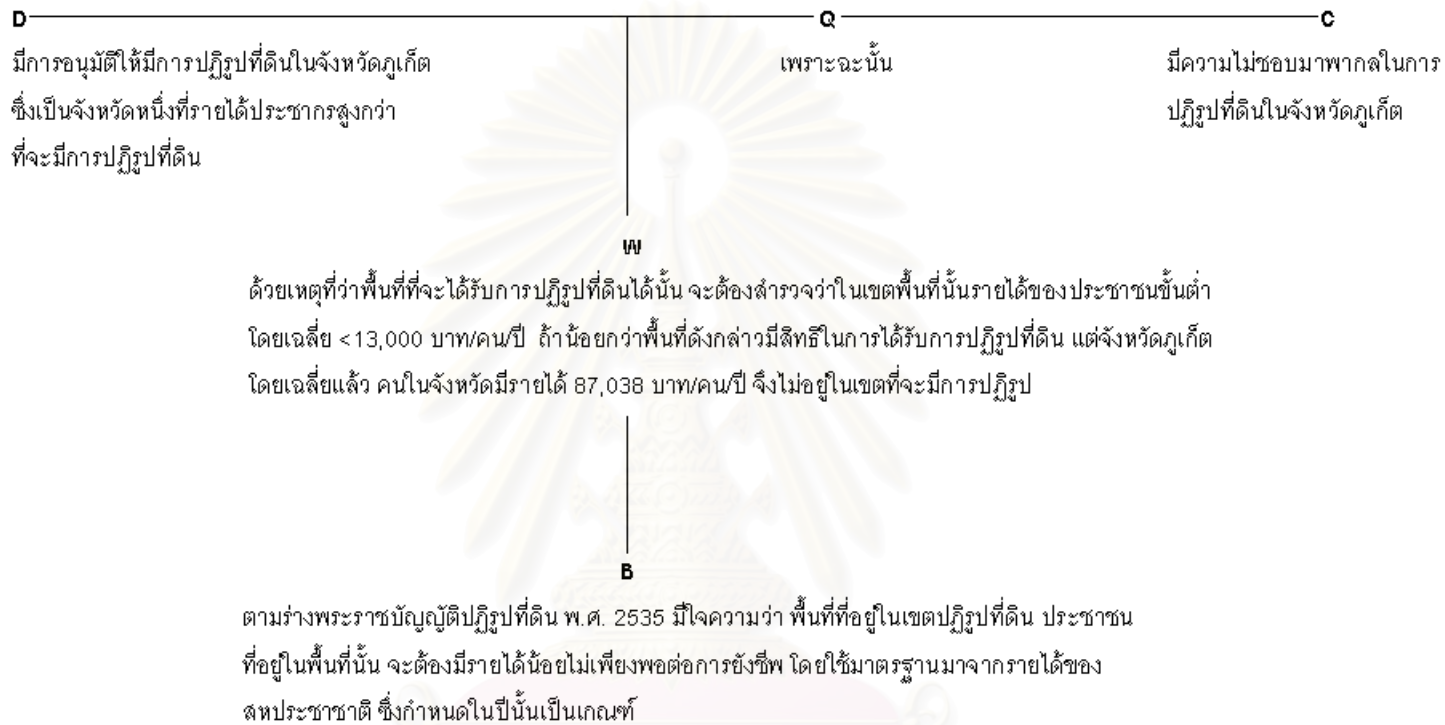
ข้อสรุป การปฏิรูปที่ดิน และมอบเอกสารสิทธิในจังหวัดภูเก็ตเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

ข้อสนับสนุน พื้นที่ที่จะได้รับอนุมัติให้มีการปฏิรูปนั้น ประชาชนที่อยู่ในเขตดังกล่าวต้องมีรายได้ขั้นต่ำโดยเฉลี่ย น้อยกว่า 13,000 บาท / คน / ปี ถ้าหากน้อยกว่านี้ พื้นที่ดังกล่าวจึงสามารถอยู่ในเกณฑ์ที่จะปฏิรูปได้ แต่ว่าจังหวัดภูเก็ตโดยเฉลี่ยแล้ว คนในจังหวัดมีรายได้ 87,038 บาท / คน / ปี จึงไม่อยู่ในเขตที่จะปฏิรูปได้

ข้อยืนยันข้อสนับสนุน ร่างพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. 2535 มีใจความว่า พื้นที่ที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้น จะต้องมียาได้น้อยไม่เพียงพอต่อการยังชีพ โดยใช้มาตรฐานมาจากรายได้ของสหประชาชาติเป็นสำคัญ ซึ่งการกำหนดรายได้ขั้นต่ำในปีนั้น ๆ เป็นเกณฑ์

สามารถเขียนโครงสร้างเป็นดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ ในโครงสร้างการแสดงผลนี้ไม่มี ข้อแม้ (Qualifier) เพราะฝ่ายค้านมั่นใจว่าการอนุมัติให้มีการปฏิรูปในจังหวัดภูเก็ตเป็นเรื่องผิดจริง ไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อดูโครงสร้างการแสดงผล ข้อสนับสนุนสามารถเชื่อมข้อมูลและข้อสรุปได้ดี และในส่วนของข้อยืนยัน ข้อสนับสนุนนั้น จุดอ่อนนั้นอยู่ที่ไม่บอกว่าเป็นพระราชบัญญัติในข้อใด หมวดใด

ภาพที่ 5.5 โครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้าน กรณีการอนุมัติให้มีการปฏิรูปที่ดินในเขตจังหวัดภูเก็ต

ข้อโต้แย้งของรัฐบาล

ข้อมูล รัฐบาลอนุมัติให้มีการปฏิรูปที่ดินในจังหวัดภูเก็ต

ข้อสรุป การปฏิรูปที่ดินที่จังหวัดภูเก็ตจึงไม่มีความผิด

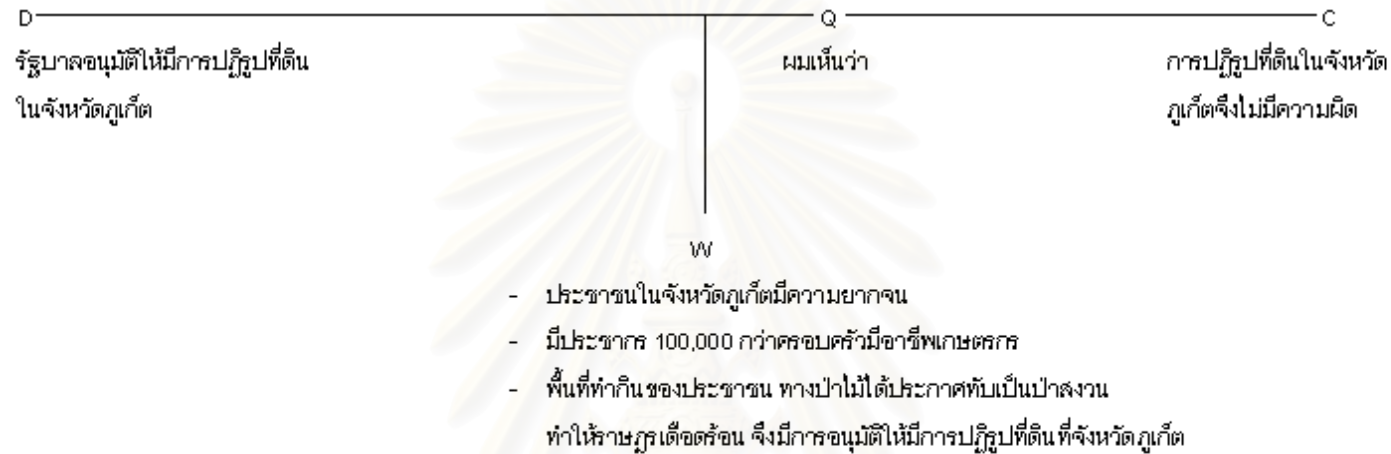
ข้อแม้ “ผมเห็นว่า” เป็นการแสดงความเห็นของผู้อภิปรายเพื่อเชื่อมข้อมูลและข้อสรุป

ข้อสนับสนุน เพราะว่า ประชาชนในจังหวัดภูเก็ตมีความยากจน และมีประชาชน 100,000 กว่าครอบครัวที่ยังชีพเกษตรกรรมอยู่ และในบริเวณพื้นที่ราบ เป็นพื้นที่ที่ทำเหมืองแร่มาก่อน ทำให้พื้นที่ไม่เหมาะสมจะทำเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่จึงต้องขึ้นไปทำกินอยู่บนควนบนไหล่เขา ซึ่งทางป่าไม้ได้ประกาศป่าสงวนทับพื้นที่ทำกินของราษฎร ทำให้ราษฎรเดือดร้อน ทางรัฐบาลจึงมีการอนุมัติให้มีการปฏิรูปที่ดินที่จังหวัดภูเก็ตได้

สามารถเขียนโครงสร้างได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ การแสดงผลสืบสวนของฝ่ายรัฐบาลนั้น สามารถนำไปอ้างข้อมูลเพื่อไปสู่ข้อสรุปได้ดี แต่ทว่าความน่าเชื่อถือในการอ้างถึงข้อมูลสืบสวนนั้น เป็นการอ้างขึ้นอย่างลอย ๆ ไม่มีข้อยืนยัน ข้อมูลสืบสวนที่สามารถบอกได้ว่าข้อมูลสืบสวน นั้นเป็นข้อเท็จจริงได้

ภาพที่ 5.6 แสดงโครงสร้างการแสดงผลโต้แย้งของพรรคฝ่ายรัฐบาลในกรณีการอนุมัติให้มีการปฏิรูปที่ดินในจังหวัดภูเก็ต

ประกาศที่ 4

ข้อมูล นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในขณะนั้น ได้เป็นประธานในการประชุม คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2537 เวลา 13.00 น. มีการอนุมัติให้ทำเหมืองแร่ในพื้นที่เอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ได้

ข้อสรุป นายสุเทพ เทือกสุบรรณ มีความผิดในฐานะที่อนุมัติให้มีการใช้พื้นที่เอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ไปใช้เพื่อการอื่นที่มีใช้เพื่อการเกษตรกรรม

ข้อสนับสนุน พื้นที่ปฏิรูปเพื่อการเกษตรต้องใช้เพื่องานทางด้านเกษตร และงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเท่านั้น

ข้อยืนยันข้อสนับสนุน ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินปี 2518 แก้ไขเพิ่มเติม 2532 ห้ามมิให้ทำกิจการอื่นใดที่มีใช้กิจการทางเกษตรกรรม เว้นแต่กิจการอื่นที่สนับสนุน หรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร ซึ่งได้บัญญัติไว้ในกฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร โดยกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร หมายถึงกิจการดังนี้ กิจการทางวิชาการ เกษตร การสาธิต การทดลอง เพื่อประโยชน์ทางการเกษตร, กิจกรรมส่งเสริม หรือประกันพืชผล การเกษตร หรือต้นทุนการผลิต, กิจกรรมที่เป็นข้อตกลงร่วมกันกับสำนักปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม ในการดำเนินการผลิต และการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร, กิจการที่เป็นการพัฒนาอาชีพ และปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิต การจำหน่าย และการตลาดให้เกิดผลดียิ่งขึ้น , การแปรรูปผลผลิตเกษตรกรรม ซึ่งใช้ผลผลิตทางเกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นหลัก

สามารถเขียนโครงสร้างได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<p>D</p> <p>นายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขณะนั้น ได้เป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเมื่อวันที่ 10 มิ.ย. 37 ในที่ประชุมอนุมัติให้มีการทำเหมืองแร่ในพื้นที่เอกสารสิทธิ</p>	<p>C</p> <p>นายสุเทพ เทือกสุบรรณ มีความผิดในฐานะที่อนุมัติให้มีการใช้พื้นที่เอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ไปใช้เพื่อการอื่นที่มีใช้เพื่อการเกษตรกรรม</p>
---	--

W

พื้นที่ปฏิรูปเพื่อการเกษตรต้องใช้เพื่องานด้านการเกษตร และงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเท่านั้น

B

ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินปี พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมปี พ.ศ. 2532 ห้ามมิให้ทำกิจการอื่นใดที่มีใช้กิจการทางเกษตรกรรม เว้นแต่กิจกรรมอื่นนั้นสนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร หรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร.....

หมายเหตุ ในการอภิปรายของฝ่ายค้านนั้น ไม่มีข้อแม้ (Qualifier) อาจเป็นเพราะว่า ฝ่ายค้านกล่าวด้วยความมั่นใจว่าฝ่ายรัฐบาล โดยเฉพาะนายสุเทพ เทือกสุบรรณ มีความผิดจริง โดยเมื่อดูจากโครงสร้างแล้ว พบว่า ข้อสนับสนุนสามารถนำข้อมูลให้ไปสู่ข้อสรุปได้ดี ส่วนข้อยืนยันข้อสนับสนุนนั้น มีการอ้างถึงกฎหมายว่าเป็นกฎหมายปีใด และให้รายละเอียดของกฎหมายนั้นว่าเป็นอย่างไร มีข้อเสียอยู่อย่างหนึ่งคือ ไม่บอกว่าเป็นกฎหมายข้อใด ยกมาจากส่วนใดของตัวบทกฎหมาย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5.7 แสดงโครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้านกรณีการอนุมัติให้มีการทำเหมืองแร่ในพื้นที่เอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01

ข้อโต้แย้งของรัฐบาล

ข้อมูล การประชุมในวันที่ 10 มิถุนายน 2537 เป็นการประชุมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับที่กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม ทำหนังสือร้องขอว่าพื้นที่ดินที่ประกาศเป็นเขตปฏิรูปบางแห่งใต้พื้นดินลงไปมีศักยภาพที่จะทำกิจการเหมืองแร่ในเชิงพาณิชย์ ทางกระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมทรัพยากรจึงทำเรื่องเสนอเข้ามายังคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินกลาง เพื่อขอพื้นที่บางแปลงในเขตปฏิรูปที่ดิน

ข้อสรุป การอนุมัติให้มีการทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดินจึงเป็นสิ่งที่กระทำตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง

ข้อแม้ “กระผมถือว่า” เป็นการอนุমানที่นำไปสู่ข้อสรุปด้วยความมั่นใจในขั้นตอนการดำเนินงานของผู้อภิปรายว่าได้ทำอย่างถูกต้อง

ข้อสนับสนุน ด้วยว่ารัฐบาลได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะขึ้นมา และจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาหนังสือขอพื้นที่ของกรมทรัพยากร กระทรวงอุตสาหกรรม ว่าถ้าพื้นที่ที่ร้องขอเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางด้านการทำเหมืองแร่จริง ก็สามารถอนุมัติให้ทำเหมืองแร่ได้

ข้อยืนยันข้อสนับสนุน หนังสือยืนยันการขอพื้นที่ของกรมทรัพยากร กระทรวงอุตสาหกรรม และผลการประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2537 โดยมติของคณะกรรมการมีดังนี้ ถ้าพื้นที่มีศักยภาพทางแร่สูงที่เหมาะสมจะดำเนินการในเชิงพาณิชย์ได้ และใช้ระยะเวลาไม่นาน ก็ให้พิจารณากันพื้นที่ที่ออกเสียจากเขตการปฏิรูปที่ดิน แต่ถ้าระยะเวลาไม่นาน และไม่ขัดขวางต่อโครงการปฏิรูปที่ดิน ก็ให้แจ้งความไม่ขัดขวางที่ผู้นั้นจะยื่นขอ โดยดำเนินการตามโครงการนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์จากส่วนราชการที่มีอำนาจตามกฎหมาย โดยในกรณีพื้นที่นั้นได้จัดให้แก่ประชาชนเพื่อประกอบเกษตรกรรมไปแล้ว ให้พิจารณาให้เกษตรกรได้รับการเยียวยาความเสียหาย หรือจัดที่ดินแปลงอื่นให้แทนตามความเป็นธรรม ทั้งนี้ให้ ส.ป.ก. พิจารณารายละเอียดในทางปฏิบัติ สามารถเขียนโครงสร้างได้ดังนี้

<p>D</p> <p>การประชุมในวันที่ 10 มิ.ย. 37 เป็นการประชุมที่เกี่ยวข้องกับที่กรมทรัพย์สินทางพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม ทำหนังสือร้องขอว่าพื้นที่ดินที่ประกาศเป็นเขตปฏิรูปบางแปลงมีศักยภาพที่จะทำกิจการเหมืองแร่ในเชิงพาณิชย์ จึงได้ทำหนังสือเพื่อขอพื้นที่บางแปลง</p>	<p>Q</p> <p>กระผมถือว่า</p>	<p>C</p> <p>การอนุมัติให้มีการทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดินจึงเป็นสิ่งที่ทำตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง</p>
---	-----------------------------	--

W

ด้วยว่ารัฐบาลได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะขึ้นมา และจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาน้ำมือขอพื้นที่ของกรมทรัพย์สินทางพาณิชย์ ว่าถ้าพื้นที่ที่ร้องขอเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางด้านการทำเหมืองแร่จริง ก็สามารถอนุมัติให้ทำเหมืองแร่ได้

B

หนังสือการขอพื้นที่ของกรมทรัพย์สินทางพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และผลการประชุมเมื่อการพิจารณาน้ำมือขอพื้นที่ เมื่อวันที่ 10 มิ.ย. 37 โดยมีมติดังนี้.....

หมายเหตุ การอภิปรายโต้ของฝ่ายค้านนั้น ใช้ข้อยืนยันข้อสนับสนุน คือ ความน่าเชื่อถือของคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้น ของรัฐบาล และผลการประชุมของคณะกรรมการเป็นสิ่งอ้างอิง และ หนังสือร้องขอพื้นที่ของกรมทรัพย์สินทางพาณิชย์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5.8 แสดงโครงสร้างการแสดงผลโต้แย้งของฝ่ายรัฐบาล ในกรณีการอนุมัติให้มีการทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ประการที่ 5

ข้อมูล เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2536 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้จัดสัมมนาเพื่อชี้แจงสิทธิของผู้ที่จะได้รับเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4 -01 คือ เกษตรกรผู้มีสิทธิในที่ทำกิน ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน แก่ผู้ว่าราชการจังหวัด ข้าราชการระดับสูงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดิน แต่แล้วในการอนุมัติออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี กลับอนุมัติเอกสารสิทธิให้แก่กลุ่มนายทุน คนร่ำรวย และพวกพ้องที่เป็นหัวคะแนน

ข้อสรุป นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ต้องรับผิดชอบการอนุมัติการออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4 -01 ให้แก่กลุ่มนายทุน คนร่ำรวย และพวกพ้องที่เป็นหัวคะแนน โดยการลาออก

ข้อสนับสนุน เนื่องนายกรัฐมนตรี และผู้ที่เกี่ยวข้องในการออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 นั้น ได้รับทราบร่วมกันแล้วว่า ผู้ที่มีสิทธิในการครอบครองเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 นั้น คือ เกษตรกรตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินเท่านั้น

ข้อยืนยันข้อสนับสนุน บันทึกการประชุมเพื่อชี้แจงสิทธิเกษตรกร วันที่ 15 มิถุนายน 2536 โดยท่านนายกรัฐมนตรี กล่าวไว้ว่า “ความเป็นธรรม และการปฏิบัติตามกติกากำหนดไว้ ผมต้องการให้ที่ดินทำกินได้รับการจัดสรรให้แก่เกษตรกรผู้มีสิทธิในที่ดินทำกินตามกฎหมายอย่างแท้จริง ไม่ใช่ผู้ที่แอบอ้างเข้าไปสวมสิทธิแทน เราต้องการให้ที่ดินตกแก่คนยากจนไร้ที่ทำกินด้วยความเป็นธรรม”

สามารถเขียนโครงสร้างเขียนได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

D เมื่อ 15 มิ.ย. 36 นายกรัฐมนตรีนายชวน หลีกภัย ได้มีการจัดการสัมมนาเพื่อชี้แจงตัวสิทธิของผู้ที่มีสิทธิ ได้รับที่ดิน ส.ป.ก.4-01 คือเกษตรกร แต่นายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย กลับอนุมัติให้มีการมอบที่ดินให้แก่นายทุน และคนรักรวย	C นายกรัฐมนตรีนายชวน หลีกภัย ต้องรับผิดชอบการอนุมัติ การปฏิรูป ที่ดิน ส.ป.ก.4-01 ที่มอบที่ดินให้แก่ คนรวย โดยการลาออก
---	--

III

โดยเหตุที่ว่านายกรัฐมนตรี เป็นผู้ประกาศสิทธิผู้ที่จะได้รับเอกสารสิทธิ ส.ป.ก.4-01
คือเกษตรกร แต่กลับบิดเบือนโดยมอบที่ดินให้แก่นายทุน และผู้ที่รักรวย

B

บันทึกการประชุมในการชี้แจงสิทธิเกษตรกรเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2536

หมายเหตุ การแสดงเหตุผลของพรรคฝ่ายค้านได้อ้างข้อสนับสนุนที่เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ นั่นก็คือ นายกรัฐมนตรี ในส่วนของข้อยืนยัน
ข้อสนับสนุนนั้น เป็นรายงานบันทึกการประชุมของวันนั้น ซึ่งเป็นหลักฐานที่ช่วยยืนยันความน่าเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5.9 แสดงโครงสร้างการอธิบายของฝ่ายค้าน กรณีที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ชี้แจง
สิทธิของเกษตรกร

ประการที่ 6

ข้อมูล นายสุเทพได้เสนอขอมติคณะรัฐมนตรีให้ลดขั้นตอนการปฏิรูปที่ดิน โดยขอลด
ขั้นตอนการมอบป่าไม้จากกรมป่าไม้ให้กับ ส.ป.ก. โดยไม่ต้องผ่านสำนักงานสิ่งแวดล้อม
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ข้อสรุป การกระทำครั้งนี้ถือว่าผิดกฎหมายการปฏิรูปที่ดินที่กำหนดไว้

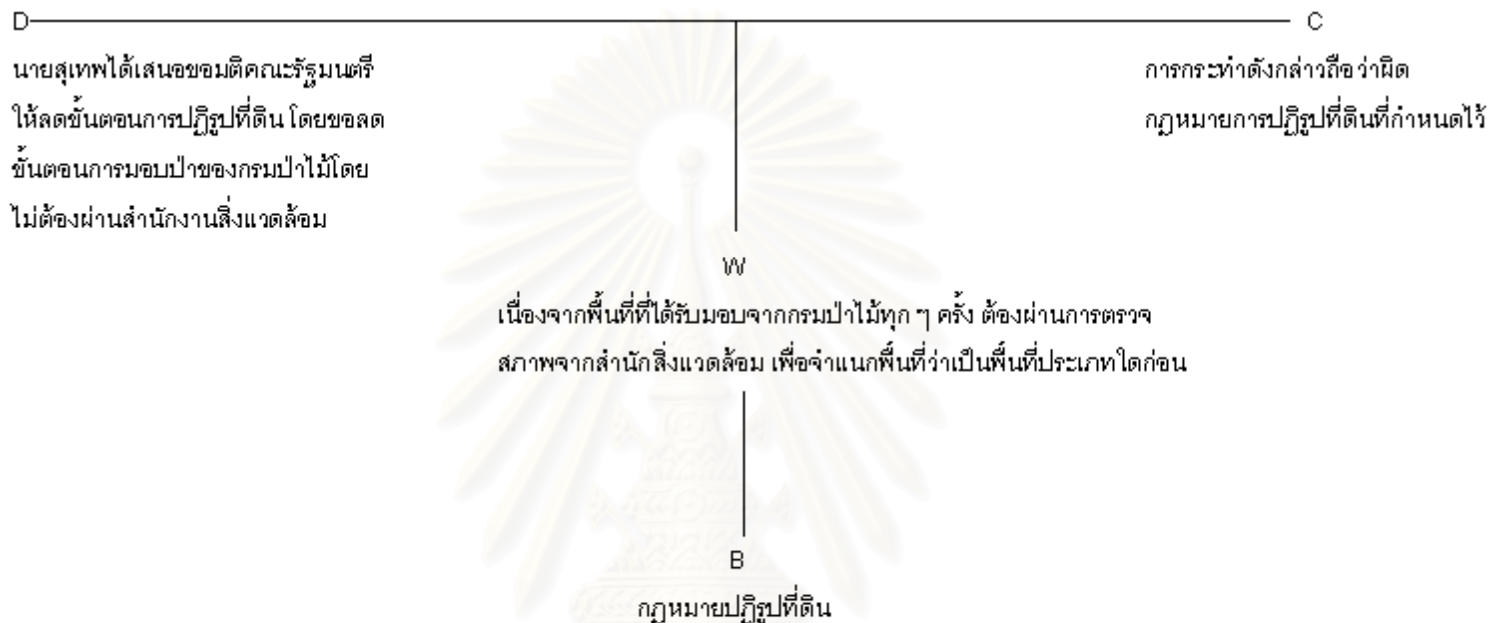
ข้อสนับสนุน เนื่องจาก พื้นที่ที่ได้รับมอบจากกรมป่าไม้ทุก ๆ ครั้ง ต้องผ่านการตรวจสอบ
สภาพจากสำนักงานสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อจำแนกพื้นที่ดังกล่าว
ว่าเป็นพื้นที่ประเภทใด เป็นโซนเอ โซนซี หรือโซนอี

ข้อยืนยันข้อสนับสนุน กฎหมายการปฏิรูปที่ดิน

สามารถเขียนโครงสร้างได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ โครงสร้างการแสดงผลนี้ไม่มีข้อแม้ (Qualifier) เนื่องจากฝ่ายค้านยืนยันว่าเป็นเรื่องที่มีมติจริง โดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ เมื่อดูจากการแสดงผลของฝ่ายค้านพบว่า ข้อเสนอสนุนนั้นสามารถเชื่อมโยงข้อมูลและข้อสรุปได้ดีพอสมควร แต่ความชัดเจนของข้อยืนยันข้อเสนอสนุนนั้น ยังไม่มีความชัดเจนพอที่จะกล่าวหาฝ่ายรัฐบาลได้ เพราะบอกเพียงว่าเป็นกฎหมายปฏิรูปที่ดิน แต่ไม่ได้ให้รายละเอียดของข้อกฎหมายปฏิรูปที่ดินใด ๆ เลย ทำให้ความชัดเจนในการโต้แย้งอ่อนลง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5.10 แสดงโครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้าน กรณีการลดขั้นตอนการส่งมอบป่าให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมตรวจสอบ

ข้อโต้แย้งของรัฐบาล

ข้อมูล นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ได้ยื่นขอมติคณะรัฐมนตรีให้ลดขั้นตอนบางขั้นตอน ในการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเร่งดำเนินการปฏิรูปที่ดิน เนื่องจากการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินแต่ละแปลงต้องใช้เวลาถึง 2 ปี ถึงจะสามารถประกาศเป็นเขตปฏิรูปได้สักแห่ง ซึ่งเป็นการเสียเวลา

ข้อสรุป การลดขั้นตอนการส่งมอบพื้นที่ ให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมเพื่อแยกประเภทพื้นที่ จึงเป็นเรื่องที่ไม่ผิด

ข้อแม้ “กระผมเห็นว่า” เป็นการเชื่อมข้อมูลและข้อสรุป โดยการอนุมานด้วยความมั่นใจของผู้อภิปรายว่าไม่มีความผิด

ข้อสนับสนุน เนื่องจากพื้นที่ที่จะทำการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรนั้น เป็นพื้นที่ที่ผ่านการแยกประเภท หรือที่เรียกว่าการทำโซนนิ่ง (Zoning) โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อม เมื่อสมัยที่พลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องทำการตรวจสอบการแยกประเภทพื้นที่อีกครั้งหนึ่ง

สามารถเขียนโครงสร้างได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื่องจากพื้นที่ที่ทำการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรนั้น เป็นพื้นที่ที่ได้ผ่านการแยกประเภท หรือที่เรียกว่า
การทำโซนนิ่งแล้ว ตั้งแต่สมัยพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
จึงไม่จำเป็นต้องทำการตรวจสอบเพื่อแยกประเภทพื้นที่นี้อีกครั้งหนึ่ง

หมายเหตุ การอภิปรายโต้ของฝ่ายรัฐบาลนั้น ผู้นำนักของข้อเสนอสุนั้น มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้อ้างข้อมูลไปสู่ข้อสรุปได้ แต่ความน่าเชื่อถือ
ของข้อเสนอสุนั้นอ่อนมาก เพราะที่ไม่มีข้อยืนยันข้อเสนอสุนั้นที่ชัดเจนว่าพื้นที่ที่เป็นปัญหานั้น ได้ทำการแยกประเภทจริงหรือไม่

ภาพที่ 5.11 โครงสร้างการแสดงผลในการอภิปรายโต้แย้งของฝ่ายรัฐบาล กรณีการลดขั้นตอนในการส่งมอบพื้นที่ป่าให้กับสำนักสิ่งแวดล้อม

ประกาศที่ 7

ข้อมูล มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดินในเขตเขาประบางคราม อ.คลองท่อม จ.กระบี่ โดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน และได้รับการยืนยันจากกรมป่าไม้ว่าเป็นพื้นที่เสื่อมโทรม แต่ในความเป็นจริงพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาประบางคราม ที่พื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกแก้วแว้ว ซึ่งเป็นนกที่กำลังจะสูญพันธุ์

ข้อสรุป ความไม่ชอบมาพากลในการสำรวจพื้นที่ ของเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. และเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้

ข้อสนับสนุน เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2538 นายนิรภัย บุตโต นักวิชาการป่าไม้ 6 ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาประบางคราม ทำการยื่นหนังสือถึงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และส.ป.ก. จังหวัดกระบี่ เรื่องขอให้รื้อถอนหลักเขต ส.ป.ก. ในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ เขตเขาประบางคราม บ้านแผ่นดินสมอ หมู่ที่ 2 บ้านบางสมอ อ.คลองท่อม จ.กระบี่ และได้นำหลักฐานการเป็นป่าสมบูรณ์แนบไปพร้อมจดหมาย

ข้อยืนยันข้อสนับสนุน หนังสือเอกสารเลขที่ 0712.877/19 ที่ออกที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขตเขาประบางคราม และภาพถ่ายทางอากาศ พร้อมแผนที่แสดงพื้นที่ป่า ในเขตเขาประบางคราม จากโครงการภาพถ่ายทางอากาศ วี.เอ.พี. 61 ยืนยันว่าเป็นพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์

สามารถเขียนโครงสร้างได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อวันที่ 6 มี.ค. 38 นายนิรภัย บุญโต นักวิชาการป่าไม้ 6 ซึ่งทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบางคราม จ.กระบี่ และจ.ตรัง ทำการยื่นหนังสือถึงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ ส.ป.ก.จังหวัดกระบี่ เรื่องขอให้รื้อถอนหลักเขต ส.ป.ก. ในพื้นที่ เขตห้ามล่าสัตว์ เขตป่าเขาบางคราม บ้านแผ่นดินสมอ หมู่ที่ 2 บ้านบางสมอ ต.ท่ามเหนือ อ.คลองท่อม จ.กระบี่ และได้ นำหลักฐานการเป็นป่าอุดมสมบูรณ์ แนบไปพร้อมจดหมาย

- หนังสือเอกสารเลขที่ 07 12.877/19 ที่ออกที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตบางคราม อ.คลองท่อม จ.กระบี่
- ภาพถ่ายทางอากาศ และแผนที่แสดงพื้นที่ป่า ในเขตเขาบางคราม จากโครงการภาพถ่ายทางอากาศ วี.เอ.พี. 61 ว่าเป็นพื้นที่เขตป่าอุดมสมบูรณ์

หมายเหตุ โครงสร้างนี้เป็นโครงสร้างที่มีการแสดงผล โดยยกเอาบุคคลที่น่าเชื่อถือเข้ามาเป็นเป็นข้อสนับสนุน และในส่วนของข้อยืนยันข้อสนับสนุน มีการอ้างอิงถึงหลักฐานเอกสารที่ชัดเจน

ภาพที่ 5.12 โครงสร้างการแสดงผลของพรรคฝ่ายค้าน ในกรณี การนำเอาพื้นที่เขาบางครามซึ่งเป็นป่าอุดมสมบูรณ์มาออกเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 จากการวิเคราะห์ การแสดงผลของฝ่ายรัฐบาลสามารถสรุปได้ดังนี้

ฝ่ายค้าน

- มีการมอบที่ดินให้แก่มหาเศรษฐี 12 ตระกูล ใน
จังหวัดภูเก็ต

- นำปาโชนซี หรือปาอนุรักษ์มาทำการปฏิรูปที่ดินใน
จังหวัดภูเก็ต

- อนุมัติให้มีการปฏิรูปที่ดินและออกเอกสารสิทธิใน
จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นภูเขาร้อยละ 77 และมี
รายได้เฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่จะคัดเลือกให้มีการปฏิรูป

- นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ประกาศให้ทำเหมืองแร่ใน
เขตปฏิรูปได้

- นายกรัฐมนตรีอนุมัติให้มีการออกเอกสารสิทธิให้คน
ร่ำรวย ทั้งๆ ที่เป็นผู้ชี้แจงสิทธิของผู้ที่จะได้รับเอกสาร
สิทธิ ว่าคือเกษตรกร ที่แท้จริง ไม่ใช่ผู้ที่แอบอ้างเข้าไป

ฝ่ายรัฐบาล

- ให้เหตุผลว่า ทั้ง 12 ตระกูลนี้ ใช้พื้นที่เพื่อ
การประกอบกิจการทางเกษตร และได้ผลอาสิน
เกิน 10 ปี

- แต่ไม่ได้อธิบายเหตุผลว่าตามกฎหมายถึง
จะเป็นเกษตรกร แต่ต้องไม่มีพื้นที่ทำกิน และ
เป็นคนยากจน

- อธิบายว่า ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมา
ตรวจสอบ และพบว่าไม่มีพื้นที่แปลงใดที่รุกล้ำ
เข้าไปในพื้นที่ปาอนุรักษ์หรือปาโชนซี

- อธิบายว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน และ
ประกอบอาชีพเกษตรกรตามไหล่เขา เพราะพื้นที่
ราบเสื่อมคุณภาพ ซึ่งทางการได้ไปประกาศเขต
ป่าสงวนทับพื้นที่ของประชาชน ทำให้ต้องทำการ
ปฏิรูป

- ไม่ได้อธิบายประเด็นที่รายได้เฉลี่ยของ
ประชาชนที่สูงเกินมาตรฐานสำหรับอนุมัติให้
เป็นเขตปฏิรูป เพียงแต่บอกว่าประชาชนยากจน
เท่านั้น

- อธิบายว่า ได้ประชุมคณะกรรมการปฏิรูป
ที่ดินแล้วก่อนการอนุมัติ และทำไปตามคำ
เรียกร้องของกรมทรัพยากรว่าพื้นที่ดังกล่าวมี
ศักยภาพสูงในการทำเหมืองแร่ ซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ต่อประเทศ

- ไม่มีฝ่ายรัฐบาลใดชี้แจงเหตุผลนี้

สวมสิทธิ ที่ดินต้องตกเป็นของคนยากจนไร้ที่ทำกิน
เท่านั้น

นายสุเทพ เสนอให้ลดขั้นตอนการมอบป่าไม้จากกรม
ป่าไม้ให้กับ ส.ป.ก. โดยไม่ต้องผ่านสำนักสิ่งแวดล้อม

- อธิบายว่าพื้นที่ป่าที่นำมาปฏิรูปเป็นเขตโซน
นิ่ง ที่ทางสำนักงานสิ่งแวดล้อมได้ตรวจสอบแล้ว
จึงตัดขั้นตอนนี้ออกไปเพื่อลดความล่าช้าในการ
ปฏิรูปที่ดิน

- ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเขาพระบางคราม ซึ่งเป็นพื้นที่ - ไม่มีการให้เหตุผลในประเด็นนี้
ป่าที่อุดมสมบูรณ์ และเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลในครั้งนี้ การนำเสนอเหตุผลของฝ่ายค้านบางประเด็น จะไม่มีข้อยืนยันที่ให้เห็นชัดเจน แต่ในประเด็นหลัก ๆ ที่ได้นำเสนอ เช่นการมอบเอกสารสิทธิให้แก่คนรวย ทั้ง ๆ ที่นายกรัฐมนตรีเองเป็นผู้ชี้แจงสิทธิของผู้ที่จะได้รับเอกสารสิทธิเอง ฝ่ายรัฐบาลไม่สามารถแก้ข้อโต้แย้งนี้ได้ หรือการที่นำพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์อย่างเขาพระบางครามมาออกเอกสารสิทธิ ฝ่ายค้านไม่ได้แสดงประเด็นใด ๆ เพื่อโต้ตอบเลย ผลของการที่รัฐบาลไม่สามารถตอบประเด็นที่เป็นข้อกังขาได้ของฝ่ายค้าน และประชาชนได้ ทำให้สมาชิกพรรคฝ่ายรัฐบาล คือพรรคพลังธรรม ที่ก่อนหน้านั้นได้มีความแตกแยกกันเองภายในพรรคเรื่องการทำชาติพัฒนามาร่วมรัฐบาลนั้น ได้ร่วมกันประชุมเพื่อขอมติว่าควรจะลงคะแนนเสียงให้สนับสนุนให้แก่พรรครัฐบาลหรือไม่ ในที่สุดมติพรรคพลังธรรม ได้ออกมาว่า มีการชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ชัดเจน ซึ่งพรรคพลังธรรมได้แสดงจุดยืนยึดคุณธรรมเป็นหลัก ไม่สามารถที่สนับสนุนรัฐบาลชุดนี้ได้ จึงมีมติให้มีการ งดออกเสียงในการลงมติในวันที่ 19 พฤษภาคม 2538 และรัฐมนตรีของพรรคพลังธรรมทุกคนขอลาออกจากการร่วมรัฐบาลตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม 2538 เป็นต้นไป ซึ่งการลาออกของพรรคพลังธรรมได้นำไปสู่การประกาศยุบสภาของนายชวนหลีกภัย นายกรัฐมนตรี ส่วนพรรคร่วมรัฐบาลอื่น ๆ ผลการลงมติพรรคประชาธิปัตย์ 79 คน ไว้วางใจ 78 คน และงดออกเสียง 1 คน คือนายมารุต บุณนาค พรรคชาติพัฒนา 60 เสียง ไว้วางใจ 49 คน ไม่ไว้วางใจ 4 คน คือ นายไพโรจน์ สุวรรณฉวี, นายบรรจง โฆษิตจิรันนท์, นายวิเชียร ขาวขำ และนายเกษม มาลัยศรี งดออกเสียงทั้งสิ้น 7 คน คือนายสุชาติ ตันเจริญ, นายธานี ยี่สาร, นายประวัฒน์ อุตตโมต, นายมงคล จงสุทธนามณี, นายสุศักดิ์ บัวขาว, นายวิทยา คุณปลื้ม และนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ พรรคเอกภาพ ไว้วางใจทั้ง 8 เสียง และพรรคเสรีธรรม 8 คน ไว้วางใจ 7 คน และไม่ไว้วางใจ 1 คน คือ นายสุพจน์ ตั้งตระกูลไทย

จากการวิเคราะห์วาทะในการอภิปรายไว้วางใจรัฐบาลในบทนี้ ผู้วิจัยสามารถได้สรุปได้ดังนี้

Speaker คือ ฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล โดยทำหน้าที่เสนอข้อมูล และเหตุผลในการสนับสนุนการอภิปรายของตนเอง

Speech วิเคราะห์วาทะโดยใช้โครงสร้างการแสดงเหตุผลของ สตีเฟน ทูลมิน จากการวิจัย การแสดงเหตุผลของฝ่ายค้าน ข้อสนับสนุนเป็นการยกขึ้นมาอย่างลอย ๆ เช่น ผิดกฎหมายปฏิรูปที่ดิน แต่ไม่บอกว่าเป็นกฎหมายที่ดิน มาตราใด มีใจความสำคัญใดที่จะพอนำมาอ้างอิงได้ เช่นเดียวกับฝ่ายค้าน อย่างกรณีของการอ้างว่าคนภูเกิดจน แต่ไม่มีอะไรมายืนยันว่า คนภูเกิดยากจนจริง ๆ และหลักฐานที่ใช้ในการอภิปรายในครั้งนี้ส่วนใหญ่จะเป็นข้อกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติต่าง ๆ ที่นำมาหักล้างกัน เพื่อให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือได้ว่า ได้ปฏิบัติตามนโยบายตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยอย่างถูกต้อง

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01” วัตถุประสงค์ ในการวิจัย คือ

1. เพื่อให้เข้าใจถึงบริบทของวาทะ (Rhetoric Situation) ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01
2. เพื่อให้เข้าใจถึงโครงสร้างการแสดงผลของวาทะที่ใช้ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01

โดยศึกษาจากเอกสารรายงานการประชุมสามัญประจำปี ระหว่างวันที่ 17 -19 พฤษภาคม 2538 และหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับ คือ ไทยรัฐ มติชน และกรุงเทพธุรกิจ ช่วงระหว่างวันที่ 19 พฤศจิกายน 2537 ถึง วันที่ 19 พฤษภาคม 2538 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา โดยแบ่งประเด็นที่จะทำการวิเคราะห์เป็นประเด็นใหญ่ ๆ 2 ประเด็น คือ การวิเคราะห์สถานการณ์ก่อนการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01 และวิเคราะห์การแสดงผลในวาทะของการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01 ซึ่งผลการวิจัยโดยสรุปมีดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ก่อนการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01
2. วิเคราะห์การแสดงผลในวาทะของการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ก่อนการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01

ในการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เป็นเครื่องมือของพรรคฝ่ายค้านเพื่อตรวจสอบการดำเนินงานนโยบายของรัฐบาลในการบริหารประเทศ ตามระบอบประชาธิปไตย สำหรับกรณี ส.ป.ก. 4-01 ก็เช่นกัน ที่ทางฝ่ายค้านได้ยื่นญัตติเพื่อขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เนื่องจากการดำเนินงานที่ผิดพลาดของรัฐบาลในเรื่องการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

หากพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนที่มีการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01 นั้น จากการศึกษาพบว่า รัฐบาลได้รับแรงกดดันจากกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย อันได้แก่ พรรคร่วมรัฐบาล, พรรคร่วมฝ่ายค้าน, สื่อมวลชน และประชาชน

พรรคร่วมรัฐบาล

จากการวิจัยพบว่า พรรคร่วมรัฐบาลที่เป็นตัวแปรสำคัญต่อผลในการประกาศยุบสภาในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลครั้งนี้ ของนายชวน หลีกภัย ครั้งนี้ คือ พรรคพลังธรรม ซึ่งเป็นพรรคที่เกิดความขัดแย้งกันเองภายในพรรค เนื่องจากว่ามติส่วนใหญ่ของพรรคพลังธรรม ยอมให้นายกรัฐมนตรีนายชวน หลีกภัย นำชาติพัฒนาเข้ามาร่วมรัฐบาลแทนพรรคความหวังใหม่ที่ได้ออกไป เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับพรรคร่วมรัฐบาลพรรคอื่น ๆ ในเรื่องของการแก้กฎหมายมาตรา 198 และ 199 ดังนั้น จึงได้เกิดกลุ่มบุคคลที่เรียกว่า กลุ่ม 23 ได้ตั้งตนเป็นดำเนินงานทางการเมืองอย่างอิสระไม่ขึ้นกับมติพรรคพลังธรรม เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ทำให้การควบคุมเสียงของรัฐบาลเป็นไปได้ยากมากยิ่งขึ้น

พรรคร่วมฝ่ายค้าน

จากการวิจัยพบว่า พรรคร่วมฝ่ายค้านนั้น มีบทบาทในเรื่องของการเป็นตัวแทนของประชาชนในการตรวจสอบรัฐบาลตามระบอบประชาธิปไตย โดยการขอเปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจ รัฐบาล เพื่อแสดงข้อเท็จจริงให้พรรคร่วมรัฐบาล และประชาชนเห็นถึงการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐบาล

สื่อมวลชน

จากการวิจัยพบว่า สื่อมวลชนเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อยื่นญัตติขอเปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลครั้งนี้ เนื่องมีการนำเสนอข่าวการมอบเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01 ที่จังหวัดภูเก็ต และมีการนำเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งเป็นเนื้อหาที่เกิดขึ้นประจำวัน การวิเคราะห์ข่าว และการวิพากษ์วิจารณ์ของคอลัมน์นิสต์ในส่วนต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์ ได้สร้างกระแสความไม่พอใจให้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ถึงแม้ว่าจะไม่มีอิทธิพลโดยตรงกับการยุบสภาของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี แต่สามารถกดดันนายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ และนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีว่าการและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งบุคคลทั้งสองมีความเกี่ยวข้องต่อการดำเนินนโยบายการปฏิรูปที่ดินนี้ ลาออกจากตำแหน่งได้ ตามลำดับ

ประชาชน

จากการวิจัยพบว่า กลุ่มประชาชนได้สร้างแรงกดดันให้กับรัฐบาล โดยการชุมนุมประท้วงของกลุ่มสมาชิกต่าง ๆ กลุ่มองค์กรนิสิตนักศึกษา ฯลฯ การทำหนังสือร้องเรียนต่อนายกรัฐมนตรี การทำหนังสือปกขาวเพื่อรวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานของการปฏิรูปที่ดินที่ผิดพลาดแล้วแจกจ่ายให้กับคนทั่วไปได้อ่าน, การทำโพลของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อวัดปริมาณความพอใจ-ไม่พอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินนโยบายของรัฐบาล ซึ่งกระแสของประชาชนไม่มีอิทธิพลโดยตรงกับการยุบสภาเช่นเดียวกับสื่อมวลชน

กล่าวโดยสรุป ตัวแปรสำคัญในการประกาศยุบสภาคือ พรรคร่วมรัฐบาล เพราะมี อิทธิพลโดยตรงต่อออกเสียงสนับสนุนรัฐบาล เพื่อให้รัฐบาลมีเสถียรภาพและสามารถดำเนินงานต่อไปได้ ส่วนฝ่ายค้านมีความสำคัญ คือ พยายามหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับญัตติที่นำมาเสนอให้ได้มากที่สุด ที่พอจะทำให้พรรคฝ่ายรัฐบาลยกมือสนับสนุนการอภิปรายของฝ่ายค้าน แต่ถ้าเป็นในแง่ของจิตใจประชาชนจะเป็นตัวแปรสำคัญ เพราะ ประชาชนเป็นผู้ออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เข้าไปบริหารประเทศ ถ้าหากประชาชนขาดความศรัทธาในการทำงานของพรรคการเมือง หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อนาคตทางการเมืองของกลุ่มคน หรือบุคคลเหล่านั้นย่อมมีอุปสรรคอย่างแน่นอน

2. วิเคราะห์การแสดงผลในวาทะของการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01

ในส่วนของโครงสร้างการแสดงผลโดยใช้แนวคิดการแสดงผลของสตีเฟน ทูลมิน พบว่า วาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลนายชวน หลีกภัย กรณี ส.ป.ก. 4-01 ในครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ตัว หลักในการวิเคราะห์ แยกโครงสร้าง คือ ข้อมูล (Data) , ข้อสรุป (Claim), ข้อสนับสนุน(Warrants), ข้อยืนยันข้อสนับสนุน(Backing of Warrants), ข้อยกเว้น(Rebuttal), และข้อแม้ (Qualifier)

ข้อมูล (Data)

ในส่วนของข้อมูลเป็นข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ที่ทางรัฐบาล และฝ่ายค้านได้กล่าวอ้างถึง และเป็นเหตุการณ์ที่ตรวจสอบได้

ข้อสรุป (Claim)

ในส่วนของข้อสรุป ผู้วิจัยพบว่า จากข้อมูลเดียวกัน แต่ฝ่ายค้าน และ ฝ่ายรัฐบาล นำมาสรุปไม่เหมือนกัน เพราะต่างฝ่ายต่างมี ข้อสนับสนุนที่แตกต่างกันไป โดยการสรุปจะเป็นการสรุปให้ฝ่ายตนถูกต้อง

ข้อสนับสนุน(Warrants)

ในส่วนของข้อสนับสนุน มีการอ้างถึงประเด็นที่แตกต่างกัน เพื่อสนับสนุนข้อมูลให้ไปสู่ข้อสรุปของฝ่ายตน ในข้อสนับสนุนของฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลจะมีความแตกต่างกัน

ข้อยืนยันข้อสนับสนุน(Backing of Warrants)

ในส่วนของข้อยืนยันข้อสนับสนุน จากการศึกษาผู้วิจัย พบว่า ทั้งทางฝ่ายค้าน และทางฝ่ายรัฐบาลเอง ต่างกล่าวถึงข้อยืนยันข้อสนับสนุนเป็นส่วนใหญ่ แต่มีปัญหา คือ การเลือกหยิบยกเฉพาะบางชิ้นประเด็นมา ไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจน และบางครั้งไม่ได้มีการระบุที่มาอย่างชัดเจน ทำให้ความน่าเชื่อถือของข้อยืนยันข้อสนับสนุน จึงอ่อนกว่าที่ควรจะเป็น อีกประเด็นหนึ่งที่พบจากการศึกษา คือ ประเด็นที่ใช้กฎหมายขึ้นมาเป็นข้อยืนยันข้อสนับสนุนนั้น ทางพรรคฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาลต่าง หยิบยกเอากฎหมายคนละปีมาอ้าง เช่น มีการอ้างกฎหมายปฏิรูปปี พ.ศ. 2497 บ้าง อ้างกฎหมายปฏิรูปปี พ.ศ. 2518 บ้าง อาจกฤษฎีกาปี พ.ศ. 2524 บ้าง ทำให้เกิดความไม่น่าเชื่อถือว่าข้อยืนยันข้อสนับสนุนนั้นถูกต้องกับกฎหมายฉบับใดกันแน่

ข้อยกเว้น(Rebuttal)

ในส่วนของข้อยกเว้น ผู้วิจัยไม่ค่อยพบที่เห็นเด่นชัดมากนัก เพราะ ทั้งฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาลต่างนำเสนอข้อมูลเหมือนกัน แต่ ข้อสรุป, ข้อสนับสนุน และข้อยืนยันข้อสนับสนุนต่างกัน ทำให้ขาดตัวร่วมที่จะนำไปสู่ข้อยกเว้นได้

ข้อแม้ (Qualifier)

จากการวิจัยพบว่า ในโครงสร้างของการแสดงเหตุผลของฝ่ายค้านไม่ค่อยปรากฏให้เห็น ข้อแม้ อาจเป็นเพราะว่า ฝ่ายค้านต้องการแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่น่าไปสู่ข้อสรุปเป็นการยืนยันว่า ข้อสรุปนี้ถูกต้องไม่มีความน่าจะเป็นอื่นใด ซึ่งต่างจากของฝ่ายรัฐบาล ซึ่งโครงสร้างส่วนใหญ่จะมี ข้อแม้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ฝ่ายรัฐบาลเองก็ไม่แน่ใจในข้อสรุป อาจจะมีข้อสรุปอื่นที่เป็นไปได้อีก

กล่าวโดยสรุป การวิเคราะห์โครงสร้างการแสดงเหตุผลของวาทะในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลนั้น ตัวที่มีปัญหามากที่สุด และทำให้ความน่าเชื่อถือของการอภิปรายลดลง คือ ข้อยืนยันข้อสนับสนุน เพราะฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาลต่างเลือกที่จะนำเสนอเพียงบางส่วน ไม่ได้ นำเสนอข้อมูลทั้งหมด เช่น บันทึกการประชุมเรื่องการอนุมัติให้ทำเหมืองแร่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ทั้ง ฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล ต่างมีบันทึกการประชุมเหมือนกัน แต่ข้อมูลที่เสนอเหมือนกัน แต่มี ข้อสรุปที่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4 -01 ครั้งนี้ ได้วิเคราะห์บริบททางวาทะ โดยใช้โครงสร้างของ ลอยด์ บิทเซอร์ และในช่วงของการวิเคราะห์วาทะได้ใช้ โครงสร้างการแสดงเหตุผลของ สตีเฟน ทูลมิน เข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ ผลที่ได้เป็นดังนี้

1. **Exigence** ในการขอเปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล กรณี ส.ป.ก. 4-01 นั้น เกิดขึ้น เนื่องจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับการมอบเอกสารสิทธิ ส.ป.ก.4 -01 ให้กับผู้ที่ ร่ำรวย ขาวนี้ได้สร้างกระแสให้กลุ่มประชาชน สมัชชาต่าง ๆ ชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำไปสู่การยื่นญัตติให้เปิดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลของฝ่ายค้าน เพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และให้รัฐบาลได้ชี้แจงต่อสิ่งที่เกิดขึ้น

2. **Audience** แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของฝ่ายรัฐบาล และ ประชาชนทุกสาขาอาชีพ ซึ่งตัวแปรที่สำคัญที่สุดของการประกาศยุบสภาของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของฝ่ายรัฐบาล เพราะหลังจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลผ่าน

ผ่านไป เมื่อมีก่อนลงมติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของฝ่ายรัฐบาลได้ คือพรรคพลังธรรมได้ประกาศของดออกเสียง โดยให้เหตุผลว่า รัฐบาลไม่สามารถแก้ข้อกล่าวหาที่ทางฝ่ายค้านอภิปรายได้อย่างชัดเจน

3. Constraints ก่อนที่มีการอภิปราย

ฝ่ายรัฐบาล มีข้อจำกัด คือ ประชาชนเริ่มขาดความเชื่อถือ และ มีความขัดแย้งกันเองในรัฐบาล ถ้าหากว่า รัฐบาลไม่สามารถแสดงเหตุผลให้เห็นชัดเจนว่ารัฐบาลได้ดำเนินนโยบายอย่างถูกต้อง ไม่ได้ช่วยเหลือพวกพ้องตามที่เป็นข่าว เสถียรภาพของรัฐบาลย่อมมีปัญหา

ฝ่ายค้าน มีข้อได้เปรียบ คือ การแจก ส.ป.ก. 4-01 นี้ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชน ประกอบกับ การลงข่าว และการวิพากษ์วิจารณ์ของหนังสือพิมพ์ มีการสัมภาษณ์นักวิชาการต่าง ๆ ในประเด็นการดำเนินนโยบายการปฏิรูปที่ดินที่ไม่ถูกต้องของรัฐบาล ซึ่งสามารถสร้างกระแสให้ความไม่พอใจให้กับประชาชนเป็นจำนวนมาก และจัดให้มีการประท้วงหน้าทำเนียบรัฐบาล นอกจากนี้ ยังมีความขัดแย้งภายในพรรคร่วมรัฐบาลแต่ละพรรค ทำให้การใช้วิธีการคุมเสียงจากมติพรรคของแต่ละพรรคใช้ไม่ได้ผล

4. **Speaker** คือ ฝ่ายค้าน และฝ่ายรัฐบาล โดยทำหน้าที่เสนอข้อมูล และเหตุผลในการสนับสนุนการอภิปรายของตนเองให้ชัดเจน

5. **Speech** วิเคราะห์วาทะโดยใช้โครงสร้างการแสดงผลของ สตีเฟน ทูลมิน จากการวิจัการแสดงผลของฝ่ายค้าน ข้อเสนอสนับสนุนเป็นการยกขึ้นมาอย่างลอย ๆ เช่น ผิดกฎหมายปฏิรูปที่ดิน แต่ไม่บอกว่าเป็นกฎหมายที่ดิน มาตราใด มีใจความสำคัญใดที่จะพอนำมาอ้างอิงได้ เช่นเดียวกับฝ่ายค้าน กรณีของการอ้างว่าคนภูเก็ตจน แต่ไม่มีอะไรมายืนยันว่า คนภูเก็ตยากจนจริง ๆ และหลักฐานที่ใช้ในการอภิปรายในครั้งนี้ส่วนใหญ่จะเป็น ข้อกฎหมายที่นำมาหักล้างกันในอภิปรายเพื่อให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือว่าได้ปฏิบัติตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญไทยอย่างถูกต้อง

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษา พบว่าวาทะของฝ่ายค้าน ไม่ค่อยมีอิทธิพลต่อการยุบสภามากเท่าใด เพราะ ข้อมูลที่ฝ่ายค้านใช้ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลนั้น ส่วนใหญ่ข้อมูลต่าง ๆ เป็นข้อมูลที่ทราบกันอยู่แล้วทั้งสิ้น เนื่องจากการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ แต่ในทางกลับกัน วาทะของฝ่ายรัฐบาลต่างหาก ที่มีอิทธิพลต่อการยุบสภา เพราะเป็นเรื่องที่ฝ่ายรัฐบาลต้องตอบให้พรรคร่วมรัฐบาล พรรคร่วมฝ่ายค้าน และประชาชนได้เข้าใจว่าการดำเนินนโยบายที่ถูกกล่าวหา

ว่าผิดพลาด เป็นเรื่องที่น่าใจผิด แต่ในที่สุดรัฐบาลเองก็ไม่สามารถตอบให้พรรคร่วมรัฐบาลด้วยกันเองเข้าใจได้ ทำให้เกิดการขาดความไว้วางใจเกิดขึ้น ประกอบกับมีความขัดแย้งกันเองภายในรัฐบาล ดังนั้นการควบคุมเสียงสนับสนุนของพรรคร่วมรัฐบาลจึงมีปัญหา ซึ่งมีผลให้นายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวาทะในการอภิปรายในรัฐสภา ในแง่ของวิธีการนำเสนอ ภาษาที่ใช้ว่าเป็นอย่างไร ทำไมประชาชนทั่วไปถึงสนใจติดตามชม เพื่อให้เป็นแนวทางในการภาษาในการโต้แย้งแสดงเหตุผลในกรณีอื่น ๆ เช่น การโต้วาทะ
2. ควรมีการศึกษาวาทะในการอภิปรายอื่น ๆ เช่น การโต้วาทะ, การพูดในศาล ฯลฯ โดยศึกษาเปรียบเทียบการใช้เหตุผลในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาแฟดำ. ปลีกย่อยหรือแก่นสาร. กรุงเทพธุรกิจ (23 พฤศจิกายน 2537) : 2
- คณิน บุญสุวรรณ. กระบวนการทำงานของระบบรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2541.
- คณิน บุญสุวรรณ. ภาษาการเมืองในระบอบรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2533.
- จันทิมา พรหมโชติกุล. วาทกรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร รัวโรดม ประสานมิตร, 2530.
- จำนง วิบูลย์ศรี. หลักและการปฏิบัติทางวาทนิเทศ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์, 2538.
- ฉัตรวรรณ ตันนระรัตน์. การได้วาทิ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์การศาสนา, 2515.
- เชษฐา พวงหัตถ์. แนวทางการวิเคราะห์ภาษาทางการเมือง. สุทธิปริทัศน์. ปีที่ 8, ฉบับที่ 22 (มิ.ย. – ก.ย. 2536).
- ธัญญา พิชัยแพทย์. การวิเคราะห์ลีลาภาษาในการรณรงค์หาเสียงของ ส.ส. สมัคร สุนทรเวช. ปริญญาานิพนธ์ ภาษาศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร รัวโรดม ประสานมิตร, 2531.
- บทบรรณาธิการ. ปฏิรูปที่ดินเพื่อใคร? ไทยรัฐ (22 พฤศจิกายน 2537) : 2
- บทบรรณาธิการ. เงื่อนไขปฏิรูปที่ดินให้เศรษฐกิจ. มติชน (23 พฤศจิกายน 2537) : 2
- บทบรรณาธิการ. ผิดทั้งกฎหมาย ผิดทั้งเจตนารมณ์. กรุงเทพธุรกิจ (28 พฤศจิกายน 2537) : 2
- เดิณหน้าชน. บิดเบือนปฏิรูปที่ดิน. มติชน (26 พฤศจิกายน 2537) : 8
- รายงานการประชุมสามัญประจำปี .สมัยที่ 2 ครั้งที่ 4(17-19 พฤษภาคม 2538).
- วิเคราะห์. ชวน- เทพหัสดินดิบเบ บิดเบือนปฏิรูปที่ดินก่อนฟัง. มติชน (27 พฤศจิกายน 2537) : 3
- วันชัย วิบูลย์กาญจน์. บทบาทรัฐสภาไทยในการควบคุมรัฐบาลโดยอาศัยการเปิดอภิปรายทั่วไป : ศึกษากรณี ควบคุมรัฐบาลชาติชาย และรัฐบาลชวน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- สุขุม นวลสกุล. ทฤษฎีการเมืองแห่งนวสมัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517.
- เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารกับการเมือง : เน้นสังคมประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สวณิต ยมาภัย. “การชี้แจงแสดงเหตุผล” เอกสารประกอบการบรรยายวิชาวาทนิเทศเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ข้อบังคับการประชุมของรัฐสภา พุทธศักราช 2539. กรุงเทพมหานคร, 2539.
- สมจิตร ชิวปรีชา. วาทวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์. หลักการพูด. สงขลา : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2529.
- อรวรรณ ปิลาอินโอบาท. หลักและปรัชญาของวาทวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์, 2539

อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท. วาทะสำคัญของไทย และการวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ภาษาอังกฤษ

Branham, Robert James. Debate and Critical Analysis: The Harmony of Conflict. New Jersey: Hillsdale Publisher, 1991.

Pfau, Michael. Debate and Argument: A Systems Approach to Advocacy. Glenview Illinois Publisher, 1987.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

(แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2532 : ฉบับที่ 3)

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 “

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่า “ เกษตรกร “ ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ เกษตรกร “ หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และให้หมายความรวมถึงบุคคลผู้ยากจนหรือผู้จบการศึกษาทางเกษตรกรรม หรือผู้เป็นบุตรของเกษตรกร บรรดาซึ่งไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเองและประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาด้วย “

มาตรา 4 ให้ยกเลิกบทนิยามคำว่า “ คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด “ ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 12 และมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา 12 ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมบัญชีกลาง ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย และประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินเก้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนเกษตรกรหกคนและผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินสามคน ให้เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นกรรมการและเลขานุการ

เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินตามมาตรา 25 ใช้บังคับในท้องที่ กรุงเทพมหานครแล้ว ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสำหรับกรุงเทพมหานครด้วย

มาตรา 13 ภายใต้บังคับมาตรา 12 วรรคสอง เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินตามมาตรา 25 ใช้บังคับในเขตอำเภอหนึ่งอำเภอใดแล้ว ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำจังหวัดขึ้นคณะหนึ่งในจังหวัดนั้น เรียกว่า “ คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ” ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด ป่าไม้จังหวัด ประมงจังหวัด ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน สหกรณ์จังหวัด พาณิชยจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอในท้องที่ที่มีการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พัฒนาการจังหวัด ประชาสงเคราะห์จังหวัด ราชพัสดุจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้แทนเกษตรกรในจังหวัดนั้นอีกสี่คนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 และใช้ความต่อไปนี้แทน

“ การกำหนดเขตที่ดินให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดเฉพาะที่ดินที่จะดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เว้นแต่ในกรณีที่จำเป็นจะถือเขตของตำบลหรืออำเภอเป็นหลักก็ได้ โดยให้ดำเนินการกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในเขตท้องที่อำเภอที่มีเกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ หรือต้องการเช่าที่ดินของผู้อื่นประกอบเกษตรกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก ตลอดจนที่มีผลผลิตต่อไร่ต่ำเป็นเกณฑ์ในการจัดอันดับความสำคัญในการกำหนดเขตก่อนหลัง ในกรณีถือเขตของตำบลหรืออำเภอเป็นเขตปฏิรูปที่ดินนั้นให้หมายถึงเฉพาะที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล “

มาตรา 7 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 25 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

“มาตรา 25 ทวิ ถ้าที่ดินที่ สปก. ได้มาเป็นแปลงเล็กแปลงน้อยและมีได้อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ให้ สปก. มีอำนาจจัดที่ดินนั้นให้กับเกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ ตามมาตรา 30 เสมือนว่าเป็นที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยไม่ต้องดำเนินการกำหนดเขตที่ดินในท้องที่นั้นให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ตามมาตรา 25 “

มาตรา 8 ให้ยกเลิกความในมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ มาตรา 26 เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว

1. ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แต่พลเมืองเลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันก็ดี หรือพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่ หรือยังไม่เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับใช้ร่วมกัน เมื่อได้จัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทน โดยคณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วก็ดี ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามกฎหมายที่ดิน และให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

2. ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้สงวนหรือหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทางราชการ เมื่อกระทรวงการคลังได้ให้ความยินยอมแล้ว ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

3. ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้ง หรือกลับมาเป็นของแผ่นดินประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน และที่ดินนั้นอยู่นอกเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

4. ถ้าเป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในที่ดินเขตป่าสงวนแห่งชาติส่วนใดแล้ว เมื่อ ส.ป.ก. จะนำที่ดินแปลงใดในส่วนนั้นไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติในที่ดินแปลงนั้น และให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้โดยไม่ต้องดำเนินการเพิกถอนตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตาม (4) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ และมีอำนาจในการให้เช่าที่ดินอันเป็นป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าวได้ และให้ค่าเช่าที่ได้มาตกเป็นของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม “

มาตรา 9 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

“ ในการจัดซื้อที่ดินตามมาตรานี้ ถ้าเจ้าของที่ดินประสงค์จะขายที่ดินของตนให้ทั้งหมด ก็ให้ สปก. มีอำนาจจัดซื้อได้ “

มาตรา 10 ให้ยกเลิกความในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ มาตรา 30 บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ สปก. ได้มา ให้ สปก. มีอำนาจจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองในที่ดินดังกล่าวต่อไปนี้

1. จำนวนที่ดินไม่เกินห้าสิบไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งประกอบเกษตรกรรมอย่างอื่นนอกจากเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตาม 2.
2. จำนวนที่ดินไม่เกินหนึ่งร้อยไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งใช้ประกอบเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด
3. จำนวนที่ดินที่คณะกรรมการเห็นสมควร สำหรับสถาบันเกษตรกร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประเภทและลักษณะการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรนั้นๆ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการจัดให้เกษตรกร และเป็นที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดมิให้มีการโอนสิทธิในที่ดินก็ให้จัดให้เกษตรกรเช่า ในกรณีอื่นให้จัดให้เกษตรกรเช่าหรือเช่าซื้อตามที่เกษตรกรแสดงความจำนง ถ้าเป็นการจัดให้สถาบันเกษตรกรให้จัดให้สถาบันเกษตรกรเช่า

บรรดาที่ดินที่ ส.ป.ก. ได้มา ถ้าเป็นที่ดินของรัฐและมีเกษตรกรถือครองอยู่แล้วเกินจำนวนที่กำหนดในวรรคหนึ่งก่อนเวลาที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อเกษตรกรดังกล่าว ยื่นคำร้องและยินยอมชำระค่าเช่า หรือค่าชดเชยที่ดินในอัตราหรือจำนวนที่เพิ่มขึ้น ตามที่คณะกรรมการกำหนด สำหรับที่ดินส่วนที่เกินตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการจัดที่ดินให้เกษตรกรเช่าหรือจัดให้ แล้วแต่กรณีตามจำนวนที่เกษตรกรถือครองได้ แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินหนึ่งร้อยไร่ ในการกำหนดอัตราค่าเช่าหรือค่าชดเชยที่ดินดังกล่าว ต้องคำนึงถึงระยะเวลาและวิธีการที่เกษตรกรได้ที่ดินนั้นมาความสามารถในการทำประโยชน์ประเภทของเกษตรกรรม และการทำประโยชน์ที่ได้ทำไว้แล้วในที่ดินนั้น

ในการจัดที่ดินให้เกษตรกรตามวรรคสาม ถ้าเกษตรกรได้เข้าครอบครองที่ดินดังกล่าว ก่อน พ.ศ. 2510 ให้เรียกเก็บเฉพาะค่าธรรมเนียมในการโอนและรังวัดและค่าปรับปรุงพัฒนา ที่ดินที่ ส.ป.ก. ดำเนินการให้ตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดเฉพาะส่วนที่ไม่เกินห้าสิบไร่

นอกจากการจัดที่ดินให้แก่บุคคลตาม (1) (2) และ (3) ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดที่ดินหรือ อสังหาริมทรัพย์ให้แก่บุคคลใดเข้าซื้อ ซื้อ หรือเช่าทำประโยชน์ เพื่อใช้สำหรับกิจการอื่นที่เป็น การสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาได้ ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองในที่ดินที่ คณะกรรมการเห็นสมควรซึ่งต้องไม่เกินห้าสิบไร่ ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการ อนุญาตหรือการให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตถือปฏิบัติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยความ เห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

การจัดที่ดินให้เช่าหรือเช่าซื้อตามมาตรา 11 นี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เกี่ยวกับการควบคุมการเช่าหรือเช่าซื้อ และสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อดังกล่าวจะโอนแก่กันได้หรือตกทอด ทางมรดกได้เฉพาะตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา 11 ให้ยกเลิกความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม พ.ศ. 2518 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 32 ถ้า ส.ป.ก. ได้ที่ดินแปลงใดมาโดยการจัดซื้อหรือเวนคืนหรือได้มาตาม มาตรา 25 ทวิ เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้สิทธิของผู้เช่าที่ดินแปลงนั้นตาม สัญญาเช่าหรือตามกฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นอันสิ้นสุดลง”

มาตรา 12 ให้ยกเลิกความในวรรคสาม ของมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูป ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

มาตรา 13 ให้เพิ่มความต่อไปนี้อย่างมาตรา 36 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม พ.ศ. 2518

“มาตรา 36 ทวิ บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ใดๆ ที่ ส.ป.ก. ได้มาตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือได้มาโดยประการอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม ไม่ให้ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุและให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อใช้ในการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินมีอำนาจออกหนังสือแสดงสิทธิใน ที่ดินเกี่ยวกับที่ดินของ ส.ป.ก. ตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ตามที่ ส.ป.ก. ร้องขอ”

มาตรา 14 ที่ราชพัสดุที่กระทรวงการคลังได้มาเนื่องจากการจัดซื้อของ ส.ป.ก. หรือมีผู้ ยกให้แก่ ส.ป.ก. เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมซึ่งมีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้

บังคับ ให้กระทรวงการคลังดำเนินการโอนที่ราชพัสดุดังกล่าวให้เป็นกรรมสิทธิ์ของ สปก. เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ การโอนที่ราชพัสดุดังกล่าวมิให้นำความในมาตรา 8 และมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 มาใช้บังคับ และให้ดำเนินการโอนตามประมวลกฎหมายที่ดิน

บรรดานิติกรรมใดๆ ที่ได้กระทำเกี่ยวกับที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้คงมีผลใช้ได้ต่อไป
มาตรา 15 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบัญญัติที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติมตามมติของคณะกรรมการวิสามัญ แสดงรายละเอียดกฎหมายมาตรา 198 และมาตรา 199

มาตรา 198 การปกครองท้องถิ่นทุกระดับในทุกจังหวัด รวมทั้งนครหลวงให้มีสภาท้องถิ่น และหัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น และต้องมีการเลือกตั้งตามระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมาย

มาตรา 199 การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ใช้วิธีออกเสียงคะแนนโดยตรงและลับ

การเลือกตั้งหัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นจะใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรง และลับหรือจะให้สภาท้องถิ่นเลือกตั้งจากสมาชิกของสภาท้องถิ่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามมาตราบทบัญญัติแห่งกฎหมายหลักเกณฑ์ และวิธีการเลือกตั้งตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนี้

บทเฉพาะกาล ในระหว่างวันที่ยังมิได้มีการแก้ไขปรับปรุง หรือการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 198 และมาตรา 199 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นที่ใช้บังคับในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 198 และมาตรา 199 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

สำนักงานวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2536

1. หลักการ

(1) กรณีที่ราษฎรครอบครองทำประโยชน์อยู่ก่อนที่ทางราชการประกาศเป็นเขตป่าไม้และการประกาศเขตป่าไม้ดังกล่าวทับที่ดินที่ราษฎรถือครองอยู่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะเพิกถอนที่ดินส่วนนั้นออกจากเขตป่าไม้และกรมที่ดินดำเนินการออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินนั้นให้ ถ้าประกาศเขตป่าไม้ไว้แล้ว ราษฎรบุกรุกในภายหลัง ราษฎรผู้บุกรุกจะได้สิทธิก็โดยผ่านกระบวนการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น

(2) ให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง คือมติเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2527 มติเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2528 มติเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2532 มติเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2533 มติเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535

2. วิธีการ

(1) ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และ เขตป่าไม้ถาวร (ยกเว้นพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายหรือตามมติคณะรัฐมนตรี) ที่กรมป่าไม้มอบให้ ส.ป.ก. ให้ ส.ป.ก. นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยออกเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเท่านั้น

(2) เมื่อราษฎรได้รับเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ตามวิธีการปฏิรูปที่ดินแล้ว เห็นว่าตนเองมีสิทธิครอบครองมาก่อนการกำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตป่าไม้ถาวรมีสิทธิยื่นคำร้องขอพิสูจน์สิทธิของตนต่อคณะกรรมการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะแต่งตั้งขึ้น

(3) คณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ป่าไม้จังหวัด นายอำเภอประจำท้องที่ และกรรมการอื่นที่รัฐมนตรีเห็นสมควรไม่เกิน 3 นาย โดยมีปฏิรูปที่ดินจังหวัดเป็นกรรมการเลขานุการ

(4) การพิจารณาหลักฐานของราษฎรในการพิสูจน์ให้พิจารณาจากหลักฐานที่เป็นเอกสารของทางราชการ หากหลักฐานไม่ชัดเจนให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศ โครงการวีเอพี-16 เป็นหลักฐานในการพิสูจน์สิทธิ

(5) ในกรณีที่คณะกรรมการมีมติว่า ราษฎรผู้ครอบครองที่ดินมาก่อนกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือป่าไม้ถาวร ให้ ส.ป.ก. ส่งบัญชีรายชื่อพร้อมทั้งเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดินให้แก่ผู้ร้องต่อไป การส่งเอกสาร ส.ป. ก. 4-01 ให้ดำเนินการภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

(6) ที่ดินเขตชุมชนที่เป็นที่หมู่บ้านถาวร ชุมชนพาณิชยกรรม สถานที่ราชการ ศาสนสถาน สาธารณูปโภคต่างๆ ไร่ ส.ป.ก. 4-01 ให้และส่งเอกสารนั้นให้กรมที่ดินออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(7) กรมป่าไม้ กรมที่ดิน และ ส.ป.ก. อาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ให้ราษฎรปลูกป่า หรือไม้ยืนต้น ตามความเหมาะสม ในที่ดินที่ ส.ป.ก. ออกเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(8) ให้มีคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามคณะรัฐมนตรีนี้ ซึ่งนายกรัฐมนตรีจะแต่งตั้ง ประกอบด้วย ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีประจำเขตท้องที่ ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยประจำท้องที่ ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประจำท้องที่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โพลธรรมศาสตร์

โพลธรรมศาสตร์ โดยศูนย์ศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตย ได้รายงานผลการสำรวจ
ความเห็นคนกรุงเทพมหานคร
เรื่อง ส.ป.ก. 4-01 กับภาวะการเมืองไทย พ.ศ.2538
โดย รศ.ดร.วรพล พรมมิกบุตร รองประธานกรรมการฝ่ายสำรวจประชามติ
ศูนย์ ศึกษาการพัฒนา ประชาธิปไตย

ผลการสำรวจประชามติชาวกรุงเทพฯ 1,040 ราย จากพื้นที่สุ่มตัวอย่าง 30 พื้นที่ โดยตั้งคำถามว่า

1. ปัญหาส.ป.ก. 4-01 เกิดขึ้นเพราะความผิดพลาดขององค์กรหรือพลังการเมือง
2. รัฐบาลจะแก้ปัญหาอย่างไร
3. ประชาชนต้องการความโปร่งใส ในการประกาศรายชื่อผู้ได้รับส.ป.ก. 4-01

ซึ่งผลการสำรวจ ปรากฏว่า บทบาทการทำงานในภาครัฐ คนกรุงเทพฯมากกว่า 90% เห็นพ้องกันว่า ความผิดพลาดส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพราะรัฐบาล ,พรรคประชาธิปัตย์ และสำนักงาน ส.ป.ก. ซึ่งระดับความผิดพลาดแบ่งออกเป็น รัฐบาลทั้งหมด 29.4% พรรคประชาธิปัตย์ 47.2% สำนักงานส.ป.ก. 43.5% ข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนต่อรัฐบาลดำเนินการแก้ไข ปัญหาอย่างบกพร่องในแง่ของความเร็ว และความถูกต้องตรงประเด็นนั้น คนกรุงเทพฯลงความเห็น ว่า รัฐบาลบกพร่อง 66.2% รวมถึงความต้องการให้รัฐบาลแสดงความโปร่งใส ด้วยการสั่งให้ปิดประกาศรายชื่อผู้ได้รับเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ทั่วประเทศ 88.4% มีเพียง 11.6% ที่ระบุว่าไม่ต้องการให้ปิดประกาศรายชื่อ สำหรับเรื่องให้รัฐบาลแสดง “ ความโปร่งใส ” ด้วยการสั่งให้ปิดประกาศรายชื่อผู้ได้รับเอกสาร ส.ป.ก. 4-01 ทั่วประเทศ ร้อยละ 88.4 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าต้องการให้รัฐบาลดำเนินการดังกล่าวข้างต้น เพียงร้อยละ 11.6 เท่านั้น ที่ระบุว่าไม่ต้องการให้ปิดประกาศรายชื่อดังกล่าว

โพลสวนดุสิต

โพลสวนดุสิต	สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
เรื่อง	คนกรุงเทพมหานครคิดอย่างไรกับการเมืองไทยวันนี้
กลุ่มเป้าหมาย	โดยสำรวจความคิดเห็นของประชาชนใน 38 เขตของกรุงเทพมหานคร มีชาย และหญิงที่ประกอบไปด้วย ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย รับจ้าง แพทย์ พยาบาล บริษัทเอกชน นักเรียนนักศึกษา และอื่นๆ จำนวน 5,028 คน

ผลการสำรวจเป็นดังนี้ ทุกสาขาอาชีพล้วนต้องการให้รัฐบาลยุบสภา เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่รวม 2,051 คน คิดเป็นร้อยละ 40.79 รองลงไปคือ ให้รัฐบาลลาออกให้โอกาสพรรคอื่นตั้งรัฐบาลรวม 1,050 คน คิดเป็นร้อยละ 20.88 ส่วนให้ตั้งพรรคฝ่ายค้านเข้าร่วมรัฐบาลนั้นมีจำนวน 552 คน คิดเป็นร้อยละ 10.98 เป็นรัฐบาลเสียงข้างน้อย เพื่อรยุบสภาจำนวน 1,173 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 และอื่น ๆ อีก 202 คน คิดเป็นร้อยละ 4.02 สำหรับอาชีพที่ต้องการให้ยุบสภามากที่สุดคืออาชีพแพทย์และพยาบาล โดย ร้อยละ 55.67 ของผู้ออกความคิดเห็นจากอาชีพนี้ต้องการให้ยุบสภา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวพรทิพย์ เชื้ออุฬาร เกิดเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2518 ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา สำเร็จการศึกษา ในระดับปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางภาพถ่ายและเทคโนโลยีทางการพิมพ์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2540 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวาริชวิทยา ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นรุ่นแรกที่ได้ทำการเปิดสอนในระดับปริญญาามหาบัณฑิต ในปี 2541

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย